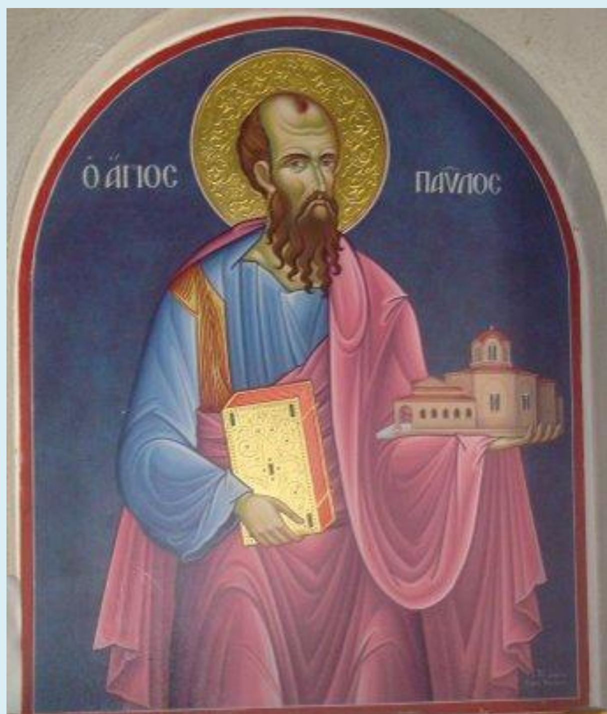
Sfântul Ioan Gură de Aur - Tâlcuiri la Epistola întâi a Sfântului apostol Pavel către Timotei

Index

Omilia XVIII - Credinţa este ca o piatră puternică, împotriva iubirii de argint143

Epistola Sfântului apostol Pavel întâia către Timotei

Capitolul 1 - Salutare. Avertisment împotriva falselor învăţături. Mulţumiri pentru mila Domnului

1.Pavel, apostol al lui Iisus Hristos, după porunca lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, şi a lui Iisus Hristos, nădejdea noastră,
2.Lui Timotei, adevărat fiu în credinţă: Har, milă, pace, de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Hristos Iisus, Domnul nostru.
3.Când am plecat în Macedonia, te-am îndemnat să rămâi în Efes, ca să porunceşti unora să nu înveţe o altă învăţătură,
4.Nici să ia aminte la basme şi la nesfârşite înşirări de neamuri, care aduc mai degrabă certuri, decât lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu, cea întru credinţă;
5.Iar ţinta poruncii este dragostea din inimă curată, din cuget bun şi din credinţă nefăţarnică,
6.De la care unii rătăcind s-au întors spre deşartă vorbire,
7.Voind să fie învăţători ai Legii, dar neînţelegând nici cele ce spun, nici cele pentru care dau adeverire.
8.Noi ştim că legea este bună, dacă se foloseşte cineva de ea potrivit legii;
9.Ştiind aceasta, că legea nu este pusă pentru cel drept, ci pentru cei fără de lege şi răzvrătiţi, pentru necredincioşi şi păcătoşi, pentru necuvioşi şi spurcaţi, pentru ucigaşii de tată şi ucigaşii de mamă, pentru omorâtorii de oameni,

10.Pentru desfrânaţi, pentru sodomiţi, pentru vânzătorii de oameni, pentru mincinoşi, pentru cei care jură strâmb şi pentru tot ce stă împotrivă sănătoase,
11.După Evanghelia slavei fericitului Dumnezeu, cea încredinţată mie.
12.Mulţumesc celui ce m-a întărit, lui Hristos Iisus, Domnul nostru, că m-a socotit credincios şi m-a pus să-I slujesc,
13.Pe mine, care mai înainte huleam, prigoneam şi batjocoream. Totuşi am fost miluit, căci în necredinţa mea, am lucrat din neştiinţă.
14.Şi a prisosit foarte harul Domnului nostru, împreună cu credinţa şi cu dragostea cea întru Hristos Iisus.
15.Vrednic de credinţă şi de toată primirea e cuvântul că Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu.
16.Şi tocmai pentru aceea am fost miluit, ca Iisus Hristos să arate mai întâi în mine toată îndelunga Sa răbdare, ca pildă celor ce vor crede în El, spre viaţa veşnică.
17.Iar Împăratul veacurilor, Celui nestricăcios, nevăzutului, singurului Dumnezeu fie cinste şi slavă în vecii vecilor. Amin!
18.Această poruncă îţi încredinţez, fiule Timotei, ca potrivit proorociilor făcute mai înainte asupra ta, să te lupţi lupta cea bună, după cuvântul lor,
19.Având credinţă şi cuget bun, pe care unii, lepădându-le, au căzut din credinţă;
20.Dintre aceştia sunt Imeneu şi Alexandru, pe care i-am dat satanei, ca să se înveţe să nu hulească.

Capitolul 2 - Învățături despre credinţă

1.Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceţi cereri, rugăciuni, mijlociri, mulţumiri, pentru toţi oamenii,
2.Pentru împăraţi şi pentru toţi care sunt în înalte dregătorii, ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită întru toată cuvioşia şi buna-cuviinţă,
3.Că acesta este lucru bun şi primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru,
4.Care voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină.
5.Căci unul este Dumnezeu, unul este şi Mijlocitorul între Dumnezeu şi oameni: omul Hristos Iisus,
6.Care S-a dat pe Sine preţ de răscumpărare pentru toţi, mărturia adusă la timpul său.
7.Spre aceasta am fost pus propovăduitor şi apostol (adevăr grăiesc în Hristos, nu mint) - învăţător neamurilor, în credinţă şi adevăr.
8.Vreau deci ca bărbaţii să se roage în tot locul, ridicând mâini sfinte, fără de mânie şi fără şovăire.
9.Asemenea şi femeile, în îmbrăcăminte cuviincioasă, făcându-şi lor podoabă din sfială şi din cuminţenie, nu din păr împletit şi din aur, sau din mărgăritare, sau din veşminte de mult preţ;

10.Ci, din fapte bune, precum se cuvine unor femei temătoare de Dumnezeu.
11.Femeia să se înveţe în linişte, cu toată ascultarea.
12.Nu îngăduiesc femeii nici să înveţe pe altul, nici să stăpânească pe bărbat, ci să stea liniştită.
13.Căci Adam a fost zidit întâi, apoi Eva.
14.Şi nu Adam a fost amăgit, ci femeia, amăgită fiind, s-a făcut călcătoare de poruncă.
15.Dar ea se va mântui prin naştere de fii, dacă va stărui, cu înţelepciune, în credinţă, în iubire şi în sfinţenie.

Capitolul 3 - Însuşirile episcopilor. Însuşirile diaconilor. Taina credinţei noastre

1.Vrednic de crezare, este cuvântul: de pofteşte cineva episcopie, bun lucru doreşte.
2.Se cuvine, dar, ca episcopul să fie fără de prihană, bărbat al unei singure femei, veghetor, înţelept, cuviincios, iubitor de străini, destoinic să înveţe pe alţii,
3.Nebeţiv, nedeprins să bată, neagonisitor de câştig urât, ci blând, paşnic, neiubitor de argint,
4.Bine chivernisind casa lui, având copii ascultători, cu toată bună-cuviinţa;
5.Căci dacă nu ştie cineva să-şi rânduiască propria lui casă, cum va purta grijă de Biserica lui Dumnezeu?
6.Episcopul să nu fie de curând botezat, ca nu cumva, trufindu-se, să cadă în osânda diavolului.
7.Dar el trebuie să aibă şi mărturie bună de la cei din afară, ca să nu cadă în ocară şi în cursa diavolului.
8.Diaconii, de asemenea, trebuie să fie cucernici, nu vorbind în două feluri, nu dedaţi la vin mult, neagonisitori de câştig urât,
9.Păstrând taina credinţei în cuget curat.
10.Dar şi aceştia să fie mai întâi puşi la încercare, apoi, dacă se dovedesc fără prihană, să fie diaconiţi.
11.Femeile (lor) de asemenea să fie cuviincioase, neclevetitoare, cumpătate, credincioase întru toate.
12.Diaconii să fie bărbaţi ai unei singure femei, să-şi chivernisească bine casele şi pe copiii lor.
13.Căci cei ce slujesc bine, rang bun dobândesc şi mult curaj în credinţa cea întru Hristos Iisus.
14.Îţi scriu aceasta nădăjduind că voi veni la tine fără întârziere;
15.Ca să ştii, dacă zăbovesc, cum trebuie să petreci în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului celui viu, stâlp şi temelie a adevărului.

16.Şi cu adevărat, mare este taina dreptei credinţe: Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălţat întru slavă.

Capitolul 4 - Prezicerea lepădării de credinţă. Bunul slujitor al lui Iisus Hristos

1.Dar Duhul grăieşte lămurit că, în vremurile cele de apoi, unii se vor depărta de la credinţă, luând aminte la duhurile cele înşelătoare şi la învăţăturile demonilor,
2.Prin făţărnicia unor mincinoşi, care sunt înfieraţi în cugetul lor.
3.Aceştia opresc de la căsătorie şi de la unele bucate, pe care Dumnezeu le-a făcut, spre gustare cu mulţumire, pentru cei credincioşi şi pentru cei ce au cunoscut adevărul,
4.Pentru că orice făptură a lui Dumnezeu este bună şi nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulţumire;
5.Căci se sfinţeşte prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune.
6.Punându-le înaintea fraţilor acestea, vei fi bun slujitor al lui Hristos Iisus, hrănindu-te cu cuvintele credinţei şi ale bunei învăţături căreia ai urmat;
7.Iar de basmele cele lumeşti şi băbeşti, fereşte-te şi deprinde-te cu dreapta credinţă.
8.Căci deprinderea trupească la puţin foloseşte, dar dreapta credinţă spre toate este de folos, având făgăduinţa vieţii de acum şi a celei ce va să vină.
9.Vrednic de credinţă este acest cuvânt şi vrednic de toată primirea,
10.Fiindcă pentru aceasta ne şi ostenim şi suntem ocărâţi şi ne luptăm, căci ne-am pus nădejdea în Dumnezeul cel viu, Care este Mântuitorul tuturor oamenilor, mai ales al credincioşilor.
11.Acestea să le porunceşti şi să-i înveţi.
12.Nimeni să nu dispreţuiască tinereţile tale, ci fă-te pildă credincioşilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa, cu curăţia.
13.Până voi veni eu, ia aminte la citit, la îndemnat, la învăţătură.
14.Nu fi nepăsător faţă de harul care este întru tine, care ţi s-a dat prin proorocie, cu punerea mâinilor mai-marilor preoţilor.
15.Cugetă la acestea, ţine-te de acestea, ca propăşirea ta să fie vădită tuturor.
16.Ia aminte la tine însuţi şi la învăţătură; stăruie în acestea, căci, făcând aceasta, şi pe tine te vei mântui şi pe cei care te ascultă.

Capitolul 5 – Datorii faţă de alţii

1.Pe cel bătrân să nu-l înfrunţi, ci să-l îndemni ca pe un părinte; pe cei tineri, ca pe fraţi.

2.Pe femeile bătrâne îndeamnă-le ca pe nişte mame, pe cele tinere ca pe surori, în toată curăţia.
3.Pe văduve cinsteşte-le, dar pe cele cu adevărat văduve.
4.Dacă vreo văduvă are copii sau nepoţi, aceştia să se înveţe să cinstească mai întâi casa lor şi să dea răsplătire părinţilor, pentru că lucrul acesta este bun şi primit înaintea lui Dumnezeu.
5.Cea cu adevărat văduvă şi rămasă singură are nădejdea în Dumnezeu şi stăruieşte în cereri şi în rugăciuni, noaptea şi ziua.
6.Iar cea care trăieşte în desfătări, deşi e vie, e moartă.
7.Şi acestea porunceşte-le, ca ele să fie fără de prihană.
8.Dacă însă cineva nu poartă grijă de ai săi şi mai ales de casnicii săi, s-a lepădat de credinţă şi este mai rău decât un necredincios.
9.Să fie înscrisă între văduve cea care nu are mai puţin de şaizeci de ani şi a fost femeia unui singur bărbat;
10.Dacă are mărturie de fapte bune: dacă a crescut copii, dacă a fost primitoare de străini, dacă a spălat picioarele sfinţilor, dacă a venit în ajutorul celor strâmtoraţi, dacă s-a ţinut stăruitor de tot ce este lucru bun.
11.Iar de văduvele tinere fereşte-te. Căci, atunci când poftele le îndepărtează de Hristos, vor să se mărite.
12.Şi îşi agonisesc osândă, fiindcă şi-au călcat credinţa cea dintâi.
13.Dar în acelaşi timp se învaţă să fie leneşe, cutreierând casele, şi nu numai leneşe, ci şi guralive şi iscoditoare, grăind cele ce nu se cuvin.
14.Vreau deci ca văduvele tinere să se mărite, să aibă copii, să-şi vadă de case, şi să nu dea potrivnicului nici un prilej de ocară.
15.Căci unele s-au şi abătut, ca să se ducă după satana.
16.Dacă vreun credincios sau vreo credincioasă are în casă văduve, să aibă grija lor, ca Biserica să nu fie împovărată, ci să poată ajuta pe cele cu adevărat văduve.
17.Preoţii, care îşi ţin bine dregătoria, să se învrednicească de îndoită cinste, mai ales cei care se ostenesc cu cuvântul şi cu învăţătura.
18.Pentru că Scriptura zice: "Să nu legi gura boului care treieră" şi: "Vrednic este lucrătorul de plata sa".
19.Pâră împotriva preotului să nu primeşti, fără numai de la doi sau trei martori.
20.Pe cei ce păcătuiesc mustră-i de faţă cu toţi, ca şi ceilalţi să aibă teamă.
21.Te îndemn stăruitor înaintea lui Dumnezeu şi a lui Iisus Hristos şi a îngerilor aleşi, ca să păzeşti acestea, fără a lua o hotărâre dinainte, nefăcând nimic cu părtinire.
22.Nu-ţi pune mâinile degrabă pe nimeni, nici nu te face părtaş la păcatele altora. Păstrează-te curat.
23.De acum nu bea numai apă, ci foloseşte puţin vin, pentru stomacul tău şi pentru desele tale slăbiciuni.

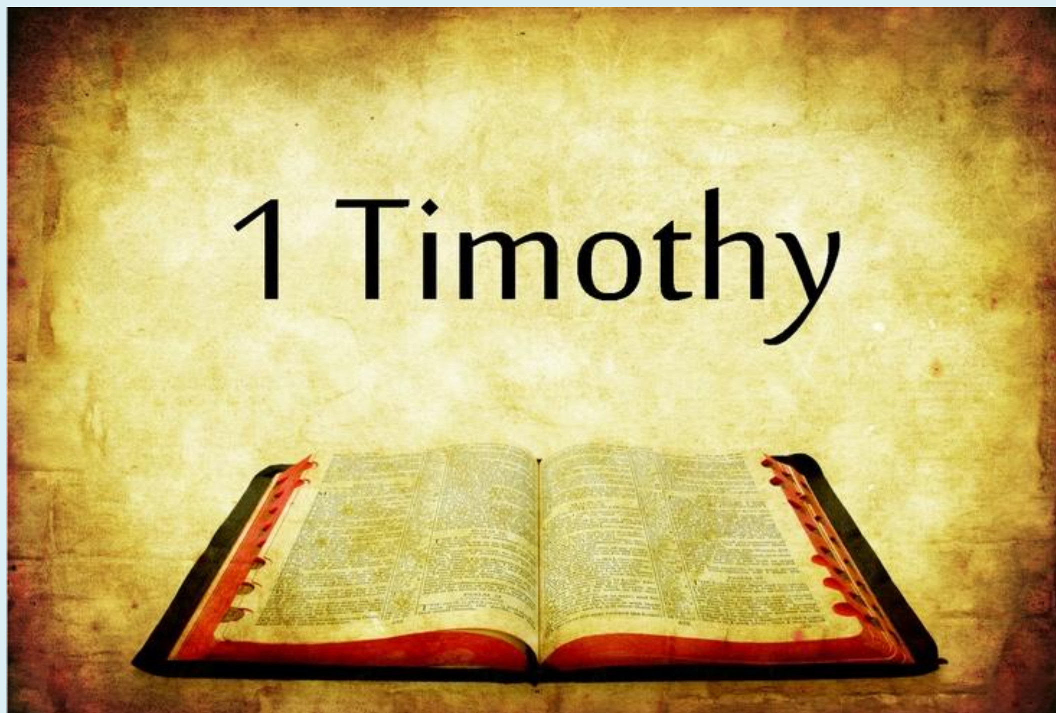
24.Păcatele unor oameni sunt vădite, mergând înaintea lor la judecată, ale altora însă vin în urma lor.
25.Tot aşa şi faptele cele bune sunt vădite, şi cele ce nu sunt altfel nu se pot ascunde.

Capitolul 6 - Datorii faţă de alţii (continuare). Învăţătura mincinoasă. Adevărata bogăţie. Lupta cea bună a credinţei.

1.Cei ce se găsesc sub jugul robiei să socotească pe stăpânii lor vrednici de toată cinstea, ca să nu fie hulite numele şi învăţătura lui Dumnezeu.
2.Iar cei ce au stăpâni credincioşi să nu-i dispreţuiască, sub cuvânt că sunt fraţi; ci mai mult să-i slujească, fiindcă primitorii bunei lor slujiri sunt credincioşi şi iubiţi. Acestea învaţă-i şi porunceşte-le.
3.Iar de învaţă cineva altă învăţătură şi nu se ţine de cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos şi de învăţătura cea după dreapta credinţă,
4.Acela e un îngâmfat, care nu ştie nimic, suferind de boala discuţiilor şi a certurilor de cuvinte, din care pornesc: ceartă, pizmă, defăimări, bănuieli viclene,
5.Gâlcevi necurmate ale oamenilor stricaţi la minte şi lipsiţi de adevăr, care socotesc că evlavia este un mijloc de câştig. Depărtează-te de unii ca aceştia.
6.Şi, în adevăr, evlavia este mare câştig, dar atunci când ea se îndestulează cu ce are.
7.Pentru că noi n-am adus nimic în lume, tot aşa cum nici nu putem să scoatem ceva din ea afară;
8.Ci, având hrană şi îmbrăcăminte cu acestea vom fi îndestulaţi.
9.Cei ce vor să se îmbogăţească, dimpotrivă, cad în ispită şi în cursă şi în multe pofte nebuneşti şi vătămătoare, ca unele care cufundă pe oameni în ruină şi în pierzare.
10.Că iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor şi cei ce au poftit-o cu înfocare au rătăcit de la credinţă, şi s-au străpuns cu multe dureri.
11.Dar tu, o, omule al lui Dumnezeu, fugi de acestea şi urmează dreptatea, evlavia, credinţa, dragostea, răbdarea, blândeţea.
12.Luptă-te lupta cea bună a credinţei, cucereşte viaţa veşnică la care ai fost chemat şi pentru care ai dat bună mărturie înaintea multor martori.
13.Îţi poruncesc înaintea lui Dumnezeu, Cel ce aduce toate la viaţă, şi înaintea lui Iisus Hristos, Cel ce, în faţa lui Ponţiu Pilat, a mărturisit mărturisirea cea bună:
14.Să păzeşti porunca fără pată, fără vină, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos,
15.Pe care, la timpul cuvenit, o va arăta fericitul şi singurul Stăpânitor, Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor,

16.Cel ce singur are nemurire şi locuieşte întru lumină neapropiată; pe Care nu L-a văzut nimeni dintre oameni, nici nu poate să-L vadă; a Căruia este cinstea şi puterea veşnică! Amin.
17.Celor bogaţi în veacul de acum porunceşte-le să nu se semeţească, nici să-şi pună nădejdea în bogăţia cea nestatornică, ci în Dumnezeul cel viu, Care ne dă cu belşug toate, spre îndulcirea noastră,
18.Să facă ce e bine, să se înavuţească în fapte bune, să fie darnici, să fie cu inimă largă,
19.Agonisindu-şi lor bună temelie în veacul viitor, ca să dobândească, cu adevărat, viaţa veşnică.
20.O, Timotei, păzeşte comoara ce ţi s-a încredinţat, depărtându-te de vorbirile deşarte şi lumeşti şi de împotrivirile ştiinţei mincinoase,
21.Pe care unii, mărturisind-o, au rătăcit de la credinţă. Harul fie cu tine! Amin.

Tâlcuiri la Epistola întâi către Timotei

Prolog

Timotei era unul din ucenicii apostolului Pavel. Luca mărturiseşte acest lucru despre el, că era un tânăr minunat, fiind mărturisit astfel de către fraţii cei din Listra şi Iconiu, şi că îndată ce a devenit ucenic, a devenit şi dascăl; că atât de înţelept era, încât, auzind pe Pavel propovăduind Evanghelia fără tăierea împrejur, şi aflând că pentru aceasta Pavel a stat şi contra lui Petru, a ales nu numai să nu propovăduiască altceva, ci încă să şi sufere.

L-a tăiat împrejur apostolul - zice Luca - la o astfel de vârstă, şi în chipul acesta i-a încredinţat lui toată iconomia, fiindcă a fost de ajuns ca dragostea lui faţă de Pavel să arate pe bărbatul acesta ceea ce era în realitate. Căci şi în alt loc, mărturisind despre el, scrie: ***„Dar încercarea lui o cunoaşteţi, căci împreună cu mine a slujit Evanghelia, întocmai ca un copil lângă tatăl său”*** (Filipeni 2, 22), iar corintenilor scriindu-le, zicea: ***„Am trimis la voi pe Timotei, care este fiul meu iubit şi credincios în Domnul”*** (I Corinteni 4, 17), şi iarăşi: ***„Iar de va veni Timotei, vedeţi să fie fără de teamă la voi, căci lucrează ca şi mine lucrul Domnului”*** (I Corinteni 16, 10), şi evreilor scriindu-le, zicea: ***„Să ştiţi că fratele Timotei este slobod”*** (Evrei 13, 23), şi, în fine, în multe locuri ar putea găsi cineva marea lui dragoste către Timotei.

Chiar şi faptele minunate săvârşite acum, arată curajul lui. Iar dacă cineva ar cerceta, de ce oare scrie numai lui Tit şi Timotei, deşi Sila era dintre cei încercaţi, şi Luca de asemenea - căci tot apostolul, scriind, zicea: ***„Numai Luca este cu mine”*** (II Timotei 4, 11); de asemenea şi Clement era unul dintre cei apropiaţi, căci zice despre el: ***„Clement şi cu ceilalţi împreună - lucrători cu mine”*** (Filipeni 4, 3); aşadar, de ce scrie numai lui Tit şi Timotei? Fiindcă numai acestora le încredinţase biserici, pe când pe ceilalţi îi purta încă cu el; pe aceştia deci îi rânduise în nişte locuri ştiute. Căci atât de mare era meritul acestui bărbat, încât nici tinereţea nu 1-a împiedicat.

De aceea, scriindu-i apostolul, zice: ***„Nimeni să nu dispreţuiască tinereţile tale”***, şi: ***„pe cele tinere, ca pe surori (îndeamnă-le)”.*** (1 Timotei 4, 12; 5, 2) Căci atunci când eşti virtuos, toate celelalte sunt de prisos, şi nimic nu ar putea să-ţi fie piedică. De aceea, vorbind despre episcopi, şi multe însuşiri cerându-le, nicăieri el nu insistă asupra vârstei lor. Iar dacă zice: „având copii ascultători” şi „al unei singure femei” (1 Timotei 3, 4, 2), nu spune aceasta ca şi cum ar fi necesară naşterea de copii sau căsătoria cu o femeie, ci, de s-ar întâmpla să fie ridicat la vreunul din aceste ranguri, să fie dintre aceia care să se priceapă şi la case, şi la copii, şi la toate celelalte. Că dacă ar fi din lume, şi dacă nici în cele lumeşti nu ar fi fost folositor, cum i s-ar putea încredinţa îngrijirea Bisericii?

Şi de ce oare a trimis epistola ucenicului, rânduit în urmă spre învăţătura altora? Nu trebuia oare ca mai întâi el să fie desăvârşit, şi după aceea să i se trimită? Dar avea nevoie de învăţătură, nu de aceea pe care o au ucenicii, ci de cea cuvenită dascălului. Şi de aceea, priveşte cum în întreaga epistolă apostolul îi face învăţătura cuvenită celui ce se îndeletniceşte cu învăţarea altora. De aceea, încă de la început, nu i-a zis: „ca să nu dai ascultare celor ce învaţă în alt chip”, ci: ***„ca să porunceşti unora să nu înveţe o altă învăţătură”.*** (1 Timotei l, 3)

Omilia I - Despre credinţă, zădărnicia raţionalizării şi împotriva celor ce susţin ideea predestinării

Pavel, apostol al lui Iisus Hristos, după porunca lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, şi a lui Iisus Hristos, nădejdea noastră. Lui Timotei, adevărat fiu în credinţă. (I Timotei 1, 1-2)

Mare era demnitatea apostolului, mare şi minunată, şi pretutindeni vedem pe Pavel punând dinainte cauzele demnităţii sale, nu ca şi cum ar fi răpit această cinste, ci ca încredinţată lui şi ca fiind învestit cu această putere. Atunci când se numeşte pe sine chemat, zicând: ***„Prin voia lui Dumnezeu”*** (I Corinteni l, l), şi în alt loc: ***„pentru că stă asupra mea datoria”*** (I Corinteni 9, 16), şi când spune că a fost orânduit spre aceasta, toate nu sunt decât doborârea ambiţiei şi a mândriei. Căci după cum cel ce aleargă după o cinste care nu-i este dată de Dumnezeu, este vrednic de cea mai de pe urmă hulă, tot aşa şi cel ce a respins acea cinste şi a fugit, este răspunzător de alte păcate: de neascultare şi nesupunere.

Aceasta spunând-o Pavel chiar şi acum, la începutul epistolei către Timotei, zice astfel: „Pavel, apostol al lui Iisus Hristos, după porunca lui Dumnezeu”. Aici nu mai spune „Pavel chemat”, ci „după porunca lui Dumnezeu”. Ca nu cumva, deci, Timotei să pătimească ceva omenesc, crezând că apostolul vorbeşte cu el la fel ca şi cu ceilalţi ucenici, de aceea Pavel a început epistola astfel.

Şi unde anume se vede că i-a poruncit lui, Dumnezeu? Se găseşte aceasta în Faptele Apostolilor, unde Duhul grăieşte: „Osebiţi-mi pe Barnaba şi pe Saul” (Faptele Apostolilor 13, 2). Şi pretutindeni scriind pune numele de apostol, învăţând prin aceasta pe ascultători să nu-şi închipuie că cele grăite sunt omeneşti, căci apostolul nimic nu ar grăi de la sine. Vorbind deci de numele de apostol, imediat el ridică cugetul ascultătorilor şi-1 îndreaptă spre cel ce a trimis epistola.

De aceea în toate epistolele sale el pune aceasta de la început, făcând cuvântul vrednic de credinţă, şi zicând astfel: „Pavel, apostol al lui Iisus Hristos, după porunca lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru”. Şi, cu toate acestea, nicăieri nu se vede că Tatăl porunceşte, ci în tot locul Hristos îi vorbeşte, şi-i zice: „Mergi, că eu te voi trimite departe, la neamuri”, şi iarăşi: „tu trebuie să stai înaintea Cezarului”. (Faptele Apostolilor 22, 21; 27, 24)

Dar ceea ce Fiul porunceşte, aceea spune Scriptura că este porunca Tatălui, după cum şi ceea ce porunceşte Duhul spune că este a Fiului. Căci iată, de pildă a fost

trimis de Duhul, a fost rânduit de Duhul, şi totuşi spune că porunca este a lui Dumnezeu. De ce? Nu cumva, poate, se împuţinează puterea Fiului, dacă apostolul a fost trimis din porunca Tatălui? Nicidecum, căci priveşte cum porunca aceasta a făcut-o comună. Căci, zicând: „după porunca lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru", a adăugat imediat: „a Domnului Iisus Hristos, nădejdea noastră". Priveşte cum el a pus denumirile cu siguranţă.

Şi, cu toate acestea, Psalmistul vorbeşte aceasta despre Fiul, zicând: ***„Nădejdea tuturor marginilor pământului"*** (Psalmi 64, 6), şi iarăşi fericitul Pavel, scriind în altă parte, zice: ***„Fiindcă pentru aceasta ne şi ostenim şi suntem ocărâţi şi ne luptăm, căci ne-am pus nădejdea în Dumnezeul cel viu".*** (I Timotei 4, 10) Este necesar ca dascălul să sufere primejdii, şi chiar mai multe decât ucenicii. ***„Bate-voi păstorul, zice, şi se vor risipi oile."*** (Matei 26, 31) Deci, fiindcă se petrece acest fapt, diavolul suflă cu mai multă putere împotriva lor, ca cel ce în nimicirea unora trage cu sine şi risipirea altora, adică risipirea turmei. Căci dacă ucide oile, împuţinează turma; dar când pe păstor îl scoate din mijloc, desigur că va vătăma turma întreagă. Deci, dacă diavolul lucrează lucruri mari printr-o mică osteneală, şi dacă vatămă totul printr-un singur suflet, tocmai de aceia trebuie să ne îngrijim.
De aceea, chiar de la începutul epistolei, încurajându-1 şi înălţându-i sufletul, zice: ***„Mântuitor avem pe Dumnezeu şi nădejde pe Hristos. Multe pătimim noi, dar avem mari speranţe. Ne primejduim, ni se întind curse, însă avem Mântuitor; nu vreun om, ci pe însuşi Dumnezeu. Deci, nici Cel ce mântuieşte nu slăbeşte - căci este Dumnezeu - şi oricare ar fi primejdiile, nu ne vor împresura, nici nădejdea noastră nu va rămâne ruşinată, căci însuşi Hristos este nădejdea noastră. De aceea, zice, suferim primejdii, căci sau vom fi scăpaţi iute de ele, sau, hrănindu-ne cu bune speranţe, ne vom mântui". Dar de ce oare nicăieri nu spune apostolul că este al Tatălui, ci al lui Hristos?*** Apoi el toate le face comune, şi Evanghelia zice că este a lui Dumnezeu, arătând prin aceasta că „orice am pătimi, zice, nimic nu sunt cele de faţă".

Lui Timotei, adevărat fiu în credinţă, (l, 2) Chiar şi expresia aceasta este mângâietoare. Căci dacă a arătat credinţă, încât să devină fiu al lui Pavel, şi încă nu ca orice fiu, ci adevărat, apoi era drept să aibă curaj pentru cele viitoare. Căci în credinţa aceasta, chiar dacă faptele s-ar petrece contrar celor făgăduite şi aşteptate, să nu se teamă cineva, şi nici să se tulbure. Dar, iată că şi fiind fiu, şi încă adevărat fiu, cu toate acestea câtuşi de puţin nu este de aceeaşi fiinţă. Dar ce? Poate că era animal necuvântător? „Dar, zici tu, nu era din Pavel" - ca şi cum faptul doveditor ar fi de a se trage, sau a deriva din cineva. Dar ce? Era poate de o altă fiinţă? Nici aceasta? Căci spunând „fiu", imediat a şi adăugat „întru credinţă", adică era fiu adevărat, şi dintr-însul era. Nimic nu s-a schimbat, sau, mai bine zis, cu nimic nu s-

a schimbat prin faptul că era asemănare după credinţă. Ceea ce se petrece şi cu lucrurile omeneşti, când sunt de aceeaşi fiinţă. Fiul este bunăoară la fel cu tatăl, însă nu la fel este la Dumnezeu, unde Fiul este cu mult mai apropiat de Tatăl. În privinţa tatălui şi a fiului, deşi prin esenţă sunt una şi aceeaşi, totuşi în multe altele se deosebesc: în culoare, în formă, în înţelepciune, în timp, în voinţă, în cele sufleteşti, în cele ale trupului, în cele din afară şi în multe altele se deosebesc unul de altul, dacă se face comparaţie între ei; pe când aici - raportul între Fiul şi Dumnezeu Tatăl - nimic din acele deosebiri nu există.

Expresia „după poruncă" este mai puternică decât expresia „chemat" - după cum zice şi în alt loc: „Întru Hristos Iisus eu v-am născut pe voi", adică întru credinţă. Iar expresia „adevărat", pe care o adaugă aici, înseamnă exact, şi mai presus de toţi ceilalţi, asemănarea ucenicului cu dascălul; voieşte cu alte cuvinte a arăta aici marea lui dragoste şi atenţie faţă de el.

Dar iată că şi aici particula „întru" este iarăşi pusă pentru a desemna credinţa. Priveşte apoi şi lauda cea mare când este numit nu numai fiu, ci încă şi fiu adevărat.

Har, milă, pace, zice, de la Dumnezeu Tatăl, şi de la Hristos Iisus, Domnul nostru. ***Dar de ce oare în celelalte epistole nicăieri n-a pus înainte mila, ci numai aici?*** Apoi şi aceasta este tot din marea lui iubire, părintească. Căci el se roagă şi doreşte cele mai multe bunuri fiului, temându-se pentru el şi tremurând chiar de grija lui - fiindcă astfel se temea, ca şi cum parcă nimic, n-ar fi făcut pentru el, ba chiar îngrijindu-se de slăbiciunile lui trupeşti - precum atunci când de pildă îi scrie, zicându-i: ***„De acum nu bea numai apă, ci foloseşte puţin vin, pentru stomacul tău şi pentru desele tale slăbiciuni".*** (I Timotei 5, 23) Dascălii mai ales au nevoie de o mai mare milă. „De la Dumnezeu Tatăl nostru, zice, şi Hristos Iisus, Domnul nostru". Şi aici iarăşi apostolul arată mângâiere şi încurajare. Căci dacă Dumnezeu este Tată, Se şi îngrijeşte ca şi tatăl de copii. Ascultă pe Hristos zicând: ***„cine este omul acela între voi care, de va cere fiul său pâine, oare el îi va da piatră?"*** (Matei 7, 9)

Când am plecat în Macedonia, te-am îndemnat să rămâi în Efes (1,3). Priveşte bunătate la el! Cum nu întrebuinţează autoritatea de dascăl, ci cu glas de slugă îndeamnă, căci n-a zis „precum ţi-am poruncit sau ţi-am pus în vedere", ci „precum te-am îndemnat". Desigur că nu faţă de toţi ucenicii se purta el aşa, ci numai faţă de cei blânzi şi virtuoşi, pe când faţă de ceilalţi, de cei întinaţi, zic, şi neadevăraţi ucenici, se purta altfel, precum însuşi el scriind, zicea: „îndeamnă şi mustră cu toată tăria". (Tit 2, 15)

Şi aici priveşte ce spune: ca să porunceşti unora să nu înveţe o altă învăţătură. Deci, ce este aceasta? Nu era de ajuns oare epistola lui Pavel, pe care le-o trimisese? Nu! Căci faţă de scrisorile lui ei erau încă îndărătnici, precum erau şi mai înainte de acele scrisori. Dar apoi chiar şi el îşi petrecuse mult timp în această cetate, aici era şi acel templu al Artemisei (Dianei), şi tot aici a pătimit acele multe rele. Căci după ce s-a împrăştiat adunarea, Pavel, chemând în jurul său pe ucenici, după ce s-a închinat lor, a plutit cu corabia pe mare ducându-se în Macedonia, de unde iarăşi s-a întors. (Faptele Apostolilor, capitolele 19 şi 20)

Dar este demn de cercetat dacă acum Pavel a aşezat acolo pe Timotei, fiindcă-i zice: „Ca să porunceşti unora ca să nu înveţe o altă învăţătură”. Nu-i numeşte pe faţă, ca nu cumva să-i facă mai fără ruşine în mustrarea ce trebuia să le-o aducă. Erau aici oarecare pseudodidascăli dintre iudei, care încercau să atragă iarăşi pe credincioşi la paza Legii (mozaice), ceea ce de altfel mai în toate epistolele o spune. Dar ei făceau aceasta nu doar că erau mişcaţi de cugetul lor, ci numai împinşi de slava deşartă, şi din dorul de a avea ucenici, de a se certa cu Pavel, şi de a- şi arăta pizma lor faţă de el. Aceasta vrea să zică prin cuvintele: „să nu înveţe o altă învăţătură”.

Nici să ia aminte la basme şi la nesfârşite înşirări de neamuri. (I Tim 4) Prin cuvintele mituri sau basme, el nu înţelege Legea; să nu se înţeleagă una ca aceasta! Ci ***vrea să spună de acele falsificări, de acele mistificări şi de acele credinţe deşarte.*** Era în obiceiul multor iudei să-şi irosească vorba în lucruri de nimic: ca de pildă în numărarea părinţilor, moşilor şi strămoşilor, în felul acesta să aibă slavă în istorie, şi să se creadă a avea o mai mare experienţă.

„Ca să porunceşti unora să nu înveţe o altă învăţătură, nici să ia aminte la basme şi la nesfârşite înşirări de neamuri”. Şi ce vrea să însemne „nesfârşite”? Adică vorbe fără de sfârşit, sau fără nici un folos, sau cu greu de priceput nouă. ***Ai văzut cum ceartă ispitirea sau curiozitatea unora de a şti totul? Unde este credinţă, nu este nevoie de cercetare.*** Unde nu trebuie nimic a cerne, de ce să fie nevoie de cercetare? Cercetarea este răsturnarea credinţei. Că cel ce caută şi cercetează, niciodată nu află. Cel ce cercetează, nu poate să creadă. ***De aceea şi zice, ca să nu ne batem capul cu cercetări amănunţite; iar dacă cercetăm, apoi aceasta nu este credinţă, căci credinţa linişteşte cugetul.***

Dar atunci, cum de zice Hristos: „căutaţi şi veţi afla; bateţi şi vi se va deschide” şi „cercetaţi Scripturile, că socotiţi că în ele aveţi viaţă veşnică”? (Matei 7, 7; Ioan 5, 39). Dar acolo (în primul pasaj) prin expresia „căutaţi” el vorbeşte de cerere şi de o dorinţă arzătoare, pe când aici (în al doilea pasaj) expresia „cercetaţi

Scripturile" nu este a unuia ce introduce în cugetul cuiva dorul de a cerne cuvintele în zadar, ci ale unuia ce tocmai că scoate acea poftă. ***A zis: „cercetaţi Scripturile", adică, aflând şi cunoscând exactitatea lor, noi să facem aceasta nu pentru ca pururea să cercetăm, ci cercetând, să încetăm cu acest obicei.***

Şi bine a zis el: „Porunceşte unora ca să nu înveţe o altă învăţătură, nici să ia aminte la basme şi la nesfârşite înşirări de neamuri, care aduc mai degrabă certuri decât lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu, cea întru credinţă". Bine a zis „lucrarea mântuitoare a lui Dumnezeu", fiindcă mari lucruri a voit Dumnezeu să ne dea, însă raţionamentele noastre pământeşti nu primesc măreţia iconomiilor Lui. Prin urmare, acestea trebuie a veni prin credinţă, ceea ce este doctoria cea mai mare a sufletelor. ***Deci, cercetarea este contrară iconomiei lui Dumnezeu. Căci ce anume se lucrează prin credinţă? Aceea de a primi binefacerile Lui şi a ne face mai buni, şi de a nu ne îndoi de nimic, nici de a disputa şi a cerne, de ce aşa şi nu în alt mod, ci a fi liniştiţi în cugetul nostru.*** Căci ceea ce credinţa a reuşit şi a clădit, cercetarea a dărâmat. Cum a dărâmat? Lăsând cugetul să se ocupe cu cercetări zadarnice, credinţa căzând pe un plan secund.

„Nici să ia aminte la basme şi la nesfârşite însirări de neamuri." „Dar, zici tu, cu ce au vătămat genealogiile neamurilor?" Apoi Hristos zicea că prin credinţă trebuie să se mântuiască omul, iar ei se certau şi ziceau că nu trebuie credinţă. Dar fiindcă tăgăduirea lor era, sau avea influenţă numai în timpul de faţă, pe când urmările tăgăduirii în viaţa viitoare, avea nevoie de credinţă. Ei însă, preocupaţi cu observaţiile Legii, împiedicau credinţa. Mi se pare că aici el face aluzie şi la elini, când zice: „basme şi nesfârşite înşirări de neamuri", ca cei ce-şi numărau pe zeii lor.

Despre credinţă, zădărnicia raţionalizării şi împotriva celor ce susţin ideea predestinării

Deci, iubiţilor, să nu luăm aminte la discuţii zadarnice. Căci de aceea am fost numiţi credincioşi, pentru ca fără clătinare să credem celor spuse, pentru ca deloc să nu ne îndoim. Că dacă cele grăite sunt omeneşti, ar trebui desigur a le cerne cu toată amănunţimea; iar dacă sunt ale lui Dumnezeu, cu atât mai mult trebuie să le preţuim şi să le credem; dacă însă nu credem, atunci nu vom şti nici că este Dumnezeu. Fiindcă ai să ştii că este Dumnezeu, dacă îl faci răspunzător? ***Întâia dovadă pe care tu o dai că ştii pe Dumnezeu, este de a crede toate cele grăite, fără a cere dovezi şi iarăşi dovezi.*** Aceasta o ştiu şi elinii, căci credeau în zeii lor, deşi o spuneau fără dovezi. Şi de ce oare? Fiindcă sunt strănepoţi şi descendenţi din zei.

Ai văzut că şi elinii ştiu aceasta? Şi ce spun eu de Dumnezeu, când ei făceau astfel şi fiind vorba de un om - voiesc a spune de Pitagora, acel fermecător şi mag, căci puneau înainte acea vestită axiomă: „el a zis”. Dar chiar şi pe temple era scrisă deasupra şi reprezenta tăcerea, acoperindu-şi gura cu degetul, şi strângându-şi cu putere buzele, inspirând tăcerea tuturor celor de faţă.

Deci, dacă acelea sunt atât de respectate, apoi ale noastre nu trebuie respectate, ci sunt de râs? Cele ale elinilor după dreptate trebuie să fie cercetate, fiindcă sunt astfel; e vorba acolo de lupte, de dispute şi urmările acestora, pe când cele ale noastre se deosebesc cu totul de acelea.

- *Căci pe acelea le-a descoperit înţelepciunea omenească, în timp ce pe acestea le-a descoperit şi învăţat harul Duhului Sfânt.*
- *Acelea sunt credinţe pline de prostie şi nebunie, iar acestea de adevărată înţelepciune.*
- *Acolo nu mai este ucenic, nici dascăl, ci toţi cercetează şi se ceartă, fie dascăl, fie ucenic.*

Pentru a crede, este nevoie de a cunoaşte, iar nu de a disputa; de a crede fără îndoială, iar nu de a pune înainte raţionamente omeneşti. Prin credinţă, toţi cei din vechime au fost lăudaţi, şi fără de aceasta toate se răstoarnă pe dos.

Şi ce spun eu de cele cereşti? Chiar cele de pe pământ dacă le vom examina, le vom afla în strânsă legătură cu credinţa. Nici afaceri băneşti, nici meşteşuguri şi, în fine, nimic din acestea nu poate fi fără credinţă. Dacă aici, unde e vorba de lucruri false, şi este nevoie de credinţă, apoi cu atât mai mult în cele duhovniceşti!

Această credinţă, deci, să o avem şi de ea să ne ţinem strânşi, căci numai aşa vom putea scoate din suflet acele credinţe vătămătoare, ca de pildă aceea că „aşa s-a născut, şi aşa i-a fost sortit (predestinat)”. ***Dacă noi vom crede că va fi înviere şi judecată, apoi pe toate acele credinţe deşarte vom putea să le scoatem din suflet.***

- *Crede că este Dumnezeu drept, şi nu vei mai crede că este naştere nedreaptă;*
- *crede că este Dumnezeu care Se îngrijeşte mai dinainte, şi nu vei mai crede că este naştere dintre acelea care pe toate le răstoarnă pe dos.*
- *Crede că este pedeapsă şi Împărăţia Cerurilor, şi nu vei mai crede că este noroc din naştere, pe de o parte răsturnând în noi bunul simţ, iar pe de alta supunându-ne unei necesităţi şi unei vieţi silite.*

Să nu semeni, să nu răsădeşti, să nu pleci la armată, şi în fine să nu faci nimic, fiindcă numaidecât, vrând sau nevrând, vei întâmpina cele sortite de la naştere.

Dar atunci de ce mai avem nevoie de rugăciuni? De ce mai voieşti a te face creştin, dacă totul este sortit de la naştere? Fiindcă vei fi sub păcat. De unde sunt meşteşugurile? Sunt oare destinate de la naştere? „Da! Zici tu. Dar a fost ursit unuia să devină înţelept prin osteneli." Arată-mi însă pe unul care să fi învăţat meşteşug fără osteneli. Astfel, meşteşugul se capătă nu de la naştere, ci cu multe osteneli.

„Dar de unde vine, zici tu, că cineva fiind om rău este bogat, şi un altul fiind viclean, a căpătat moştenire de la tatăl său? Pe când un altul, deşi munceşte mult, totuşi este sărac?" Acestea într-una le pun ei înainte; toate numai cu privire la bogăţie şi sărăcie, şi nimic de virtute şi răutate. Dar tu nimic n-ai spus până acum; ***arată-mi dacă cineva sârguindu-se a devenit rău, sau dacă cineva trândăvindu-se a devenit bun. Căci dacă soarta are vreo putere, atunci trebuie să-şi arate puterea în cele mai mari: adică în virtute şi răutate, şi nicidecum în bogăţie şi sărăcie.***

„De unde, zici tu, vine boala peste unii, iar alţii totdeauna sunt sănătoşi? De unde vine, că unuia îi merg bine afacerile, iar altuia nu îi merg? De unde apoi vine că aceluia îi merg lucrurile după dorinţă, pe când acestuia i se pun în cale mii de mii de piedici?" Ei bine, depărtează-te de credinţa în naşterea cu noroc, şi atunci vei şti totul cu exactitate! ***Crede că este Dumnezeu care Se îngrijeşte mai dinainte, şi atunci vei şti totul lămurit.***

„Dar nu pot, zici tu; nu mă lasă confuzia lucrurilor acestora de a întrevedea acea pronie (purtare de grijă), dacă toate acestea sunt ale lui Dumnezeu. Cum pot crede eu că Dumnezeu, Cel bun, dă averi unui desfrânat, unui spurcat, unui lacom, iar celui bun nu-i dă deloc? Cum să cred? Căci trebuie a crede din fapte".

Bine! Aşadar, toate cele ce ai spus sunt ele rezultatul unei naşteri drepte sau nedrepte? „Nedrepte" zici. Dar oare cine a făcut această naştere nedreaptă? Oare Dumnezeu? „Nu, zici tu, ci este fără început, nenăscută." Şi cum face astfel de lucruri, nefiind născută, sau fără început, fiindcă astfel de împrejurări sunt contrare… Deci, toate acestea nu sunt câtuşi de puţin lucruri ale lui Dumnezeu.

Aşadar, să examinăm, cine a făcut cerul, pământul, marea, anotimpurile? Dacă în cele neînsufleţite a făcut atâta ordine şi atâta armonie, cu atât mai mult în noi,

pentru care s-au făcut toate; este ca şi cum cineva s-ar îngriji de-o casă - care de altfel ar fi minunată - iar de cei ce locuiesc în ea nu s-ar îngriji.

Cine păzeşte în bună rânduială schimbarea anotimpurilor? Cine a aşezat legile cele înţelepte ale naturii? Cine a orânduit mersul zilei şi al nopţii? Toate acestea sunt superioare acelei „naşteri" sau ursite. „Nu, zici tu, ci s-au făcut de la sine, sau automat". Dar cum ar fi putut să se facă automat, aflându-se într-o astfel de ordine? Deci, de unde şi cum sunt unii bogaţi, sănătoşi şi prosperi în afacerile lor? Unii prin lăcomie, alţii prin moştenire, iar alţii prin răpire. ***Şi de ce a îngăduit oare Dumnezeu?*** Fiindcă nu este aici răsplata, ci în viaţa viitoare; atunci arată-mi că se petrece ceva de acest fel.

„Dar, zici tu, deocamdată dă-mi aici, şi dincolo nu voi mai cere". De aceea nici nu ai. Că dacă tu, necăutând acea plăcere şi dorindu-le pe acestea de aici, ca şi cum le preferi aceleia, apoi cu cât mai mult când te vei şi bucura de acea plăcere curată? De aceea îţi arată ţie, că cele de aici nu sunt nimic, ci ne sunt indiferente. Căci spune-mi: a fi ceva adânc, sau întunecat, depărtat sau apropiat, oare nu este ceva indiferent? Aşa este şi bogăţia.

Spune-mi: în cele necesare oare nu deopotrivă s-a dat tuturor, ca de pildă destoinicie spre virtute, împărţirea deopotrivă a darurilor duhovniceşti? ***Dacă ai cunoaşte binefacerile lui Dumnezeu, atunci nu te-ai fi indignat de acestea, ci te-ai bucura deopotrivă cu alţii, nici n-ai fi căutat şi nici n-ai fi umblat după lăcomie, ştiind egalitatea lor (a darurilor).*** După cum o slugă, având hrană şi haine şi îmbrăcăminte din partea stăpânului şi, în fine, din toate celelalte bucurându-se deopotrivă cu ceilalţi, iar dacă poate ar avea pe cap mai multe fire de păr, sau unghii mari, prin aceasta ar crede că are ceva mai mult decât ceilalţi; cam în felul acesta este şi cel ce cugetă lucruri mari în zadar. ***De aceea ne-a depărtat pe noi de asemenea lucruri, ca să stingă din noi o asemenea nebunie, pentru ca dorul de acestea să-1 mute la cer.*** Dar noi nici aşa nu ne cuminţim. După cum pe copil îl lipseşte tatăl său de cele copilăreşti, dacă are ceva copilăresc, şi dacă preferă acestea în locul celor trebuitoare, pentru ca astfel şi fără de voia lui să-1 îndrepte spre desăvârşire, tot aşa face şi Dumnezeu cu omul, pentru a-1 îndrepta spre cer.

„Dar de ce, zici tu, lasă pe cei răi să se îmbogăţească?" Pentru că nu se interesează atât de mult de ei. Cum apoi lasă şi pe cei drepţi? Nu El îi face să fie săraci, ci numai îngăduie aceasta.

Acestea ni s-au spus acum într-un mod superficial, precum unora ce nu cunosc Scripturile. Iar dacă am vrea să credem şi să fim cu luare-aminte la cuvintele lui Dumnezeu, n-am avea nevoie de vorbele acestea, căci toate le-am şti.

Pentru ca să afli că bogăţia nu este nimic, nici sănătatea, nici slava, eu îţi voi arăta pe mulţi care puteau să se îmbogăţească, şi totuşi, nu s-au îmbogăţit, care puteau să fie sănătoşi, şi cu toate acestea şi-au slăbit trupurile lor prin nevoinţe, care puteau să se bucure de slavă, şi totuşi se străduiesc să fie dispreţuiţi. Nimeni fiind bun, nu râvneşte de a fi rău. Acestea deci să le râvnim, ca unele ce sunt cu adevărat bune, ca astfel să ne bucurăm şi de bunurile viitoare, întru Hristos Iisus Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia II - Slava şi plăcerea adevărată se găsesc numai în cele duhovniceşti, iar nu în cele trupeşti

Iar ţinta poruncii este dragostea din inimă curată, din cuget bun şi din credinţă nefăţarnică, de la care unii rătăcind s-au întors spre deşartă vorbire, voind să fie învăţători ai Legii, dar neînţelegând nici cele ce spun, nici cele pentru care dau adeverire. (I Timotei l, 5-7)

Nimic nu vatămă atât de mult neamul omenesc, decât dispreţuirea prieteniei şi a dragostei şi necăutarea lor cu multă râvnă, spre a le stăpâni, precum iarăşi nimic nu înalţă pe cineva, decât urmarea lor cu toată puterea. Aceasta învederând-o şi Hristos, zice: ***„că dacă doi dintre voi se vor învoi pe pământ în privinţa unui lucru pe care îl vor cere, se va da lor de către Tatăl Meu, Care este în ceruri”***, şi iarăşi: ***„iar din pricina înmulţirii fărădelegii, iubirea multora se va răci.”*** (Matei 18, 19; 24, 12) Aceasta a născut toate eresurile şi toate dezbinările, căci din a nu iubi pe fraţi, vine invidia contra celor ce propăşesc, din invidie apoi vine pofta de a stăpâni, iar pofta de a stăpâni naşte dezbinările.

De aceea şi Pavel zicând: „ca să porunceşti unora să nu înveţe o altă învăţătură”, la urmă arată şi modul după care este cu putinţă aceasta. Şi care este acel mod? Dragostea. Precum, deci, când zice: ***„sfârşitul legii este Hristos”*** (Romani 10, 4), adică îndeplinirea poruncilor, căci şi acesta se cuprinde în El, tot aşa şi porunca aceasta cuprinde în sine dragostea. Sfârşitul tămăduirii este sănătatea, aşa că fiind sănătate, nu este nevoie de multă căutare; tot aşa şi dragoste când este, nu trebuie multă poruncă.

Şi de care dragoste vorbeşte? De cea sinceră, iar nu de cea care se mărgineşte numai în vorbe; de cea izvorâtă din voinţă şi din compătimire, din participarea la durere. ***„Din inimă curată”***, zice. Aici vorbeşte sau de o viaţă curată şi corectă, sau de o dragoste adevărată, fiindcă o viaţă necurată provoacă dezbinări, după cum zice: ***„cel ce face rele, urăşte Lumina”.*** (Ioan 3, 20) De altfel, prietenie şi dragoste se vede şi printre cei răi, căci şi tâlharii iubesc pe tâlhari, şi criminalii simt dragoste către alţi criminali, însă o astfel de dragoste nu este din cuget bun, ci din cuget rău, şi nici din inimă curată, ci din inimă necurată, şi nici din credinţă sinceră, deoarece credinţa învederează adevărul, deoarece dintr-o credinţă adevărată se naşte dragoste. ***Cel ce crede cu adevărat în Dumnezeu, nu va suferi niciodată a fi lipsit de dragoste.***

De la care unii rătăcind s-au întors spre deşartă vorbire, (l, 6) Bine zice că s-au întors, deoarece, pentru a merge drept, este nevoie de meşteşug, iar nu de

întoarcere de la scopul, sau de la ţelul propus; aşa că este nevoie de a fi cineva condus de Duhul. Multe din calea cea dreaptă trebuie evitate, şi numai spre ţel e nevoie să-şi îndrepte privirea.

Voind să fie învăţători (l, 7), zice. Ai văzut şi altă cauză, adică aceea a iubirii de întâietate? De aceea şi Hristos zicea: ***„voi însă să nu vă numiţi rabi (învăţători)"*** (Matei 23, 8), şi Pavel iarăşi: ***„Căci nici ei singuri, cei ce se taie împrejur, nu păzesc legea, ci voiesc să vă tăiaţi voi împrejur, ca să se laude ei în trupul vostru".*** (Galateni 6, 13)

Voind să fie învăţători ai legii, dar neînţelegând nici cele ce spun, nici cele pentru care dau adeverire. Aici îi defăima pe acei şarlatani, care nu aveau în vedere scopul legii, şi nici timpul până când trebuia privită legea ca stăpână. Deci, dacă păcatul lor este din neştiinţă, cum de zici că vine de acolo că ei voiesc a fi dascăli ai legii? Însă vine şi de la faptul că ei nu au dragoste, iar din lipsa dragostei se naşte neştiinţa. Când sufletul se predă pe sine plăcerilor trupeşti, desigur că i se vatămă agerimea; căzând apoi din dragoste, cade în acelaşi timp în iubirea de ceartă, în iubirea de întâietate, şi la urmă i se vatămă ochiul cugetului. Căci cel ce este stăpânit de vreuna din poftele acestea trecătoare, fiind îmbătat de patimă, nu va putea niciodată să fie judecător al adevărului. „Neînţelegând nici cele ce spun, nici cele pentru care dau adeverire". Era natural ca ei să vorbească de lege, şi să spună multe despre curăţeniile trupului, şi altele de acest fel.

Apoi, contenind a mai cerceta asemenea fapte, ca nefiind nimic altceva decât umbră şi închipuire a celor duhovniceşti, la urmă ceea ce este cu mult mai plăcut, tocmai aceea o face; şi ce este ceea ce el face? Laudă legea - iar prin lege el înţelege Decalogul - şi din aceasta el a scos şi pe celelalte. Căci dacă călcarea legii pedepseşte pe cel ce se abate de la lege - deşi în mare parte cele ale legii ne sunt fără folos, apoi cu atât mai mult acelea.

Noi ştim că legea este bună, dacă se foloseşte cineva de ea potrivit legii, (l, 8) „Pe de o parte spune că este bună legea, pe de altă parte nu este bună." Dar ceea ce el spune, aceasta înseamnă: laudă legea prin fapte, căci expresia: „dacă se foloseşte cineva de ea potrivit legii", aceasta vrea să zică. Căci sunt şi unii care nu o ţin bine, ca de pildă când o explică, zice, prin vorbe, iar prin fapte o calcă, iar aceasta înseamnă că o ţin nu precum se cuvine. O ţin, dar nu spre propriul lor folos.

Şi ce altceva înseamnă expresia „potrivit legii", decât că dacă cineva o ţine cum se cuvine, îl îndreaptă spre Hristos? Când scopul legii este de a îndreptăţi pe om, dar nu poate, atunci îl îndreaptă spre cel ce poate. Sau şi într-alt mod: a ţine legea cum

se cuvine, este a păzi legea cu prisosinţă. Şi ce vrea să zică „potrivit legii”? „După cum prin zăbală, zice, se ţine cum se cuvine nu calul care zburdă, nici acel care azvârle cu picioarele, ci acel care o are in gură mai mult de formă, tot aşa şi legea este ţinută bine nu de cel ce are nevoie a fi cuminţit prin litera ei.”

Dar atunci, cine o ţine cum se cuvine? Cel ce ştie că nu are nevoie de ea. Cel ce a ajuns la atâta virtute, încât o îndeplineşte nu de frică, ci are înaintea ochilor săi mai mult osânda şi pedeapsa de-acolo. Sau şi altfel. Zicând că:

Ştiind aceasta, că legea nu este pusă pentru cel drept, ci pentru cei fărădelege şi răzvrătiţi (l, 9), prin aceasta spune că acela este drept, care săvârşeşte virtutea. Acela ţine precum se cuvine legea, care nu aşteaptă a fi certat de ea. Precum semnele literelor stau înaintea copiilor, însă numai cel ce ştie a le întrebuinţa, le pune unde trebuie, iar nicidecum prin altul; numai acela, zic, ar putea fi considerat ca mai înaintat în ştiinţă, şi ca întrebuinţând mai bine literele, tot aşa şi cel ce stă mai presus de lege, nu se povăţuieşte de lege. ***Cel ce împlineşte legea nu de frică, ci din mai multă dragoste către virtute, acesta mai cu seamă împlineşte legea.*** Că nu deopotrivă împlineşte legea cel ce se teme de ea, şi cel ce are în vedere cinstea sa personală. Nu deopotrivă împlineşte legea cel ce este sub lege, şi cel ce este deasupra legii. A fi deasupra legii şi a trăi deasupra legii, aceasta înseamnă tocmai a ţine legea precum se cuvine. Căci acela întrebuinţează şi păzeşte bine legea, care face lucruri mai multe şi mai mari decât cere ea; cel ce nu aşteaptă a fi certat de ea. Legea, ca altele multe, este împiedicarea relelor. Nu doar legea face drept pe cineva, ci şi lucrarea faptelor bune. Astfel că cei ce se depărtează de rele, ca robii ce ştiu de frică, aceştia nu îndeplinesc scopul legii, fiindcă legea de aceea stă de faţă, ca să pedepsească neîmplinirea poruncilor. Aşa că şi aceia o ţin, însă din pricină că se tem de pedeapsă.

„Voieşti să nu-ţi fie frică de stăpânire? Fă binele, şi vei avea laudă de la ea” (Romani 13, 3), ca şi cum ar zice cineva: „numai pentru faptele cele rele legea porunceşte; dar celor ce fac fapte vrednice de laudă, unde anume este folositoare legea?” Precum doctorul vindecă pe cel ce are o rană sau un beteşug oarecare, iar nicidecum pe cel ce este sănătos, sau pe cel ce este bine, tot aşa şi legea.

Legea nu este pusă pentru cel drept, ci pentru cei fărădelege şi răzvrătiţi, pentru necredincioşi şi păcătoşi, (l, 9) Prin expresia „pentru cei fărădelege”, el numeşte pe iudei, arătându-i şi ca “răzvrătiţi”. ***„Căci legea, zice, mânie pricinuieşte.”*** (Romani 4, 15)

Aşadar, ce poate avea în comun legea cu cel vrednic de cinste? ***„Căci prin lege, zice, vine cunoştinţa păcatului.”*** (Romani 3, 20) Şi ce are de-a face cu cel drept? Deci, cum legea nu este pusă pentru cel drept? Fiindcă acesta este în afara pedepsei, şi el nu aşteaptă ca legea să-1 înveţe să facă cele ce se cuvin, căci are într-însul harul Duhului, care-1 îndeamnă la bine. Legea s-a dat ca prin frică şi ameninţare să fie ţinuţi în respect cei de sub lege. Aşadar, calul cel bun nu are nevoie de frâu şi zăbală puternică, precum nici de pedagogie nu are nevoie cel ce se poate conduce şi fără pedagog.

„Pentru cei fărădelege şi răzvrătiţi, pentru necredincioşi şi păcătoşi, pentru necuvioşi şi spurcaţi, pentru ucigaşii de tată şi ucigaşii de mamă.” Şi nu s-a oprit aici, şi nici numai până la păcate, ci mai mult, înşiră păcatele după felul lor, ca astfel să-i convingă să se ruşineze de observarea legii. Şi după ce le înşiră păcatele după felul lor, la urmă le spune şi prescurtate, deşi chiar şi cele înşirate erau de ajuns spre a-i abate de la ele.

Dar ce? Iudeii sunt ucigători de oameni, ucigători de tată şi de mamă? Aceasta lasă a se înţelege. „Necredincioşi şi păcătoşi, pentru necuvioşi si spurcaţi”, astfel erau, şi de aceea li s-a dat legea. Căci spune-mi: oare nu de multe ori cădeau în închinarea la idoli? Oare nu au bătut cu pietre pe Moise? Oare nu erau pline mâinile lor de uciderile rudelor lor? Oare nu pentru asemenea crime îi învinovăţeau profeţii? Însă celor ce filosofează către cele cereşti, înşirarea acestor fapte le este de prisos.

Pentru ucigaşii de tată şi ucigaşii de mamă, pentru omorâtorii de oameni, pentru desfrânaţi, pentru sodomiţi, pentru vânzătorii de oameni, pentru mincinoşi, pentru cei care jură strâmb şi pentru tot ce stă împotriva învăţăturii sănătoase (l, 9-10), fiindcă toate acele patimi sunt ale unui suflet stricat.

După Evanghelia slavei fericitului Dumnezeu, cea încredinţată mie. (l, 11) încă şi acum pentru întărirea Evangheliei este nevoie de lege, pe când pentru cei convinşi şi credincioşi nu este nevoie. O numeşte Evanghelia slavei pentru nimic altceva decât faţă de cei ce se ruşinează în timpul persecuţiilor, şi pentru patimile lui Hristos. Şi din cauza aceasta, ca şi pentru celelalte cauze, o numeşte Evanghelia slavei lui Dumnezeu, pentru că şi patimile lui Hristos sunt slavă, ca şi celelalte. Sau poate că prin această expresie face aluzie la cele viitoare. Căci dacă cele de faţă sunt încărcate de ruşine şi necinste, cele viitoare însă nu sunt astfel. Evanghelia este a celor viitoare, iar nu a celor prezente. Dar atunci, cum de a zis îngerul: ***„iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul. Că vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul”***? (Luca 2, 10-11)

S-a născut Mântuitor, adică va fi Mântuitor, căci nu îndată ce S-a născut făcea minuni şi semne.

„După Evanghelia slavei, zice, a fericitului Dumnezeu”. Sub denumirea de „Evanghelia slavei”, apostolul înţelege Evanghelia slujbei sau a cultului lui Dumnezeu, şi că dacă toate cele prezente s-au umplut de slava Lui, atunci cu atât mai mult cele viitoare, ***„până va pune, zice, pe toţi vrăjmaşii Săi sub picioarele Sale”***. (I Corinteni 15, 25) Când nu va mai fi nici o piedică, când drepţii vor vedea toate acele împrejurări fericite ***„pe care ochiul nu le-a văzut, şi urechea nu le-a auzit, şi la inima omului nu s-au suit”*** (I Corinteni 2, 9), după cum însuşi Hristos zice: ***„unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o.”*** (Ioan 17, 24)

Slava şi plăcerea adevărată se găsesc numai în cele duhovniceşti, iar nu în cele trupeşti

Cine oare sunt aceia, ca să-i fericim de bunătăţile de care se vor învrednici, de slava de care se vor împărtăşi, precum şi de acea lumină? Căci slava de aici este nestatornică şi de nimic; şi chiar de rămâne poate, totuşi iute se stinge după cum şi zice: ***„că nu se va coborî cu el slava lui”*** (Psalmi 48, 18); şi încă la cei mulţi nici aici chiar nu rămâne slava cu ei. Dar pentru slava de acolo nici nu trebuie să bănuieşti ceva din acestea, ci din contră, că va rămâne, şi că niciodată nu va avea sfârşit. **Astfel sunt cele ale lui Dumnezeu: stabile şi mai presus de orice schimbare şi sfârşit.** Căci slava aceea nu este izvorâtă din lucrurile de dinafară, ci din cele dinăuntru. Vreau să zic adică, că nu vine din haine preţioase, nici din mulţimea slugilor; nu din cele din afară vine acea slavă, ci, fără de acestea, chiar bărbatul se va îmbrăca cu slavă. Acum, dacă aici lipsesc toate cele dinafară, cineva este cu totul gol de slavă.

În baie, de pildă, vedem dezbrăcaţi pe mulţi oameni cinstiţi si necinstiţi, dar şi mârşavi. Mulţi dintre cei din piaţă s-au pus în pericol, de multe ori, de a fi lipsiţi de slavă, din cauză că slugile lor lipseau fiind duse la alte trebuinţe, pe când acolo cineva va avea cu el slavă pretutindeni. Şi precum îngerii orişiunde s-ar arăta, au întru înşii slava, tot aşa şi sfinţii. Sau, mai bine zis, precum soarele nu are nevoie de haină, nu are nevoie de altceva, iar îndată ce se arată pe cer, slava lui este nedespărţită de el, întocmai aşa va fi atunci.
Să alungăm deci de la noi această slavă deşartă, care nu e decât de dispreţuit. ***„Cu îmbrăcămintea hainelor, zice, să nu te lauzi”*** (Isus Sirah 11, 4); acestea se spuneau celor de demult, adică celor în starea copilăriei, fiindcă şi cel de la

orchestră şi femeia de moravuri uşoare, şi cel de pe scenă, se îmbracă mai graţios decât tine, şi cu haine mai de preţ.

Dar afară de acestea încă, tu te mândreşti pentru nişte lucruri, pe care dacă se vor pune câteva molii, iată că te-ai lipsit de orice mulţumire. Ai văzut cât de nesigur lucru este slava vieţii prezente? Te mândreşti de nişte lucruri, pe care viermii le nasc şi tot ei le nimicesc - căci se spune că ar fi nişte viermi, insecte din India, care pregătesc firele de mătase.

Câstigă-ţi haine, dacă voieşti, de acelea ţesute în ceruri: acea îmbrăcăminte minunată şi strălucită; acele haine într-adevăr sunt împodobite cu aur. Aurul acela nu este scos din metale, pe care mâinile ocnaşilor 1-au săpat, ci se produce din virtute. Să ne îmbrăcăm, dar, cu astfel de haine, pe care le lucrează nu oamenii săraci şi robi, ci însuşi Stăpânul a toate. Şi ce? S-a risipit cu această haină aur? Dar ce este cu aceasta? Căci noi cu toţii admirăm nu pe cel îmbrăcat, ci pe cel ce a lucrat acea haină, fiindcă lui se cuvine admiraţia. Precum, fiind vorba de hainele cele delicate, noi nu admirăm lemnul pe care haina este întinsă de stăpânul piuei , ci pe cel ce lucrează acea materie, deşi pe lemn sunt întinse, şi de lemn sunt legate; precum deci nu lemnele au nevoie, şi nici pentru trebuinţa lor se întind, tot aşa se petrece şi cu femeile, fiindcă nu ele au nevoie, ci pentru că hainele au nevoie de a fi întinse, ca nu cumva să fie întinse de molii.

Dar apoi, cum să nu fie cea mai de pe urmă prostie a pune atâta râvnă pentru ceea ce nu merită a se face atâta vuiet, şi a întrebuinţa atâtea maşinaţii, ca: a trăda mântuirea lor, a dispreţui ameninţările gheenei, a batjocori pe Dumnezeu şi a trece cu vederea pe Hristos cel flămând? Şi încă ce ar mai putea zice cineva despre luxul cu aromatele (parfumurile) cele din India, cele din Arabia, cele din Persia, cele uscate şi cele lichide, despre acele miruri, acele afumători, care toate la un loc cer o cheltuială mare şi zadarnică?

De ce miroşi a parfum, o, femeie, în timp ce trupul tău pe dinăuntru este plin de necurăţii?! De ce cheltuieşti pentru un lucru împuţit? E ca şi cum ar turna cineva mir în mlaştină, sau balsam într-o cărămidă găurită. ***Dacă voieşti mir, sunt aromate cu care ai putea să-ţi ungi sufletul, nu din Arabia, nu din Etiopia, nici din Persia, ci chiar din cer coborâte, cumpărate nu cu aur, ci cu intenţie bună, şi credinţă sinceră.***

Pe acest mir cumpără-1, al cărui miros poate umple lumea întreagă. Acest mir îl revărsau dintr-înşii apostolii, după cum zice: ***„pentru că suntem lui Dumnezeu bună mireasmă a lui Hristos între cei ce se mântuiesc şi între cei ce pier; unora,***

adică, mireasmă a morţii spre moarte, iar altora mireasmă a vieţii spre viaţă.” (II Corinteni 2, 15-16) Şi ce vrea să zică prin aceasta? Că şi porcul, se zice, se sufocă de mirosul cel plăcut al mirurilor. Şi nu numai trupul apostolilor, ci chiar şi hainele lor slobozeau din ele miros duhovnicesc. Hainele lui Pavel aşa de plăcut mir revărsau din ele, încât şi pe demoni îi alunga. Mirosul acesta cu cât era mai folositor decât acela al florilor, decât acela scos din coaja scorţişoarei? Şi, oare, nu era mai plăcut acesta decât acela al smirnei? Că dacă alungă până şi pe demoni, apoi ce n-ar fi făcut?

Acest mir să ni-l câştigăm; iar mirul duhovnicesc îl întocmeşte prin milostenie. Acest mir chiar şi după ce ne vom duce acolo, îl vom mirosi. Şi precum aici pe toţi îi întorc, spre ei, cei parfumaţi cu miresme, fie la baie, fie în biserică, sau în fine în orice alt loc unde este mulţime de lume, dacă s-ar împrăştia un astfel de miros, toţi s-ar simţi atinşi, şi toţi şi-ar întoarce faţa în acea parte, tot aşa în acea lume a sufletelor intrate şi parfumate cu miruri duhovniceşti, toţi se vor îndrepta spre acea parte, şi se vor sfii de vederea lor. Şi aici nici demonii, şi nici alte rele nu cutează şi nu se pot apropia, fiindcă se sufocă de acel miros.

Acea mirodenie deci să o câştigăm. Mirurile cele de aici ne aduc o slavă deşartă şi prostească, pe când cele de acolo, bărbăţie şi admiraţie, şi pe lângă toate, ne dau şi un mare curaj. Mirul acesta nu pământul îl produce, ci virtutea; nu se veştejeşte planta ce-l produce, ci veşnic este verde; acest mir face cinstiţi pe cei ce-l posedă. ***Cu acest mir suntem unşi când ne botezăm; atunci revărsăm din noi miros plăcut. Râvnei noastre aparţine ca şi în viitor tot astfel de mir să emane din noi.***

De aceea şi preoţii din legea veche se ungeau cu mir, arătând prin aceasta simbolul virtuţii, adică preotul trebuie să slobozească din el mir plăcut, fiindcă nimic nu este mai greţos ca păcatul. Priveşte cum îi descrie natura prorocul, zicând: ***„împuţitu-s-au şi au putrezit rănile mele.”*** (Psalmi 37, 6) Într-adevăr, păcatul este mai puturos decât orice putreziciune împuţită.

Căci, ce este de pildă mai puturos decât desfrânarea? Dacă păcatul este puturos chiar şi fără a fi pus în lucrare, dar după săvârşirea lui? Şi atunci poţi pricepe cum este desfrânatul; atunci vei vedea putoarea ce iese dintr-însul, atunci vei vedea necurăţia, scârba şi murdăria ce iese din el. Astfel este orice păcat. Mai înainte de a se face, are în sine oarecare plăcere, dar după ce s-a săvârşit, plăcerea conteneşte şi se stinge cu totul, iar tristeţea şi mâhnirea îi iau locul.
Virtutea însă, din contră, căci la început are cu sine osteneli, iar la sfârşit plăcere şi linişte. Precum acolo plăcerea nu este plăcere, prin aşteptarea ruşinii şi a pedepsei, tot aşa şi aici osteneala nu mai este osteneală, prin speranţa de răsplată.

Ce este beţia? Spune-mi. Oare plăcerea nu este numai în a bea? Sau, mai bine zis, beţia nu se află nici în a bea. Căci când beţivul cade în nesimţire, şi nu vede pe nimeni din cei de faţă, ci se găseşte mai rău decât cei nebuni, ce plăcere poate fi? Si, mai drept vorbind, nici chiar în desfrânare nu este plăcere. Căci când sufletul, fiind cuprins de patimă, îşi pierde judecata, ce plăcere poate fi? Apoi dacă aceasta este plăcere, atunci şi râia este o plăcere. ***Plăcere adevărată aceea aş numi-o eu, când sufletul nu este stăpânit şi încleştat de patimă.*** Şi atunci ce plăcere este aceasta, de a scrâşni din dinţi, de a holba ochii, de a fi gâdilat, şi de a se înfierbânta mai mult decât trebuie? Astfel, deci, nu poate fi plăcere, fiindcă ne grăbim să scăpăm de ea, şi scăpând simţim părere de rău. Dacă este plăcere, nu te grăbi să scapi de ea, ci rămâi în acea plăcere. Ai văzut că este numai numele de plăcere?

Însă, nu de acest fel sunt plăcerile cele duhovniceşti, ci cu adevărat sunt plăceri; nu prin aprindere, ci lăsându-i sufletul slobod, vesel şi liniştit.

De acest fel era plăcerea lui Pavel, zicând: ***„Şi în aceasta mă bucur, şi mă voi bucura” şi „Bucuraţi-vă pururea întru Domnul”*** (Filipeni l, 18; 4, 4). Plăcerea aceea are cu ea necinstea şi ruşinea, are cu sine părerea de rău; aceea se face pe ascuns, şi este încărcată de mii de scârbe; pe când aceasta este liberă de toate acestea.

Această plăcere deci să o căutăm, ca astfel să ne învrednicim şi de bunurile viitoare, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia III - Trebuie să iubim pe Hristos ca pe un prieten adevărat - însă noi acum îl urâm şi dispreţuim; trebuie să iubim pe vrăjmaşi şi să le facem bine

Mulţumesc celui ce m-a întărit, lui Iisus Hristos, Domnul nostru, că m-a socotit credincios şi m-a pus să-I slujesc, pe mine care mai înainte huleam, prigoneam şi batjocoream. Totuşi am fost miluit, căci în necredinţa mea, am lucrat din neştiinţă. Şi a prisosit foarte harul Domnului nostru, împreună cu credinţa şi cu dragostea cea întru Hristos Iisus. (I Timotei l, 12-14)

Mare este folosul umilinţei, cu toate că umilinţa adevărată nu se află aşa de lesne; îndeosebi umilinţa în cuvinte, pe care o vei găsi chiar mai mult decât trebuie, dar adevărata umilinţă nu o vei găsi cu atâta uşurinţă. Fericitul Pavel atât de mult umbla după această umilinţă, încât inventa chiar multe pretexte, spre a-şi umili cugetul său. Fiindcă era natural ca să se silească a se umili cei ce se îngâmfau în cugetele lor că au mari succese, apoi natural era ca şi el să simtă un fel de silă, îngâmfându-se în cugetul său şi umflându-se ca şi un râu ce-şi iese din matca sa.

Priveşte acum ce face şi aici. A spus că: ***„Evanghelia slavei fericitului Dumnezeu, mi s-a încredinţat mie”***, Evanghelie de care nu erau liberi a se împărtăşi cei ce încă erau sub jugul Legii, fiind contrari ei; căci atât de mare este deosebirea între una şi cealaltă, încât cei ce se găsesc încă sub jugul Legii, nu sunt vrednici de a se împărtăşi din harurile Evangheliei, precum de pildă ar zice cineva că cei ce au nevoie de legături, nu sunt liberi să intre în ceata filosofilor. Deci, fiindcă s-a îngâmfat mult şi a grăit lucruri mari, iată că, de îndată ce se moderează pe sine, îi face şi pe alţii să gândească tot aşa. Zicând că „mi s-a încredinţat mie”, iute se opreşte asupra vorbei, ca să nu-ţi închipui că a spus aceasta din mândrie. Priveşte, deci, ce fel de corijare îşi face, adăugând şi zicând: ***„mulţumesc Celui ce m-a întărit, lui Hristos Iisus, Domnul nostru, că m-a socotit credincios şi m-a pus să-I slujesc”.***

Ai văzut cum pretutindeni ascunde succesele sale, şi totul Îi atribuie lui Dumnezeu, în aşa fel încât liberul arbitru să nu fie vătămat? Căci ar putea zice cel necredincios: „dacă totul este al lui Dumnezeu, iar de la noi nu se cere nimic, căci ne mişcă de la rău spre filosofie ca pe nişte lemne, de ce atunci pe Pavel 1-a făcut aşa, iar pe Iuda nu 1-a atras spre bine?” Această antiteză răsturnând-o, priveşte cum întrebuinţează cuvintele cu înţelepciune. „Care mi s-a încredinţat mie”, zice. Aceasta este demnitatea şi succesul său, însă nu întru totul al său, căci priveşte ce spune: „mulţumesc Celui ce m-a întărit, lui Hristos Iisus”. Aceasta este a lui Dumnezeu, apoi, iarăşi, ceea ce vine de la sine: „credincios m-a socotit” — desigur, fiindcă urma a fi folositor în răspândirea cuvântului lui Dumnezeu.

„Şi m-a pus să-I slujesc, pe mine, care mai înainte huleam, prigoneam şi batjocoream”. Priveşte cum aici pune şi ceea ce era propriu al său, şi ceea ce era a lui Dumnezeu, atribuind partea cea mai mare proniei lui Dumnezeu, iar partea sa de acţiune moderând-o, numai într-atât încât liberul arbitru să nu fie vătămat, după cum am mai zis.

Dar ce vrea să zică prin: „Celui ce m-a întărit pe mine”? Adică: „mare sarcină a căzut asupra mea, şi deci aveam nevoie de un mare ajutor de Sus”. Căci tu gândeşte-te cât de greu era, ca să se lupte în fiecare zi cu batjocurile, cu clevetirile, cu primejdiile, cu piedicile, cu insultele, cu necazurile de tot felul, şi să nu se obosească câtuşi de puţin, ci, fiind atacat în fiecare zi cu săgeţi din toate părţile, el să se lupte voiniceşte, având privirile îndreptate spre cer, şi să stea pe loc neatins.
Aceasta nu a fost numai putere omenească, dar nici numai ajutorul lui Dumnezeu, ci pe lângă ajutorul de Sus a fost nevoie şi de voinţa lui Pavel.

Cum, prevăzând şi ştiind mai dinainte Dumnezeu cine va fi Pavel, 1-a ales pe el, ascultă ce spune mai înainte chiar de a începe propovăduirea Evangheliei: ***„Mergi, fiindcă acesta îmi este vas ales, ca să poarte numele Meu înaintea neamurilor şi a regilor şi a fiilor lui Israel”.*** (Faptele Apostolilor 9, 15) Căci precum cei ce poartă semnul împărătesc în război (cel ce obişnuit se numeşte steag), au nevoie de multă virtute şi experienţă, ca să nu-1 piardă şi să intre în mâinile duşmanilor, tot aşa şi cei ce poartă numele lui Hristos, nu numai în timp de război, ci şi în timp de pace, au nevoie de multă putere, ca să nu predea numele lui în gura duşmanilor, ci să-1 poarte bine şi să ducă crucea voiniceşte. Pentru că, într-adevăr, avem nevoie de multă putere pentru a purta numele lui Hristos. Căci cel ce grăieşte ceva nedemn, sau face, sau chiar numai cugetă ceva nedemn, nu poartă bine numele Lui, nu are pe Hristos întru el. Cel ce poartă întru el pe Hristos, se mândreşte pentru aceasta, şi-I vesteşte numele nu prin pieţe şi pentru pieţe, ci în ceruri şi pentru ceruri, şi toţi îngerii cei ce stau împrejurul tronului Lui, îl admiră şi se sfiesc de el.

„Mulţumesc, zice, lui Hristos Iisus, Celui ce m-a întărit pe mine.” Priveşte cum şi pe cele ale sale el le consideră a fi ca har din partea lui Dumnezeu — deşi aceasta a fost a ta, fericite Pavele, căci Dumnezeu nu este părtinitor —, adică: „m-a învrednicit slujbei acesteia; iar aceasta este semn că m-a crezut a fi credincios”, întocmai ca şi într-o casă, unde iconomul nu numai că mulţumeşte stăpânului pentru încrederea pe care i-o arată, ci o are ca semn că pe el îl crede cel mai credincios dintre toţi; în aşa fel s-au petrecut lucrurile şi în cazul de faţă.
Apoi gândeşte-te cum el înalţă mila lui Dumnezeu şi iubirea Lui de oameni, dând pe faţă viaţa sa dinainte. „Pe mine, zice, care mai înainte huleam, prigoneam şi batjocoream”. Când el vorbeşte de iudeii cei necredincioşi, întrebuinţează cuvinte

mai moderate: ***„le mărturisesc, zice, că au râvnă pentru Dumnezeu, dar sunt fără cunoştinţă”*** (Romani 10, 2), iar despre sine zice că a fost hulitor şi prigonitor. ***Ai văzut înjosirea lui, şi cum el nu este iubitor de sine, ci are cugetul umilit?*** Nu a fost de ajuns să spună că a fost hulitor, ci a mai adăugat că şi prigonitor, arătând astfel puterea persecuţiei lui. ***„Răutatea mea, zice, nu rămânea numai până la mine, ci încă şi pe cei ce voiau a fi evlavioşi îi persecutam.” Mare era înverşunarea hulirii lui!***

„Totuşi am fost miluit, zice, căci în necredinţa mea, am lucrat din neştiinţă”. Dar de ce oare n-au fost miluiţi şi alţi iudei? Căci făceau precum făcuse el, nu din neştiinţă, ci ştiind şi cunoscând foarte bine. Şi ca să afli exact, ascultă pe evangbelist, spunând: ***„Dintre căpetenii mulţi au crezut în El, dar nu mărturiseau… căci au iubit slava oamenilor mai mult decât slava lui Dumnezeu”***, şi iarăşi, Hristos zice: ***„cum puteţi voi să credeţi, când primiţi slavă unul de la altul?”***, şi iarăşi: ***„acestea le-au spus părinţii lui, pentru că se temeau de iudei… ca să nu fie daţi afară din sinagogă”***. Şi chiar înşişi iudeii ziceau: ***„vedeţi că nimic nu folosiţi! Iată, lumea s-a dus după El”.*** (loan 12, 42-43; 5, 44; 9, 22; 12, 19) Pretutindeni, dar, pe ei îi supăra patima iubirii de întâietate. Ei ziceau că: ***„Cine poate să ierte păcatele decât unul Dumnezeu?”*** (Luca 5, 21); şi a făcut aceasta imediat, iar ei au şi zis că este semn de la Dumnezeu. Toate acestea deci nu erau din neştiinţă.

„Dar unde oare era pe atunci Pavel?”, poate că ar zice cineva. Era la picioarele lui Gamaliel, neavând nimic în comun cu mulţimea ce se răsculase. ***Şi cine era Gamaliel?*** Era un bărbat oarecare, şi în tot ce făcea, nu ieşea din iubirea de întâietate. ***Dar cum după aceasta se găseşte Pavel laolaltă cu mulţimea?*** Pentru că vedea întărindu-se credinţa şi stăpânind, şi pe toţi mergând după Hristos. Pe timpul lui Hristos mulţimea câteodată era de partea Sa, altădată de partea învăţătorilor, iar atunci cu desăvârşire se despărţise de ei. Deci atunci, ceea ce făcea Pavel, din zel făcea, şi nu din iubire de întâietate, după cum făceau alţii. ***Căci de ce oare se ducea el la Damasc? Deoarece credea vătămătoare noua religie, şi pentru că se temea ca nu cumva propovăduirea ei să se împrăştie pretutindeni. Nu tot aşa însă şi iudeii, căci ceea ce făceau nu pentru apărarea celor mulţi o făceau, ci pentru iubirea lor de întâietate.*** Căci priveşte ce ziceau: ***„Vor veni romanii şi ne vor lua ţara şi neamul”.*** (loan 11, 48) Aşadar, ce frică îi zguduia pe ei? Cea omenească.

Dar este demn de a cerceta următorul fapt: ***cum, dacă era învăţat al legii şi o ştia cu exactitate, nu ştia nimic despre Hristos?*** Căci doar el era care zicea: ***„pe care a făgăduit-o mai înainte, prin profeţii Săi, în Sfintele Scripturi” .*** (Romani l, 2)

Deci, cum de nu ştiai, pe câtă vreme erai râvnitor al legii părinteşti, învăţat la picioarele lui Gamaliel? Vameşii şi cei ce-şi petreceau timpul pe marginea lacurilor şi a râurilor alergau şi primeau învăţătura Lui, şi tu, cunoscător de lege, îl persecutai? De aceea se învinovăţea pe sine, zicând: ***„Nu sunt vrednic să mă numesc apostol”.*** (I Corinteni 15, 9) ***De aceea mărturiseşte neştiinţa, pe care o născuse necredinţa. De aceea zice că a fost miluit.***

Ce vrea să zică oare prin „m-a socotit credincios”? Adică nimic din ale Stăpânului n-a trădat, toate spunea că sunt ale lui Dumnezeu, chiar şi cele ale sale proprii, şi n-a micşorat cu nimic slava lui Dumnezeu. Căci, ascultă-1 pe el ce spunea cu altă ocazie: ***„Bărbaţilor, de ce faceţi acestea? Doar şi noi suntem oameni, asemenea pătimitori ca voi”.*** (Faptele Apostolilor 14, 15) Aceasta înseamnă „credincios m-a socotit”. Fiindcă şi în alt loc zice: ***„m-am ostenit mai mult decât ei toţi. Dar nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este cu mine”*** (I Corinteni 15, 10), şi iarăşi: ***„Căci Dumnezeu este Cel ce întru voi le lucrează şi pe «a vrea» şi pe «a lucra», pentru binevoirea Sa” .***

Se arată pe sine vrednic de pedeapsă, căci mila lui Dumnezeu, pentru asemenea lucruri se acordă. Însă nu la fel în cazul iudeilor, după cum şi zice: ***„că împietrirea s-a făcut lui Israel în parte”.*** (Romani 11, 25)

„Şi a prisosit foarte harul Domnului nostru, împreună cu credinţa şi cu dragostea cea întru Hristos Iisus.” Şi ce vrea să zică prin aceasta? Ca nu cumva, auzind că „am fost miluit”, să crezi că a rămas până atunci, iată că după ce el a spus că „am fost hulitor, prigonitor şi batjocoritor, şi prin urmare am fost vrednic de pedeapsă, însă n-am fost pedepsit”, a adăugat imediat „ci am fost miluit”. Dar oare până aici a stat, sau mai bine zis mila lui Dumnezeu aici s-a mărginit, ca să nu fie pedepsit? Câtuşi de puţin, ci a mai făcut şi alte multe şi mari.

Căci, Dumnezeu ne-a izbăvit nu numai de pedeapsa ce ne ameninţa, ci încă ne-a făcut şi drepţi, şi fii, şi fraţi, şi prieteni, şi moştenitori, şi împreună moştenitori. De aceea şi zice apostolul: „a prisosit foarte harul Domnului nostru”, adică a depăşit chiar şi hotarele milei. Apoi, toate acestea nu sunt ale unuia care miluieşte numai, ci şi iubeşte, şi încă foarte mult. Zicând, deci, multe şi mari despre iubirea de oameni a lui Dumnezeu, că fiind hulitor şi prigonitor, a fost miluit, şi că nu a stat numai în acestea, ci s-a mai învrednicit şi de altele mai mari, la urmă iarăşi se asigură contra necredincioşilor, care ar fi putut zice că liberul arbitru a fost desfiinţat, şi adaugă: ***„Cu credinţa şi cu dragostea cea întru Hristos Iisus”***, ***anume că „noi întru atâta, numai, am contribuit, că am crezut că El poate să ne mântuiască pe noi”.***

Trebuie să iubim pe Hristos ca pe un prieten adevărat – însă noi acum îl dispreţuim, trebuie să iubim pe vrăjmaşi şi să le facem bine

Să iubim deci pe Dumnezeu prin Hristos. ***Dar ce vrea să zică „prin Hristos”?*** Că El este pricinuitorul acestora, iar nu legea. Ai văzut cui a devenit Hristos pricina bunurilor, şi cui legea? Şi n-a spus simplu că „s-a înmulţit”, ci că „a prisosit foarte”. Şi într-adevăr harul a prisosit, pentru că pe noi, care eram vrednici de mii de pedepse, deodată ne-a dus la înfiere. Dar iată că şi aici particula întru înseamnă „prin”. ***Şi priveşte că nu numai credinţa este necesară, ci şi dragostea. Fiindcă şi acum sunt mulţi care cred că Hristos este Dumnezeu, însă nu-L iubesc pe El, şi nici nu fac cele ale celor ce iubesc.***

Căci în ce fel Îl iubesc, dacă pe toate celelalte le preferă înaintea lui Hristos, ca de pildă: averi, naştere, noroc, observaţiile semnelor, prezicere, ghicire în zborul păsărilor? Când noi vieţuim spre ocara Lui, apoi spune-mi: ce fel de dragoste avem către El? Dacă cineva are un prieten sincer şi fierbinte, măcar aşa să iubească pe Hristos; măcar aşa să iubească pe Fiul lui Dumnezeu, Cel dat pentru mântuirea noastră, a duşmanilor Lui, pentru Care nici un bine n-am făcut. Şi ce spun eu, că nici un bine n-am făcut? Când, din contră, am făcut mari rele, am cutezat lucruri nepermise, după miile de binefaceri şi îngrijiri din partea Lui. ***Dar, iată că nici atunci nu ne-a respins, ci tocmai când L-am nedreptăţit atât de mult, El a predat pe Fiul Său pentru noi, iar noi chiar şi după ce ne-am învrednicit de atâtea bunătăţi, după ce am devenit prietenii săi, după ce, în fine, ne-am învrednicit prin El de atâtea bunuri, nu L-am iubit nici măcar ca pe un prieten.***
Şi care va fi speranţa noastră? Poate că tremuraţi la auzul acestor vorbe? Să tremuraţi însă, când faceţi toate acestea. ***„Dar, zici tu, cum nu iubim noi pe Dumnezeu nici măcar atât cât iubim pe prietenii noştri?”*** Eu voi încerca să vă arăt aceasta, şi să pară că nu spun nimic, ci mai mult nişte lucruri de nimic; teamă îmi este, însă, ca vorbele spuse să nu se regăsească în faptele voastre.

- *Pentru prieteni, însă adevăraţi prieteni, mulţi au preferat de multe ori să sufere chiar pagube, iar pentru Hristos, nu zic să sufere cineva pagubă, dar nici din ceea ce are de prisos, nu dă nimic.*
- *Pentru prieten de multe ori am suferit şi ocară, şi mi-am atras asupră-mi duşmănii, pe când pentru Hristos nimeni nu-şi ia asupra sa duşmănii, ci Îl iubeşte cu indiferenţă, şi tot indiferent se manifestă în ura faţă de El.*
- *Pe prieten când îl vedem flămând, niciodată nu-1 trecem cu vederea; pe Hristos însă, care în fiecare zi se apropie de noi, nu pentru vreun lucru mare, ci pentru o bucată de pâine, nici măcar nu-L băgăm în seamă, în timp ce noi suntem îmbuibaţi de mâncăruri şi băuturi, scoţând din noi miros urât*

mirositor din cauza vinului băut în ajun, sau ne desfătăm dând din belşug femeilor de moravuri uşoare, paraziţilor, linguşitorilor, sau pe altele de acest fel.

- *Pe prietenii adevăraţi niciodată nu-i pizmuim şi nici nu ne mâhnim pentru că le merg bine afacerile, pe când fiind vorba de Hristos şi aceasta pătimim; şi, cu un cuvânt, ar putea vedea cineva că are mai multă putere prietenia decât frica de Dumnezeu. Căci şi cel viclean ca şi iubitorul de ceartă se sfieşte mai mult de oameni decât de Dumnezeu. Cum? Eu vă voi spune. Deşi Dumnezeu este Cel ce se uită în inima omului, totuşi omul viclean nu se sfieşte să uneltească vicleşuguri împotriva aproapelui, în timp ce de un om se ruşinează dacă este văzut. Ce zici?*
- *Către un prieten primejduit alergăm îndată în ajutorul lui, şi dacă poate am amâna cât de puţin, ne temem ca nu cumva să ne învinovăţim singuri, în timp ce pe Hristos, de multe ori pătimind în legături, noi nici măcar nu-L cercetăm.*
- *Şi la prietenii cei credincioşi noi ne ducem nu pentru că sunt credincioşi, ci pentru că ne sunt prieteni.*

Ai văzut că nimic nu facem din teama de Dumnezeu, şi nici pentru dragostea către El, ci pe unele pentru prietenie, iar pe altele din obişnuinţă? Când noi vedem un prieten plecând în călătorie, plângem, suspinăm, iar de cumva vedem pe vreunul murind, ne văicărim şi-l bocim, deşi ştim că nu pentru totdeauna ne despărţim, ci că şi noi peste puţin timp, ducându-ne acolo, îl vom vedea; pe când Hristos, despărţindu-se de noi în fiecare zi, sau mai bine zis, în fiecare zi alungându-L de la noi, nedreptăţindu-L, mâhnindu-L, întărâtându-L şi făcând toate cele ce Lui nu-I plac, credem totuşi că nimic rău n-am făcut.

Dar aceasta încă nu este atât de grozav, dacă nu-L avem nici măcar ca pe un prieten, căci eu vă voi arăta că noi ne purtăm faţă de El ca faţă de un duşman. Şi cum aceasta? ***„Fiindcă dorinţa cărnii este vrăjmăşie împotriva lui Dumnezeu”*** (Romani 8, 7), zice. Ei bine! Cugetul trupului noi îl purtăm pururea cu noi, pe când pe Hristos care ne vine în ajutor Îl alungăm — căci faptele cele rele asta fac: când în fiecare zi prin lăcomiile noastre, prin răpirile noastre, noi într-una Îl batjocorim. Poate că cineva este slăvit de lume, bucurându-se de o bună reputaţie, şi grăieşte întotdeauna cele ale lui Dumnezeu, iar Bisericii îi foloseşte; ei bine, noi pe acesta îl pizmuim, pentru că face cele ale lui Dumnezeu. Şi s-ar părea că noi pizmuim pe acela, dar pizma aceea se îndreaptă spre Dumnezeu. Şi nu vrem ca folosinţa Bisericii să vină prin alţii, ci prin noi; nu pentru Hristos, ci pentru noi, fiindcă dacă ar fi pentru Hristos, ne-ar fi indiferent dacă acestea vin prin alţii sau prin noi.

Căci spune-mi: dacă un doctor ar avea un copil, care ar fi în primejdie de orbire, iar el ar fi rămas în urmă cu ştiinţa medicală, şi pentru vindecarea copilului său ar găsi pe un alt doctor care ar putea face aceasta, oare 1-ar îndepărta pe el? Nicidecum, ci numai cât nu i-ar zice parcă: „fie prin tine, fie prin mine, copilului să-i folosească”. Dar de ce face aceasta? Fiindcă el se uită nu la interesul său, ci la interesul copilului.

Tot aşa şi noi, dacă am avea în vedere cele ale lui Hristos, am zice: „fie prin noi, fie prin alţii, destul este ca cele bune şi folositoare să se facă”. ***„În tot chipul, fie din făţărnicie, fie în adevăr, Hristos se propovăduieşte.”*** (Filipeni l, 18) Ascultă şi pe Moise zicând către cei ce voiau a-1 aţâţa, pe când cei de pe lângă Eldad şi Modad proroceau în tabără: ***„căci nu urmezi tu mie? O, de ar fi toţi profeţi în poporul Domnului”.*** (Numeri 11, 29) Toate acestea deci vin din iubirea de slavă. Aşadar, nu sunt acestea oare fapte ale duşmanilor?

Poate că te vorbeşte cineva de rău? Tu iubeşte-1 pe el. „Dar cum este cu putinţă?” zici tu. Este cu putinţă, numai dacă tu ai voi. Dacă tu îl iubeşti, vorbindu-te de bine, nu ai nici un folos, fiindcă ai făcut aceasta nu pentru Domnul, ci pentru laudă.

Poate că te-a vătămat cineva? Fă-i bine, căci dacă îi faci bine în schimbul binelui pe care şi tu 1-ai avut de la el, nu ai făcut vreun lucru mare. Ai fost poate nedreptăţit şi păgubit mult! Tu caută să răsplăteşti cu cele contrare. Da, vă rog; căci numai aşa vom fi în bună rânduială cu cele ale noastre. Să încetăm de a mai nedreptăţi şi urî pe duşmani.
Dumnezeu ne porunceşte de a iubi pe vrăjmaşi, dar noi chiar şi pe El, care ne iubeşte, îl alungăm. „Să nu fie una ca aceasta”, zici tu. Toţi ne mărginim la a spune astfel numai cu vorba, în timp ce cu faptele, nu toţi. Atât de mare este orbirea păcatului, încât cele ce nu sunt suferite în vorbă, sunt suferite în fapte. Să ne depărtăm odată deci de cele ce ne vatămă mântuirea noastră, ca astfel să ne învrednicim de cele ce cu dreptate se învrednicesc prietenii şi cei iubiţi ai săi.

„Părinte, voiesc ca, unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat, ca să vadă slava Mea pe care Mi-ai dat-o.” (loan 17, 24) Căreia fie cu toţii să ne învrednicim, prin Hristos Iisus Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia IV - Când noi vieţuim precum se cuvine, aducem slavă lui Dumnezeu; despre frumuseţe, împotriva femeilor care se împodobesc

Vrednic de credinţă şi de toată primirea e cuvântul că Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu. Şi tocmai pentru aceea am fost miluit, ca Iisus Hristos să arate mai întâi în mine toată îndelunga Sa răbdare, ca pildă celor ce vor crede în El, spre viaţa veşnică. (I Timotei l, 15-16)

Atât de mari sunt binefacerile lui Dumnezeu, şi covârşesc orice aşteptare şi credinţă omenească, încât de multe ori nu-i vine omului a crede. Căci cele ce n-am gândit, şi n-am aşteptat, pe acelea ni le-a hărăzit Dumnezeu, încât şi apostolii au avut mult necaz, până să se încredinţeze de harurile acordate de Dumnezeu. Că după cum pătimim şi în lucrurile cele mari ce se desfăşoară înaintea noastră, zicând cu oarecare necredinţă: „oare nu este vis?", tot aşa se petrece şi cu darurile lui Dumnezeu. Care era lucrul pe care ei să nu îl creadă? Deşi erau duşmanii lui Dumnezeu, şi păcătoşi, şi nici prin Lege nu se putuseră îndreptăţi, nici prin faptele Legii, iată că deodată numai prin credinţă s-au învrednicit celor dintâi bunuri. Multe spune Pavel asupra acestei probleme şi în Epistola către Romani, dar multe şi aici.

„Vrednic de credinţă, zice, şi de toată primirea e cuvântul că Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu". Fiindcă iudeii se puteau atrage mai cu seamă prin Lege, îi îndeamnă de a fi cu băgare de seamă la Lege, că nu este cu putinţă să se mântuiască cineva doar prin Lege, fără să aibă credinţă. Părea într-adevăr de necrezut că deşi omul şi-a petrecut în zadar şi fără scop întreaga viaţă de dinainte, cheltuind-o în fapte rele, totuşi la urmă s-ar putea mântui numai prin credinţă.

De aceea zice Pavel: „vrednic de credinţă". Unii însă nu numai că nu credeau, dar chiar şi luau în bătaie de joc, ceea ce şi astăzi fac, zicând: ***„şi de ce n-am face cele rele, ca să vină cele bune".*** (Romani 3, 8) Fiindcă apostolul zicea: ***„unde s-a înmulţit păcatul, a prisosit harul"*** (Romani 5, 20), răspundeau ei: „să facem cele rele, ca să vină cele bune". Acestea le spuneau mai cu seamă elinii, batjocorind cele ale noastre.

Când noi discutăm cu ei despre gheenă, ei zic: „şi cum sunt acestea demne de Dumnezeu, dacă omul iartă pe sluga sa care a greşit multe, apoi Dumnezeu pedepseşte pe vecie?"; când, după aceea, vorbim de baia renaşterii şi de iertarea

păcatelor prin botez, ei răspund: „cum sunt acestea vrednice de Dumnezeu, ca să ierte pe cel ce a făcut mii de rele?” Ai văzut contrazicerea în păreri, şi cum pretutindeni îşi dau pe faţă iubirea de ceartă? Atunci, dacă iertarea păcatelor este ceva rău, bună este pedeapsa; iar dacă pedeapsa nu este bună, atunci iertarea este bună. Vorbesc acestea după cum spun ei, căci după cum spunem noi, amândouă sunt bune. Şi cum este aceasta, o vom arăta în alt loc, fiindcă acum nu ar fi potrivit, deoarece, problema fiind adâncă şi având nevoie de o întinsă examinare, trebuie la timpul potrivit să o punem înaintea dragostei voastre.

Deci, cum şi de unde este cuvântul credincios? De la cele înfăţişate mai înainte, şi de la cele de după aceasta. Priveşte cum îşi pregăteşte lucrul acesta, şi după ce pregăteşte, cum stăruie în vorbă. Căci atunci când spune că fiind hulitor şi prigonitor a fost miluit, acest fapt este al unuia care pregăteşte. Şi nu numai că 1-a miluit, ci şi credincios 1-a făcut. Deci, nu trebuie să se îndoiască cineva că a fost miluit, căci nimeni, văzând pe cel legat umblând încoace şi încolo prin palatul împărătesc, nu se mai îndoieşte că acela a fost miluit, ceea ce se poate vedea cu Pavel. Şi cum se poate una ca aceasta? Apoi iată că începutul îl face chiar cu el, sau mai bine zis, se dă pe sine drept exemplu, căci nu se ruşinează numindu-se pe sine păcătos, ci se făleşte că s-a învrednicit de o atât de mare iubire de oameni, fiindcă în felul acesta poate mai cu seamă să arate măreţia îngrijirii părinteşti a lui Dumnezeu.

Dar oare cum de spune el în alt loc despre sine: ***„În ceea ce priveşte dreptatea cea din Lege, fără de prihană”*** (Filipeni 3, 6), în timp ce aici el zice că este păcătos, ba încă cel dintâi între păcătoşi? Adică, faţă de dreptatea ce Dumnezeu a făcut-o, şi care cu adevărat se cerea, păcătoşi erau şi cei din Lege. ***„Că toţi au greşit, zice, şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu”.*** (Romani 3, 23) Această dreptate însă el nu a pus-o în relaţie cu una oarecare, ci cu „cea din Lege”. Că după cum cel ce a câştigat mult argint prin sine, pare bogat, însă în raport cu vistieriile împărăteşti este foarte sărac, şi încă cel dintâi dintre săraci, tot aşa şi aici: în raport cu îngerii şi drepţii, şi cu toţi oamenii, sunt păcătoşi. ***Deci, dacă Pavel, care a făcut dreptatea în Lege, şi este primul dintre păcătoşi, apoi cine oare dintre ceilalţi s-ar putea numi drept? El nu zice aceasta defăimându-se pe sine ca desfrânat şi lacom — să nu se creadă una ca aceasta; doar că, punând în paralel dreptatea aceea cu dreptatea cea după har, o găseşte a fi nimic, ba încă pe cei ce o au îi înfierează ca păcătoşi.***

„Şi tocmai pentru aceea am fost miluit, ca Iisus Hristos să arate mai întâi în mine toată îndelunga Sa răbdare, ca pildă celor ce vor crede în El, spre viaţa veşnică.” Ai văzut cum iarăşi se umileşte şi se înjoseşte pe sine, punând de faţă şi

o altă pricină mai importantă? Căci a fi miluit pentru neştiinţă, nu arată atât de mult păcătos pe cel miluit, şi nici atât de mult osândit; în timp ce a fi miluit pentru ca nimeni dintre păcătoşi să nu deznădăjduiască mai mult, căci şi el se va învrednici de aceleaşi bunuri, apoi aceasta este mare şi încă foarte mare. Aşa că, spunând că „eu sunt cel dintâi dintre păcătoşi… fiind hulitor şi prigonitor, şi că nu sunt vrednic a mă numi apostol” şi, în fine, câte a mai spus, nimic n-a spus atât de umilit. Iar aceasta mai clar o arată printr-un exemplu.

Fie, de pildă, o cetate cu mulţi oameni în ea, şi toţi locuitorii ei fiind stricaţi, unii mai mult, alţii mai puţin, dar cu toţii deznădăjduiţi, iar dintre locuitorii aceia s-ar găsi unul care ar fi mai cu seamă vrednic de pedeapsă, ca unul care a trecut prin toate felurile de păcate; dacă, deci, le-ar spune cineva că „împăratul voieşte a ierta greşelile tuturor”, desigur că ei n-ar crede vorba aceasta, până ce mai întâi n-ar vedea iertat pe cel mai stricat dintre toţi; iar despre asta nu mai este nici o îndoială. Tocmai aceasta o spune şi Pavel aici: că voind Dumnezeu a înştiinţa pe oameni, că le va ierta lor toate păcatele, la început a ales pe cel mai păcătos dintre toţi. „Dacă eu, zice, m-am învrednicit de iertare, despre ceilalţi nu trebuie a se îndoi cineva”, precum ar zice cineva: „dacă pe acesta îl va ierta Dumnezeu, apoi pe nimeni nu va mai pedepsi”. Prin aceasta nu se arată pe sine ca vrednic de iertare, ci că s-a bucurat de asemenea har, pentru mântuirea altora. „Nimeni, deci, să nu se îndoiască, zice, câtă vreme m-am mântuit eu.”

Dar tu priveşte şi umilinţa acestui fericit, căci n-a spus că „întru mine se arată îndelunga răbdare”, ci „toată îndelunga răbdare”, ca şi cum pare că ar fi zis: „mai cu seamă pentru mine nu ar fi trebuit a-Şi arăta toată îndelunga Lui răbdare mai mult decât pentru altul — care nici că se găsea atât de păcătos — pentru mine care aveam nevoie de întreaga Lui milă, de toată îndelunga răbdare, iar nu numai de o parte, după cum aveau nevoie cei ce păcătuiseră în parte”.

„Ca pildă, zice, celor ce vor crede în El, spre viaţa veşnică”, adică spre mângâiere, spre îndemnul acelora. Apoi, fiindcă a arătat marea putere a Fiului, căci i-a arătat atâta dragoste, ca să nu creadă cineva că Tatăl a fost lipsit de această dragoste, la urmă raportează faptul şi la Tatăl, înălţându-I slava şi zicând: ***Iar împăratul veacurilor, Celui nestricăcios, nevăzutului, singurului Dumnezeu fie cinste şi slavă în vecii vecilor. Amin!*** (l, 17) „Pentru toate acestea, zice, nu numai pe Fiul îl slăvim, ci şi pe Tatăl.”

Dar acum noi am zice ereticilor: iată că apostolul a spus aici „unuia singurului Dumnezeu”; aşadar Fiul nu este Dumnezeu? Şi „Celui nestricăcios”, aşadar Fiul nu este nestricăcios? Şi ceea ce Tatăl ne dă după aceasta, Fiul nu are? „Da! zic ei; Fiul

este şi Dumnezeu şi nestricăcios, însă nu în aşa fel ca Tatăl.” Dar ce spui? Nu este la fel? „Este de o fiinţă mai mică, inferioară”, zic ei. Aşadar şi de o nestricăciune inferioară. Dar ce înseamnă nestricăciune mare sau mică, fiindcă nestricăciune nu înseamnă altceva decât „a nu se strica, a nu se corupe”. Slavă mare şi mică este, într-adevăr, dar nestricăciune mare şi mică nu este, precum nu este nici sănătate mare şi mică, căci ori trebuie să se strice, să se corupă, ori nu.

„Dar cum? zici tu; noi şi cu Dumnezeu suntem la fel?” Să nu crezi una ca aceasta! Câtuşi de puţin nu este aşa. Şi de ce? Pentru că Dumnezeu are aceasta de la natură, în timp ce noi o avem introdusă din afară. Apoi, oare şi cu Fiul se petrece astfel? Câtuşi de puţin, ci şi El o are de la natură. Şi unde este atunci deosebirea? Acolo, că Tatăl o are de la Sine, şi prin Sine este ceea ce este, şi prin nimeni altul, iar Fiul are de la Tatăl. Apoi aceasta o mărturisim şi noi; că nici noi nu tăgăduim că Fiul este nestricăcios din Tatăl. „Pentru toate acestea, zice fericitul Pavel, slăvim pe Tatăl, căci a născut aşa pe Fiul.”

Ai văzut că mai cu seamă atunci se slăveşte Tatăl, când Fiul a săvârşit lucruri mari şi de neînţeles pentru noi? Căci la El se raportează cele ale Fiului. Aşadar, slava Fiului este mai mare decât a Tatălui, dacă S-a născut atât de puternic, şi aşa precum este? Când este întru tot îndestulat, când este destoinic prin Sine, când nu este slab? Când apostolul zice: „iar împăratul veacurilor”, prin aceste cuvinte se spune şi de Fiul, „prin Care a făcut şi veacurile.” (Evrei l, 2) Acelaşi lucru este şi aici. Pentru unii oameni, creaţia şi creatura se împart în două: unul este cel ce face, se osteneşte şi întâmpină greutăţi, şi altul care stăpâneşte. Pentru ce oare? Pentru că cel ce face acel lucru este mai mic decât cel ce stăpâneşte lucrul făcut. La Dumnezeu însă lucrurile nu se petrec aşa, căci nu a altuia este stăpânirea, şi a altuia creaţia, şi nici fiindcă aud „prin Care şi veacurile a făcut”, voi putea răpi de la Tatăl creaţia; precum nici când aud spunându-se că Tatăl este împărat al veacurilor, nu voi putea răpi de la Fiul stăpânirea, căci a născut pe Creator. Aşadar, Fiul împărăteşte ca stăpân al creaturilor. Căci El nu lucrează cu plată, precum fac cei de pe lângă noi, şi nici ascultând sau supunându-se altuia, ca aceia, ci pentru iubirea şi bunătatea Lui. Căci ce, Fiul a fost văzut vreodată? Nu o poate spune cineva. Ce înseamnă, prin urmare, expresia: „Celui nestricăcios, singurului Dumnezeu”? Şi i ce înseamnă când zice Petru: ***„şi întru nimeni altul nu este mântuirea”?*** (Faptele Apostolilor 4, 12)

„Cinste şi slavă, zice, în vecii vecilor. Amin.” Slava şi cinstea nu se aduc numai prin vorbe, de vreme ce şi El nu ne-a făcut numai prin vorbe, ci şi prin fapte. Tot aşa şi noi să-L cinstim prin fapte, deşi cinstea pe noi ne atinge, nu pe El, fiindcă El nu are nevoie de nimic din partea noastră, ci noi avem nevoie de El, încât,

dacă-L cinstim pe El, pe noi înşine ne-am cinstit. Că după cum cel ce deschide ochii spre a vedea lumina soarelui, lui singur îi foloseşte, admirând frumuseţea acestui corp ceresc, iar soarelui nu i-a adus nici o mulţumire, fiindcă nu 1-a făcut mai strălucitor decât era, tot aşa, ba încă cu atât mai mult cu Dumnezeu; căci cel ce admiră şi cinsteşte pe Dumnezeu, pe sine se cinsteşte, şi se foloseşte foarte mult. Cum? Fiindcă săvârşind virtutea, se slăveşte pe sine. ***„Căci Eu preamăresc pe cei ce mă preaslăvesc pe Mine."*** (I Regi 2, 30) „Dar, zici tu, cum poate să fie slăvit cineva, când el nu se foloseşte cu nimic din slava ce noi o acordăm?" Apoi aceasta se petrece întocmai după cum se zice despre Dumnezeu că este flămând şi însetat. Căci pe cele ale noastre El şi le însuşeşte, ca măcar aşa să ne atragă spre El; îşi însuşeşte, zic, şi onorurile şi batjocurile, ca măcar astfel să ne înfricoşăm — dar nici aşa noi nu suntem atraşi.

Când noi vieţuim precum se cuvine, aducem slavă lui Dumnezeu; despre frumuseţe, împotriva femeilor care se împodobesc

„Slăviţi, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru şi în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu." (I Corinteni 6, 20) ***Şi cum îl slăveşte cineva pe Dumnezeu în trupul său? Cum în sufletul său?*** În trup îl slăveşte cel ce nu este desfrânat, cel ce nu se îmbată, cel ce nu se îmbuibează cu mâncărurile, cel ce nu se împodobeşte, cel ce are grijă de trup doar atât cât îi trebuie pentru sănătatea lui, cel ce nu preadesfrânează, cea (femeia) care nu miroase a mirodenii, cea care nu-şi zugrăveşte faţa cu vopsele, cea care se mulţumeşte cu atâta cât a făcut Dumnezeu, şi nu mai adaugă nimic meşteşugit pe faţa sa. Căci, spune-mi: de ce introduci de la tine în făptura lui Dumnezeu cea desăvârşită? Nu-ţi este de ajuns ceea ce a făcut Dumnezeu; ci ca un mai bun arhitect încerci să îndrepţi şi să dregi lucrul Său, te împopoţonezi şi batjocoreşti pe Creator, ca astfel să atragi la sine-ţi mulţi admiratori.

„Dar ce să fac, zici tu, căci nici eu nu voiesc, ci sunt silită a face acestea pentru bărbatul meu." Nu se poate să fii iubită de alţii, dacă tu nu voieşti. Dumnezeu te-a făcut frumoasă, ca şi prin aceasta El să fie admirat, iar nu batjocorit. Deci nu-L răsplăti cu astfel de daruri, ci cu înţelepciune şi cumpătare. Dumnezeu te-a făcut frumoasă ca astfel să-ţi înmulţeşti şi sporeşti cumpătarea. Căci nu este tot una: să fii înţeleaptă când te găseşti drăgăstoasă şi vrednică de iubit, şi să nu fii dorită de nimeni.

Auzi ce spune Scriptura despre Iosif, că era frumos şi plăcut la faţă? Şi ce ne foloseşte nouă să auzim că Iosif era frumos? Pentru ca astfel încă mai mult să-i admirăm frumuseţea lui şi cumpătarea.

Dumnezeu te-a făcut frumoasă? Apoi de ce atunci te sluţeşti pe tine? După cum o statuie de aur ar mânji-o cineva cu noroi din mocirlă, tot aşa fac şi femeile care întrebuinţează sulimanuri pe feţele lor. Presari singură pe tine însuţi pământ, femeie, uneori pământ de culoarea roşie, alteori alt.

„Dar, zici tu, cele slute, cu drept cuvânt că fac aşa.” Dar oare de ce, spune-mi! Dacă pentru a-şi acoperi sluţenia, atunci fac ceva prostesc; când ceea ce este natural a fost biruit de ceea ce este artificial? Cu ce poate sluţenia să întristeze pe cineva, când acela nu are alt defect? ***„Să nu lauzi pe om pentru frumuseţea lui şi să nu te scârbeşti de om pentru chipul (faţa) lui.”*** (înţelepciunea lui Isus Sirah 11, 2) Pe Dumnezeu să-L admiri şi să-L lauzi ca pe Cel mai eminent meşteşugar, iar pe acela deloc, căci frumuseţea ce o are, nu este proprietatea lui.

De altfel, ce câştig ai de la frumuseţe? Nici unul, ci lupte mai multe, bârfe mai multe, primejdii mai multe, bănuieli mai multe. Pe aceea care nu este frumoasă, nici n-ar bănui-o cineva, pe când pentru aceea care încă mai întrebuinţează şi sulimanuri şi podoabe multe pe ea, imediat lumea îşi face o idee rea de ea, şi bărbatul ei convieţuieşte cu bănuială – ce poate fi mai grozav? El nu se bucură de atâta plăcere din privirea frumuseţii ei pe câtă întristare are din pricina bănuielilor. Aceea în curând se ofileşte din pricina sulimanurilor, căpătându-şi o înfăţişare de moleşire, de deşănţare, de desfrânare şi chiar sufletul ei devine grosolan, şi plin de cea mai mare şi mai totală lipsă de ruşine, fiindcă frumuseţea de felul acesta preferă aceste femei. Pe când pe cealaltă nu o vom găsi niciodată în halul acesta, şi nici nu va avea cine să se repeadă asupra ei, ca nişte câini, ci întocmai ca şi o mieluşea, ea paşte în linişte, nesupărând-o nici un lup, şi nerepezindu-se asupra ei, căci lângă ea stă păstorul. Nu este nici un avantaj mai mult, dacă una este frumoasă, iar alta nu; avantajul este că aceea chiar frumoasă fiind să nu desfrâneze, iar cealaltă să nu fie rea.

Căci, spune-mi te rog: care este însuşirea ochilor? Oare de a fi umezi, de a se întoarce repede în toate părţile, de a fi bulbucaţi şi albaştri, sau de a fi ageri şi cu vederea fină? Eu zic că cele din urmă sunt; iar aceasta se învederează de acolo. Care este însuşirea unei candele? De a lumina frumos întreaga casă, sau a fi fabricată cu gust, şi rotundă, sau în formă cilindrică? Desigur că, fără vorbă multă, am zice că cea dintâi este însuşirea candelei, în timp ce forma ei ne este indiferentă, şi ceea ce se caută, aceasta este. De aceea şi zicem către slugă: „rău mi-ai întocmit candela”, căci doar treaba candelei este să lumineze. Prin urmare acelaşi lucru se poate zice şi pentru ochi: dacă este negru sau albastru, puţin ne interesează, pe câtă vreme ei îţi îndeplinesc cu toată prisosinţa nevoia ta; după cum răi sunt ochii aceia care-ţi întunecă vederea, şi nu au bine regulată întocmirea lor,

pentru care pe cei ce nu văd — chiar cu ochii deschişi — noi zicem că au răi ochii. Căci tot ceea ce nu-şi îndeplineşte rolul său propriu, noi zicem că este rău. Şi aceasta este răutatea ochilor.

Dar mai spune-mi: care este însuşirea nasului? Oare de a fi drept, de a fi bine format în amândouă laturile, şi de a avea analogia potrivită cu faţa — sau de a fi destoinic spre mirosit, şi a putea iute distinge mirosul şi a-1 trimite creierului? Aceasta este destul de lămurit. Dar să o învederez şi printr-un alt exemplu. Despre care unelte sau vase zicem noi că sunt fabricate bine: de cele care se pot fura cu uşurinţă, sau de acelea care sunt făurite bine? Desigur că despre acestea din urmă. Care dinţi spunem noi că sunt buni? Aceia care sunt ascuţiţi şi macină bine mâncarea, sau aceia care sunt aşezaţi frumos în gură? Desigur că cei dintâi.

Şi în general vorbind, dacă am face cercetare asupra oricărui mădular al trupului, le-am găsi pe toate într-atât de sănătoase şi bune, întrucât fiecare din ele îşi îndeplineşte cu exactitate rolul său propriu. Tot astfel zicem şi că un vas, sau un copac este bun, nu după forma sau culoarea lui, ci după slujba pe care o îndeplineşte. Tot aşa zicem şi de o slugă că este bună şi destoinică la treabă, nu după frumuseţea sau sluţenia ei, ci după slujba ce ne-o face.

Ai văzut cum trebuie să fie ceva bun şi frumos? Când noi deopotrivă ne bucurăm de cele mari şi frumoase, cu nimic nu ne covârşim unii pe alţii. De pildă, eu zic că noi vedem cu toţii deopotrivă lumea aceasta, vedem la fel soarele, luna, stelele, umblăm cu toţii la fel prin aer, ne împărtăşim cu toţii din mâncăruri şi din apă, fie că am fi frumoşi la faţă, fie că n-am fi. Şi dacă ar trebui să spun ceva minunat, apoi desigur că femeile care nu sunt aşa de frumoase, sunt mult mai sănătoase ca cele frumoase. Căci cele frumoase nu se dedau la nici o osteneală, pentru a-şi păstra frumuseţea, ci stau în nelucrare şi la umbră, din care cauză şi energia naturală a mădularelor trupului devine mai moleşită, mai neactivă, în timp ce celelalte, ca unele ce n-au nici o grijă de asemenea nimicuri, îşi cheltuiesc toată viaţa în activitate.

„Slăviţi, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru şi în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu.” (I Corinteni 6, 20) Să nu ne împodobim trupul, fiindcă această grijă este de prisos şi prostească. Să nu învăţăm pe bărbaţi să iubească numai faţa; căci dacă tu eşti împodobită în aşa fel, uitându-se la faţa ta, iute va fi atras spre desfrânare; iar dacă tu îl vei învăţa să iubească purtarea femeii şi podoaba sufletului ei, el nu va desfrâna cu uşurinţă, căci nici nu va găsi unele ca acestea la o desfrânată, ci din contră. Să nu-1 deprinzi a se lăsa să fie stăpânit de râs sau de îmbrăcămintea sumară, ca nu cumva otrava să se îndrepte contra ta. Invaţă-1 să se

bucure totdeauna de cumpătare, şi vei putea face acest lucru, dacă şi înfăţişarea ta va fi la fel, fiindcă dacă tu eşti îngâmfată şi îmbrăcată sumar, cum vei putea scoate din gură vorbe demne şi cuviincioase? Şi cine oare nu va râde de tine, şi nu te va lua în bătaie de joc? Cum poate cineva să-L poarte în sufletul său pe Dumnezeu? Practicând virtutea, împodobindu-şi sufletul, mai ales că nimic nu-1 poate împiedica de la aceasta. Astfel slăvim noi pe Dumnezeu, când suntem în toate privinţele buni, şi în ziua aceea vom fi slăviţi şi noi de El mai mult chiar decât îl slăvim acum pe El. ***„Căci socotesc că pătimirile vremii de acum nu sunt vrednice de mărirea care ni se va descoperi."*** (Romani 8, 18) Căreia fie ca noi cu toţii să ne împărtăşim întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia V - Împotriva celor ce se apropie foarte rar de Sfintele Taine

Această poruncă îţi încredinţez, fiule Timotei, ca potrivit prorociilor făcute mai înainte asupra ta, să te lupţi lupta cea bună, după cuvântul lor. Având credinţă şi cuget bun, pe care unii, lepădându-le, au căzut din credinţă. (I Timotei l, 18-19)

Demnitatea învăţăturii şi a Preoţiei este mare şi minunată, având cu adevărat nevoie de alegerea lui Dumnezeu, încât pe cel vrednic să-1 pună la mijloc. Aşa se făcea în vechime, aşa se face şi acum, când fără vreo patimă omenească facem alegerea, când nu avem în vedere nimic pământesc, nimic care ar avea vreo legătură cu prietenia sau cu duşmănia. Că şi dacă nu suntem povăţuiţi de un asemenea duh, totuşi este de ajuns o bună dispoziţie spre a atrage asupra candidatului hirotonia lui Dumnezeu. Fiindcă nici apostolii nu se împărtăşiseră de Duhul când au ales pe Mathia, ci încredinţând faptul alegerii rugăciunii făcute, 1-au numărat pe el în numărul apostolilor, că ei doar nu aveau privirea îndreptată spre prietenie omenească. Astfel ar trebui să facem şi noi, căci atunci când noi trecem cu vederea pe cele văzute, cum ni le va descoperi Dumnezeu pe cele nevăzute? ***„Deci dacă n-aţi fost credincioşi în bogăţia nedreaptă, cine vă va încredinţa-o pe cea adevărată?”*** (Luca 16, li) Pe atunci însă nimic omenesc nu se avea în vedere, de aceea preoţii se făceau şi după prorocii.

Dar oare ce vrea să zică „după prorocii?” ***Adică după Duhul Sfânt.*** Căci prorocia înseamnă să vorbeşti nu numai despre cele viitoare, ci şi despre cele prezente, fiindcă şi Saul după prorocie s-a arătat ascuns între veşmintele sale , căci Dumnezeu le descoperă celor drepţi. Prorocie era şi când a zis: ***„osebiţi-mi pe Barnaba şi pe Saul”.*** (Faptele Apostolilor 13, 2) Tot aşa a fost ales şi Timotei. Aici apostolul spune de mai multe prorocii, poate că şi de aceea în care Timotei a fost şi tăiat împrejur de apostol, şi când 1-a hirotonit, după cum îi zicea, scriindu-i: ***„Nu fi nepăsător faţă de harul care este întru tine, care ţi s-a dat prin prorocie, cu punerea mâinilor mai-marilor preoţilor”.*** (I Timotei 4, 14)

Deşteptându-1 deci pe el, şi îndemnându-1 de a priveghea, îi aminteşte de alegerea şi hirotonia lui, ca şi cum pare că i-ar fi zis: „Dumnezeu te-a ales pe tine, El ţi-a încredinţat acest har, şi nu ai fost ales cu vot omenesc. Deci să nu batjocoreşti şi să necinsteşti votul lui Dumnezeu”. Apoi după ce i-a dat porunca cuvenită, care se părea a fi cam grea — „această poruncă îţi încredinţez ţie” — ce spune mai departe? „Fiule Timotei” zice. Aşadar, el îi porunceşte ca unui fiu adevărat, căci nu-i spune în mod despotic, nici cu autoritate, ci „Fiule Timotei”.
Când apostolul pune înainte şi exactitatea privegherii, prin aceasta ne arată că faptul nu este al nostru, căci nu noi 1-am câştigat, ci Dumnezeu ni 1-a hărăzit, şi tot

El ne-a hărăzit si credinţa, şi buna ştiinţă. Ceea ce ne-a dat aceea să păstrăm. Dacă El nu ar fi venit, nici chiar credinţa nu s-ar afla, şi nici o viaţă curată, pe care noi o căpătăm prin învăţătură. Este ca şi cum ar zice: „eu sunt care poruncesc, eu care aleg — fiindcă expresia „după prorociile care s-au făcut mai înainte" aceasta înseamnă, şi deci tu ascultă şi te supune lor".

Dar ce i-a poruncit? „Să te lupţi lupta cea bună, după cuvântul lor", zice. „Acelea (credinţa şi buna ştiinţă) te-au ales pe tine, şi deci în ceea ce ai fost ales războieşte-te", folosind „lupta cea bună". Aşadar, este şi luptă rea, ca atunci când zice: ***„Precum v-aţi făcut mădularele voastre roabe necurăţeniei (arme necurăţeniei) şi fărădelegii".*** (Romani 6, 19) „Aceia, zice, se luptă sub tiran, pe când tu te lupţi sub împăratul a toate." ***Şi de ce oare numeşte faptul luptă?*** Prin aceasta arată că războiul înfricoşat s-a ridicat asupra tuturor, iar mai cu seamă asupra dascălului, şi că prin urmare avem nevoie de arme puternice, de priveghere, de trezire, de o necontenită băgare de seamă, că suntem datori a ne pregăti spre lupte crunte şi vărsare de sânge, că trebuie a ne pune în ordine de bătaie, şi a nu avea nimic slab în noi.

„Ca să te războieşti într-însele" zice. „După cum în tabără nu toţi se războiesc la fel, ci în diferite feluri, şi împărţiţi în diferite regimente, tot aşa şi în biserică: unul se războieşte în rândul dascălilor, altul în rândul ucenicilor, tu în ceea ce te afli."

Apoi ca să nu-ţi închipui că-ţi este de ajuns aceasta, ce spune el? „Având credinţă şi bună ştiinţă", zice, fiindcă adevăratul dascăl mai întâi trebuie a fi lui-şi dascăl. După cum generalul, dacă mai înainte n-a fost ostaş bun, nici general bun nu va fi vreodată, tot aşa şi dascălul. De altfel, aceasta o mai spune, zicând: ***„îmi chinuiesc trupul meu şi îl supun robiei; ca nu cumva, altora propovăduind, eu însumi să mă fac netrebnic".*** (I Corinteni 9, 27)

„Având, zice, credinţă şi cuget bun", ca astfel să stea înaintea celorlalţi. Acestea auzindu-le să nu luăm ca nedemne sfătuirile celor mai mari decât noi, chiar de am fi şi dascăli, căci dacă Timotei — de care noi toţi nu suntem vrednici de asemănare — primeşte porunci, şi învăţături, fiind şi el în rândul dascălilor, apoi cu atât mai mult noi.

„Pe care unii, lepădându-le, au căzut din credinţă" şi cu drept cuvânt, când este o viaţă deşănţată şi depărtată de buna ştiinţă, atunci şi credinţa se strică şi devine la fel cu viaţa, pentru care se şi pot vedea mulţi căzând la fundul răutăţilor, şi întorcându-se la elinism. Deci, ca nu cumva să fie torturaţi de frica celor viitoare, apoi să încerce a convinge sufletul că cele prezente sunt mincinoase. Si cad din

credinţă aceia care aşteaptă totul de la cugetul lor. Căci într-adevăr cugetul omului naufragiază deseori, în timp ce credinţa lui îi serveşte ca o corabie sigură. Deci cei ce se depărtează de credinţă vor naufragia. Iar aceasta o învederează cu un exemplu.

Dintre aceştia sunt Imeneu şi Alexandru (l, 20), iar prin ei ne cuminţeşte şi pe noi. Aţi văzut că din acele timpuri chiar au fost unii care-i învaţă pe alţii fals, alţii care cercetează cu amănunţime, unii care se depărtează de credinţă, alţii ce examinează totul cu cugetul lor? Cel ce naufragiază este lipsit şi pustiu de toate, căci cel ce cade din credinţă nu mai are nimic pe lângă sine, nu are de ce să se agaţe. El nu are o viaţă corectă, prin care să câştige ceva de acolo, căci dacă este stricat capul, ce folos mai are de la restul trupului? Căci, dacă nu este nimic credinţa fără viaţă, apoi cu atât mai mult viaţa fără credinţă. Dacă Dumnezeu dispreţuieşte cele ale Sale pentru noi, apoi cu atât mai mult şi noi trebuie să dispreţuim cele ale noastre pentru El. Când cineva cade din credinţă, nicăieri nu stă, ci se scaldă în toate părţile până ce se scufundă de-a binelea.

„Pe care i-am dat Satanei, ca să se înveţe să nu hulească." Ai văzut deci, că a ispiti cele sfinte prin raţionamente omeneşti este o blasfemie? Si cu drept cuvânt, fiindcă ce poate avea în comun raţionamentul omenesc cu cele sfinte? Dar cum Satana îi învaţă pe ei să nu hulească? Şi dacă pe alţii îi învaţă să nu hulească, cu atât mai mult trebuia să se înveţe pe el singur ca să nu hulească; şi dacă până acum încă nu s-a putut învăţa, desigur că nici pe alţii nu poate învăţa. Dar apostolul n-a spus „ca să înveţe el pe aceia de a nu mai huli", ci „ca (aceia) să se înveţe de a nu mai huli". Nu Satana face acest lucru, ci faptul se desfăşura aşa, precum şi în altă ocazie zice despre acel desfrânat: ***„să daţi pe unul ca acesta Satanei, spre pieirea trupului, ca duhul să se mântuiască în ziua Domnului nostru Iisus Hristos"*** (I Corinteni 5, 5), nu doar ca Satana să-i mântuie sufletul, ci „ca sufletul să se mântuiască", iar aceasta este ceva impersonal. Si cum se face acest lucru? După cum călăii, deşi sunt încărcaţi de mii de rele, totuşi pe alţii îi cuminţesc, întocmai aşa se petrece şi aici cu demonul cel viclean.

Dar de ce nu i-ai pedepsit tu singur, după cum ai pedepsit pe Bar-Iisus, după cum Petru a pedepsit pe Anania, ci i-ai predat Satanei? Nu ca să fie pedepsiţi, ci ca să se înveţe. Deşi Pavel avea putere a pedepsi, precum atunci când zice: ***„Ce voiţi? Să vin la voi cu toiagul?"*** (I Corinteni 4, 21), şi iarăşi: ***„Nu ca să ne arătăm noi încercaţi, ci pentru ca voi să faceţi binele"***, şi iarăşi: ***„puterea pe care mi-a dat-o Domnul este spre zidire, iar nu spre dărâmare".*** (II Corinteni 13, 7, 10) Deci, de ce chemi pe Satana spre pedepsirea lor? Pentru ca o dată cu pedeapsa, şi batjocura să fie mai mare. Apostolii certau pe cei necredincioşi mai cu seamă, iar pe cei ce

fugeau de la credinţă îi predau Satanei. Şi de ce pe cei necredincioşi? Fiindcă şi Anania era necredincios încă, ispitind pe Duhul Sfânt. Pentru ca să afle necredincioşii că nu pot să se ascundă, erau pedepsiţi chiar prin apostoli; iar pe cei ce deja ştiau, şi cu toate acestea se abăteau de la credinţă, îi predau Satanei, arătând cu aceasta că demonii nu prin propria lor putere, ci pe cei ieşiţi din minte îi aveau în paza lor, după cum se petrece şi cu împăraţii, când pe unii dintre războinici îi ucid cu mâinile lor, iar pe alţii îi predau călăilor ca să-i omoare. Prin aceasta se mai arată că faptul acesta se petrecea pentru paza apostolilor.

De altfel, nici nu era puţin lucru să porunceşti diavolului; aceasta arăta că diavolul slujea apostolilor şi fără voia sa. Aşa că faptul acesta nu era de mică însemnătate. Şi cum anume se predau diavolului unii ca aceştia, ascultă-1 pe apostol ce spune: ***„adunându-vă voi şi duhul meu, cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos, să daţi pe unul ca acela Satanei”.*** Era scos deci din soborul obştesc, era tăiat din ceata sfinţilor, devenea pustiu şi gol de harul Sfântului Duh, era predat lupului. Că după cum norul acela apăra tabăra evreilor, tot aşa şi Duhul Sfânt apăra Biserica. Deci, dacă cineva ieşea din comunitatea credincioşilor, era pedepsit prin acest fapt cu cea mai mare asprime; iar scoaterea lui din comunitate se făcea după judecata apostolilor. Aşa şi Domnul nostru a predat Satanei pe Iuda, căci îndată după ce a mâncat, a intrat în el Satana. Se mai poate zice şi aceasta, că pe cei ce voiau să se îndrepte, nu-i pedepseau apostolii, iar pe cei ce nu se îndreptau, pe aceştia îi pedepseau; iar dacă poate nu era aşa, cel puţin apostolii erau mai de temut, predându-i pe aceia demonilor. Astfel a fost predat şi Iov Satanei, însă el nu pentru păcate a fost predat, ci pentru mai mare laudă.

Împotriva celor ce se apropie foarte rar de Sfintele Taine

Multe ca acestea se fac şi astăzi. Fiindcă preoţii nu ştiu pe cei păcătoşi şi nevrednici a se împărtăşi de sfintele Taine, Dumnezeu face aceasta de multe ori, căci îi predă pe aceia Satanei. Când se întâmplă boli, sau curse, sau alte nenorociri de felul acestora, pentru aceasta se întâmplă. Aceasta o şi spune Pavel, zicând: ***„De aceea, mulţi dintre voi sunt neputincioşi şi bolnavi şi mulţi au murit”.*** (I Corinteni 11, 30)

„Şi cum se întâmplă aceasta, zici tu, dacă noi ne apropiem de sfintele Taine o singură dată în cursul anului?” Apoi acesta este răul cel mare, că tu hotărăşti vrednicia apropierii de sfintele Taine, nu după curăţia cugetului, ci după intervalul de timp, şi crezi că aceasta este evlavie, de a nu te apropia de multe ori în cursul anului de Sfânta împărtăşire, neştiind că, dacă te apropii cu nevrednicie, fie chiar

numai o dată, aceasta îţi pătează şi înfierează sufletul; iar dacă te-ai apropiat cu vrednicie, fie chiar şi numai o dată, ţi 1-ai mântuit.

Îndrăzneală nu este a te apropia de multe ori în cursul anului, ci a te apropia cu nevrednicie, fie chiar şi o singură dată în tot timpul anului. Noi însă ne găsim în aşa stare de ticăloşie şi îndobitocire că, deşi în cursul anului facem mii de rele, totuşi pentru îndepărtarea de acele rele nu avem nici o grijă, ci credem că ne este de ajuns a nu îndrăzni să ne apropiem des de trupul lui Hristos, sau să ne apropiem cu batjocură, neînţelegând că cei ce L-au răstignit pe Hristos, o singură dată L-au răstignit.

Dar oare, fiindcă o singură dată L-au răstignit, păcatul lor este mai mic? Şi Iuda, o singură dată a vândut pe Hristos! Dar cum? Oare faptul acesta 1-a scăpat de răspundere? De ce faptul acesta să-1 îndeplinim numai o dată, şi la un anumit timp în cursul anului? Timp de apropiere să ne fie nouă curăţia cugetului. Nici o deosebire nu este între Pască şi Taina ce acum se săvârşeşte; unul şi acelaşi lucru este, fiind acelaşi har al Duhului, aşa că Pasca aceeaşi este. Ceea ce grăiesc acum o ştiţi voi cei iniţiaţi în Taine. Şi Vineri, şi Sâmbătă, şi Duminică, şi în ziua mucenicilor una şi aceeaşi jertfă se săvârşeşte. ***„Căci de câte ori veţi mânca această pâine şi veţi bea acest pahar, moartea Domnului vestiţi până când va veni.”*** (I Corinteni 11, 26). Nu prescrie tu, sau, mai bine zis, nu mărgini într-un timp anumit Jertfa cea fără de sânge.

„Apoi, zici tu, cum de se numeşte atunci Pască?” Pentru că atunci a pătimit Hristos pentru noi.

Deci, nimeni să nu se apropie de acea Jertfă în alt mod, iar de aceasta în altul, fiindcă o putere este, o valoare este, un har este, unul şi acelaşi trup este; nu doar că aceea este mai sfântă decât aceasta, sau că aceea este inferioară acesteia. Lucrul acesta îl ştiţi şi voi, nimic mai nou văzând aici, afară doar de vălurile (perdelele) acestea împodobite, şi de strălucirea mulţimii. Zilele acelea au poate ceva mai mult decât acestea: atunci a început ziua mântuirii noastre, căci în acea zi S-a jertfit Hristos; dar în privinţa Tainelor, nici o altă preferinţă nu are una asupra celeilalte.

Şi apoi, când tu te apropii de hrana aceasta preţioasă, îţi speli gura; şi când voieşti a te apropia de hrana cea duhovnicească nu-ţi speli sufletul, ci te apropii plin de necurăţie? „Nu sunt de ajuns, zici tu, cele patruzeci de zile de post, pentru a curăţi de păcate chiar şi pe cel mai încărcat cu ele?” Ce folos este, spune-mi, când cineva, voind a curăţi un loc, aruncă acolo mirodenii, iar după câtva timp de la aruncarea mirodeniilor el pune bălegarul; oare n-a dispărut mirosul cel plăcut? Aceasta se

petrece şi cu noi. Ne-am făcut vrednici de a ne apropia de cele sfinte după puterea noastră, apoi iarăşi ne murdărim pe noi înşine. Aceasta o spunem şi pentru cei ce pot să se cureţe în timpul celor patruzeci de zile.

Deci, iubiţilor, să nu ne lenevim spre mântuirea noastră. ***„Ca un câine care se întoarce unde a vărsat, aşa este omul nebun care se întoarce la nebunia lui."*** (Isus Sirah 34, 26; Pildele lui Solomon 26, li)

Vă rog să vă străduiţi, ca să nu rămână zadarnică osteneala noastră. Căci numai astfel ne vom putea învrednici de bunurile cele făgăduite nouă. Cărora fie cu toţii să ne învrednicim, întru Hristos Iisus Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia VI - Nu trebuie să blestemăm şi să dorim răul duşmanilor noştri, ci să ne rugăm cu căldură pentru ei, căci prin aceasta nouă înşine ne facem bine, şi imităm pe Dumnezeu

Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceţi cereri, rugăciuni, mijlociri, mulţumiri, pentru toţi oamenii, pentru împăraţi şi pentru toţi care sunt în înalte dregătorii, ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită întru toată cuvioşia şi bună-cuviinţa, că este lucru bun şi primit înaintea lui Dumnezeu Mântuitorul nostru care voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină. (I Timotei 2, 1-4)

Preotul este ca un părinte obştesc al întregii lumi. Se cuvine deci ca el să se îngrijească de toţi fără excepţie, ca şi Dumnezeu, căruia el Îi slujeşte în cele sfinte. De aceea zice: „Vă îndemn deci, înainte de toate, să faceţi cereri, rugăciuni, mijlociri, mulţumiri” – căci de aici două bunuri izvorăsc: şi ura ce o avem către cei de afară cade - fiindcă nimeni nu va putea să se găsească în duşmănie cu cel pentru care se roagă, în acelaşi timp şi aceia vor deveni mai buni făcându-se rugăciuni pentru ei, şi nici nu se vor mai sălbătici faţă de noi. Că nimic nu este mai atrăgător spre învăţătură, ca a iubi şi a fi iubit. Cugetă singur cât de măreţ lucru este a auzi pe cei ce meşteşugesc rele, pe cei ce alungă şi persecută, pe cei ce chinuiesc, că cei ce suferă astfel de necazuri înalţă către Dumnezeu rugăciuni lungi pentru persecutorii lor.

Ai văzut cât de sus şi superior tuturor se voieşte a fi creştinul? După cum se întâmplă cu pruncii, care purtaţi în braţe lovesc cu palma faţa tatălui lor, iar acestuia cu nimic nu-i scade dragostea de tată, tot aşa şi noi, chiar de am fi bătuţi de necredincioşi, totuşi cu nimic nu trebuie să ni se împuţineze dragostea către ei.

Dar ce vrea să zică: „mai înainte de toate”? Adică în slujbele religioase zilnice, iar aceasta o ştiu cei iniţiaţi în Tainele bisericii, cum se fac rugăciuni în fiecare zi, şi seara, şi dimineaţa. Cum pentru întreaga lume, şi împăraţi, şi pentru toţi cei din dregătorii facem rugăciuni. Dar poate că ar zice cineva că prin expresia „pentru toţi” apostolul n-a înţeles că pentru toţi din lume, fără excepţie, ci pentru toţi cei credincioşi.

Dar când zice: „pentru împăraţi”? Fiindcă împăraţii nu toţi au fost pe atunci dreptmăritori, ci până acum nu de mult se găseau împăraţi necucernici, şi moştenitorii lor fiind iarăşi necucernici. Mai departe apoi, pentru ca să nu se ia aceasta ca o linguşire din partea lui, prevenind, zice: „pentru toţi oamenii” şi

imediat adaugă: „pentru împăraţi”. Dacă ar fi spus numai pentru împăraţi, poate că ar fi putut cineva bănui că la mijloc e o linguşire.

Fiindcă era normal ca sufletul creştinului să amorţească de groază auzind cuvintele apostolului, şi să nu primească cu mulţumire această sfătuire, ca să înalţe rugăciuni în timpul Sfintelor Taine şi pentru împăratul elin iată ce spune el, ce câştig pune la mijloc, ca măcar aşa să primească sfatul.

„Ca să petrecem viaţă liniştită, zice, şi cu odihnă”, adică „mântuirea acelora, zice, este siguranţa noastră” precum şi în Epistola către Romani, îndemnându-i a se supune stăpânitorilor, zice: ***„nu numai pentru mânie, ci şi pentru conştiinţă”*** (Romani 13, 5), fiindcă Dumnezeu a rânduit stăpânirile spre folosul obştesc. Căci cum să nu fie absurd ca ei (împăraţii) să se războiască pentru siguranţa supuşilor lor, şi să se ridice cu armele, ca noi să vieţuim în linişte, iar noi să nu facem nici măcar rugăciuni pentru ei, care se primejduiesc şi se pun în fruntea oştirilor? Aşa că faptul nu este linguşire, ci după dreptate şi dreapta judecată. Că dacă ei nu scapă şi nici nu reuşesc în război, fireşte, şi noi suntem în necazuri şi tulburări; şi noi chiar, fiind înfrânţi ei, ar trebui să ne înrolăm în oaste, sau să fugim pretutindeni şi să rătăcim. „Ca şi nişte turnuri de apărare sunt ei, zice, fiind atacaţi de duşmani, pe cei dinăuntrul îi păstrează în pace.”

„Rugăciuni, zice, cereri, mijlociri, mulţumiri.” Căci trebuie a mulţumi lui Dumnezeu pentru bunurile acordate şi altora, fiindcă răsare soarele de pildă şi peste cei răi, ca şi peste cei buni, şi plouă peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi. ***Ai văzut că El ne leagă împreună nu numai prin rugăciune, ci şi prin mulţumire?*** Că cel ce e silit a mulţumi lui Dumnezeu pentru bunurile aproapelui, este silit a-1 şi iubi pe acela, şi a fi prieten cu el. Dar dacă noi trebuie să mulţumim lui Dumnezeu pentru aproapele nostru, apoi cu atât mai mult pentru cele întâmplate nouă în ascuns, fie de voie, fie de nevoie, precum şi pentru cele ce ni se par a fi supărătoare, fiindcă Dumnezeu toate le lucrează spre binele nostru.

Nu trebuie să blestemăm şi să dorim răul duşmanilor noştri, ci să ne rugăm cu căldură pentru ei, căci prin aceasta nouă înşine ne facem bine, şi imităm pe Dumnezeu

Orice rugăciune a noastră, deci, să aibă în sine şi mulţumire către Dumnezeu. Căci dacă ni s-a poruncit a ne ruga cu căldură pentru aproapele, nu numai pentru credincioşi, ci şi pentru cei necredincioşi, apoi poţi pricepe cât de mare rău este să doreşti răul şi să blestemi pe fraţi. Ce spui? Acela ţi-a poruncit ţie de a te ruga cu căldură pentru duşmani, şi tu blestemi pe fratele tău? Nu blestemi pe acela, ci pe

tine; pe Dumnezeu apoi îl mânii grăind acele cuvinte necucernice: „dă-i lui, Doamne, fă-i lui aşa precum mi-a făcut el mie, loveşte-l şi răsplăteşte-l, Doamne!”

Departe asemenea cuvinte de ucenicii lui Hristos, care trebuie să fie blânzi şi îngăduitori; departe de gura celui ce s-a învrednicit de astfel de taine. Nimic aspru să nu scoată din ea, nimic neplăcut să nu pronunţe limba care se atinge de trupul dumnezeiesc; să o păzim curată, şi să nu pronunţăm prin ea blesteme. Că dacă cei ce grăiesc răul, sau cei ce vorbesc în batjocură, nu vor moşteni Împărăţia Cerurilor, cu atât mai mult cei ce blestemă. Cel ce blestemă de necesitate va şi batjocori pe cel blestemat, dar batjocura şi rugăciunea stau departe una de alta. Blestemul şi rugăciunea nu se cunosc; între rugăciune şi acuzaţie este o mare prăpastie.

Te rogi lui Dumnezeu spre a-L face blând faţă de tine, şi pe altul îl blestemi? Dacă nu ierţi pe altul, nu ţi se va ierta ţie; şi nu numai că tu nu ierţi, dar şi pe Dumnezeu Îl întărâţi ca să nu ierte. Ai văzut ce rău exagerat? Dacă celui ce nu iartă pe altul nici lui nu i se iartă, dar când întărâtă şi pe Dumnezeu să nu ierte, cum i se va putea ierta lui? Nu pe acela îl vatămi, ci pe tine, şi de ce oare? Pentru că dacă tu aşteptai să fii ascultat pentru păcatele tale, din această cauză niciodată nu vei fi ascultat, fiindcă rugăciunile tale sunt făcute cu o gură spurcată, care într-adevăr este necurată şi spurcată, şi plină de toată necurăţia. Trebuia ca să tremuri pentru propriile tale păcate, şi întreaga luptă să o întreprinzi pentru aceasta, iar tu te apropii întărâtând pe Dumnezeu contra fratelui? Nu te temi, oare, şi nu te îngrijeşti de ale tale? Nu vezi ce faci?

Imită cel puţin pe copiii care merg la şcoală şi care văd înăuntrul clasei pe colegii lor că sunt întrebaţi la lecţie, ba încă sunt şi loviţi pentru lenevia lor, iar după ce sunt unul câte unul cercetaţi cu amănuntul, sunt la urmă şi bătuţi, şi după ce văd toate acestea, zic, rămân ca morţi de frică, iar dacă colegii lor i-ar supăra atunci cât de mult, ei totuşi nu se vor mânia câtuşi de puţin, deoarece sufletul lor este cuprins de frică, şi nici că se vor plânge dascălului, ci spre un singur lucru au privirea îndreptată: acela al ieşirii din clasă şi scăparea fără bătaie, iar de bucurie că au scăpat, nici nu-şi mai aduc aminte dacă au fost bătuţi sau nu. Tu însă, stând înaintea lui Dumnezeu şi cercetându-ţi păcatele tale, nu te cutremuri aducându-ţi aminte de păcate străine? Dar cum de rogi pe Dumnezeu? Căci prin cuvintele prin care tu îl rogi contra fratelui, prin acelea tu însuşi lucrezi contra ta, nelăsând pe Dumnezeu să-ţi ierte păcatele tale. Dacă tu voieşti a fi un examinator exact al celor ce te-au vătămat pe tine, cum de ceri de la Dumnezeu iertarea păcatelor pe care le-ai făcut?

Deci, să cunoaştem o dată, cum sunt creştinii. Dacă nu ştim a ne ruga - ceea ce de altfel este lucrul cel mai lesne şi mai uşor - atunci ce vom mai şti din celelalte? Să ne deprindem a ne ruga creştineşte. Acele rugăciuni sunt ale elinilor, acele cereri sunt ale iudeilor, pe când ale creştinilor sunt cu totul altfel; să cerem de la El iertarea şi uitarea celor ce ne-au greşit nouă. „Ocărâţi fiind, binecuvântăm. Prigoniţi fiind, răbdăm. Huliţi fiind, ne rugăm." (I Corinteni 4, 12-13) Ascultă pe Ştefan ce spune: ***„Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta".*** (Faptele Apostolilor 6, 60) El nu numai că nu blestema pe cei ce îl ucideau, ci se ruga lui Dumnezeu; pe când tu nu numai că nu te rogi lui Dumnezeu, ci încă şi blestemi. După cum acela este de admirat pentru bunătatea lui, tot aşa şi tu eşti de dispreţuit pentru răutatea ta. Căci pe cine admirăm noi? Spune-mi; pe aceia pentru care s-a rugat, sau pe cel ce s-a rugat? Cu siguranţă că admirăm pe acesta din urmă.

Apoi, dacă noi facem aşa, cu atât mai mult Dumnezeu. Voieşti a lovi pe duşman? Roagă-te pentru el, însă nu cu gândul de a te răzbuna sau a lovi. Aceasta se va întâmpla, desigur, dar tu nu face rugăciunea cu scopul acesta. Căci, fericitul acela cu nedreptate toate le pătimea şi totuşi se ruga pentru ei cu căldură, în timp ce noi multe suferim după dreptate din partea duşmanilor noştri. Dar, dacă cel ce pătimea pe nedrept nu a îndrăznit a blestema şi, mai bine zis, n-a îndrăznit să nu se roage lui Dumnezeu, apoi cei ce pătimesc după dreptate, nu numai că nu se roagă pentru prigonitorii lor, ci încă îi şi blestemă - de ce osândă oare nu vor fi vrednici? Ţi se pare că pe acela îl loveşti, pe când adevărul este că împingi sabia în tine însuţi, nelăsând pe judecător să fie blând cu păcatele tale, prin cele ce-L întărâţi pe El împotriva altora. ***„Căci cu judecata cu care judecaţi, veţi fi judecaţi, şi cu măsura cu care măsuraţi, vi se va măsura."*** (Matei 7, 2). ***Să fim, deci, iertători, ca şi noi să ne învrednicim de iertare din partea lui Dumnezeu.***

Acestea voiesc nu numai să le auziţi, ci să le şi faceţi. Acum însă amintirea celor spuse se mărgineşte numai la vorbe, şi poate că nici la vorbe, fiindcă plecând noi de aici, dacă ar întreba cineva pe unul dintre cei ce au fost de faţă, ce am vorbit noi aici, unii nici n-ar şti să răspundă, iar alţii ar spune poate numai subiectul despre care am vorbit, adică am spus că nu trebuie să răsplătim cu rău, ci să ne şi rugăm lui Dumnezeu pentru prigonitorii noştri, iar celelalte toate nemaispunându-le, căci nu şi le mai aduc aminte, iar alţii îşi mai aduc aminte de lucruri mici dar nici măcar de toate.

De aceea, vă rog, dacă nu vă folosiţi cu nimic din cele vorbite, atunci nu mai ascultaţi degeaba. Pentru că ce folos aveţi? Mai mare este osânda, mai grozavă pedeapsa, de vreme ce, după atâtea sfaturi, mai rămânem în aceleaşi apucături. ***Dumnezeu pentru aceea ne-a orânduit rugăciunea, ca să nu cerem de la El***

nimic pământesc, nimic omenesc. Voi, cei credincioşi, ştiţi cum trebuie să vă rugaţi, şi că orice rugăciune este obştească. „Dar, zici tu, nu se spune acolo să ne rugăm pentru necredincioşi." Fiindcă nu ştiţi puterea rugăciunii, de aceea nu ştiţi nici adâncimea şi nici bogăţia ei, căci dacă v-ar explica cineva, ar găsi-o şi pe aceasta cuprinsă în ea.

Când cel ce stă de faţă şi se roagă, zicând: „facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ", nimic altceva nu lasă a se înţelege, decât aceasta. Cum? În cer nu este nici un necredincios. Dacă era vorba numai de cei credincioşi, desigur că cele spuse nu aveau raţiune. Căci dacă numai credincioşii urmau a face voia Lui, iar cei necredincioşi deloc, atunci voia Lui nu ar mai fi ca în cer. Însă ce? „Precum în cer, zice, nu este nici un rău, nici pe pământ să nu fie; ci pe toţi îi atrage spre frica Ta, pe toţi oamenii fă-i îngeri, fie că ar fi duşmani, fie că ar fi persecutorii noştri.

Nu vezi cum Dumnezeu este hulit în fiecare zi? Nu vezi de câte ori este batjocorit şi de necredincioşi, şi de credincioşi, şi prin vorbe, şi prin fapte? Oare a stins pentru aceasta soarele? Oare a oprit răsărirea lunii? Oare a tulburat, El, cerul sau a zguduit pământul din această cauză? Oare a secat mările sau a făcut să dispară izvoarele apelor? A tulburat sau a aşezat în dezordine cele de pe bolta cerească? Dimpotrivă, Dumnezeu face să răsară soarele, trimite ploaie, dă roade, dă hrană zilnică celor batjocoritori, celor lipsiţi de minte, celor spurcaţi, celor prigonitori, şi nu pentru o zi, sau două, sau trei, ci pentru întreaga viaţă.

Pe acesta imită-L, la El râvneşte, după putinţa omenească. Nu stă în putinţa ta a face să răsară soarele, dar cel puţin nu învinovăţi pe fratele tău. Nu poţi face tu ca norii să trimită ploaie, dar cel puţin nu bârfi. Nu poţi hrăni pe alţii, cel puţin nu-i necinsti. Îţi sunt de ajuns darurile acestea. Din partea lui Dumnezeu, binefacerea către duşmani se arată prin fapte, tu însă măcar prin vorbe arat-o. Roagă-te lui Dumnezeu pentru duşmani, căci numai aşa vei fi deopotrivă Tatălui tău celui ceresc. De nenumărate ori am vorbit despre acestea, şi nici nu vom conteni a vorbi, numai de ar ieşi de aici ceva mai mult. Noi nu ne lenevim, nu ne obosim şi nici nu vom înceta a vă vorbi, numai că voi, ascultându-ne, să nu credeţi că vă necăjim. Şi se pare că se necăjeşte cineva, când nu face cele spuse, căci cel ce face, voieşte într-una a auzi aceleaşi vorbe, şi consideră pe cel ce vorbeşte nu ca pe un supărător oarecare, ci ca pe un lăudător. Aşa că de nicăieri nu vine faptul acesta, decât numai de acolo că nu se fac cele vorbite, şi pentru aceea şi cel ce vorbeşte este înţeles cu greutate.

Dacă, de pildă, cineva face milostenie, iar un altul discută despre milostenie, acela nu numai că nu se necăjeşte a asculta, ci încă se şi bucură ascultând despre

propriile sale succese, spuse şi lăudate de altul. Tot aşa şi noi; fiindcă nu avem nimic în comun cu toleranţa, şi nici că se potriveşte cu noi aceasta, de aceea se pare că suntem greu de înţeles chiar şi în vorbe.

Deci, dacă nu voiţi a fi noi greu de înţeles şi supărători, faceţi aşa, şi dovediţi aceasta prin fapte, fiindcă de altfel nu vom înceta niciodată a vă vorbi de aceleaşi lucruri, până ce nu le veţi îndeplini. Mai cu seamă noi facem aceasta din îngrijirea şi marea dragoste ce avem către voi, după aceea şi pentru primejdia ce ne stă nouă în faţă. Căci cel ce trâmbiţează, chiar dacă nimeni n-ar ieşi la război, trebuie totuşi să trâmbiţeze, pentru a-şi face datoria sa. Noi facem aceasta nu cu scopul de a vă mări osânda, ci ca voi singuri să vă apăraţi. Pe lângă acestea apoi, ne mai stăpâneşte şi dragostea de voi, fiindcă ne doare şi ni se tulbură sufletul când se întâmplă cu voi ceva din cele spuse mai sus.

Dar să nu fie una ca aceasta! Cele ce vă spun, nu au nevoie de cheltuială bănească, nu este ceva departe de voi, nu este dorinţa banilor; este nevoie numai de a voi, este o vorbă, este o bună intenţie. Să ne păzim, deci, gura noastră, să aşezăm pe ea uşă şi lacăt, ca astfel nimic din cele ce nu plac lui Dumnezeu să nu vorbim. Aceasta este chiar pentru noi înşine, şi nicidecum pentru cei ce ne rugăm. ***Aceasta pururea să o judecăm în mintea noastră, că cel ce binecuvântează pe duşman, pe el se binecuvântează; că cel ce blestemă, pe el singur se blestemă, iar cel ce se roagă pentru duşman, pentru sine se roagă, şi nicidecum pentru acela.***

Şi cu chipul acesta vom putea ajunge de la vorbă la faptă, şi ne vom învrednici de bunurile făgăduite nouă. Cărora fie să ne învrednicim cu toţii a ne împărtăşi, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia VII - Contra femeilor ce se împodobesc, şi a celor conduşi de dorinţa îmbogăţirii

Ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită întru toată cuvioşia şi bună-cuviinţa, că acesta este lucru bun şi primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, care voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină. (I Timotei 2, 2-4)

Dacă se voieşte a se curma războaiele obşteşti, sau luptele şi tulburările ivite, pentru aceasta se face rugăminte preotului pentru a face rugăciuni către Dumnezeu pentru împăraţi si stăpânitori, apoi cu atât mai mult se cere a o face aceasta laicul, sau omul din lume.

Trei sunt felurile de războaie în lume, şi anume:

- *cel dintâi este războiul obişnuit, când ostaşii noştri se războiesc contra barbarilor;*
- *al doilea, când fiind pace din afară, noi totuşi ne războim unii contra altora, şi*
- *al treilea când fiecare se războieşte contra sa.*

Războiul acesta al treilea este cel mai grozav. Războiul cel purtat de barbari contra noastră nu va putea cu nimic să ne vatăme. Şi de ce? Au tăiat, au pustiit, au ucis, însă cu nimic n-au vătămat sufletul. Şi chiar nici cel de-al doilea - dacă vom voi - nu ne va putea vătăma, căci chiar dacă alţii ne atacă pe noi, ne este cu putinţă nouă să fim paşnici. Fiindcă ascultă pe profetul care zice: ***„În loc să mă iubească, mă cleveteau, iar eu mă rugam”*** şi iarăşi: ***„Cu cei ce urau pacea am fost ca un făcător de pace”*** şi iarăşi: ***„m-au urât în zadar”.*** (Psalmi 108, 3; 119, 6-7)

Războiul cel de al treilea însă, nu este cu putinţă a scăpa de dânsul fără de primejdii. Căci când se răscoală trupul asupra sufletului şi îl împinge la pofte urâcioase, când îi înarmează plăcerile senzuale, îi întărâtă mânia, invidia şi celelalte, atunci nu este cu putinţă a ne învrednici de bunurile făgăduite nouă, dacă acest război nu încetează. Pe lângă acestea, cel ce nu înfrânează la timp acest război, cu siguranţă că va cădea şi va căpăta răni mortale, care-i vor pricinui moartea cea din gheenă.

Deci, noi trebuie în fiecare zi să avem mare grijă, ca acest război să nu se aţâţe în noi, iar dacă este aţâţat, să nu rămână, ci să se liniştească cu desăvârşire. ***Pentru că la urmă ce folos ai tu, dacă lumea întreagă se bucură de o pace profundă, iar tu te lupţi cu tine însuţi?***

Această pace, deci, trebuie să o avem şi noi; şi când o avem, nimic din cele din afară nu va putea să ne vatăme. Desigur că nu cu puţin contribuie la aceasta şi pacea obştească, drept care şi zice apostolul: „ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită”. Dar dacă cineva fiind în linişte, încă se tulbură, apoi este foarte nenorocit. Ai văzut că el vorbeşte de această pace, despre care eu spun, adică de cea de a treia? Atunci când zice: „ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită” el nu rămâne numai la acestea, ci adaugă: „întru toată buna-credinţă şi cuvioşia”. Dar întru toată buna-credinţă şi cuvioşia nu se poate afla cineva, dacă nu are cu sine pacea lăuntrică.

Când raţionamente şi fel de fel de cercetări ne tulbură credinţa noastră, ce fel de pace avem? Când ne vânzolesc duhurile desfrâului, ce fel de pace avem? Şi pentru ca să afli că el prin expresia „ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită” n-a înţeles ca să ne cheltuim viaţa elinilor, căci la drept vorbind vei găsi viaţa lor plină de toate dezmierdările şi desfrânările, de aceea a adăugat că viaţa noastră cea liniştită să o petrecem întru toată cucernicia şi curăţia. ***Fiindcă viaţa aceea este încărcată de intrigi şi de lupte, sufletul fiind rănit zilnic de tulburările cele izvorâte din raţionamente, de aceea el nu spune de o asemenea viaţă, ci de cea petrecută în toată evlavia. Prin cuvântul „toată” apostolul nu spune numai de evlavia şi curăţia cea din dogmele credinţei, ci şi de cea din viaţă, căci el cere evlavia şi în viaţa noastră zilnică. Fiindcă ce folos vom avea dacă în credinţă suntem evlavioşi, iar în viaţă ne găsim în păcat?***

Cum este cu putinţă a fi cineva păcătos prin viaţa sa, ascultă tot pe acest fericit ce spune în altă parte, zicând: ***„Ei mărturisesc că Îl cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele lor Îl tăgăduiesc”*** (Tit l, 16), şi iarăşi: ***„Dar eu v-am scris acum să nu vă amestecaţi cu vreunul, care, numindu-se frate, va fi desfrânat, sau lacom, sau închinător la idoli, sau ocărâtor, sau beţiv, sau răpitor. Cu unul ca acesta nici să nu şedeţi la masă”*** (I Corinteni 5, 11), şi iarăşi: ***„cine zice că este în lumină şi pe fratele său îl urăşte, acela este în întuneric până acum”.*** (I Ioan 2, 9)

Ai văzut câte feluri de impietăţi sunt? De aceea, el zice: „întru toată evlavia şi curăţia”. Căci necurat nu este numai desfrânatul, ci şi lacomul este necurat şi nesăţios după averi, fiindcă şi această poftă nu este mai prejos de pofta trupurilor. ***Cel ce nu se înfrânează pe sine, se numeşte neînfrânat şi nesăţios, fiindcă nu îşi înfrânează poftele sale. Astfel, putem numi neînfrânat şi pe cel ce se mânie uşor, şi pe cel ce poartă ură, şi pe iubitorul de argint, şi pe cel viclean, şi, în fine, pe tot cel ce se găseşte în păcat noi îl numim neînfrânat, şi necurat şi spurcat.***

„Că acesta este lucru bun şi bine primit înaintea Mântuitorului nostru, Dumnezeu" zice. ***Ce este bun şi bine primit? A se ruga pentru toţi; aceasta o cere Dumnezeu, aceasta o voieşte. „Care voieşte, zice, ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină."*** Deci, imită pe Dumnezeu. Că dacă voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască, apoi cu drept cuvânt că trebuie să ne rugăm pentru toţi. ***Dacă el voieşte ca toţi să se mântuiască, voieşte şi tu, iar dacă voieşti, roagă-te, fiindcă pentru unii ca aceştia trebuie să te rogi.***

Ai văzut cum El din toate părţile a convins sufletul că trebuie să se roage şi pentru elini? Şi apoi arată chiar şi câştigul ce îl are cineva de aici: „ca să petrecem, zice, viaţă paşnică si liniştită". Dar faptul este cu atât mai înalt, cu cât aceasta este şi voinţa lui Dumnezeu, şi că prin aceasta noi devenim deopotrivă cu El deoarece voim ce voieşte şi El. Sunt de ajuns asemenea sfaturi pentru a îmblânzi până şi o fiară. Deci, nu te teme să te rogi pentru elini, fiindcă aceasta şi El o voieşte; ci teme-te de a blestema, fiindcă aceasta n-o voieşte. Iar dacă trebuie a ne ruga pentru elini, şi deci şi pentru eretici, apoi ***trebuie a ne ruga pentru toţi oamenii, iar nicidecum a-i prigoni.***

Acest bun, de altfel, vine şi de acolo, că noi cu toţii ne împărtăşim de aceeaşi natură, şi Dumnezeu laudă şi aprobă bunăvoinţa şi dragostea cea către alţii. „Dar dacă El voieşte aceasta, zici tu, dacă Domnul doreşte, de ce mai este nevoie de rugăciuni din partea mea?" Apoi aceasta contribuie foarte mult în a-i atrage pe ei spre dragostea către tine, şi apoi şi pe tine nu te lasă să te sălbăticeşti; într-un cuvânt, toate acestea sunt de ajuns pentru a-i atrage la credinţă. Căci mulţi oameni din cauza certurilor cu alţi oameni s-au depărtat de Dumnezeu.

Prin cuvântul „mântuire" el înţelege tocmai acest lucru. „Care voieşte, zice, ca toţi oamenii să se mântuiască", fiindcă şi aceasta este mântuire cu adevărat, iar fără de ea nici un lucru mare nu poate fi, ci mai mult o numire simplă.

„Şi să vină la cunoştinţa adevărului." Cărui adevăr? A adevărului din credinţă. Fiindcă, anticipând, el a zis lui Timotei ca să poruncească unora de a nu învăţa în alt chip, apoi ca nu cumva să-i considere pe aceia de duşmani, şi din această cauză să se încurce în lupte cu ei, ce spune el? „Care voieşte, zice, ca toţi oamenii să se mântuiască şi să vină la cunoştinţa adevărului." Şi de ce este aşa, o spune mai departe, zicând: ***Căci unul este Dumnezeu, unul este şi Mijlocitorul între Dumnezeu şi oameni: omul Iisus Hristos. (2, 5)*** A zis ca să vină la cunoştinţa adevărului, arătând prin aceasta că lumea nu este şi nu se găseşte în adevăr, şi iarăşi că „unul este Dumnezeu" şi nu mai mulţi, precum credeau aceia, şi că El voieşte ca toţi să se mântuiască.

A zis apoi că pe Fiul 1-a trimis Dumnezeu ca mijlocitor între El şi oameni. Dar ce? Oare Fiul nu este Dumnezeu? Ba este cu adevărat. Apoi atunci cum de zice că „unul este Dumnezeu”? Aceasta o zice spre deosebire de idoli, şi nu faţă de Fiul, fiindcă vorba lui aici este despre adevăr şi rătăcire. Dar apoi mijlocitorul trebuie a se găsi în comunicare directă cu ambele părţi cărora este mijlocitor, căci treaba mijlocitorului este de a comunica cu amândouă părţile al căror mijlocitor se găseşte, şi dacă cu una din părţi nu comunică, atunci nu mai este mijlocitor. Deci, dacă Fiul nu se împărtăşeşte de natura Tatălui, atunci El nu mai este mijlocitor, ci S-a despărţit şi S-a depărtat de El. Că precum El s-a împărtăşit de natura oamenilor, fiindcă la oameni a venit, tot aşa Se împărtăşeşte şi de natura Tatălui, fiindcă de la Tatăl a venit. Deci, fiindcă El a fost mijlocitor a două naturi, trebuie să Se afle alături de aceste două naturi. Că precum El a fost om, astfel a fost şi Dumnezeu. Numai om simplu fiind, n-ar fi putut fi mijlocitor, fiindcă trebuia să stea de vorbă şi cu Dumnezeu, iar Dumnezeu n-ar fi putut fi mijlocitor, fiindcă nu 1-ar fi primit pe El cei pentru care mijlocea.

Precum acolo zice: „unul este Dumnezeu, unul şi mijlocitorul între Dumnezeu şi oameni”, tot aşa şi aici, unul şi unul. Nu pune doi, fiindcă discuta despre politeism, şi deci ca nu cumva agăţându-se de numărul doi să cadă în politeism, de aceea a pus „unul” şi „unul”. Ai văzut de câtă exactitate în vorbe face uz Sfânta Scriptură? Căci „unul” şi „unul” fac doi, însă noi nu zicem aceasta, deşi raţionamentul impune aşa ceva, precum nici nu zici - deşi raţionamentul impune - că dacă a născut, a suferit ceva.

Căci unul este Dumnezeu, unul este şi Mijlocitorul între Dumnezeu şi oameni: omul Hristos Iisus, Care S-a dat pe Sine preţ de răscumpărare pentru toţi, mărturia adusă la timpul său. (2, 5-6) Dar cum? Oare şi pentru elini s-a dat preţ de răscumpărare? Spune-mi. Şi dacă Hristos a murit şi pentru elini, tu nu vrei nici să te rogi pentru ei? „Dar, zici tu, cum de n-au crezut?” Fiindcă n-au voit, El însă a făcut ceea ce trebuia să facă. „Mărturia” vorbeşte aici de patima Sa. „Că a venit, zice, să mărturisească adevărul Tatălui, şi a fost jertfit. Aşa că nu numai Tatăl mărturiseşte de El ci şi El mărturiseşte de Tatăl.” „Eu am venit în numele Tatălui Meu” (Ioan 5, 43), şi iarăşi: „Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată”, şi iarăşi: „ca să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat”, şi iarăşi: „Duh este Dumnezeu”. (loan l, 18; 17, 3; 4, 24) Aşadar El a mărturisit până la moarte. „Adusă la timpul său”, adică în timpurile cuvenite.

Spre aceasta am fost pus propovăduitor şi apostol (adevărat grăiesc în Hristos, nu mint) - învăţător neamurilor, în credinţă şi adevăr. (2, 7) „Deci, dacă El a

pătimit, zice, pentru neamuri, şi eu am fost rânduit dascăl al neamurilor, pentru ce tu să nu te rogi pentru ele?"

Bine face el aici că întrebuinţează dovada celui vrednic de credinţă că „am fost pus, zice, învăţător neamurilor", fiindcă ceilalţi apostoli foarte mult ezitau, sau mai bine zis stăteau la îndoială asupra acestui fapt. Apoi a adăugat: „învăţător al neamurilor în credinţă şi în adevăr". Când tu auzi aici zicând „în credinţă" să nu crezi că faptul este o înşelăciune, fiindcă adăugând „în adevăr", el ne convinge că nu este minciună. Ai văzut puterea cea mare a harului? Pentru că rugăciunile evreilor nu se făceau şi pentru neamuri, pe când acum harul s-a întins şi peste neamuri, „învăţător al neamurilor, zice, în credinţă şi în adevăr."

„Cel ce S-a dat pe Sine, zice, preţ de răscumpărare pentru toţi." Deci, cum a fost predat de Tatăl? Prin urmare, răscumpărarea este fapt al bunătăţii Sale. Şi care este preţul de răscumpărare? Urma ca neamurile să fie pedepsite, urma ca să fie pierdute; dar în loc de acestea El a dat pe Fiul Său, ca să propovăduiască crucea.

Contra femeilor ce se împodobesc, şi a celor conduşi de dorinţa îmbogăţirii

Sunt de ajuns acestea spre a atrage pe toţi, şi spre a arăta dragostea lui Hristos, căci într-adevăr că sunt mari şi nespuse. ***S-a jertfit pe Sine pentru duşmani, pentru cei ce-L urau, pentru cei ce-L dispreţuiau. Ceea ce n-ar face cineva nici pentru prieteni, sau pentru fii, sau pentru fraţi, a făcut Stăpânul pentru slugi, şi încă Stăpân nu aşa precum sunt slugile, ci Dumnezeu pentru oameni, care nici măcar n-au avut măcar puţine merite.*** Ceea ce nu s-ar fi petrecut printre noi oamenii, s-a petrecut cu Dumnezeu, şi în timp ce ne-am bucurat de atâta dragoste din partea Lui, noi încă stăm la îndoială şi nu iubim pe Hristos. El S-a jertfit pe Sine pentru noi, iar noi Îl trecem cu vederea şi Îl lipsim până şi de hrana necesară, căci şi bolnav fiind, sau gol, noi nu-L cercetăm.

Şi de ce urgie să nu fie vrednice acestea, de ce osândă şi de ce gheenă? Că dacă n-ar fi făcut nimic altceva decât că a luat asupră-Şi patimile omeneşti, când spune „îmi este foame şi sete", oare acestea nu sunt de ajuns pentru a ne îndemna pe noi? Dar, vai! Cât de mare este tirania câinilor, sau, mai bine zis, vai de ticăloşia celor robiţi banilor de bunăvoia lor! Nu au banii acea putere mare de a ne robi, ci noi suntem foarte demoralizaţi şi moleşiţi, înjosiţi şi pământeşti, noi cei trupeşti, noi cei tâmpiţi, şi nicidecum că ar avea banii acea putere mare. Căci ce poate face banul, spune-mi? Este surd şi nesimţitor. Dacă diavolul nu este nimic, demonul cel spurcat, el cel atât de viclean şi care pe toate le încurcă, apoi banii ce putere au?

Dacă vezi argint, închipuie-ţi că este cositor. Dar nu poţi? Atunci ceea ce este adevărat să crezi: că el este pământ, fiindcă într-adevăr pământ este.

Sau poate nu primeşti nici acest argument? Atunci gândeşte-te că ne pierdem şi noi; că mulţi din cei ce au averi cu nimic nu s-au folosit; că mulţi din cei ce s-au fălit cu averile au devenit ţărână şi praf, iar acum îşi iau osânda cea mai de pe urmă, găsindu-se cu mult mai săraci decât cei ce-şi pun banii în vase de lut şi de sticlă, şi cei ce se culcau pe paturi de os de elefant sunt acum mai săraci decât cei ce se culcă de multe ori pe bălegar.

Dar poate că încântă privirile? Apoi sunt şi altele care pot încă mai mult a încânta privirile tale. Căci şi zorile, şi aerul cel curat, şi cerul, şi soarele încântă cu atât mai mult. Argintul are şi multă rugină, aşa că mulţi şi-au dat părerea că este negru, iar aceasta se vede pe sigiliile cele înnegrite – pe când în soare, în cer şi în astre nu este nimic negru. Mai multă mulţumire găseşte cineva în culoarea norilor, decât în culoarea argintului. Deci, nu frumuseţea argintului este cea care încântă privirile, ci nesăţioasa poftă, nedreptatea; aceasta farmecă sufletele. Scoate-o pe aceasta din suflet, şi atunci vei vedea argintul, cel atât de preţuit, că este mai fără preţ decât noroiul. Scoate patima din suflet, fiindcă şi cei bolnavi de friguri când văd băltoace urât mirositoare, le doresc ca pe nişte izvoare de apă curată, în timp ce toţi cei sănătoşi de multe ori nici nu le consideră ca ape. Scoate boala, şi vei vedea lucrurile aşa cum sunt ele.

Şi, pentru ca să te încredinţezi că nu mint, îţi voi arăta pe mulţi care fac astfel. Stinge focul, şi vei vedea acestea cu mult mai prejos decât iarba câmpului. Bun este aurul şi frumos la vedere, însă în facerea de milostenii este bun, în ajutorarea celor săraci, iar nicidecum în întrebuinţarea cea zadarnică a lui, ca de pildă să se ascundă în pământ sau în ladă, sau să se pună pe mâini, pe picioare sau pe cap.

De aceea s-a descoperit el, nu ca să ascundem cu el chipul lui Dumnezeu, ci ca să dezlegăm pe cei legaţi. La aceasta întrebuinţează aurul tău: dezleagă pe cel legat, iar nu lega ceea ce trebuie a fi dezlegat. Căci, de ce, spune-mi, preferi înaintea tuturor ceea ce e mai dispreţuit? Nu cumva, fiindcă este aur, nu face şi pe lanţ (nu serveşte şi pentru a se face lanţ din el)? Oare nu materia face lanţul? De va fi aur sau fier, acelaşi lucru este, deşi poate că acesta este cu mult mai greu decât acela. Dar ce face oare să fie uşor un lucru? Slava deşartă şi dorinţa prostească de a te vedea toată lumea legată la mâini, de care ar trebui mai ales să te ruşinezi. Cum că ceea ce spun este adevărat, leagă-ţi mâinile cu acele lanţuri, stai apoi liniştită în singurătate, unde să nu fie nimeni care să te vadă, şi atunci te vei îngreuna de acele legături, ba le vei crede de nesuferit.

Să ne temem, iubiţilor, ca nu cumva să auzim acele cuvinte înfricoşătoare: ***„Legaţi-1 de picioare şi de mâini şi aruncaţi-1 în întunericul cel mai din afară”.*** (Matei 22, 13)

Şi de ce îţi faci tu singură aceasta? Nimeni, fiind legat cu păcatul, nu-şi mai leagă mâinile şi picioarele. De ce îţi mai legi încă şi capul? Oare nu ajung a fi legate mâinile şi picioarele? De ce apoi şi grumazul ţi-1 legi şi înfăşori cu mii de legături? Trec cu vederea îngrijirea de asemenea nimicuri, frica de a le pierde, lupta ce o au femeile cu bărbaţii lor, spre a le stăpâni, necazul ce-1 suferă ca nu cumva să se vadă lipsite de ceea ce doresc. ***Dar oare plăcerea este aceasta? Spune-mi: pentru ca să fie încântate privirile altuia, tu eşti în stare să te supui pe tine şi lanţurilor şi grijilor şi primejdiilor şi neplăcerilor şi luptelor zilnice? Oare faptul acesta nu este vrednic de toată învinovăţirea şi osânda?***

Nu, iubiţilor, să nu facem acestea, ci să dezlegăm orice legătură a nedreptăţii, să rupem o bucată de pâine pentru cel flămând, şi pe toate celelalte să le facem cu curaj faţă de Dumnezeu, ca astfel să ne bucurăm de bunurile făgăduite nouă, întru Hristos Iisus Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia VIII - Contra femeilor ce se împodobesc şi a fecioarelor din monahism

Vreau deci ca bărbaţii să se roage în tot locul, ridicând mâini sfinte, fără de mânie şi fără şovăire. Asemenea şi femeile, în îmbrăcăminte cuviincioasă, făcându-şi lor podoabă din sfială şi din cuminţenie, nu din păr împletit şi din aur, sau din mărgăritare, sau din veşminte de mult preţ. (I Timotei 2, 8-10)

„Iar când vă rugaţi, nu fiţi ca făţarnicii cărora le place, prin sinagogi şi prin colţurile uliţelor, stând în picioare, să se roage, ca să se arate oamenilor; adevărat grăiesc vouă: şi-au luat plata lor. Tu însă, când te rogi, intră în cămara ta şi, închizând uşa, roagă-te Tatălui tău, Care este în ascuns, şi Tatăl tău, Care vede în ascuns, îţi va răsplăti ţie.” (Matei 6, 5-6)

Deci, ce spune Pavel? Vreau deci ca bărbaţii să se roage în tot locul, ridicând mâini sfinte, fără de mânie şi fără şovăire. Dar aceasta nu este câtuşi de puţin împotriva celor spuse mai înainte, ci naşte foarte multe discuţii. Cum şi în ce fel? ***Trebuie mai întâi să spunem ce înseamnă expresia „intră în cămara ta”, şi pentru ce porunceşte aşa, dacă trebuie să ne rugăm în tot locul şi dacă nu trebuie să ne rugăm în biserică şi nici în altă parte a casei, ci numai în cămară? Aşadar, ce vrea să zică Mântuitorul? Ne arată prin aceste cuvinte că noi trebuie să facem rugăciunile noastre nu pe ascuns şi oricum ar fi, ci în adevăratul înţeles al cuvântului, adică a fi cu totul nestăpâniţi de slava deşartă.*** Că după cum şi atunci când zice: ***„să nu ştie stânga ce face dreapta”*** (Matei 6, 3) ne avertizează asupra pericolului slavei deşarte, sau ostentaţiei, tot aşa lasă a se înţelege şi prin expresia „intră în cămara ta”. ***Mântuitorul n-a mărginit rugăciunea la un anumit loc, ci numai un singur lucru ne-a poruncit: să fugim de slava deşartă, sau de ostentaţie.***

Pavel însă ne vorbeşte aici aşa, spre deosebire de rugăciunea iudaică. Căci priveşte ce spune: ***„în tot locul, zice, ridicându-şi mâinile sfinte”***, ceea ce iudeilor nu le era cu putinţă, fiindcă nici nu le era îngăduit a se apropia de Dumnezeu în altă parte, sau a-I jertfi, sau a-I aduce ceva din ale cultului, decât numai într-un singur loc, la Templu, unde iudeii de pretutindeni se adunau, şi unde trebuiau săvârşite toate ceremoniile religioase. Pavel, prin vorbele sale, introduce un îndemn cu totul contrar iudeilor, şi scăpându-i de acea necesitate (de a se închina doar la Templu), le spune: ***„cele ale noastre nu sunt ca cele ale iudeilor”.*** După cum el porunceşte a face rugăciuni pentru toţi oamenii, fiindcă şi Hristos pentru toţi a pătimit, ***„şi le propovăduiesc acestea pentru toţi, zice, tot aşa şi a ne ruga pretutindeni este bine”. Deci observaţia aceasta se referă la modul rugăciunii, iar nicidecum la***

spaţiu. „Pretutindeni roagă-te, zice, însă pretutindeni înalţă mâini sfinte, fiindcă aceasta este care se caută.”

„Mâini sfinte” ce vrea să zică? Adică mâini cuvioase, mâini cucernice, mâini neîntinate, mâini nu cu apă spălate, ci curăţite de vătămări pricinuite aproapelui de iubirea de argint, de răpiri, de ucideri.

„Fără de mânie şi fără de şovăire.” Dar aceasta ce înseamnă? Adică fără aducere aminte de răul suferit, fiindcă cine rugându-se, ajunge să se mânie? Curat să fie cugetul celui ce se roagă şi slobod de orice patimă. Nimeni să nu se apropie de Dumnezeu cu duşmănie, nimeni cu greutate şi îndoire. Şi ce este „şovăire”? Vom auzi îndată: ***„Şi toate câte veţi cere, rugându-vă cu credinţă, veţi primi”*** (Matei 21, 22), şi iarăşi, ***„Iar când staţi de vă rugaţi, iertaţi orice aveţi împotriva cuiva, ca şi Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greşelile voastre”.*** (Marcu 11, 25) Aşadar, nu trebuie câtuşi de puţin a ne îndoi că vom fi auziţi. Aceasta este deci fără mânie şi fără îndoială.

„Şi cum voi putea crede că mi se va îndeplini cererea?”, zici tu. Dacă tu nu ceri de la El alte lucruri afară de cele cu care este gata a te mulţumi; dacă nu vei cere nimic nedemn de împăratul a toate; nimic din cele pământeşti; ci toate cele duhovniceşti; dacă te vei apropia fără mânie; dacă ai mâinile curate şi neîntinate. ***Mâinile curate şi neîntinate sunt acelea ce fac milostenie. Dacă în felul acesta te apropii, nu mai încape nici o îndoială că ţi se va îndeplini cererea: „Dacă voi, răi fiind, ştiţi să daţi daruri bune fiilor voştri, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da cele bune celor care cer de la El”.*** (Matei 7, 11) ***Prin expresia „cu cât mai mult” el înţelege a nu cerceta cineva în amănunt, sau a nu avea îndoială.***

„Asemenea şi femeile”, zice, „voiesc să fie fără mânie, fără îndoială, să aibă mâinile curate şi neîntinate, să nu mai continue cu poftele lor, să nu răpească, să nu se lăcomească la avutul altuia. Căci, ce este, dacă ea nu răpeşte, dar prin bărbatul său face aceasta?” De la femei Pavel cere încă ceva mai mult, şi anume ce cere? ***„Să fie, zice, în îmbrăcăminte cuviincioasă, făcându-şi lor podoabă din sfială, nu din păr împletit şi din aur, sau din mărgăritare, sau din veşminte de mult preţ, ci, din fapte bune.”*** (2, 9-10) ***Şi ce vrea să zică: „Să se împodobească pe sine cu înţelepciune”? Adică hainele să fie bine potrivite pe trup din toate părţile, cu rânduială iar nu cu meşteşuguri, spre a atrage curiozitatea.*** Aceea este podoabă adevărată, pe când aceasta este podoabă falsă.

Contra femeilor care se împodobesc şi a fecioarelor din monahism

Ce spui? Te apropii să te rogi lui Dumnezeu şi te înfăşori cu aur şi cu împletituri şi cârlionţi în păr? Nu cumva ai venit poate să joci? Nu cumva poate să iei parte la vreo nuntă? Nu cumva să iei parte la vreo pompă? Acolo îşi au locul aurăriile, împletiturile şi cârlionţii, acolo luxul, iar aici nu este nevoie de nimic din acestea. Ai venit ca să te rogi lui Dumnezeu pentru păcate, să-L rogi pentru acelea cu care L-ai mâniat, să-i ceri Lui iertare, să Se îndure de greşelile tale. Atunci de ce te împodobeşti aşa? Podoabele acestea nu sunt ale unei femei ce se roagă. Cum vei putea ofta, cum vei putea plânge, cum vei putea să te rogi cu stăruinţă, fiind împodobită cu atâtea false podoabe? De vei plânge, lacrimile tale vor provoca râsul celor ce te văd, fiindcă cea care lăcrimează nu trebuie să fie împodobită cu aur. Este o adevărată scenă teatrală şi ipocrizie, ca din acelaşi cuget, de unde ambiţia ta a zămislit acel lux de pe tine, să verşi lacrimi. Aruncă la o parte acea ipocrizie, fiindcă Dumnezeu nu Se amăgeşte! Asemenea păpuşării sunt ale mimilor, şi ale celor din orchestră, ale celor de pe scena teatrului; unei femei cu rânduială însă, nu se potrivesc.

„Din sfială, zice, şi din cuminţenie”. Deci, nu imita pe cele ce umblă după amoruri, care prin asemenea destrăbălare atrag de partea lor pe mulţi ibovnici, din care cauză şi-au câştigat o rea reputaţie, şi cu nimic nu s-au folosit în lumea aceasta, ba încă pe mulţi i-au vătămat printr-o astfel de purtare. Căci, precum femeia desfrânată chiar de ar avea vreo reputaţie de femeie înţeleaptă, totuşi cu nimic nu se va folosi de acea reputaţie atunci când Cel ce cunoaşte cele ascunse ale omului va aduce de faţă tot ce ea a făcut; tot aşa şi femeia înţeleaptă, dacă prin îmbrăcămintea sa îşi va atrage o reputaţie de desfrânare, a pierdut reputaţia de înţelepciune, fiindcă mulţi au fost vătămaţi prin această reputaţie.
„Dar ce să fac, zici tu, dacă altul mă bănuie?” Apoi tu singură dai pricină prin faptele pe care le faci, prin ocheadele ce le arunci, prin mişcările ce le faci. De aceea şi vorbele lui Pavel despre îmbrăcăminte sunt aşa de lungi, şi de aceea grăieşte de sfială. Dacă acestea toate cu care se împodobesc femeile: lucruri poleite cu aur, mărgăritare, haine scumpe, sunt oprite de Pavel a fi purtate, ca prima dovadă mai mult de bogăţie, apoi cu atât mai mult sunt oprite acele lucruri care atrag curiozitatea privitorilor, precum: sulimanurile de pe faţă, vopsirea genelor, păşirea alene, vocea dezmierdată, ochiul umed şi plin de toată desfrânarea, ridicarea voalului cu cochetărie, sau a hainei de pe deasupra, cingătoare atrăgătoare, ghete strâmte. Pe toate acestea el le înţelege prin expresia „în îmbrăcăminte cuviincioasă”, şi „din sfială”, căci toate cele de mai sus sunt izvorâte din nesfială şi sluţenie.

Îngăduiţi-mi, vă rog, a mai adăuga încă ceva, căci cele spuse trebuie bine lămurite, nu cu scopul de a biciui, şi nici de a supăra pe cineva, ci ca să scot din ceata celor credincioşi tot ce este străin.

Dacă fericitul Pavel opreşte de la asemenea fapte pe femeile care au bărbaţi, pe cele ce se dezmiardă în bogăţii, apoi cu atât mai mult pe cele ce s-au destinat fecioriei (monahismului). „Dar, zici tu, care fecioară pune pe ea podoabe aurite? Sau care îşi face cârlionţi sau împletituri în păr?" Fiindcă atât de mare este curiozitatea unei îmbrăcăminţi simple, încât cele de aici par nimic faţă de celelalte. Într-adevăr, chiar şi prin nişte haine simple poate cineva a se arăta împodobit mai mult chiar decât cele ce sunt înfăşurate cu aur. Căci, de pildă, haina de deasupra este de un albastru foarte pronunţat, şi strânsă cu multă exactitate împrejurul pieptului cu cingătoarea, ca şi femeile care joacă pe scenă, încât să nu pară umflată nici în lungimea ei, şi nici în lăţime sa nu se zbârcească, ci să stea în mijlocul acestor două, iar pe piept are multe încreţituri; apoi o asemenea haină pe câte haine de mătase nu le întrece în ispitire? Şi când ciubota (gheata) străluceşte foarte tare în negru, prin răsfrângerea albăstruiul de la haină, şi când se sfârşeşte cu vârful ascuţit, imitând iscusinţa cea din picturi încât nici talpa să nu iasă în afară mult, cum este?

Dar ce este dacă faţa nu ţi-o încarci de felurite lucruri, în schimb o speli cu multă îngrijire şi băgare de seamă, şi întinzi pe frunte basmaua cea foarte albă la vedere, iar pe deasupra pui vălul acela, ca astfel să-ţi stea bine negrul cu albul la un loc? Ce ar putea spune cineva despre ochi, şi despre miile acelea de ocheade? Ce ar putea spune cineva despre acea broboadă aici ascunsă, aici pe faţă în legarea sânului? Fiindcă de multe ori sunt aşezate în aşa fel, încât să se vadă exactitatea hainei, în timp ce vălul întreg este pus împrejurul capului. Dar mâinile când sunt împodobite, având mânecile hainei atât de cochete, încât - întocmai ca în tragedii - le crezi ca ceva străin, lipit de trup? Şi, în fine, ce ar putea zice cineva despre păşirea aceea cochetă, şi celelalte apucături femeieşti, care toate la un loc pot atrage pe privitori, mai mult decât orice podoabe din aur de mult preţ.

Să ne înfricoşăm, iubiţilor, ca nu cumva să auzim şi noi ceea ce profetul zicea către femeile evreilor, care se ocupau cu împodobirea trupului pe dinafară: ***„Atunci va fi în loc de miresme, putreziciune, şi în loc de cingători, frânghie".*** (Isaia 3, 24) Astfel că, după cum am zis, toate acestea sunt cu mult mai atrăgătoare decât podoabele din aur, cu care multe dintre femeile cele uşoare se îndeletnicesc, spre a fi văzute şi spre a subjuga pe cei ce le privesc. Păcatul săvârşit de o asemenea fecioară (monahie) nu este deloc mic, ci încă foarte mare, îndeajuns de a mânia pe Dumnezeu, îndeajuns de a vătăma întreaga osteneală a fecioriei.

Ai pe Hristos de mire; de ce atunci cauţi a atrage spre tine pe oameni ca ibovnici? Vei fi judecată atunci pentru preacurvie. Pentru ce nu te împodobeşti cu podoaba ce-i place Lui, cea iubită de El: sfiala, întreaga înţelepciune, cumpătarea, îmbrăcămintea aceasta modestă? Cea de acum este curvească şi spurcată. Nici nu mai putem deosebi acum pe desfrânate de fecioare, căci poţi vedea în câtă sluţenie s-au aruncat singure! O fecioară trebuie să fie neprefăcută, adică sinceră, şi nu în alt fel, nici să se gătească în mănăstire stând fără rânduială, fiindcă lumea din afară nu lasă pe cel dinăuntru să fie bun. Cel ce se ocupă cu lumea din afară, dispreţuieşte pe cel de dinăuntru, precum şi cel ce dispreţuieşte lumea, pune toată râvna pentru a da la iveală pe cel dinăuntru.

Să nu-mi spui: „Vai! Eu port haină ruptă, încălţăminte proastă, camilafcă de nimic; ce podoabă este atunci aceasta?” Nu te amăgi pe tine, fiindcă după cum am spus, este cu putinţă a se împodobi cineva cu acestea mai mult decât cu acelea, şi mai ales prin hainele cele rupte, sau prin cele lipite de trup, strânse împrejurul lui şi strălucind frumos. Aceasta mi-o spui mie; dar lui Dumnezeu, Care cunoaşte cugetul fiecăruia, ce-I vei spune? Pentru ce faci acestea? Poate că nu le faci spre a curvi? Însă de ce le faci? Spre a fi admirată? Şi nu roşeşti, nu te ruşinezi voind a fi admirată pentru asemenea lucruri?

„Dar, zici tu, eu mă îmbrac cu asemenea haine la întâmplare, şi nu cu acel scop.” Ştie Dumnezeu cele ce ne spui nouă. Nu cumva poate îmi dai mie socoteală? Lui îi vei da acea socoteală pentru cele prezente, Lui, care va cerceta atunci, Lui, Căruia toate îi stau de faţă în toată goliciunea lor. De aceea şi noi spunem acestea acum, ca nu cumva atunci să vă găsiţi vinovaţi de osândă.

„Pentru că fiicele Sionului sunt atât de mândre şi umblă cu capul pe sus şi cu priviri obraznice, cu paşi domoli, cu zăngănit de inele la picioarele lor”, spune profetul Isaia. (Isaia, 3, 16) Aţi primit asupra voastră un război mare, unde este nevoie de luptă, iar nu de împodobire, de apărare cu pumnul, iar nu de şedere în trândăvie. Nu vezi pe cei ce se luptă cu pumnul în stadion, pe cei ce se apără de atacul altuia? Oare aceştia au nevoie de o păşire cochetă şi de haine? Deloc, ci toate acestea lăsându-le la o parte, şi punându-şi haina cea muiată în untdelemn, spre un singur lucru au privirea îndreptată: de a lovi, şi a nu fi lovit. Diavolul stă de faţă scrâşnind din dinţi, şi din toate părţile voind a te doborî, iar tu stai ocupându-te cu asemenea podoabe ale Satanei? Nu mai vorbesc nimic de glas, cum multe îl falsifică; nu mai vorbesc nici de mirodenii şi de alte nimicuri. Pentru toate acestea vă satirizez, demnitatea fecioriei a pierit; nimeni nu mai cinsteşte o fecioară (monahie) precum trebuie a o cinsti, fiindcă ele singure s-au necinstit pe sine.

Nu ar fi trebuit oare - ca şi cum ar fi venit din cer - a fi vrednice de privit în Biserica lui Dumnezeu? Iar acum sunt dispreţuite prin sine înseşi, nu pentru fapte înţelepte. Căci, când te vede femeia din lume care are bărbat, copii şi casă, umblând cu gura căscată după astfel de podoabe, mai mult decât ea, pe tine care trebuia să fii răstignită, cum să nu râdă de tine? Cum să nu te dispreţuiască?

Ai văzut la ce te duce ocupaţia şi râvna pusă în asemenea nimicuri? Prin simplitate biruieşti pe cea împodobită cu haine luxoase, şi eşti mai împodobită decât cea care e înfăşată în haine aurite. Ceea ce ţi se cuvine, tu nu cauţi, ci ceea ce nu-ţi trebuie aceea urmăreşti; însă ţi se cuvine a te îndeletnici cu lucruri bune. De aceea fecioarele (monahiile) sunt mai necinstite decât femeile din lume, fiindcă nu ne arată lucruri vrednice de fecioare.

Acestea le-am spus nu pentru toate, sau mai bine zis, doar pentru toate cele vinovate, ca să se cuminţească, iar cele nevinovate să dojenească precum trebuie pe cele cu purtări necuviincioase. Băgaţi de seamă însă, ca nu cumva certarea să ajungă la fapte. Noi nu am spus acestea ca să vă întristăm, ci ca să vă îndreptăm, ca să ne mândrim cu voi.

Fie, deci, ca noi toţi să facem cele plăcute lui Dumnezeu, şi spre slava Lui să vieţuim, ca să ne învrednicim şi de bunurile făgăduite nouă, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia IX - Povăţuiri date părinţilor pentru creşterea copiilor

„Femeia să se înveţe în linişte cu toată supunerea, femeii să înveţe [pe altul] nu-i îngădui, nici să-1 stăpânească pe bărbat, a să fie întru linişte. Căci Adam a fost plăsmuit mai întâi, apoi Eva. Şi Adam nu a fost înşelat, ci Eva fiind înşelată a călcat [porunca]. Dar se va mântui prin naşterea de prunci, dacă ei vor rămâne în credinţă şi în dragoste şi în sfinţire dimpreună cu întreaga înţelepciune" (ITim. 2,11-15).

1. Multă sfială [aidvz] cere fericitul Pavel de la femei şi multă cuviinţă [kosmiothz]. De aceea nu s-a rezumat doar la înfăţişarea [schma] şi îmbrăcămintea [katastolh] lor, ci s-a referit chiar şi la voce. Şi ce zice? „Femeia în linişte să se înveţe". Ce înseamnă asta? Nicidecum să nu vorbească femeia în biserică. Asta a scris-o şi în Epistola către Corinteni când zice: ***"Ruşinos este pentru femei să vorbească în biserică"*** (I Cor. 14,35). De ce? Fiindcă legea le-a supus [bărbatului]. Şi iarăşi tot acolo: ***"Dacă vor să se înveţe ceva să întrebe pe bărbaţii lor acasă"*** (l Cor. 14,35).

Atunci, [în vremea apostolilor], femeile tăceau, urmând o astfel de învăţătură, acum însă, mare e tulburarea din partea lor, mare strigătul, multă vorbirea. Şi nicăieri nu vorbesc atâta ca aici [în biserică]. Că le-ar putea vedea cineva discutând câte nici măcar la piaţă sau la baia publică nu le discută. Căci pentru aceasta şi vin, ca să poată vorbi. Şi toate, cu râvnă se îndeletnicesc cu discuţii nefolositoare. De aceea toate s-au răsturnat cu susul în jos. Şi nici măcar nu se gândesc că nu se poate învăţa ceva folositor decât dacă stau în linişte. Căci atunci când vorba le împinge la discuţii, nici una nu mai e atentă la cele ce se spun [în biserică]. Şi atunci care e folosul? Atât trebuie să fie de tăcută femeia încât nu numai despre cele lumeşti, dar nici măcar despre cele duhovniceşti să nu vorbească în biserică.
Aceasta e cuviinţa [kosmoz], aceasta e sfiala [aidvz], care vor putea să o împodobească mai mult decât hainele. Iar dacă aşa se va înveşmânta, va putea şi rugăciunile să şi le facă cu multă bunăcuviinţă [eukosmia] sau [eukosmia] .

„Femeii nu-i îngădui să înveţe pe altul". „Nu-i îngădui", zice. Dar ce fel de legătură are aceasta [cu contextul]? Multă [legătură]! Vorbea despre linişte, despre cuviinţă, despre sfială. Spunea că „nu voiesc ca ele să vorbească". Aşadar, pentru că din toate părţile vrea să le taie prilejurile de a vorbi, de aceea le zice să nu înveţe pe altul, ci să ţină rânduiala [taxiz] de ucenice. Căci astfel, prin tăcere, îşi vor arăta şi supunerea [upotagh]. Neamul [femeiesc] este cumva plecat spre vorbă. De aceea din toate părţile o pune [pe femeie] în buna ei rânduială [şi la locul ei].
„Căci Adam a fost plăsmuit mai întâi, apoi Eva. Şi Adam nu a fost înşelat, ci Eva

fiind înşelată a călcat [porunca] ”.

De ce spune acestea după cele ce le discutase [în acest context]? [Au vreo legătură?]. Au, desigur. Căci neamul bărbătesc a avut parte de mai mare cinste, de vreme ce a fost plăsmuit mai întâi. Iar în altă parte l-a arătat mai mare decât cel femeiesc. ***„Nu a fost plăsmuit bărbatul din pricina femeii, ci femeia din pricina bărbatului”***(I Cor. 11,9). Aşadar ce înseamnă aceasta? Din multe motive vrea să-l facă pe bărbat cel dintâi. Mai întâi să aibă întâietatea din acestea, apoi şi din cele care s-au petrecut deja.

L-a învăţat femeia odinioară pe bărbat şi pe toate le-a răsturnat şi l-a făcut [şi pe bărbat] vinovat de neascultare. De aceea a supus-o [upotassv] Dumnezeu [bărbatului], pentru că la început s-a folosit rău de egalitatea în cinste. ***„Către bărbatul tău întoarcerea ta”*** (Fac. 3,16). Dar mai înainte de aceasta [de cădere] nu a zis [Dumnezeu] acest lucru. Şi cum nu a fost înşelat Adam? Căci dacă nu a fost înşelat înseamnă că nu a fost nici în neascultare. [Nu e chiar aşa, ci] ia aminte cu mare atenţie!

Femeia zice: ***„Şarpele m-a înşelat”*** (Fac. 3,13). Dar Adam nu zice “Femeia m-a înşelat”, ci ***„Femeia mi-a dat şi am mâncat”*** (Fac. 3,12). Nu este acelaşi lucru ca să primeşti înşelarea de la unul care e de aceeaşi seminţie şi neam cu tine sau de la o fiară, de la un rob, de la unul care este sub tine. Faptul acesta din urmă ţine de înşelare. Aşadar prin comparaţie cu femeia zice că Adam n-a fost înşelat, [nu că n-ar fi fost înşelat deloc]. Căci aceea a fost înşelată de cel rob şi supus ei, pe când Adam de cea liberă. Şi iarăşi nu despre Adam se zice că „a văzut pomul că este bun la mâncare”, ci despre femeie se zice că [a văzut] şi a mâncat şi a dat şi bărbatului ei.

Aşa încât Adam nu pentru că a fost prins de poftă a călcat porunca, ci pur şi simplu pentru că s-a încrezut în femeie [a fost înduplecat de femeie]. A învăţat o dată femeia şi toate le-a întors pe dos. De aceea zice să nu înveţe [pe altul]. Dar cum rămâne cu celelalte femei, de vreme ce doar Eva a păţit aceasta? întru totul la fel, căci genul lor [a devenit] slab şi uşuratic. De altfel [apostolul] se referă aici [în acest text] la toată firea [femeiască]. Căci nu a zis „Eva fiind înşelată”, ci ,,femeia fiind înşelată”, denumire care se referă mai degrabă la genul comun [al femeilor] decât la aceea [la Eva]. Prin urmare, cum vine? Toată firea a rămas în călcare de poruncă prin aceea [prin Eva]? După cum zice despre Adam că ***„întru asemănarea călcării de poruncă a lui Adam, care este chip al Celui viitor.”***(Rom. 5,14), aşa şi aici, neamul femeiesc a călcat porunca, nu cel bărbătesc.

Şi atunci cum? Nu mai are mântuire [femeia]? Ba da! Care anume? Cea prin copii. Căci nu despre Eva a zis „dacă vor rămâne în credinţă şi în dragoste şi în sfinţire dimpreună cu întreaga înţelepciune”, [ci despre copii], în ce fel de credinţă [să rămână]? în ce fel de dragoste? în ce fel de sfinţire dimpreună cu întreaga înţelepciune? E ca şi cum le-ar spune: „Nu fiţi amărâte, femeilor, pentru că genul vostru este defăimat şi lepădat. V-a dat Dumnezeu şi un alt prilej de mântuire, cel al creşterii de copii, încât nu numai prin voi înşivă, ci şi prin alţii să vă mântuiţi”. Ia fii atent câte întrebări se iscă de aici.

„Femeia a fost înşelată”, zice [apostolul], ***“şi s-a făcut călcătoare [de poruncă] ”.*** Cine [a fost înşelată]? Eva, [desigur]. Aşadar, aceasta [Eva] se va mântui prin naştere de prunci? Nu zice asta, ci zice că firea femeiască se va mântui. Dar nu aceasta [Eva] a călcat porunca? Ba da, Eva a călcat-o, dar neamul femeiesc se va mântui prin naşterea de prunci. ***Dar pentru ce nu zice că se va mântui [femeia] şi prin propria virtute? Nu cumva Eva a încuiat acest lucru şi pentru celelalte femei? [Dacă-i aşa], atunci cum rămâne cu fecioarele, cu cele sterpe, cu văduvele care au rămas fără bărbat înainte să nască? Pier cu toate? Nu au nici o nădejde?*** Dar noi [ştim cu toţii] că fecioarele sunt cele mai bine pregătite şi probate pentru mântuire. Atunci, ce vrea să spună?

Unii zic că, după cum neamul femeiesc a fost supus [celui bărbătesc] de la plăsmuirea lor, prin cele întâmplate cu prima femeie, (căci, deoarece Eva a fost făcută după Adam şi a fost supusă lui, şi restul neamului femeiesc să se supună) tot aşa. pentru că Eva a călcat porunca, înseamnă că şi restul neamului femeiesc a călcat porunca. Dar [tâlcuirea] asta nu are sens. Căci acolo totul a ţinut de darul lui Dumnezeu, aici însă ţine de păcatul femeii. Ceea ce zice, asta înseamnă [de fapt]: precum toţi oamenii au murit printr-unul, fiindcă acel unul a păcătuit, aşa şi tot neamul femeiesc a călcat porunca fiindcă femeia a călcat-o. Aşadar nimic să nu o întristeze [pe femeie]. I-a dat Dumnezeu mângâiere nu mică: să nască prunci.

„Bine”, [ar zice careva], „dar aceasta ţine de fire”. Dar şi aceea ţine de fire. Că nu numai ceea ce ţine de fire i-a dăruit, ci şi creşterea de prunci. „Dacă vor rămâne”, zice, „în credinţă şi dragoste şi sfinţire, împreună cu întreaga înţelepciune”.

Adică, dacă după ce-i naşte, îi păzeşte şi îi păstrează în curăţie şi dragoste. Şi nu mică plată vor avea pentru acestea, ci chiar foarte mare, fiindcă au crescut atleţi pentru Hristos. Iar „sfinţire” numeşte vieţuirea dreaptă şi „întreagă înţelepciune” cuviinţa [kosmiothz](20).

„Credincios este cuvântul” (I Tim. 3,1).

La această [creştere a copiilor] se referă cuvântul, nu la „dacă pofteşte cineva episcopie”. Pentru că era neclară această chestiune, pentru aceea zice „credincios este cuvântul” că vor putea taţii şi mamele să se bucure de virtuţile copiilor când îi vor creşte pe ei bine. Aşadar cum, dacă mama va fi netrebnică şi plină de mii de rele, oare se va folosi din creşterea copiilor? Nu mai degrabă e normal [în acest caz] să-i crească [răi încât] să devină asemenea ei? [Într-adevăr] acestea le zice despre mama virtuoasă, nu despre orice mamă. Căci [numai cea virtuoasă] va lua multă răsplătire pentru creşterea copiilor.

Ascultaţi acestea, mame şi taţi, că nu fără de plată va fi creşterea copiilor [voştri]. Aceasta o zice şi mai departe [când vorbeşte de văduvă]: ***„Să aibă mărturie de fapte bune, dacă a crescut copii”***(I Tim. 5,10). Împreună cu celelalte fapte bune şi pe aceasta o pune. Că nu este mic lucru, ca pe copiii cei daţi de la Dumnezeu să-i dai înapoi lui Dumnezeu.

Căci dacă bază şi temelii bune pun când încep [construcţia], vor avea şi plată mare, după cum şi, dacă vor fi fără de grijă, vor lua pedeapsa. Fiindcă şi Eli din pricina copiilor lui a pierit. Că ar fi trebuit să-i certe şi să-i facă cu luare aminte. Desigur că i-a certat şi i-a atenţionat, însă nu cum trebuia, ci nevrând să-i întristeze. [Şi aşa] i-a pierdut şi pe ei şi pe sine. Auziţi acestea, părinţilor! ***„Educaţi-vă copiii în frica şi certarea Domnului”*** (Ef. 6,4) cu multă luare aminte şi grijă faţă de ei [epistrojh].

Sălbatică e tinereţea şi are nevoie de mulţi învăţători, dascăli, pedagogi, însoţitori, doici. Şi toate acestea abia de sunt deajuns să o poată ţine în frâu. Ca un cal fără frâu, ca o fiară neîmblânzită este tinereţea. Deci, ***dacă de la început şi din cea dintâi vârstă îi fixăm [cu tărie] nişte hotare [limite bune [în care să se mişte], nu vom avea nevoie de multă osteneală după aceea, ci obişnuinţa le va fi [copiilor] pe mai departe lege. Să nu le îngăduim să facă nimic din cele plăcute şi vătămătoare şi nici să nu-i răsfăţăm şi să fim indulgenţi cu ei sub motiv că sunt copii.Ci mai cu seamă să-i păzim şi să-i păstrăm în întreaga înţelepciune [svjrosunh].***

Căci acest lucru, mai mult decât toate, le ruinează [integritatea] tinereţii. Cu acest lucru trebuie să ducem multe lupte cu mare-mare luare aminte. Şi degrabă să le luăm neveste, încât curate şi neatinse să primească trupurile lor nunta. Căci aceştia [cei curaţi cu trupurile] sunt şi cei care se vor iubi mai cu căldură.

Cel care are întreaga înţelepciune înainte de nuntă cu atât mai mult o va avea după nuntă. Cel care învaţă să desfrâneze înainte de nuntă, va face asta şi după nuntă. ***„Bărbatului desfrânat”***, zice [Scriptura], ***„toată pâinea îi este dulce”***(Is. Sir. 23,23). De aceea li se pun [mirilor] cununi pe cap, ca simbol al biruinţei, al faptului că neînvinşi se apropie de patul de nuntă, că n-au fost doborâţi de plăcere. Iar dacă ai fost prins de plăcere şi te-ai dat pe tine desfrânărilor, pentru ce mai pe urmă ţii cununa pe cap, de vreme ce tu eşti învins? Acestea să-i îndemnăm, cu acestea să-i certăm, să-i înfricoşăm, să le făgăduim, când cu buna, când cu răul.

Copiii sunt o mare comoară care ni s-a încredinţat. Să ne îngrijim, dar, de ei şi toate să le facem ca nu cumva Cel Rău să-i ia de la noi. Iar acum noi toate le facem pe dos. Că toate le facem ca să aibă un post bun şi să-1 încredinţăm pe copil unui bărbat credincios nouă şi căutăm pentru el un vizitiu [bun], un administrator [pentru averi] şi un cancelar foarte amabil. Iar ceea ce e mai de preţ decât toate - adică să-l încredinţăm unuia care poate să-i păzească întreaga înţelepciune - de asta nu ne grijim. Şi [aşa procedăm], cu toate că acest lucru este mai de preţ decât toate, şi toate celelalte există pentru acesta.

Ne grijim pentru averile lor, dar pentru ei nu ne îngrijim. Vezi tu câtă lipsă de minte? Antrenează sufletul copilului şi toate celelalte vor veni după aceea. Că dacă nu va avea acest bun, nici un folos nu-i va fi din averi. Iar dacă acesta îl va săvârşi, nici o vătămare nu va avea de la sărăcie. ***Vrei să-l laşi bogat? Învaţă-l să fie bun.*** Astfel va putea şi să-şi rânduiască cu dibăcie averile, iar dacă nu va avea avere, nu va fi cu nimic mai prejos decât cei care au.

Pe când dacă este rău, chiar dacă îi laşi mii de averi, tot nu l-ai lăsat şi păzitor al lor. Şi în acest caz l-ai făcut mai de plâns decât cel mai de pe urmă sărac. Iar celor care nu sunt educaţi bine din copilărie, mai bună le este sărăcia decât bogăţia. Şi asta pentru că sărăcia îi ţine şi fără să vrea în virtute, pe când bogăţia nu vrea să-i lase să aibă întreagă înţelepciune şi îi scoate din ea şi îi prăpădeşte şi îi aruncă în mii de rele.

Mamelor, ocupaţi-vă mai cu seamă voi, personal, de fiicele voastre. Această păzire [a lor] vă este foarte la îndemână. Luaţi aminte să stea pe acasă [einai oikouroz]
Şi mai înainte de toate educaţi-le să fie evlavioase [eulabeiz], cuviincioase, să dispreţuiască lucrurile, banii şi averile [crhmata], să rămâne neîmpodobite. Şi aşa daţi-le în căsătorie. Iar dacă astfel le modelăm, atunci nu numai pe ele, ci şi pe bărbatul care o va lua îl veţi mântui. Şi nu numai pe bărbat, ci şi pe copii. Şi nu numai pe copii, ci şi pe [ceilalţi] urmaşi.

Căci dacă rădăcina este bună, şi ramurile se vor întinde spre mai bine şi veţi lua plată de pe urma tuturor acestora. Aşadar, de vreme ce nu un singur suflet vom folosi printr-un suflet, ci multe, toate să le facem cu acest gând. Că aşa trebuie să iasă către nuntă din casa părintească, ca un atlet din sala de antrenament, stăpânind cu de-amănuntul toată ştiinţa [luptei] şi fiind ca un aluat care dospeşte toată frământătura ca s-o preschimbe în frumuseţea proprie.

Iar copiii să fie atât de sfielnici [şi cu bun simţ] încât să se facă cunoscuţi [altora] mai degrabă din cuviinţa şi întreaga lor înţelepciune, ca astfel să aibă şi de la oameni şi de la Dumnezeu multă laudă. Să înveţe să-şi înfrâneze pântecele, să se depărteze cu totul de cheltuieli, confort şi răsfăţ, să fie nişte buni iconomi, iubitori de părinţi, să înveţe să se lase conduşi.

Căci aşa vor putea să aducă multă plată părinţilor. Aşa toate vor fi spre slava lui Dumnezeu şi spre mântuirea noastră în Hristos Iisus Domnul nostru împreună cu Care Tatălui şi Duhului slavă, putere şi cinste acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia X - Despre viaţa cea bună şi virtuoasă, şi despre judecata viitoare

De pofteşte cineva episcopie, bun lucru doreşte. Se cuvine, dar, ca episcopul să fie fără de prihană, bărbat al unei singure femei, veghetor, înţelept, cuviincios, iubitor de străini, destoinic să înveţe pe alţii, nebeţiv, nedeprins să bată, neagonisitor de câştig urât, ci blând, paşnic, neiubitor de argint, bine chivernisind casa lui, având copii ascultători, cu toată bună-cuviinţa. (I Timotei 3, 1-4)

Urmând a trece cu vorba la însemnătatea episcopiei, arată deodată cum trebuie să fie episcopul, făcând aceasta nu în ordinea sfătuirilor către Timotei, ci ca şi cum vorbeşte către toţi, iar prin acela pe toţi punându-i în bună orânduială. Şi ce zice? „Dacă pofteşte cineva episcopie", „nu-l învinovăţesc, zice; căci este aici mai mult un fapt de îngrijire, de protecţie; şi dacă cineva are această poftă de a se bucura nu numai de întâietate şi de stăpânire, ci şi de protecţie, eu nu-l învinovăţesc, căci „bun lucru doreşte", zice. Fiindcă şi Moise a poftit acest lucru, însă nu numai întâietatea, şi astfel a dorit, încât a auzit de-ndată: ***„cine te-a pus căpetenie şi judecător peste noi?"*** (Ieşirea 2, 14) Dacă cineva doreşte în felul acesta, să dorească, deoarece episcopia vine de la a episcopisi, a pândi pe toţi .

Se cuvine episcopului, zice, să fie fără de prihană, bărbat al unei femei. „Nu legiuind ca aşa să fie, zice, ca şi cum nu s-ar cuveni a fi fără aceasta, ci împiedicând necumpătarea", fiindcă la iudei era liber de a se însura şi a doua oară, şi de a avea, acelaşi bărbat, două femei. „Că nunta este cinstită", zice. Unii spun însă, că expresia „bărbat al unei femei" este rostită în înţelesul de a fi bărbat al unei femei.

„Să fie fără de prihană", prin această expresie el a spus de toate virtuţile deodată. Aşa că dacă cineva cunoaşte că poartă în sine oarecare păcate, nu face bine dorind acest lucru, de care prin fapte el s-a depărtat, s-a scos pe sine însuşi, căci un asemenea om nu trebuie a stăpâni, ci a fi stăpânit. Cel ce stăpâneşte trebuie să fie mai strălucit decât orice luminător, şi să aibă viaţă nepătată, încât toţi să se uite la el, şi la viaţa lui. Aceasta o face apostolul, nu oricum, ci întrebuinţând mare sfat, fiindcă urma ca şi el să pună episcopi, ceea ce şi lui Tit scriindu-i, îl povăţuia, şi fiindcă era natural ca mulţi să poftească episcopia, de aceea recomanda toate cele spuse.

„Veghetor", zice, adică prevăzător, având mii de ochi din toate părţile, cu privirea ageră. Căci sunt multe împrejurări care întunecă ochiul cugetului: şi supărări, şi griji, şi mulţimea afacerilor, şi, în fine, multe năvălesc asupra lui din toate părţile.

Deci, el trebuie să fie neadormit, să nu se îngrijească numai de ale sale, ci şi de ale celorlalţi. Trebuie să se găsească veşnic în picioare, să trăiască cu duhul şi să fie inimos, şi atât ziua cât şi noaptea mai mult decât un general trebuie să inspecteze tabăra, să muncească, să slujească şi să aibă grijă de toţi şi de toate.

„Destoinic să înveţe pe alţii, iubitor de străini." Acestea le au şi mulţi dintre cei stăpâniţi, şi fiindcă episcopul trebuie să aibă şi cele ale stăpânitorilor, de aceea a adăugat: „învăţător". Această însuşire nu se cere câtuşi de puţin celui stăpânit, ci mai cu seamă trebuie să fie proprietatea celui căruia i s-a încredinţat stăpânirea.

„Nebeţiv." Apostolul nu spune aici de cel beţiv de vin, ci de cel ce batjocoreşte, de cel obraznic.

„Nedeprins să bată." Nu spune aici de cel ce bate cu mâinile. Deci, ce este „nedeprins să bată"? Fiindcă sunt unii care rănesc, aşa-zicând, cugetul fraţilor, fără vreme, pe aceştia mi se pare că-i are în vedere aici.

„Ci blând, paşnic, neiubitor de argint, bine chivernisind casa lui, având copii ascultători, cu toată buna-cuviinţă." Dar dacă cel însurat se îngrijeşte de cele ale lumii, iar episcopul nu trebuie a se îngriji de cele ale lumii, cum de zice: „bărbat al unei femei?" Unii zic că aici apostolul a făcut aluzie la cel rămas văduv de femeie; iar de nu este aşa, apoi face aluzie la cel ce are femeie, ca şi cum n-ar avea-o. Pe atunci desigur că era bine că se permitea aceasta, faţă de lucrurile ce se petreceau în acel timp. Se permitea să aibă femeie, cel ce voia, dar spre folos. Că, precum bogăţia cu greu bagă pe cineva întru Împărăţia Cerurilor, totuşi de multe ori cei bogaţi au intrat, tot aşa şi nunta. Dar ce zici? Vorbind el de episcop zicea că nu trebuie să fie beţiv, ci iubitor de străini; şi cu toate acestea trebuia să spună de cele mai mari.

De ce oare n-a zis: „Se cuvine episcopului să fie înger din cer, nefiind supus nici unei patimi omeneşti"? De ce n-a spus de acele mari virtuţi, pe care trebuie să le aibă şi cei stăpâniţi: de a se răstigni şi a-şi avea sufletul în mâini pururi", ceea ce şi Hristos a spus: ***„Păstorul cel bun sufletul său îşi pune pentru oi"*** (Ioan 10, 11), şi iarăşi ***„cel ce nu-şi ia crucea şi nu-Mi urmează Mie nu este vrednic de Mine"*** (Matei 10, 38), ci spune: „să fie nebeţiv"? De ce? Bune speranţe, dacă episcopul trebuia să fie sfătuit numai pentru acestea.

De ce, deci, n-aţi spus: „se cade episcopului a fi deja strămutat de pe pământ", ci ceea ce ai poruncit celor lumeşti, nu le porunceşti episcopului? Căci ce spui acelora? „Omorâţi mădularele voastre cele pământeşti", şi „Cel ce a murit, s-a

îndreptat de păcat", şi iarăşi: „care sunt ai lui Hristos, trupul şi-au omorât", precum şi Hristos iarăşi spune: „cine nu se leapădă de toate avuţiile sale, nu poate fi ucenic al meu". (Coloseni 3, 5; Romani 6, 7; Galateni 5, 24; Luca 14, 33) Aşadar, de ce oare acestea nu le-a spus episcopului? Fiindcă, astfel de însuşiri, la puţini s-ar fi găsit poate, pe când episcopii trebuiau a fi mulţi, care să stea în fruntea fiecărei cetăţi. De ce? Pentru că trebuiau să observe cu mare băgare de seamă, să pândească, aşa-zicând, cele ale bisericilor. De aceea, apostolul a vorbit despre nişte însuşiri mai cumpătate, nu ca cele de sus, ca cele înalte, căci a fi veghetor, cucernic, destoinic să înveţe, sunt însuşiri pe care le au mulţi.

„Fii având ascultători, zice, cu toată bună-cuviinţa", arătând prin aceasta că el de la casa lui trebuie să dea exemple. Căci cine ar crede că cel ce n-a supus pe fiul său, ar putea supune pe cel străin? „Casa sa, zice, bine chivernisindu-şi." Aceasta o spun şi cei din afara Bisericii (profanii), că cel ce iconomiseşte sau cel ce-şi conduce bine cele ale casei sale, va putea deveni şi conducător al celor lumeşti. Astfel este şi biserica, precum o casă mică. Şi aşa cum într-o casă copiii, femeia, slugile, şi, în fine, totul atârnă de stăpânirea bărbatului, tot asemenea şi în biserică nimic altceva nu este, decât copii, femei, slugi. Şi dacă Proestosul are tovarăşi în stăpânirea bisericii, apoi şi bărbatul are tovarăş pe femeie.

Dar episcopul este dator a îngriji de hrana văduvelor şi a fecioarelor din biserică? Apoi şi acolo bărbatul are slugile, are fetele sale, de care trebuie a se îngriji. Este mai uşor a stăpâni şi a chivernisi o casă, şi deci cel ce nu iconomiseşte bine pe acestea, cum va putea iconomisi cele ale bisericii? Căci dacă nu ştie cineva să-şi rânduiască propria lui casă, cum va purta grijă de Biserica lui Dumnezeu ? (3, 5)

Episcopul să nu fie de curând botezat. (3, 6) Aici nu spune de cei tineri, ci de cei de curând catehizaţi, de curând introduşi prin botez în Biserică. ***„Că eu am sădit, zice, Apollo a udat, dar Dumnezeu a făcut să crească."*** (I Corinteni 3, 6) Ce-l împiedica pe el să zică: „nu pe cel mai tânăr"? Şi pentru ce însuşi el a făcut pe Timotei episcop tânăr, şi scria: „nimeni să nu defaime tinereţile tale?" (I Timotei 4, 12) Fiindcă mulţi dintre elini se apropiau pe atunci şi se botezau, „nu de îndată, zice, să pui în stăpânire pe cel de-abia botezat (neofit), şi de-abia catehizat. Că, dacă, mai înainte de a fi ucenic, devine dascăl, iute va ajunge la greşeală; dacă mai înainte de a învăţa să guverneze el ajunge în rândul stăpânitorilor, desigur că se va trufi." Pentru aceea a adăugat: „ca nu cumva, trufindu-se, să cadă în osânda diavolului", adică în acea osândă în care a căzut diavolul din lipsa de minte.

Dar el trebuie să aibă şi mărturie bună de la cei din afară, ca să nu cadă în ocară şi în cursa diavolului (3, 7), căci va fi luat în râs de ei. De aceea a zis: „bărbat al unei

singure femei”, deşi în alt loc zicea: „voiesc ca toţi oamenii să fie precum sunt eu” (I Corinteni 7, 7), întru înfrânare. Deci, ca nu cumva să mărginească lucrul la un cerc restrâns, dacă ar pretinde o viaţă întru totul exactă, de aceea el a pretins o viaţă cumpătată.

Trebuia ca să aşeze prin fiecare cetate câte un preot, căci scrie lui Tit, zicând: „să aşezi preoţi prin cetăţi, precum ţi-am rânduit”. (Tit l, 5) Dar ce? Şi dacă are mărturie bună şi reputaţie bună, însă nu este de acest fel? Desigur, acest lucru este greu de cunoscut; este de dorit ca cei drepţi să aibă şi o bună reputaţie în faţa duşmanilor credinţei. Dar acum nici aceasta n-a lăsat-o Pavel nelămurită, căci n-a zis: „se cuvine lui a avea mărturie bună” ci: „se cuvine lui şi mărturie bună a avea”, adică împreună cu celelalte şi aceasta, iar nu numai pe aceasta. Căci ce? Dacă 1-ar grăi de rău cei ce-1 pizmuiesc, şi mai ales fiind şi elini? Nu se poate aceasta, căci pe cel neprihănit şi cu viaţă curată chiar şi aceia îl cinstesc. Cum s-ar întâmpla aceasta?, zici tu. Apoi ascultă-1 pe el, ce spune: „Prin grăire de rău şi laudă” (II Corinteni 6, 8); căci aceia nu se agăţau de viaţa lui, ci de propovăduirea Evangheliei, pentru care şi zice: „prin grăire de rău”. Erau defăimaţi ca înşelători şi fermecători pentru predica lor, iar nicidecum nu se lega de viaţa lor.

De ce oare nimeni n-a spus despre apostoli că sunt desfrânaţi, şi lacomi, ci înşelători, ceea ce venea numai de la predică? Cel ce are o viaţă strălucită, este respectat şi de aceia, fiindcă adevărul chiar şi duşmanilor le închide gura. Dar cum de cade în curse? Fiindcă de multe ori poate a căzut în aceleaşi păcate ca şi aceia. Că dacă va fi de acest fel ca şi elinii, atunci diavolul iute îi va întinde şi o altă cursă, iar prin aceea iute îl vor doborî.

Deci, dacă trebuie a avea mărturie bună din partea duşmanilor, apoi cu atât mai mult din partea prietenilor. Cum că nu este cu putinţă a auzi vorbit de rău pe cel ce are o viaţă neprihănită, ascultă pe Hristos ce spune: ***„Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune să proslăvească pe Tatăl vostru Cel ceresc”.*** (Matei 5, 16)

„Dar dacă el este hulit, pe nedrept, zici tu, şi printr-o împrejurare oarecare suferă defăimarea?” Se poate şi aceasta; se cuvine atunci ca unul ca acesta nici să nu fie adus la mijloc , fiindcă mare este frica de cădere. „Deci, zice, se cuvine ca să aibă şi o bună mărturie unul ca acesta, fiindcă Hristos zice: să lumineze faptele voastre”. După cum n-ar putea spune cineva că soarele este întunecat, şi nici chiar un orb - fiindcă se ruşinează a se pune în lupta cu credinţa tuturor - , tot aşa şi pe un om foarte virtuos nu 1-ar huli cineva. Pentru credinţa religioasă de multe ori ar

defăima elinii pe cineva; pentru o viaţă curată însă, nu s-ar agăţa de el, ci încă împreună cu ceilalţi îl vor admira şi respecta.

Despre viaţa cea bună şi virtuoasă şi despre judecata viitoare

Deci, aşa să vieţuim noi, încât să nu se hulească numele lui Dumnezeu. Să nu ne uităm nici la slava omenească, dar nici să ne purtăm în aşa fel încât să căpătăm o reputaţie rea, ci în amândouă să preţuim cumpătarea.

„Întru care, zice, să străluciţi ca nişte luminători în lume." (Filipeni 2, 15) De aceea ne-a lăsat pe noi, ca să fim ca nişte luminători, ca să fim ca un aluat, ca să stăm ca dascăli ai altora, ca să ne învârtim ca nişte îngeri împrejurul oamenilor, ca să ne purtăm cu ei după cum se poartă bărbaţii cu copiii, ca bărbaţi duhovniceşti către cei trupeşti, ca ei să se folosească, ca să fim sămânţa care să producă fruct mult şi bun. Nu ar fi nevoie de cuvinte multe, dacă viaţa noastră ar lumina aşa după cum ni se cere; nu ar fi nevoie de dascăli, dacă noi am arăta, din partea noastră, fapte bune. ***Nimeni n-ar mai fi elin (necredincios), dacă noi am fi creştini precum trebuie a fi, adică dacă am păzi cele poruncite de Hristos, dacă am suporta să fim asupriţi, dacă batjocoriţi fiind noi am binecuvânta, dacă pătimind rele noi am răsplăti cu bine; nimeni, zic, n-ar putea fi o aşa fiară sălbatică încât să nu se dea de partea cucerniciei, când mai cu seamă toţi ceilalţi fac astfel.***

Şi ca să afli că lucrul este aşa, gândeşte-te singur că Pavel a fost unul singur şi totuşi pe atâţia a atras de partea sa. Deci, dacă noi cu toţii am fi astfel, câte lumi întregi n-am putea atrage spre noi? Iată, creştinii sunt mai mulţi decât elinii, şi dacă în toate celelalte meşteşuguri unul singur poate învăţa deodată o sută de copii, apoi aici, unde sunt mulţi dascăli, şi ucenici cu mult mai mulţi, totuşi nici unul nu se adaugă dintre elini. Căci cei ce învaţă au privirile îndreptate spre cei pe care-i învaţă, şi când ei ne vor vedea pe noi că poftim aceleaşi lucruri ca şi ei, că dorim aceleaşi: de a stăpâni, şi de a fi cinstiţi, atunci cum vor putea admira creştinismul? Văd, de pildă, printre voi viaţă prihănită, sunete pământeşti; banii îi admirăm la fel ca şi ei, ba încă şi mai mult; de moarte ne temem, de sărăcie ne înspăimântăm, în boli ne întristăm la fel ca ei, la fel dorim slava şi stăpânirea, pentru iubirea de argint ne topim, slujim, aşa-zicând, timpurilor şi împrejurărilor.

Cum vor crede? Din semne şi minuni? Dar acestea nu se mai fac acum. Poate că din purtarea noastră? Dar aceasta am pierdut-o. Poate că din dragostea noastră? Dar nici măcar urmă de dragoste nu se vede. De aceea noi vom da seamă nu numai de păcatele noastre, ci şi de vătămarea pricinuită altora prin acele păcate.

Să ne trezim odată, iubiţilor, să priveghem, să arătăm pe pământ o viaţă cerească, să zicem împreună cu Pavel: „cât pentru noi, cetatea noastră este în ceruri" (Filipeni 3, 20); iar pe pământ să arătăm acelora luptele ce le purtăm împotriva patimilor.

Dar, zici tu, au fost şi printre noi oameni mari. „Si de unde să cred eu - zice elinul - căci eu nu vă văd pe voi făcând ceea ce făceau aceia. Că dacă e vorba de povestit, apoi avem şi noi, zice, filosofi mari şi minunaţi pentru viaţa lor; tu însă arată-mi un alt Pavel şi un alt Ioan."

Astăzi mai cu seamă, iubiţilor, fiecare dintre noi este gata ca pentru un obol să ucidă şi să fie ucis. Pentru o palmă de pământ e gata să stea înaintea a mii de judecăţi; pentru moartea copilului tău toate le răstorni pe dos. Las la o parte pe celelalte care sunt vrednice de multă jale, ca de pildă ghicire în zborul sau în cântatul păsărilor, observaţiile, naşterile, simbolurile, zgardele agăţate la gât pentru boli, ghicirile, farmecele, vrăjile. Cu adevărat toate aceste păcate sunt destul de mari şi de ajuns spre a chema urgia lui Dumnezeu asupra noastră, că şi după ce ne-a trimis pe Fiul Său, noi tot cutezăm să facem astfel de fapte.

Deci ce este de făcut? Nimic altceva, decât a jeli, fiindcă de-abia o mică parte din lume se mai mântuieşte. Dar cei pierduţi auzind acestea se bucură, căci nu sunt numai ei pierduţi, ci suferă împreună cu cei mulţi. Şi ce fel de bucurie este aceasta? Căci, chiar şi pentru această bucurie vor da seamă. Să nu-ţi închipui că, precum aici a avea tovarăşi la nenorociri îţi aduce oarecare mângâiere, tot aşa va fi şi acolo. Şi de unde se vede aceasta? Eu voi arăta. Căci, spune-mi, te rog: dacă cineva ar fi condamnat a fie ars de viu, şi ar vedea şi pe fiul său arzând împreună cu el, şi ieşindu-i fum din cărnuri, oare atunci n-ar muri? Dacă cei sănătoşi, văzând acestea petrecându-se, li se încreţeşte pielea de pe ei şi se moleşesc cu totul, cu atât mai mult vor pătimi acestea cei ce sunt în suferinţe.

Să nu te minunezi auzind acestea, căci ascultă ce spune un înţelept: „şi tu eşti slab ca noi şi te asemeni nouă" (Isaia 14, 10), că este oarecare simpatie şi compătimire printre noi oamenii, fiindcă ne mişcăm şi avem milă de nenorocirile altora. Oare tatăl, când vede pe fiul său stând în aceeaşi osândă, va simţi el mângâiere, sau un adaos la durerile sale? Dar bărbatul când vede pe femeia sa? Dar oamenii când văd pe un om? Oare atunci nu ne vom mişca încă mai mult? Da, desigur, însă acolo nu vor fi suferinţe ca acestea, ci cu totul altele: plângere va fi şi scrâşnirea dinţilor, văzându-ne unii pe alţii, văitându-ne cu toţii. Cei ce sunt în sărăcie, oare vor simţi ei vreo mângâiere în relele lor, din împărtăşirea altora la sărăcia aceea? Şi ce va fi atunci, când şi fiul, şi tatăl, şi femeia, şi nepoţii vor lua aceeaşi osândă? Dar când

noi vom vedea prieteni, vom mai simţi oare vreo mângâiere? Nu vom mai avea, iubiţilor, nici una, ci încă mai mult ni se vor mări relele ce le vom suferi. Pe lângă acestea, sunt şi rele care nu pot avea nici o mângâiere din împărtăşirea şi a altora de ele, prin mărimea lor. De pildă, cineva se găseşte în foc, şi tot în acelaşi foc se găseşte şi un altul, ei bine cum se vor mângâia ei unul pe altul? Spune-mi, te rog: dacă vreodată am căzut în friguri grozave, oare nu ne-a lipsit nouă orice mângâiere atunci? Desigur, când stăpânesc relele pe cineva, sufletul lui nu va mai avea grijă să se mângâie. Sau nu vedeţi pe femeile care şi-au pierdut bărbaţii, pe câte alte femei încă nu pot număra, care au pătimit acelaşi lucru? Dar cu toate acestea jalea nu a devenit mai mică.

Deci, iubiţilor, să nu ne amăgim cu asemenea speranţe, ci o singură mângâiere să avem: aceea de a ne pocăi pentru cele ce am păcătuit, şi de a ne îndrepta paşii pe calea cea bună care duce la cer, ca astfel să ne învrednicim de Împărăţia Cerurilor, prin harul şi iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, căruia se cuvine slava şi stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

Omilia XI - Despre puţina importanţă a celor prezente, şi despre dobândirea şi folosul celor viitoare

Diaconii, de asemenea, trebuie să fie cucernici, nu vorbind în două feluri, nu dedaţi la vin mult, neagonisitori de câştig urât, păstrând taina credinţei în cuget curat. Dar şi aceştia să fie mai întâi puşi la încercare, apoi, dacă se dovedesc fără prihană, să fie diaconiţi. (I Timotei 3, 8-10)

Vorbind de episcopi şi caracterizându-le însuşirile, şi spunând pe care anume trebuie a le avea şi de care trebuie a se depărta, şi lăsând la o parte tagma preoţilor, a trecut deodată la diaconi. De ce oare? Fiindcă nu este mare deosebirea între ei, căci şi preoţilor le este încredinţată învăţătura, şi protecţia ca şi îngrijirea bisericii, şi ceea ce a fost spus pentru episcopi, toate se potrivesc şi pentru preoţi. Numai cu hirotonia îi covârşeşte, şi numai cu aceasta se pare că întrec pe preoţi. „Diaconii, de asemenea", adică, aceleaşi însuşiri să le aibă. Şi ce înseamnă „de asemenea"? ***Adică să fie fără prihană, întregi la minte, iubitori de străini, blânzi, să nu iubească cearta, neiubitori de arginţi.***

„Cucernici, zice, nu vorbind în două feluri", adică nevicleni, nefăţarnici, fiindcă nimic nu face pe om necinstit ca viclenia, şi nimic nu este atât de netrebnic în biserică, ca a fi făţarnic.

„Nebăutori de vin mult, zice, neagonisitori de câştig urât, păstrând taina credinţei în cuget curat. Iată că a însemnat ce anume vrea să zică a fi „cucernici". Şi priveşte că expresia „nu de curând botezat (neofit)", este pusă şi aici, fiindcă expresia „şi aceştia să fie mai întâi puşi la încercare" este zisă şi pentru episcopi ca şi pentru diaconi, după cum ne dă a înţelege conjuncţia „şi pusă în fruntea propoziţiei, aşa că nu este nici o deosebire în modul de alegere. De aceea şi acolo s-a zis: „nu de curând botezat (neofit)". Fiindcă, la fel ca unei slugi intrată de curând în casă, căreia nu-i încredinţăm nimic dinăuntrul casei, până ce nu ne va da dovadă de cunoştinţa ei mai întâi, prin multă încercare, tot aşa pe cei de-abia intraţi de afară în biserica lui Dumnezeu nu-i punem în cele dintâi locuri.

Femeile lor de asemenea (3, 11) - vorbeşte de diaconiţe - „cuviincioase, neclevetitoare, cumpătate, credincioase întru toate". Unii zic că aici se vorbeşte în general pentru femei, ceea ce nu este adevărat; fiindcă ce ar fi voit apostolul, ca printre cele vorbite să introducă deodată pe femei? Ci el vorbeşte aici de femeile care aveau pe acele timpuri demnitatea de diaconiţe.

Diaconii să fie bărbaţi ai unei singure femei. (3, 12) Acestea se potrivesc a fi spuse şi despre femeile diaconilor, fiindcă acest lucru este foarte necesar, folositor şi cucernic în biserică. „Diaconii să fie bărbaţi ai unei singure femei”. Ai văzut cum pretinde şi de la diaconi aceeaşi virtute ca şi de la episcopi? Chiar dacă nu sunt de aceeaşi demnitate cu episcopii, totuşi trebuie să fie deopotrivă cu aceia fără de prihană, deopotrivă de curaţi.

Să-şi chivernisească bine casele şi pe copiii lor. Căci cei ce slujesc bine, rang bun dobândesc şi mult curaj în credinţa cea întru Hristos Iisus, (3, 13) Pretutindeni pune înainte protejarea copiilor, ca nu cumva ceilalţi să se scandalizeze de aceasta. „Că cei ce slujesc bine, zice, treaptă bună îşi dobândesc” - adică înaintare - „şi multă îndrăzneală întru credinţă”, adică cei ce în treptele de jos se arată treji, iute vor urca treptele de sus.

Îţi scriu aceasta nădăjduind că voi veni la tine fără întârziere; ca să ştii, dacă zăbovesc, cum trebuie să petreci în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului celui Viu, stâlp şi temelie a adevărului. (3, 14-15) Ca nu cumva, poruncindu-i lui despre acestea, să-i pricinuiască vreo mâhnire, apoi „nu pentru aceasta îţi scriu, zice, ca şi cum n-aş mai veni la tine, ci voi veni desigur; iar de voi întârzia, să nu te nelinişteşti, să nu te tulburi”. Deci, i-a scris acestea spre a-i conteni mâhnirea, pe deoparte, iar pe de alta spre a aţâţa pe ceilalţi şi a-i face mai cu băgare de seamă - fiindcă prin prezenţa lui, fie numai anunţată, putea face lucruri mari. Dar tu să nu te minunezi dacă el - care toate le prevedea cu duhul - de astă dată nu ştia, zicând: „am nădejde că voi veni, iar de voi întârzia”, ceea ce este a unuia care nu ştie. Fiindcă el cu duhul se purta, şi nu din propria sa voinţă făcea ceea ce făcea, iar pe aceasta după dreptate nu o ştia. „Ca să ştii, dacă zăbovesc, cum trebuie să petreci în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului celui Viu, stâlp şi temelie a adevărului”, iar nu ca cea iudaică, căci aceasta este care uneşte la un loc credinţa şi propovăduirea Evangheliei. Adevărul este al Bisericii, şi stâlp, precum şi întărire.

Şi cu adevărat, mare este taina dreptei credinţe: Dumnezeu S-a arătat în trup, îndreptăţit în Duh (3, 16), adică iconomia cea pentru noi. Să nu-mi spui de clopoţei, nici de sfânta sfintelor, nici de arhiereul legii vechi, căci Biserica este stâlp al lumii întregi. Gândeşte-te la taină, şi înfioară-te. Şi taină este, şi mare, şi taină a dreptei-credinţe, şi cu adevărat că este mare, iar nicidecum problematică, fiindcă e neîndoielnic. De vreme ce poruncind el nimic n-a spus de acest fel despre preoţi, precum în Levitic, apoi a întors vorba, zicând despre Creator că S-a arătat în trup: „Dumnezeu, zice, S-a arătat în trup.”

„S-a îndreptăţit în Duh”, adică spune ceea ce a spus Hristos: „înţelepciunea s-a dovedit dreaptă din faptele ei”, sau ceea ce spune şi prorocul, că vicleşug n-a făcut: ***„care păcat n-a făcut, şi vicleşug nu s-a aflat în gura Lui”.*** (Isaia 53, 9; I Petru 2, 22)

„A fost văzut de îngeri” aşa că, împreună cu noi şi îngerii au văzut pe Fiul lui Dumnezeu, pe Care mai înainte nu-L văzuseră. Cu adevărat că mare este taina. „S-a propovăduit întru neamuri, s-a crezut în lume”, zice. Pretutindeni în lume s-a auzit şi s-a crezut aceasta. Aşadar, să nu-ţi închipui că sunt numai vorbe goale. „S-a înălţat întru slavă” zice, după cum spune şi Luca: ***„Acest lisus, Care S-a înălţat de la voi la cer”.*** (Faptele Apostolilor 1,11) „S-a înălţat, zice, întru slavă”, adică S-a înălţat pe norii cerului.

Dar tu priveşte înţelepciunea acestui fericit. Urmând a sfătui pe cei ce s-au învrednicit de slujba diaconiei, ca nu fără sfială să se îmbuibeze de vin, n-a spus „să nu se îmbete”, ci „să fie nebăutori de vin mult”, că dacă cei ce intrau în templu, nu se împărtăşeau deloc din vin, cu atât mai mult nu trebuie a face aceasta nici diaconii.

„Vinul face pe cineva a se poticni încoace şi încolo, zice, chiar dacă nu s-ar îmbăta, slăbeşte activitatea sufletului, şi sfărâmă soliditatea lui.” Gândeşte-te cum el pretutindeni, iconomia lui Dumnezeu cu omul o numeşte taină, şi cu drept cuvânt, căci nu este învederată tuturor oamenilor, şi mai mult încă, nici îngerilor nu era ştiută; cum atunci să nu fie mare ceea ce s-a arătat prin Biserică? De aceea zice: „Cu adevărat mare este.” Şi cu adevărat că este mare: căci omul a devenit Dumnezeu, şi Dumnezeu om; omul s-a văzut fără de păcat, omul s-a înălţat, s-a propovăduit în lume, şi împreună cu noi 1-au văzut pe el îngerii.

Deci, să nu descoperim taina, să nu o publicăm pretutindeni, să vieţuim cu vrednicie în taina aceasta. Cei cărora li s-au încredinţat tainele sunt mari. Dacă împăratul cel pământesc ne-ar încredinţa vreo taină, oare n-am lua-o noi aceasta ca o dovadă de cea mai mare prietenie? Acum însă, Dumnezeu ne-a încredinţat taina aceasta. „ Şi cum este taină, zici tu, dacă o ştiu toţi?” Apoi tocmai că nu o ştiu toţi, şi mai înainte de aceasta nu o ştia nimeni, şi de-abia acum s-a făcut cunoscută.

Despre puţina importanţă a celor prezente, şi despre dobândirea şi folosul celor viitoare

Deci, iubiţilor, să fim de bună-credinţă în păstrarea tainei. El ne-a încredinţat nouă o taină atât de mare, în timp ce noi nu-I încredinţăm nici banii. El ne spune:

„încredinţaţi-le pe acelea Mie; nimeni nu le va răpi; nici molia nu le va roade, nici furul nu le va fura”, şi ne făgăduieşte însutit a ne da, şi noi totuşi nu ne convingem. Deşi noi nu luăm nimic mai mult de la cei la care am depus banii noştri, decât ceea ce am depus, şi atunci să fim mulţumiţi. „Chiar furul de ţi le-ar răpi aici, zice, să le pui în socoteala Mea; nu-ţi voi zice: le-a furat tâlharul, sau le-au ros moliile.” Însutit El dă în schimb aici, iar acolo va da şi viaţa veşnică, şi totuşi nimeni nu pune spre depozitare. „Dar, zici tu, târziu îmi va înapoia.” Apoi şi acesta este un semn mare al darului Său celui nespus, de a nu răsplăti aici, în viaţa aceasta trecătoare, sau mai bine zis, chiar şi aici răsplăteşte însutit.

Căci, spune-mi: ***oare Pavel n-a lăsat aici cuţitul lui de curelărie? Petru n-a lăsat aici trestia şi undiţa? Matei n-a lăsat vama? Şi oare nu li se deschidea lor întreaga lume mai mult chiar decât împăraţilor? Oare nu puneau toţi la picioarele lor averile? Oare nu-i luau pe ei de domni şi stăpânitori? Oare nu încredinţau în mâinile apostolilor până şi sufletele lor? Oare nu cu toţii atârnau de voinţa acelora? Oare nu se puneau chiar şi pe ei în rândul robilor lor? Şi oare nu vedem noi chiar acum petrecându-se multe de acest fel?*** Fiindcă de multe ori oamenii cei de rând şi necunoscători, care n-au mânuit decât sapa, de-abia având hrana trebuitoare, dar care s-au retras în viaţa monahală, aceştia s-au arătat mai presus decât toţi, şi chiar de împăraţi au fost cinstiţi. ***Oare acestea sunt lucruri mici? Gândeşte-te, însă, că toate acestea sunt un adaos, în timp ce capitalul întreg se depozitează şi în viaţa viitoare.***

Dispreţuieşte, deci, averile, dacă voieşti a avea averi; de voieşti a te îmbogăţi, fii sărac. Căci astfel sunt faptele cele minunate şi paradoxale ale lui Dumnezeu: El nu voieşte ca tu să devii bogat numai prin propria ta osteneală, ci şi prin harul Său. ***„Lasă-Mi Mie, zice, acestea; tu te îngrijeşte de cele duhovniceşti, ca să cunoşti şi puterea Mea. Fugi de jugul şi de robia averilor. Până când vei fi supus lor, sărac vei fi; iar când vei dispreţui averile, vei fi de două ori bogat: şi că îţi vor curge averi din toate părţile, şi că nu vei avea nevoie de nimic din cele de care au nevoie cei mulţi. Căci nu este bogat cel ce are multe averi, ci cel ce nu are nevoie de multe. Aşa că întrucât are nevoie de ele, întru nimic nu se deosebeşte împăratul de sărac, fiindcă sărăcia nimic altceva nu este, decât a avea nevoie de alţii; astfel că şi împăratul în privinţa aceasta este sărac, fiindcă are nevoie de cei stăpâniţi de el. Nu însă tot aşa şi cel răstignit, căci el nu are nevoie de nimic, şi îi sunt de ajuns pentru hrană mâinile sale.***

„Voi înşivă ştiţi că mâinile acestea au lucrat pentru trebuinţele mele şi ale celor ce erau cu mine.” (Faptele Apostolilor 20, 34) Dar acestea le spunea cel ce altă

dată zicea: ***„ca unii care n-au nimic, dar toate le stăpânesc”*** (II Corinteni 6, 10), el care era crezut ca Dumnezeu de cei ce locuiau în Listra.

Deci, dacă voieşti să te învredniceşti de cele din lume, caută cerul; iar de voieşti să te bucuri şi de cele de aici, dispreţuieşte-le. „Căutaţi, zice, mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea se vor adăuga vouă.” (Matei 6, 33) ***De ce admiri pe cele mici? De ce stai cu gura căscată la cele ce nu sunt vrednice de cuvânt? Până când vei fi sărac? Până când cerşetor? Caută spre cer, gândeşte-te la bogăţia de-acolo, dispreţuieşte aurul, află că trebuinţa lui este mică şi nebăgată în seamă. Mulţumirea de el rămâne aici, în această lume trecătoare; şi câtă deosebire este între un fir de nisip, sau între o picătură de apă şi abisul cel fără sfârşit, pe atâta este între viaţa prezentă şi cea viitoare.***

Aceasta nu este proprietate, ci numai întrebuinţare; nu este ceva pe care să o stăpâneşti pentru totdeauna, fiindcă cum ar putea fi, dacă murind tu, de voie sau de nevoie alţii vor lua toate ale tale, şi aceia iarăşi vor lăsa altora, şi iarăşi aceştia vor da altora? Toţi suntem locuitori vremelnici, iar stăpânul casei este doar mai mult un chiriaş, fiindcă, murind ei, chiriaşul rămâne şi se bucură de casă mai mult decât stăpânul ei. Dacă, deci, acesta este cu plată, apoi şi cel dintâi (stăpânul) este cu plată, fiindcă a zidit casa, şi a îmbunătăţit-o. Aşadar, stăpânirea lui este mai mult cu numele, fiindcă în faptă noi cu toţii suntem stăpâni ai unor lucruri străine. Numai acelea sunt ale noastre, pe care le vom trimite mai dinainte acolo, iar cele de aici nu sunt ale noastre, ci ale celor vii, sau, mai drept vorbind, chiar şi pe cei vii îi părăsesc. ***Numai cele ale sufletului: milostenia şi iubirea de oameni sunt ale noastre.*** Celelalte sunt în afara noastră, după cum zic şi cei profani, fiindcă într-adevăr că sunt în afara noastră.

Să facem, deci, cele ce sunt înăuntrul nostru. Nu este cu putinţă a lua cu noi averile şi a pleca de aici, ci cu putinţă este a pleca cu milostenia, şi, mai drept vorbind, de a o trimite mai dinainte acolo, ca să ne pregătească sălaş în locaşurile cele veşnice. Se numesc bani fiindcă ne folosim de ei, iar nu pentru că suntem stăpâni; întrebuinţarea lor, sau folosinţa lor o avem numai, nu însă şi stăpânirea. Căci, spune-mi te rog: fiecare proprietate în parte, şi fiecare ogor, ale câtor stăpâni au fost până acum? Şi ale câtor stăpâni vor mai fi de acum înainte? Se vorbeşte chiar şi într-un proverb foarte înţelept, căci noi nu trebuie a dispreţui proverbele din popor, dacă au în ele ceva înţelept: „ogorule, zice, al câtor stăpâni eşti, şi al câtor vei fi?” Aceasta să o vorbim şi despre bani, şi despre case. ***Numai virtutea obişnuieşte a călători împreună cu noi acolo, numai virtutea trece în viaţa cea de acolo.***

Deci, iubiţilor, să stingem din noi pofta de bani, ca astfel să aprindem pofta de cele de acolo. Nu pot ambele, aceste două iubiri, să stăpânească sufletul omului, căci: ***„sau pe unul va urî şi pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi şi pe celălalt îl va dispreţui”.*** (Matei 6, 24)

Poate că vezi pe unul mergând prin piaţă cu multe slugi după el, îmbrăcat cu haine de mătase, încălecat pe cal, şi grumazul ţinându-1 dârz; ei bine, tu nu te minuna, ci râzi. Aşa după cum râzi când vezi copii jucându-se pe stradă, tot aşa şi în cazul de faţă. Cu nimic nu se deosebeşte acesta de acei copii, ba încă fapta acelora este mai hazlie, prin faptul că este izvorâtă din vârsta copilărească, care poartă cu sine multă naivitate. Priveliştea acestora este şi de râs, şi plăcută, în timp ce priveliştea aceluia este de râs şi plină de sluţenie. Slăveşte pe Dumnezeu, pentru că te-a scutit de această scenă şi de o aşa trufie.

Tu, care mergi pe jos, dacă vei voi, poţi să fii mai înalt decât cel ce stă în căruţă. Cum şi în ce chip? Pentru că acela deşi cu puţin şi-a ridicat trupul de la pământ, totuşi cu sufletul a rămas înfipt în pământ, după cum zice psalmistul: ***„Lipitu-s-a, zice, virtutea mea de carnea mea”*** (Psalmii, 101, 6), pe când tu cu cugetul te găseşti în cer. Dar poate că are multe slugi după el?! Ei, şi ce este preţuit mai mult: acesta, sau calul său? Şi ce poate fi mai prostesc, ca a da la o parte pe oameni, ca astfel să poată trece în linişte animalul? Poate că a călări este ceva impunător; dar şi slugile iau parte la călărie. Unii sunt atât de înfumuraţi, încât, deşi nu au nevoie de nimic, sunt urmaţi de slugi.

Dar ce poate fi mai prostesc? Aceştia vor să se pună în evidenţă prin scumpetea hainelor, şi prin slugile ce vin în urma lor. Ce poate fi mai de dispreţuit, ca a căuta cineva să se recomande prin cai şi prin slugi? Este poate virtuos? Atunci să nu întrebuinţeze nimic din acestea, fiindcă el are podoaba în sine însuşi, iar nicidecum în altul. Astfel de lucruri pot avea şi cei răi, şi cei mojici, şi, în fine, toţi câţi au avere. Şi mimii şi jucătorii de la teatru umblă călări, ba încă au şi câte un servitor alergând înaintea lor, dar, cu toate acestea, mimi şi jucători au rămas, şi niciodată n-au ajuns respectaţi prin caii şi prin slugile lor. Când în sufletul unuia ca acesta nu va fi nimic, atunci toate cele ce i se vor adăuga de dinafară sunt de prisos şi în zadar. Este întocmai ca şi un zid slab sau ca un corp stricat, căruia orice i-ai mai adăuga, el totuşi rămâne ceva greţos şi stricat. Tocmai aşa şi aici, fiindcă sufletul nu are nici un folos de la cele ce i se dau de dinafară, ci rămâne ceea ce este, chiar de ai adăuga mii de lucruri, lucrate în aur, pe trup.

Deci, iubiţilor, să nu ne speriem de aceste nimicuri; să lepădăm de la noi tot ce este trecător şi să căutăm pe cele mai mari, pe cele duhovniceşti, pe cele ce cu adevărat

ne fac respectaţi, ca astfel să ne învrednicim şi de bunurile viitoare. Cărora fie ca cu toţii să ne învrednicim întru Hristos Iisus, Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XII - Virtutea necesită osteneli; virtutea după adevăr este bună, iar nu bogăţia

Dar Duhul grăieşte lămurit că, în vremurile cele de apoi, unii se vor depărta de la credinţă, luând aminte la duhurile cele înşelătoare şi la învăţăturile demonilor, prin făţărnicia unor mincinoşi, care sunt înfieraţi în cugetul lor. Aceştia opresc de la căsătorie şi de la unele bucate, pe care Dumnezeu le-a făcut spre gustare cu mulţumire, pentru cei credincioşi şi pentru cei ce au cunoscut adevărul, pentru că orice făptură a lui Dumnezeu este bună şi nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulţumire; căci se sfinţeşte prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune. (I Timotei 4, 1-5)

După cum cei ce se ţin de credinţă, se sprijină pe o ancoră puternică, tot aşa şi cei ce au căzut din credinţă, nicăieri nu pot sta cu putere, ci purtându-se în dreapta şi în stânga, la urmă ajung chiar la gura prăpastiei în care se prăbuşesc. Aceasta a învederat-o când spune că s-au depărtat unii de la credinţă şi au căzut, iar acum zice: „Iar Duhul lămurit grăieşte, că în vremurile de apoi se vor depărta unii de la credinţă, luând aminte la duhurile cele înşelătoare.” Acestea le spune apostolul pentru manihei, şi encratiţi, şi marcioniţi, şi pentru toată ceata lor de eretici, că în vremurile din urmă se vor depărta unii de la credinţă”. Ai văzut că pricina tuturor relelor în timpurile de după aceasta va fi depărtarea de credinţă? Şi ce va să zică „lămurit”? Adică pe faţă, lămurit, mărturisit, fără nici o îndoială. „Să nu te minunezi, zice, dacă acum, depărtându-se unii de la credinţă, fac cele ale iudeilor, căci vor veni timpuri şi mai grele, când unii din cei ce se împărtăşesc de credinţă vor face aceasta, introducând poveţele lor cele vătămătoare, până şi în privinţa nunţii, şi la mâncăruri, şi la toate de acest fel.”

Aşadar, el spune acestea nu pentru iudei, căci expresia „în vremurile cele de apoi” şi „se vor depărta de credinţă” cum ar avea loc aici? Ci el vorbeşte de manihei şi căpeteniile lor. I-a numit duhuri înşelătoare, şi cu drept cuvânt, fiindcă numai de acele duhuri fiind mişcaţi, ei vor grăi asemenea înşelăciuni.

Şi ce vrea să zică: „prin făţărnicia unor mincinoşi: Adică, cele ce ei grăiesc, le spun nu din ignoranţă, sau din neştiinţă, ci prefăcându-se, mint, ştiind foarte bine adevărul, însă având cugetul lor aprins, adică având o voinţă rea. Dar de ce oare spune numai de ereticii aceştia, fiindcă Hristos a spus şi de alţii, zicând: ***„că smintelile trebuie să vină”*** (Matei 18, 7), şi le-a prezis prin pilde? Dar tu minunează-te de prorocia lui Pavel, căci mai înainte de timpurile în care era să se petreacă, el arăta chiar şi timpul, ca şi cum parcă ar zice: „Nu te minuna, deci, dacă acum chiar, cele ale credinţei îşi au începutul, şi încă încearcă unii a introduce pe

furiş credinţele lor cele vătămătoare, căci atunci când se va fixa bine credinţa în inima lor, după un timp îndelungat, se vor depărta unii de credinţă."

„Oprind a se căsători, zice, şi de la unele bucate." Şi de ce n-a mai spus şi de celelalte învăţături greşite? Apoi a făcut aluzie şi la acelea, zicând în general: „luând aminte la duhurile cele înşelătoare, şi la învăţăturile demonilor". Căci el nu voia a băga în sufletul oamenilor, de pe acum, asemenea idei, ci numai ceea ce îşi luase de la început - ca de pildă ferirea de mâncări - aceea le-a arătat.

„Care Dumnezeu le-a făcut, spre gustare cu mulţumire, pentru cei credincioşi şi pentru cei ce au cunoscut adevărul." Dar celor necredincioşi nu? Apoi cum şi celor necredincioşi, în timp ce legea îi opreşte de la anumite mâncăruri? Deci cum? Oare dezmierdarea în mâncări nu este împiedicată? Ba încă foarte tare. Şi de ce a fost împiedicată, dacă a fost făcută de Dumnezeu spre împărtăşire? Pentru că şi pâinea a făcut-o, însă necumpătarea în mâncarea ei a împiedicat-o; şi vinul 1-a făcut, dar necumpătarea în băutură a împiedicat-o. Apostolul nu porunceşte a se depărta de dezmierdare în bucate ca de ceva necurat, ci pentru că prin necumpătare moleşeşte sufletul.

„Pentru că orice făptură a lui Dumnezeu, zice, este bună şi nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulţumire." Apoi dacă este făptura lui Dumnezeu, este bună - căci „toate erau bune foarte" - zice Moise în Cartea Facerii. Când zice „făptura lui Dumnezeu" apostolul a făcut aluzie în genere la toate cele ce sunt spre mâncare, şi deja smulge mai dinainte rătăcirea celor care au introdus materia ca fără început, şi spun că mâncărurile sunt din acea materie. Aşadar, dacă ceea ce a făcut Dumnezeu este bun, zici tu, ce înseamnă expresia: „Căci se sfinţeşte prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune"? Se desprinde de aici că, fiind necurată, se sfinţeşte. Nu aceasta o spune apostolul, ci aici el se adresează către aceia care credeau că pot fi unele dintre ele spurcate. Prin urmare aici el stabileşte două lucruri principale:

- ✓ *cel dintâi, că nimic făcut de Dumnezeu nu este spurcat, şi*
- ✓ *al doilea, că de s-ar spurca, tu ai doctoria: opreşte-te, înseamnă-1, mulţumeşte şi slăveşte pe Dumnezeu, şi atunci orice necurăţie a dispărut.*

„Aşadar, zici tu, putem curăţi în acest chip şi jertfele cele jertfite idolilor?" Dacă nu ştii că a fost jertfit idolilor, desigur că le vei putea curăţi în felul acesta; iar dacă ai ştiut, şi totuşi te-ai împărtăşit din ele, necurat vei fi, şi nu pentru că este jertfă idolească, ci pentru că poruncindu-ţi-se a nu te împărtăşi cu demonii, tu prin acele

mâncări te-ai împărtăşit, încât nici acele mâncăruri nu sunt de la natură necurate, ci necurăţenia le vine de la intenţia ta, şi de la neascultare.

Aşadar, nu este necurată mâncarea de carne de porc? „Nu, zice el; dacă ai luat cu mulţumire, cu cumpătare; necurată nu este decât intenţia, sau voia cea liberă a ta, care nu mulţumeşte lui Dumnezeu.”

Punându-le înaintea fraţilor acestea, vei fi bun slujitor al lui Hristos Iisus, hrănindu-te cu cuvintele credinţei şi ale bunei învăţături, căreia ai urmat. (4, 6) Acestea, care anume? Cele pe care le-a spus; că taina este mare, că a se depărta cineva de nuntă şi de mâncări este faptă diavolească, că prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune bucatele se curăţesc. ***Hrănindu-te cu cuvintele credinţei şi ale bunei învăţături căreia ai urmat, iar de basmele cele lumeşti şi băbeşti, fereşte-te şi deprinde-te cu dreapta credinţă. (4, 7)***

„Acestea le vei spune”, zice. Priveşte că el nicăieri nu-şi impune autoritatea sa, ci numai prin condescendenţă (pogorământ). „Le vei spune”, zice. N-a spus: „poruncindu-le, punându-le în vedere de a se conforma întocmai”, ci „le vei spune, adică spune-le acestea, sfătuindu-i, şi îndeamnă-i cu cuvintele credinţei”. „Le vei spune” zice, arătând prin aceasta necontenita luare-aminte la asemenea chestiuni. Precum hrana aceasta noi o pretindem în fiecare zi, tot aşa pretindem ca şi cuvintele credinţei pururea să le cerem, pururea să ne hrănim cu ele, pururea să le rumegăm aşa-zicând în noi, într-una vorbind de aceasta, pururea meditându-le, fiindcă au în ele nu orice fel de hrană.

„Iar de basmele cele lumeşti şi băbeşti, fereşte-te.” Despre ce spune el aici? Despre observaţiile iudaice, pe care le numeşte basme, şi cu drept cuvânt, fiindcă sunt sau falsificări, sau pierdere de vreme. Cele ce se fac la timp, sunt folositoare, iar cele făcute fără timp sunt nu numai nefolositoare, ci şi vătămătoare. Gândeşte-te, de pildă, la un bărbat, care după ce a trecut de vârsta de douăzeci de ani, s-ar pune la sânul doicii ca să sugă lapte; gândeşte-te, zic, cât de ridicol ar fi pentru acest fapt făcut fără timp. Ai văzut că asemenea fapte el le-a numit lumeşti şi băbeşti, pe de-o parte fiindcă sunt învechite, iar pe de alta pentru că îngreunează credinţa. A ţine sub groază şi frică un suflet care s-a ridicat mai presus de asemenea nimicuri, aceasta este desigur rezultatul unor porunci necurate.

„Deprinde-te cu dreapta credinţă”, adică, spre credinţă curată şi viaţă bună, căci aceasta vrea să zică „dreaptă-credinţă”. Prin urmare, noi avem nevoie de exerciţiu permanent, de obişnuinţă.

Căci deprinderea trupească la puţin foloseşte. (4, 8) Unii zic că aceste cuvinte sunt spuse pentru gimnastica trupească. Să nu înţelegeţi aceasta! Nu pentru exerciţiul trupului vorbeşte el aici, ci pentru al sufletului, pentru gimnastica duhovnicească. Căci dacă ar fi trupească, desigur că 1-ar hrăni pe trup; dar când îl topeşte aşa-zicând, când îl subţiază şi când îl slăbeşte de tot, nu mai este atunci gimnastică trupească. Aşadar, el nu vorbeşte aici de exerciţiul trupesc, ci de cel sufletesc, de care avem nevoie. Gimnastica aceea nu are folos, ci doar numai că a folosit cu ceva trupului, în timp ce exercitarea în evlavie, sau după cum zice apostolul „obişnuinţa spre dreaptă-credinţă" ne aduce folos şi aici şi în viaţa viitoare.

Vrednic de credinţă este acest cuvânt (4, 9), adică adevărat, căci şi aici se adevereşte, şi acolo. Priveşte apoi, cum el pretutindeni adaugă această expresie; nu are nevoie de a vorbi prea mult, ci spune în mod hotărât, fiindcă adresează cuvântul lui Timotei. Aşadar, noi chiar şi aici ne găsim în speranţe bune, fiindcă cel ce nu cunoaşte răul, cel ce face toate faptele bune, chiar şi aici este mulţumit, după cum şi cel rău nu numai acolo, ci şi aici este pedepsit, trăind veşnic cu frica în sân, neîndrăznind să privească spre cineva cu încredere, tremurând, îngălbenindu-se de frică, şi veşnic înspăimântat. Sau poate nu sunt în aşa fel cei lacomi, tâlharii, care nu îndrăznesc nici măcar la cele ce au? Nu sunt aşa preadesfrânaţii, omorâtorii de oameni? Nu trăiesc ei viaţa cea mai grozavă, uitându-se cu bănuială chiar la soarele de pe cer? Apoi aceasta este viaţă? Nicidecum, ci moarte înfricoşată.

Fiindcă pentru aceasta ne şi ostenim şi suntem ocărâţi şi ne luptăm, căci ne-am pus nădejdea în Dumnezeu cel Viu, Care este Mântuitorul tuturor oamenilor, mai ales al credincioşilor. (4, 10) Adică: „Pentru ce atunci ne mai muncim pe noi înşine, dacă nu aşteptăm cele viitoare? Pentru ce toţi suntem ocărâţi? Oare n-am suferit noi toate aceste rele?

Deci, le-am îndurat fără nici un scop? Oare n-am suferit batjocuri şi mii de rele? Şi dacă noi n-am fi nădăjduit în Dumnezeul cel Viu, de ce atunci le-am fi suferit? Dacă El mântuie pe cei necredincioşi aici, apoi cu atât mai mult pe cei credincioşi îi va mântui acolo. De care mântuire vorbeşte el dar? De cea de dincolo.

„Care este, zice, mântuitor tuturor oamenilor, şi mai vârtos celor credincioşi", adică, Dumnezeu arată mai multă îngrijire către cei credincioşi. Aşadar, el spune de mântuirea de acolo. „Şi cum este mântuitor al credincioşilor?", zici tu. Apoi dacă nu ar fi fost mântuitor, nimic nu ar fi împiedicat să se piardă fiind războiţi de toţi în timpurile trecute. Aici îi şi atrage pe ei spre primejdii, ca să nu se împuţineze, având un astfel de Dumnezeu, aşa că nu au nevoie de ajutorul altora, ci

de bunăvoia de a le suferi pe toate cu bărbăţie, fiindcă şi cei ce sunt pironiţi în cele pământeşti, având privirea îndreptată la câştigul ce vor avea, se apucă de treabă. Prin urmare este vorba de timpul cel de pe urmă.

„Că în vremurile cele de-apoi, zice, se vor depărta unii de la credinţă, luând aminte la duhurile cele înşelătoare, şi la învăţăturile cele diavoleşti, ale celor ce grăiesc minciuni, fiind la a lor ştiinţă (conştiinţă) aprinşi, opresc a se însura.” „Dar ce, zici tu, oare noi nu împiedicăm de a se însura?” Nu împiedicăm pe cei ce voiesc, ci pe cei ce nu voiesc a se însura îi îndemnăm spre feciorie. Altceva este a împiedica, şi altceva a lăsa pe cineva stăpân pe voinţa sa. Că cel ce împiedică, deodată face aceasta, în timp ce acela care recomandă fecioria ca ceva mai bun, n-o face împiedicând a se însura, ci îndemnând spre viaţa feciorelnică.

„Oprind a se însura, zice, a se feri de bucatele pe care Dumnezeu le-a făcut spre împărtăşire cu mulţumire celor credincioşi, şi care au cunoscut adevărul.” Bine a zis el „care au cunoscut adevărul”. Aşadar, cele dinainte erau numai tipuri, căci nimic nu este necurat prin natura sa, ci necurăţenia vine prin conştiinţa celui ce se împărtăşeşte.

Dar pentru ce oare i-a depărtat de unele mâncăruri? Fiindcă a voit a tăia îmbuibarea. Dacă ar fi zis: „să nu mâncaţi, pentru ca să nu vă îmbuibaţi”, poate că ei nu ar fi primit acest sfat cu plăcere, acum însă faptul 1-a îngrădit prin lege, ca astfel cu mai mare teamă să se depărteze de acele mâncăruri. Căci, de pildă, peştele este cu mult mai necurat decât porcul - ceea ce este arătat - şi cu toate acestea Moise nu i-a îndepărtat de mâncarea peştelui. Cât de vătămătoare era îmbuibarea lor cu mâncăruri, ascultă pe Moise, care grăieşte: ***„a mâncat Iacov, s-a îngrăşat Israel şi s-a făcut îndărătnic; îngrăşatu-s-a, îngroşatu-s-a şi s-a umplut de grăsime; a părăsit pe Dumnezeu”.*** (Deuteronom 32, 15) Mai este apoi şi o altă cauză, ca nu cumva dezgustându-se, la urmă să ajungă a tăia boi şi oi, de aceea de la început Moise i-a oprit de la celelalte.

Necurat, dar, este cel nemulţumitor, cel spurcat, cel pângărit cu cugetul. „Acestea cugetă-le, acestea cercetează-le în amănunt în tine” zice, căci expresia: „hrănindu-te cu cuvintele credinţei”, aceasta înseamnă: „Nu îndemna numai pe alţii, zice, ci şi tu singur hrăneşte-te folosind cuvintele credinţei.” „Hrănindu-te cu cuvintele credinţei, zice, şi ale bunei învăţături, căreia ai urmat. Iar de basmele cele lumeşti şi băbeşti te fereşte.” De ce n-a zis: „împiedică asemenea basme”, ci „te fereşte”? Este ca şi cum ar fi zis: „nici de vorbă chiar să nu stai cu aceia, ci gândeşte-te în sinea ta că niciodată nu vei folosi cu nimic luptându-te cu cei stricaţi, doar dacă nu vom găsi vreo vătămare în fuga de a nu sta de vorbă cu ei”.

„***Deprinde-te (exercită-te) pe tine spre dreapta-credinţă”, adică spre o viaţă curată, spre o purtare bună, căci aceasta este evlavia, sau buna-credinţă.*** Cel ce se exercită, toate le face - chiar nefiind în toiul luptelor - de toate se depărtează, totdeauna este cu ochii în patru, are pe faţă multă sudoare. „Deprinde-te pe tine spre buna-credinţă, zice, că obişnuinţa cea trupească spre puţin este folositoare, iar buna-credinţă spre toate este folositoare, având făgăduinţa vieţii acesteia de acum, precum şi a celei viitoare.”

Dar de ce oare a pomenit el aici de gimnastica trupească? Voind ca prin comparaţie să arate superioritatea celei duhovniceşti; că gimnastica trupească are şi oboseli multe, deşi nu poartă cu sine vreun folos vrednic, în timp ce gimnastica cea duhovnicească are folos îmbelşugat şi veşnic, după cum arată şi acolo unde zice: „femeile, în îmbrăcăminte cuviincioasă, făcându-şi lor podoabă din sfială şi din cuminţenie, nu din păr împletit şi din aur, sau din mărgăritare, sau din veşminte de mult preţ; ci, din fapte bune, precum se cuvine unor femei temătoare de Dumnezeu”.

Virtutea necesită osteneli; virtutea după adevăr este bună, iar nu bogăţia

„Vrednic de credinţă este acest cuvânt şi vrednic de toată primirea, fiindcă pentru aceasta ne şi ostenim şi suntem ocărâţi şi ne luptăm”, zice. Pavel era ocărât, şi tu te necăjeşti în sine-ţi că nu eşti lăudat? Pavel se ostenea, şi tu voieşti a te dezmierda? Dar dacă el s-ar fi dezmierdat, nu ar fi reuşit în atâtea lucruri mari. Căci dacă lucrurile cele pământeşti, trecătoare şi supuse stricăciunii, niciodată nu vin de-a gata oamenilor, fără muncă şi sudori, apoi cu atât mai mult cele sufleteşti.

„Da, zici tu; însă prin furt, de multe ori, şi fără muncă a câştigat cineva averi. Dar, chiar aşa dacă ar veni acele averi, totuşi paza şi scăparea lor nu este fără osteneli, ci trebuie ca cineva să se ostenească şi să sufere tot felul de neajunsuri, nu mai puţin ca cel care le muncise. Şi nu mai spun că mulţi ostenindu-se şi îndurând tot felul de neajunsuri, s-au văzut înşelaţi, chiar la gura limanului, din pricina vreunui vânt puternic, aşa că speranţele cele mai bune pe care le aveau s-au scufundat în valuri. Printre noi însă nimic de acest fel nu se întâmplă, fiindcă Dumnezeu este Cel ce a făgăduit: „nădejdea nu ruşinează”. (Romani 5, 5)

Sau poate nu ştiţi voi înşivă, cum strâmtorându-vă în cele pământeşti, după mii de osteneli, şi încă tot nu v-aţi folosit de roade, sau că poate de multe ori a venit moartea mai înainte, sau că s-a întâmplat vreo prefacere a împrejurărilor, sau că a venit vreo boală, sau că s-au aruncat asupra voastră clevetiri, sau poate şi vreo altă cauză - căci multe sunt cele omeneşti - care s-au năpustit asupra voastră cu toată

puterea? „Dar, zici tu, pe cei ce reuşesc, pe cei ce cu puţine osteneli şi-au adunat bunuri mari, nu-i vezi?” Ce bunuri? „Bani, case, pământ, atâtea şi atâtea, cete de slugi, argint şi aur; pe aceştia nu-i vezi?”

Şi acestea le numeşti tu bunuri? Şi nu-ţi acoperi obrazul, nici nu te ascunzi de ruşine, vorbind aşa, tu, om care filosofezi despre cer, iar acum stai pironit la lucrurile cele pământeşti, şi numeşti bunuri cele ce nu sunt vrednice de nici un cuvânt? Dacă acestea sunt bunuri, nu mai rămâne nici o îndoială că trebuie a numi buni şi pe cei ce-şi agonisesc asemenea lucruri, fiindcă cel ce are ceva bun, cum să nu fie şi el bun? Deci ce? Spune-mi; când cei ce au asemenea averi, răpesc şi înşală, noi îi vom numi buni? Că dacă bogăţia este un bun, însă se adună prin lăcomie şi răpiri, apoi cu cât va spori, cu atâta va face mai bun pe cel ce o are. Prin urmare, cel ce răpeşte şi este lacom, este bun.

Ai văzut cum aceste argumente sunt contrare? „Dar dacă poate n-a câştigat bogăţia cu răpiri şi lăcomii?”, zici tu. Şi cum s-ar putea aceasta, fiindcă patima de averi este grozavă. „Se poate”, zici tu; eu însă zic că nu se poate, de vreme ce şi Hristos a afirmat aceasta, zicând: ***„Faceţi-vă prieteni cu bogăţia nedreaptă”.*** (Luca 16, 9)

„Dar dacă el, de pildă, a avut moştenire de la tatăl său?”, zici tu. Apoi, desigur că a primit pe cele strânse cu nedreptate. Căci, cu siguranţă, bunicul tatălui său n-a fost bogat de la Adam, ci mai înainte de el au fost mulţi alţii, iar printre toţi aceia se va fi găsit vreunul care a luat pe nedrept de la alţii.

„Dar ce, zici tu, Avraam a avut avere nedreaptă? Dar Iov, acel om drept, neprihănit, cinstitor de Dumnezeu, el, care fugea de orice lucru rău?” Apoi averile acelora nu erau în aur sau argint, nici în clădiri, ci în vite, iar acesta din urmă (Iov) era bogat în Dumnezeu sau în faptele cele după Dumnezeu. Cum că el era bogat în vite, se vede de acolo că cel ce a scris cartea lui şi toate împrejurările petrecute cu acel fericit, zicând că i-au murit atâtea cămile, atâţia cai şi asini, n-a mai spus că venind toţii i-au răpit tezaurele lui de aur. De altfel, şi Avraam era bogat în slugi. „Dar, zici tu, n-a cumpărat cu bani acele slugi?” Deloc. De aceea şi spune Scriptura că erau oamenii casei trei sute optsprezece. Pe lângă acestea mai avea şi oi şi boi. „Atunci, zici tu, de unde a trimis aur Rebecăi?” A primit daruri din Egipt, iar nicidecum n-a răpit şi n-a nedreptăţit pe cineva.

Deci, spune-mi: cum te-ai îmbogăţit tu? De la cine ai luat? Cum s-a îmbogăţit celălalt? „De la bunic”, zici tu, iar celălalt spune că are averea de la tatăl său. Aşadar, vei putea tu - chiar dacă te-ai ridica din multe generaţii din trecut - să-mi arăţi că aceste averi au fost câştigate cinstit? Nu vei putea face aceasta, şi suntem

nevoiţi să admitem că începutul şi baza ei a fost din nedreptate. Cum aşa? Apoi Dumnezeu dintru început n-a făcut pe cel bogat, sau pe cel sărac, sau că făcându-i, aceluia i-a arătat tezaure de aur nenumărate, iar acestuia nimic, ci 1-a lipsit şi de căutarea aurului şi i-a făcut pe amândoi deopotrivă, şi pământul aparţine amândurora. Şi dacă pământul este obştesc, apoi cum tu ai atâtea şi atâtea hectare, în timp ce vecinul tău nu are nici o palmă de pământ? „Tatăl meu, zici, mi-a dat.” Dar el de la cine a primit? „De la strămoşi”, zici, aşa că tot ridicându-te, de nevoie vei găsi începutul.

A devenit bogat Iacob, însă el şi-a luat plata ostenelilor sale. Dar, nici pentru acestea nu mă voi certa. Fie averea dreaptă, şi tu străin de orice răpire, căci nu poţi fi tu răspunzător de cele răpite de tatăl tău; ai să stăpâneşti cele răpite, dar n-ai răpit tu. Chiar zici că nici el n-a răpit, atunci cum de a avut atâta aur izvorât ca din pământ? De unde? Cu toate aceasta, bogăţia este un bun? Nicidecum. „Însă, zici tu, nici un rău nu este.” Dacă cel ce o are nu este lacom, dacă împărtăşeşte din ea celor lipsiţi, nu este un rău, iar dacă nu împărtăşeşte nimănui, atunci bogăţia lui e un rău mare. „Întrucât nu face vreun rău, zici tu, nu este rea, chiar dacă nu face nici un bine.” Bine!

Dar aceasta oare nu este un rău, de a avea tu singur cele ce sunt ale stăpânului, şi de a te bucura tu singur din cele ce sunt obşteşti? Sau poate nu este al lui Dumnezeu pământul şi plinirea lui? Deci, dacă cele ale noastre sunt ale Stăpânului nostru comun, apoi sunt şi ale celor dimpreună cu noi, căci toate ale Stăpânului sunt comune.

Sau nu vedem aceasta petrecându-se şi în casele cele mari? De pildă: la toţi se dă deopotrivă traiul zilnic, fiindcă sunt toate date din tezaurul stăpânului, iar casa stăpânului aparţine tuturor. Comune sunt şi toate cele împărăteşti: oraşele, târgurile, pieţele, drumurile şi locurile de plimbare, şi toţi se împărtăşesc deopotrivă din ele.

Şi tu priveşte iconomia lui Dumnezeu: a făcut ca totul să fie obştesc, ca măcar de acestea să se ruşineze neamul omenesc. De pildă, aerul, soarele, apa, pământul, cerul, marea, lumina, stelele, pe toate acestea le împarte tuturor deopotrivă, ca unor fraţi. Ochii, i-a făcut tuturor la fel, trup la fel, suflet la fel, aceeaşi făptură la toţi deopotrivă, pe toate din pământ, toţi dintr-un singur om, toţi în aceeaşi casă. Şi, cu toate acestea, nimic nu ne sfieşte. A făcut şi altele comune, ca, de pildă, băile, cetăţile, grădinile de plimbare etc. Şi priveşte că în cele comune nu este nici o ceartă între oameni, ci toate se petrec în mod paşnic, iar când cineva încearcă să răpească ceva din bunul obştesc şi să şi-1 însuşească, atunci începe

cearta, ca şi cum însăşi natura s-a scandalizat; adică Dumnezeu strângându-ne din toate părţile la un loc, noi ne certăm şi ne dezbinăm, spre a ne însuşi nouă o parte din cele obşteşti, şi zicem: „al meu, al tău”. Atunci începe cearta şi lupta, iar unde nu sunt acestea, nu este nici ceartă. Aşa că noi suntem născuţi cu astfel de sentimente, care sunt chiar şi după natură.

Pentru ce, de pildă, nimeni nu este pedepsit fiindcă a umblat prin piaţă? Fiindcă piaţa este comună tuturor, în timp ce pentru case şi bani îi vedem pe toţi judecându-se. Cele absolut necesare sunt la dispoziţia obştii, în timp ce noi nu păzim principiul obştesc nici măcar în cele mici. Dumnezeu de aceea ne-a pus la dispoziţia noastră toate cele mari, ca de la acelea să ne învăţăm să avem totul în comun, iar noi nici aşa nu ne învăţăm. Dar, după cum am zis, cum poate fi bun cel ce are avere? Aceasta nu este cu putinţă decât numai atunci când el va da şi celor ce nu au.

Când nu are, atunci este bun, când dă şi celor ce nu au, atunci este bun, dar când are şi nu dă nimănui, nu este bun. Cum să fie bun, dacă din averea lui nu izvorăsc decât rele? Aşadar, nu a avea averi face pe cineva a fi bun, ci a nu avea deloc. Aşadar, nu bogăţia este ceva bun, ci, dacă unii au averi, şi vor împărtăşi din ele celor lipsiţi, fără a mai lua înapoi, atunci vor fi buni - pe când dacă vom lua înapoi, nu vom fi buni - şi atunci cum ar putea fi bună averea? Deci, iubitule, nu numi bogăţia ca fiind bună. Să ai cugetul tău curat, judecata ta dreaptă, şi atunci şi bogăţia va fi bună, şi tu în acelaşi timp vei fi bun.

Cunoaşte mai întâi cele ce cu adevărat sunt bunuri. Şi care sunt acelea? Virtutea şi iubirea de oameni; acestea sunt bunuri, iar nu aceia care doar posedă bunuri. Dacă, deci, tu vei fi milostiv după regula aceasta, cu cât vei avea mai multe din acestea, cu atât vei fi considerat mai mult ca om bun - pe când dacă vei fi bogat numai în averi, nu vei fi considerat aşa.

Deci, iubiţilor, să devenim buni în aşa fel, încât să ne putem învrednici şi de bunurile viitoare, prin Hristos Iisus, Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea si în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XIII - Împotriva îmbuibării pântecelui şi a desfătărilor ce se obţin prin multe feluri

Acestea să le porunceşti şi să-i înveţi. Nimeni să nu dispreţuiască tinereţile tale, ci fă-te pildă credincioşilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa, cu curăţia. Până voi veni eu, ia aminte la citit, la îndemnat, la învăţătură. Nu fi nepăsător faţă de harul care este întru tine, care ţi s-a dat prin prorocie. (I Timotei 4, 11-14)

Dintre faptele omeneşti, unele au nevoie de învăţătură, iar altele de poruncă. Căci dacă porunceşti lucrurile care trebuie învăţate, te vei face de râs; şi de vei învăţa acelea pentru care trebuie să porunceşti, tot aşa vei suferi.

De pildă: pentru ca cineva să nu fie rău, nu trebuie să înveţi, ci să porunceşti şi să opreşti cu multă autoritate; asemenea şi pentru ca cineva să nu cadă în practicile iudeilor este nevoie de poruncă. Când însă spui că trebuie împărţite săracilor averile pe care le are cineva, că trebuie să duci o viaţă feciorelnică, dacă vorbeşti despre credinţă, aici este nevoie de învăţătură. De aceea şi Pavel pe amândouă le pune aici: ***„Porunceşte şi învaţă”***, zice. De pildă, dacă cineva are atârnat la gât hârtiuţă pentru combaterea bolii, şi dacă face aceasta, deşi ştie că e un lucru rău, este nevoie numai de poruncă; iar dacă o face din neştiinţă, atunci este nevoie de învăţătură.

„Nimeni să nu dispreţuiască tinereţile tale”, zice el. ***Ai văzut că preotul trebuie şi să poruncească şi să grăiască cu autoritate şi nu doar să înveţe***? Tinereţea este ceva lesne de dispreţuit în urma prejudecăţilor comune; de aceea apostolul zice: „Nimeni să nu dispreţuiască tinereţile tale”, fiindcă dascălul trebuie să fie cinstit şi nu defăimat.

„***Dar, zici tu, cum i se va putea vedea blândeţea şi bunătatea lui, dacă nu va fi dispreţuit?*** Apoi în cele cu privire la el, dispreţuiască-se, şi să rabde — căci aşa reuşeşte cu învăţătura —, pe când în cele cu privire la alţii, nicidecum, fiindcă atunci n-ar mai fi blândeţe, ci răceală. ***„Dacă tu te răzbuni, zice, pentru vorbele proaste spuse despre tine, sau de batjocuri şi bârfe, după dreptate vei fi învinovăţit; dar când te îngrijeşti de mântuirea altora, atunci porunceşte cu autoritate, căci aici nu mai este nevoie de blândeţe, ci de autoritate, ca nu cumva să se vatăme lucrul obştesc,”*** Fie că spune aceasta, fie: ***„nimeni să nu te dispreţuiască pentru tinereţea ta, întrucât vei da dovadă de o viaţă demnă, nimeni nu are dreptul să te dispreţuiască din pricina vârstei tale, ci mai cu seamă să te admire”.***

„Ci fă-te pildă credincioşilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credinţa, cu curăţia", şi, într-un cuvânt, ***„întru toate arată-te pe tine pildă de fapte bune"*** (Tit 2, 7), adică „***fii tu prototip al vieţii, stând înaintea păstoriţilor ca o icoană vie, ca o lege însufleţită, ca un îndreptar, ca un monument viu al bunei vieţuiri, căci aşa trebuie să fie dascălul.*** „Cu cuvântul", deoarece se cere grăirea cu uşurinţă; „cu petrecerea (purtarea)", ca astfel, zice, să fii pus în biserică spre imitare. „Cu dragostea, cu credinţa, cu curăţia. Până voi veni eu, ia aminte la citit, la îndemnat, la învăţătură", zice.

Lui Timotei îi porunceşte să fie cu luare-aminte la citire. Să auzim cu toţii şi să ne învăţăm să nu fim neglijenţi şi nepăsători în citirea şi meditarea la cuvântul Sfintei Scripturi. Iată iarăşi: „Până ce voi veni", zice. Priveşte cum îl mângâie, căci era normal ca Timotei ca un copil orfan să-1 caute pe apostol. „Până voi veni, zice, păzeşte (ia aminte la) citirea" — Sfintelor Scripturi —, „şi mângâierea" — cea către ei — „şi învăţătura". Nu fi nepăsător faţă de darul ce este întru tine, care ţi s-a dat prin prorocie" — vorbeşte aici de învăţătură — „cu punerea mâinilor mai-marilor preoţilor". Aici el nu vorbeşte de presbiteri sau preoţi, ci de episcopi, fiindcă nu presbiterii hirotoneau pe episcop.

Cugetă la aceasta, ţine-te de aceasta. (4, 15) Priveşte cum îl sfătuieşte de mai multe ori în şir pentru acelaşi lucru, voind prin aceasta să arate că dascălul mai ales cu asemenea lucruri trebuie să se ocupe.

Ia aminte la tine însuţi şi la învăţătură; stăruie în aceasta (4, 16), adică ***„ia aminte la tine însuţi, şi învaţă şi pe alţii". „Că acestea făcând, şi pe tine te vei mântui, şi pe cei ce te vor asculta."*** Căci cel ce se obişnuieşte cu cuvintele învăţăturii, el mai întâi se foloseşte, fiindcă prin cele cu care sfătuieşte pe alţii se va umili şi el. Nu s-au spus acestea numai către Timotei, ci către toţi. Dar dacă el spune acestea celui ce învia pe cei morţi, apoi ce vom zice noi? Şi Hristos zice: ***„orice cărturar cu învăţătură despre Împărăţia Cerurilor este asemenea unui om gospodar, care scoate din vistieria sa noi şi vechi".*** (Matei 13, 52) Şi iarăşi fericitul Pavel zice: ***„prin răbdarea şi mângâierea, care vin din Scripturi, să avem nădejde".*** (Romani 15, 4) Dar mai cu seamă el însuşi făcea aceasta, învăţând, la picioarele lui Gamaliel, legile părinteşti, încât şi după acestea el lua aminte la citire. Cel ce sfătuieşte pe alţii la asemenea îndeletniciri, mai întâi el însuşi face aşa.

Ai văzut deci, cum el într-una face uz de mărturiile Sfintei Scripturi, şi cum scoate din ele sensul profund, mistic sau alegoric ? Apoi Pavel este cu băgare de

seamă la citire - fiindcă nu mică este folosinţa ce o poate scoate cineva din citirea Sfintelor Scripturi - şi noi ne trândăvim, sau le ascultăm cu neîngrijire?

„Ca învăţătura ta arătată să fie întru toate." Ai văzut că apostolul voia ca Timotei şi în aceasta să se arate mare şi minunat; şi cum el avea încă nevoie de învăţătură, îi zice: „ca învăţătura ta să fie arătată întru toate", adică nu numai în viaţă, ci şi în cuvântul învăţăturii.

Pe cel bătrân să nu-1 înfrunţi. (5, l) Aşadar, este vorba aici de cel învestit cu demnitatea preoţească — pe bătrân să nu-1 înfrunţi, să nu-1 dojeneşti cu asprime? Eu cred că nu, ci vorbeşte în genere despre orice om bătrân. „Dar dacă are nevoie de îndreptare?" Ei, atunci ***„să vorbeşti şi să te porţi cu el, zice, după cum te-ai purta faţă de tatăl tău care a greşit."***

Pe femeile bătrâne îndeamnă-le ca pe nişte mame, pe cele tinere ca pe surori, în toată curăţia. (5, 2) ***„Chiar prin firea lucrurilor, zice, este greu a certa pe cineva, şi mai cu seamă pe un bătrân să-1 certe un tânăr, negreşit că faptul este prea îndrăzneţ. Dar tu, zice, mângâie-1 prin modul vorbirii şi prin blândeţe."*** Căci este cu putinţă a certa pe cineva cu blândeţe, dacă cineva voieşte; se cere multă prudenţă, însă este cu putinţă. „Pe cele tinere ca pe nişte surori", zice. De ce oare şi aici, tot în acest chip, îl povăţuieste să se poarte? Lasă să se înţeleagă iarăşi cutezanţa lui din cauza vârstei. Trebuie şi aici a mângâia şi a îndrepta lucrurile cu blândeţe şi, apoi, adaugă: „întru toată curăţia". „Să nu-mi spui, zice, numai de păcatul împreunării, ci nici chiar pricină de bănuială să nu dai." Fiindcă prin vorbirea cu femei tinere cu greu poate cineva a se feri de bănuieli, iar episcopul trebuie a face şi aceasta, pentru aceea zice: „cu toată curăţia". Ce spui? Porunceşti acestea lui Timotei? „Da! răspunde el; fiindcă prin el eu vorbesc lumii întregi."

Deci, dacă lui Timotei îi porunceşte acestea, apoi fiecare poate să înţeleagă cum trebuie să fie el, nici pricină de bănuială să nu dea, şi nici vreo umbră cât de mică de pretext să nu procure celor ce ar voi să-1 defaime.

Pe văduve cinsteşte-le, dar pe cele cu adevărat văduve. (5, 3) Dar oare de ce nu vorbeşte nimic de feciorie, şi nici nu zice „cinsteşte pe fecioare?" Mie mi se pare că pe atunci nu erau, sau că poate dispăruseră, după cum lasă a se înţelege mai departe, zicând: ***căci unele s-au şi abătut, ca să se ducă după Satana.*** (5, 15)

„Pe văduve cinsteşte-le, dar pe cele cu adevărat văduve", zice. Prin urmare se poate să nu aibă bărbat, şi cu toate acestea să nu fie văduvă, după cum se întâmplă şi în cazul fecioarei; căci nu e de ajuns să nu fie măritată în regulă, ci este nevoie şi de

altele multe, ca, de pildă, să fie neprihănită, statornică şi credincioasă. Tot aşa şi cu văduva, fiindcă şi ea are nevoie de multă cinste, şi pe drept cuvânt, de vreme ce nu are bărbat, iar faptul acesta se pare a fi de ocară şi de rău augur pentru cei mulţi. De aceea apostolul voieşte ca văduva să se bucure de multă cinste din partea preotului, mai ales dacă ea este şi vrednică de aceasta.

Dacă vreo văduvă are copii sau nepoţi, aceştia să se înveţe să cinstească mai întâi casa lor şi să dea răsplătire părinţilor. (5, 4) Priveşte înţelepciunea lui Pavel, cum în multe părţi îndeamnă ascultătorii prin raţionamente omeneşti, căci n-a spus aici ceva mare şi înalt, ci ceea ce purcede dintr-o conştiinţă curată: „şi răsplătiri să dea părinţilor”, zice. Cum? ***„Te-ai bucurat de creştere, de educaţie, de multă cinste; s-au dus aceia, şi tu n-ai putut să le întorci răsplata. Ei bine, copiii acesteia nu i-ai născut tu, şi nici nu i-ai crescut singură; deci răsplăteşte acelora, întorcându-le datoria prin copiii ce-i ai sub îngrijire.”***

„Aceştia să se înveţe să cinstească mai întâi casa lor.” Aici arată în mod simplu că trebuie să faci bine. ***„Pentru că lucrul acesta este bun şi primit înaintea lui Dumnezeu.”*** Fiindcă a zis: „pe cele cu adevărat văduve”, spune mai departe şi care este cu adevărat văduvă.
Cea cu adevărat văduvă şi rămasă singură are nădejdea în Dumnezeu şi stăruieşte în cereri şi în rugăciuni, noaptea şi ziua. Iar cea care trăieşte în desfrânări, deşi vie, e moartă. (5, 5-6) Dacă cineva, zice, nu duce o viaţă lumească, şi se găseşte în văduvie, aceasta este cu adevărat văduvă. Cea care nădăjduieşte în Dumnezeu precum trebuie, cea care stăruie în rugăciuni ziua şi noaptea, aceasta este cu adevărat văduvă, căci apostolul admiră şi pe văduva care îşi creşte bine copiii. „Iar cea văduvă şi singură” , zice, adică cea care nu are copii, pe care o şi mângâie zicând că mai ales aceasta este văduvă, când este lipsită nu numai de mângâierea bărbatului, ci chiar şi de a copiilor, însă aceasta are pe Dumnezeu în locul tuturor. ***„Nu este inferioară cea care nu are copii, ci ce îi lipseşte prin aceea că nu are copii, o împlineşte cu mângâierea ce i se acordă. Nu fi deci tristă, zice, când auzi că trebuie a creşte copii, iar tu nu ai, şi că prin aceasta ţi s-a împuţinat demnitatea ta; pentru că eşti cu adevărat văduvă.”***

„Iar cea care trăieşte în desfrânări, deşi vie, e moartă.” Fiindcă multe femei, având copii, preferă văduvia, nu ca să împiedice aşa-zisele pofte ale vieţii, ci încă mai mult să le aprindă, ca astfel să aibă înlesnire să le facă pe toate, şi să se lase cu mai multă libertate în voia poftelor lor lumeşti. Ce spune apostolul? „Iar cea care trăieşte în desfrânări, deşi vie, e moartă.” Ce spui? Aşadar, femeia văduvă nu trebuie să petreacă? „Nu! zice el; că dacă petrecerea nu este trebuitoare nici unei vârste mai înaintate, nici unei firi slabe, ci încă pricinuitoarea morţii, şi a morţii

celei veşnice, apoi ce am putea zice de bărbaţii care petrec? Cu drept cuvânt, deci, zice: „Iar cea care trăieşte în desfrânări, deşi vie, e moartă.”

Să vedem acum care este treaba celor vii, şi care a celor morţi, şi atunci vom vedea în care parte să punem pe o asemenea femeie. ***Cei ce vieţuiesc lucrează cele ale vieţii viitoare, ale adevăratei vieţi. Şi care anume sunt cele ale vieţii viitoare, pentru care noi suntem datori a ne ocupa toată viaţa, ascultă pe Hristos zicând: „Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost şi Mi-aţi dat să mănânc; însetat am fost şi Mi-aţi dat să beau; străin am fost şi M-aţi primit.”*** (Matei 25, 34-35) Aşadar, ***cei vii nu numai prin aceasta se deosebesc de cei morţi, că văd soarele şi respiră aerul, ci făcând un bine oarecare, deoarece dacă nu au această virtute, cu nimic nu vor fi mai buni decât cei morţi.***

Şi ca să afli că aşa este, ascultă cum şi murind cineva trăieşte: ***„Nu este Dumnezeul morţilor, ci al viilor”.*** (Matei 22, 32) „Dar şi aceasta este o taină”, zici. Aşadar, să dezlegăm amândouă aceste probleme. Moare cineva trăind, când îşi petrece viaţa în desfătări. Cum? Un asemenea om trăieşte numai pentru pântece şi cu pântecele, iar cu celelalte simţiri deloc. Cum? El nu vede ceea ce trebuie să vadă, nu aude ceea ce trebuie să audă, nu grăieşte ceea ce trebuie să grăiască, şi nici nu face ceea ce fac cei vii, ci după cum cel întins pe pat are ochii închişi, şi nu mai simte nimic din cele ce se petrec, tot aşa şi acesta, sau mai bine zis, chiar mai rău decât cel mort. Căci acela este deopotrivă de nesimţitor şi în cele bune ca şi în cele rele, pe când acesta simte numai pe cele rele, în timp ce pe cele bune nu le simte deloc şi rămâne nemişcat. Nimic din cele ale vieţii viitoare nu-1 mişcă, aşa că deja a murit şi se găseşte ca într-o groapă întunecată, sau ca într-o peşteră plină de toată necurăţia, căci 1-a primit în pântecele ei şi îl ţine veşnic în întuneric ca pe cei morţi.

Când el îşi petrece întreaga viaţă mâncând şi îmbătându-se, oare nu este în întuneric? Oare nu este mort? Şi chiar dimineaţa când se pare că ar fi treaz, el totuşi nu are o privire curată, din cauză că nici seara nu se poate stăpâni de a nu bea vin, iar în viitor este stăpânit veşnic de pofta de a bea. Îl poate vedea cineva petrecând prin târguri şi înainte de prânz şi la amiază, iar noaptea întreagă o petrece într-un somn adânc, şi mai cu seamă dimineaţa. Dar pe un asemenea om îl vom număra noi cu cei vii? Şi ce ar putea spune cineva de viforul cel mare de furtuni ce a pătruns în sufletul şi în trupul său din cauza dezmierdărilor? După cum întunericul cel într-una provocat de nori nu lasă raza soarelui să strălucească precum trebuie, aşa şi aburii ce se ridică din vin şi dezmierdări împiedicând creierul (encefalul) şi stând deasupra lui ca un nor gros, nu lasă cugetul să se

întindă mai departe de el, şi-1 ţin prizonier ca într-o noapte întunecată. Câtă vijelie nu este oare înăuntrul acestui om? Precum se întâmplă în timpul inundaţiilor, când apa năvăleşte înăuntrul caselor trecând până şi prin uşi, iar pe cei dinăuntru îi vedem pururea tulburaţi şi îngrijoraţi, întrebuinţând felurite vase şi bureţi, şi multe altele, spre a seca apa, ca nu cumva să atace temeliile casei, şi toate cele dinăuntru să le facă nefolositoare, tot asemenea şi sufletul pătimeşte, când este inundat cu multele dezmierdări, căci i se tulbură facultăţile gândirii, care nu mai au puterea de a împrăştia întunericul deja intrat, şi pe cel ce încă intră din cauza beţiei, pentru care mare este vijelia în interiorul acestui om.

Să nu te uiţi numai la faţa lui veselă şi veşnic rânjitoare, ci cercetează şi cele dinăuntrul său, şi atunci îl vei vedea plin şi încărcat de nelinişte şi tristeţe; şi dacă ar fi cu putinţă a supune unei cercetări amănunţite pe un asemenea suflet, 1-ai vedea tulburat, mâhnit şi ruşinat. Cu cât trupul se îngraşă mai mult, cu atât şi sufletul se ruşinează mai mult; devine mai slab, şi mai mult se îngroapă şi afundă în păcate. Şi după cum se petrece cu lumina ochiului, când albeaţa ochilor este îngroşată pe deasupra, iar vederea nu are putere să se întindă atât cât trebuie, fiind împiedicată raza de acea îngroşare, şi din această cauză de multe ori se găseşte bolnavul în cel mai mare întuneric, tot asemenea e şi cu trupul care, îmbuibat prin mâncăruri şi băuturi, se îmbracă cu grăsime, sau mai bine zis cu tâmpirea minţii.
Cei morţi, apoi, putrezesc şi se deformează, iar din trupurile lor curge mult venin.

Dar aceasta se poate vedea şi cu femeia ce se desfătează: scurgeri dese de sânge, sughiţuri, râgâituri, guturai, greaţă, iar pe celelalte, care sunt ruşinoase, le trec cu vederea. Atât de mare este tirania dezmierdărilor, încât chiar fapte de acelea despre care ne ruşinăm a vorbi, pe acestea le face. Cum? Apoi trupul se topeşte pe nesimţite din toate părţile. Dar ce este dacă ea mănâncă şi bea? Căci aceasta nu este dovadă de o viaţă omenească, fiindcă şi animalele mănâncă şi beau. Aşadar, dacă sufletul ei este mort, ce folos mai are de pe urma mâncării şi băuturii? Căci nici haina cea colorată cu care ar fi îmbrăcat un trup mort, nu i-ar fi de nici un folos, tot aşa şi un suflet mort nu poate folosi un trup îmbrăcat în haine fie ele cât de scumpe. Când ea pururea vorbeşte despre bucătari, despre brutari, şi nimic evlavios nu grăieşte, apoi oare n-a murit?

Ce este omul, vom vedea. Cei din afară zic că omul este o fiinţă logică (cuvântătoare), muritor, primitor de ştiinţă şi de înţelepciune, dar noi nu vom rămâne numai la această definiţie, ci vom întinde definiţia mai departe, aducând mărturii din Sfânta Scriptură.

Aşadar, unde anume a dat definiţia omului? Ascultă ce spune ea: ***„Era, zice, om.”*** Cum? ***„Fără prihană şi drept, se temea de Dumnezeu şi se ferea de ce este rău.”*** (Iov l, l) Acesta este omul. Şi iarăşi în altă parte zice: ***„Omul drept umblă pe calea lui fără prihană.”*** (Pilde 20, 7)

Pe cei ce nu sunt în acest chip, chiar de ar avea înţelepciune, chiar de ar fi primitori de ştiinţă cât de multă, totuşi Sfânta Scriptură nu obişnuieşte a-i numi oameni, ci câini, şi cai, şi vipere, şi şerpi, şi vulpi, şi lupi, şi în fine, ceea ce este mai de dispreţuit dintre fiare. Deci, dacă acesta este om, apoi cel ce petrece în dezmierdări nu este om. **Cum ar putea fi, dacă el de nimic din acestea nu se interesează?** Nu este cu putinţă ca desfătarea şi cu trezvia să se găsească împreună, fiindcă sunt contrare una alteia. Aceasta o spun si cei din afara credinţei creştine, că: „Pântecele gras, nu naşte (produce) minte ascuţită .” Dar, mai ales, Scriptura obişnuieşte a-i numi pe aceştia oameni fără suflet, ***„pentru că sunt numai trup”*** (Facerea 6, 3), deşi aveau suflete, însă erau moarte. După cum zicem pentru cei virtuoşi că întru totul sunt suflet, întru totul duh, tot aşa şi pentru cei contrari. Astfel şi Pavel zicea: ***„voi nu sunteţi în trup”***, fiindcă nu făceau cele ale trupului. Astfel, cei ce se desfătează, nu sunt în suflet, nu sunt în duh.

Împotriva îmbuibării pântecelui şi a desfătărilor ce se obţin prin multe feluri

„Iar cea care trăieşte în desfătări, deşi vie, e moartă.” Ascultaţi acestea voi, care tot timpul îl petreceţi în desfătări şi beţii, voi care pe cei săraci îi treceţi cu vederea, sfârşiţi şi murind de foame, iar voi necontenit muriţi în desfătări. Două morţi deodată faceţi: cea a celor nenorociţi, şi cea a voastră chiar, amândouă venite din necumpătare. Dacă voi aţi amesteca îmbuibarea voastră la un loc cu sărăcia acelora, două vieţi aţi face.

De ce îţi spargi pântecele tău cu îmbuibările? De ce slăbeşti de tot pe cel al săracului prin foame? Pe al tău îl faci a putrezi de tot prin mâncăruri mai mult decât trebuie, iar pe al săracului îl usuci mai mult decât trebuie. Gândeşte-te ce ajung cele din mâncare, cum se prefac şi ce anume ajung. Oare nu-ţi vine greu chiar şi să auzi? De ce, dar, te ocupi de cele de prisos pe care ai să le lepezi afară? Că nimic altceva nu este prisosul îmbuibărilor decât prisosinţă în materii fecale. Căci şi natura îşi are măsura sa, aşa că ceea ce este mai mult decât trebuie, nu mai este hrană, ci vătămare şi materii fecale mai multe.

Hrăneşte-ţi trupul, dar nu-1 omorî. De aceea s-a numit hrană, nu ca să pierdem trupul, ci ca să-1 hrănim. De aceea cred că hrana se preface în materii fecale şi se

leapădă afară, ca să nu fim îndrăgostiţi de dezmierdări; că dacă n-ar fi aşa, şi nici nu ar ajunge a fi nefolositoare sau nici nu ne-ar vătăma trupul, n-am înceta desigur a ne mânca unii pe alţii. Dacă pântecele ar consuma totul pe cât am voi noi, mii de războaie şi de lupte ar vedea omul petrecându-se. Dacă noi chiar şi acum, în timp ce unele din mâncăruri sunt aruncate afară, prin intestine, iar altele prefăcute în sânge şi salivă nefolositoare şi false, şi încă ne petrecem timpul în dezmierdări, şi de multe ori averi întregi le cheltuim cu mesele, dar dacă nu ar fi în aşa fel sfârşitul petrecerilor, ce n-am face?

Ne umplem pe noi înşine de cea mai mare putoare când ne petrecem timpul în desfătări, căci trupul din toate părţile se scurge, ca şi un burduf plin, şi încă se scurge în aşa fel, încât chiar şi creierul (encefalul) se vatămă, deoarece aburi groşi ies din toate părţile din trup, ca dintr-un cuptor, din cauza fierbinţelii dinăuntru. Deci, dacă aburii din afară neliniştesc trupul atât de mult, dar creierul ce nu pătimeşte fiind într-una izbit de aburii de dinăuntru? Ce nu pătimesc venele de sânge înfierbântat şi astupat? Ce nu pătimesc acele rezervoare dinăuntru: ficatul şi splina? Ce nu pătimeşte canalul materiilor fecale? Şi, ceea ce este mai grozav, că de canalul materiilor fecale noi ne îngrijim mai dinainte ca să nu se astupe şi să trimită materiile fecale în sus, pentru aceasta zic, totul facem, în timp ce canalul pântecelui nostru nu îl curăţim, ci îl astupăm şi îl îndesăm, iar materiile fecale ridicându-se în sus, unde însuşi regele stă — vreau să zic creierul, sau encefalul — noi nu luăm pentru aceasta nici o măsură. Apoi dacă facem aşa, pentru acest cuvânt, zic, noi nu mai avem creierul ca pe un împărat cinstit, ci ca pe un câine necurat.

Pentru aceea Dumnezeu a pus departe de creier acele mădulare, ca astfel să nu poată avea de la ele nici o vătămare. Dar noi nu le lăsăm, ci toate le stricăm prin necumpătare. Ce ar mai putea spune cineva de celelalte rele? Astupă canalul de scurgere a materiilor fecale, şi vei vedea cum de îndată se nasc boli. Apoi dacă murdăria de afară dă naştere la boli, dar cea dinăuntru, care este astupată din toate părţile cu învelişul trupului, şi care nu are pe unde să se împrăştie, câte boli nu va aduce şi trupului şi sufletului?

Şi ceea ce este mai grozav, că faţă de ceea ce a lăsat Dumnezeu mulţi se neliniştesc, zicând: „Ce este aceasta? Dumnezeu a legiuit ca noi să purtăm aceste materii fecale în trup” — şi iată cum îşi sporesc aceste materii. De aceea Dumnezeu a legiuit aşa, ca cel puţin în chipul acesta să te scape de dezmierdări şi desfătări, ca cel puţin în chipul acesta să te facă a nu te pironi în cele pământeşti. Tu însă, nici aşa nu conteneşti a te dezmierda, ci te scufunzi în petreceri până în gât chiar şi mai înainte de timpul mesei, sau mai drept vorbind chiar nici o poftă nu

mai ai atunci. Oare nu te-a părăsit atunci şi gâtul împreună cu limba, şi nu ţi s-a stins orice poftă de mâncare? Căci simţirea mâncării stă în gust, iar după aceasta deloc, ci încă un dezgust mare te cuprinde, căci sau că stomacul nu-ţi mai lucrează, sau că lucrează cu multă greutate.

Pe drept cuvânt, dar, zice apostolul: „Iar cea care trăieşte în desfătări, deşi vie, e moartă”. ***Căci un suflet care petrece nici nu aude nimic, nici nu poate spune nimic, ci devine molatic, necinstit, fricos, fără libertate, sfios, plin de obrăznicie, de linguşire, de neştiinţă, de mânie, de iuţeală, plin, în fine, de toate relele, iar de bunuri pustiu cu desăvârşire.***

Iar cea care trăieşte în desfătări, deşi vie, e moartă. Şi aceasta porunceşte-le, ca ele să fie fără de prihană. (5, 7) Ai văzut că ceea ce el spune aici, este legiuire? El nu lasă la buna voinţă, ci „porunceşte, zice, de a nu petrece în desfătări”, ca fiind oarecum răul cunoscut de toţi, cel ce face astfel nefiind liber a se împărtăşi de tainele Bisericii. Şi aceasta porunceşte-le, ca ele să fie fără de prihană.” Ai văzut că faptul acesta este unul dintre păcate?

Aşadar, ascultând şi noi pe Pavel, poruncim ca văduvele care se desfată în petreceri, să fie afară din catalogul adevăratelor văduve. Căci dacă ostaşul este judecat ca dezertor când îşi petrece timpul prin băi, sau prin teatre, sau cu speculaţii negustoreşti, apoi cu atât mai mult văduvele. Să nu căutăm aici dezmierdările, ca să le aflăm acolo. Să nu petrecem în desfătări aici, ca acolo să petrecem în adevărata desfătare, în adevărată dezmierdare, care nu naşte nici un rău, ci, din contră, are mii de bunuri.

Cărora fie cu noi cu toţii să ne învrednicim întru Hristos Iisus Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XIV - Laude aduse monahismului

Dacă însă cineva nu poartă grijă de ai săi, şi mai ales de casnicii săi, s-a lepădat de credinţă şi este mai rău decât un necredincios. (I Timotei 5, 8)

Mulţi îşi închipuie că pentru mântuirea lor le este de ajuns propria lor virtute, dacă îşi vor pune în bună orânduială viaţa lor, şi atunci, zic, îşi închipuie că nimic nu le mai lipseşte pentru mântuire. Dar aceştia nu judecă drept; iar aceasta o arată cel ce a ascuns în pământ unicul talant ce i s-a încredinţat, căci nu împărţindu-1 sau micşorându-1 1-a adus Domnului său, ci întreg şi în starea în care i-a fost dat.

Aceasta tocmai şi fericitul Pavel o arată aici, zicând: „dacă cineva nu poartă grijă de ai săi” sub denumirea de „grijă” de aici, apostolul înţelege atât cea trupească cât şi cea sufletească, fiindcă şi aceasta este îngrijire. „Dacă cineva nu poartă grijă de ai săi, şi mai ales de ai casei sale” - adică cu deosebire de cei din neamul său - „este mai rău, zice, decât cel necredincios”, ceea ce spune şi Isaia, corifeul profeţilor: ***„şi nu te ascunde de cel de un neam cu tine”.*** (Isaia 58, 7)

Dacă cineva trece cu vederea pe cei legaţi de el prin înrudire, cum va putea avea dragoste către alţii? Oare nu vor zice toţi că faptul este izvorât din iubirea de slavă deşartă, când 1-ar vedea făcând bine celor străini, iar pe ai săi dispreţuindu-i şi necruţându-i? Ce vor zice apoi, când el pe alţii îi învaţă, iar pe ai săi îi trece cu vederea lăsându-i în rătăcire, deşi are o mai mare uşurinţă şi un mai mare drept de a face astfel? „Nu-i aşa - vor zice elinii - că creştinii sunt foarte iubitori, când trec cu vederea pe cei ai lor”.

„Şi este, zice, mai rău decât cel necredincios.” De ce oare? Fiindcă acela, dacă nu se uită la cei străini, cel puţin pe cei de aproape ai săi nu-i trece cu vederea. Adică cel ce neglijează şi trece cu vederea pe cei ai săi, nedreptăţeşte şi legea lui Dumnezeu, şi legea naturii în acelaşi timp. Deci, cel ce nu se îngrijeşte de ai săi se leapădă de credinţă, dar încă cel ce nedreptăţeşte pe ai săi cum poate fi socotit? Cu cine va sta la un loc? Şi cum s-a lepădat de credinţă? ***„Ei mărturisesc că Îl cunosc pe Dumnezeu, dar cu faptele lor Îl tăgăduiesc.”*** (Tit l, 16) Ce a poruncit Dumnezeu Cel adevărat? Să nu trecem cu vederea pe cei din sământa neamului. Dar atunci cum poate crede în Dumnezeu cel ce face aşa? Să ne gândim deci noi toţi câţi ne îngrijim de a cruţa banii, şi dispreţuim pe cei de acelaşi sânge cu noi.

Dumnezeu, pentru aceea a hotărât unirea prin înrudire, ca astfel să avem multe motive de a ne face bine unii altora. Când tu faci ceea ce face necredinciosul, oare atunci nu te-ai lepădat de credinţă? Aşadar, nu numai a crede este mărturisirea

credinţei, ci a şi da dovadă de lucruri vrednice de credinţă, aşa că e cu putinţă ca cineva să creadă, şi să nu creadă. Fiindcă apostolul a vorbit despre petreceri şi desfătări, apoi nu numai prin aceasta zice că s-a pierdut, fiindcă petrece în desfătări, ci fiindcă unul ca acesta este silit ca şi pe ai săi să-i treacă cu vederea; şi cu drept cuvânt, de vreme ce a trăit numai pentru pântece, şi deci s-a pierdut lepădându-se de credinţă. „Şi este mai rău decât cel necredincios.” Că nu este totuna: a trece cu vederea pe cel al tău, şi pe cel străin, fiindcă cum s-ar putea? De aceea este mai mare vinovăţia de a trece cu vederea pe cel cunoscut, decât pe cel necunoscut, pe prieten decât pe cel ce nu-ţi este prieten.

Să fie înscrisă între văduve cea care nu are mai puţin de şaizeci de ani şi a fost femeia unui singur bărbat; dacă are mărturie de fapte bune. (5, 9-10) A spus mai înainte „să se înveţe mai întâi să-şi chivernisească casa sa întru bună-credinţă, şi să dea răsplătiri părinţilor”; a spus apoi că: „Cea care trăieşte în desfătări, deşi vie, e moartă”; a spus încă „dacă nu poartă grijă de ai săi, este mai rău decât un necredincios”, şi, în fine, a spus că dacă nu le are pe acestea, este nevrednică să fie trecută în rândul văduvelor, iar aici spune ce vârstă trebuie să aibă. Dar cum? O judecăm oare pe ea după vârstă? Şi care este isprava? Că n-a ajuns la vârsta de şaizeci de ani. „Nu numai în privinţa vârstei să se judece, zice, ci chiar dacă ar trece şi de acea vârstă, însă nu are fapte bune, chiar nici atunci să nu fie aleasă.” Şi de ce oare, precizând vârsta văduvelor, cauza o pune la urmă?

Dar acum să ascultăm cele ce urmează: dacă a crescut copii. Nu este puţin lucru a creşte fii, fiindcă a creşte fii nu vrea să zică numai de a-i hrăni, ci a-i hrăni precum trebuie, după cum zice mai sus: „de vor petrece întru credinţă, şi întru dragoste, şi întru sfinţire”. Ai văzut cum peste tot apostolul pune înainte mai întâi binefacerile către cei ai neamului, sau către cei ai săi, şi după aceea către cei străini? Căci mai întâi zice: „dacă a crescut copii”, iar după aceea adaugă: dacă a fost primitoare de străini, dacă a spălat picioarele sfinţilor, dacă a venit în ajutorul celor strâmtoraţi, dacă s-a ţinut stăruitor de tot ce este lucru bun. Dar cum? Dacă este săracă şi nu are cu ce ajuta? Nu este atât de săracă, încât să nu poată creşte copii, sau să primească străini, sau să ajute pe cei necăjiţi. Nu este mai săracă decât acea văduvă din Evanghelie, care a dat şi cei doi bănuţi ce-i avea. Chiar de ar fi săracă, totuşi casă are, căci nu stă sub cerul liber.

„Dacă a spălat, zice, picioarele sfinţilor”, ceea ce nu cere nici o cheltuială. „Dacă s-a ţinut stăruitor de tot ce este lucru bun.” Dar care anume poruncă o spune prin aceste cuvinte? Aici el îndeamnă pe văduvă la slujba cea trupească, căci spre acele slujbe femeile mai ales sunt destinate; de a aşterne patul, de a odihni. Vai! Câtă exactitate cere de la o văduvă, aproape aceea pe care o cere de la cel ce voieşte a

avea episcopie. Căci expresia „dacă s-a ţinut stăruitor de tot ce este lucru bun” e ca şi cum ar fi zis: „chiar de n-a putut să facă toate cele de dinainte, cel puţin a luat parte la altele, cel puţin a slujit”. Tăindu-i pofta de petreceri întru desfătări, apostolul voieşte ca văduva să fie cu prevedere, iconomă, şi petrecându-şi timpul în rugăciuni. Astfel era Anna. Priveşte câtă exactitate cere el de la văduvă, pe care nu o cere de la fecioare, deşi a cerut şi de la acestea multă băgare de seamă şi cea mai mare curăţie, căci expresia: „spre bună-cuviinţă şi apropiere de Domnul fără sminteală” cuprinde în sine întreaga virtute.

Ai văzut că nu faptul nemăritării a doua oară este de ajuns să ne arate pe o adevărată văduvă, ci că e nevoie de multe altele? De ce, spune-mi, nu îndeamnă pe văduvă a se mărita a doua oară? Oare dispreţuia nunta? Nicidecum, căci acest dispreţ este al ereticilor, ci voind a se îndeletnici văduva în cele duhovniceşti mai mult, şi a păşi spre virtute. Căci nunta nu este spre necurăţie, ci spre îndeletnicire, fiindcă şi atunci când zice: „să vă îndeletniciţi în post şi în rugăciune” (I Corinteni 7, 5), nu spune „să vă curăţiţi”. Într-adevăr, nunta este pricină a multe îndeletniciri. Deci, dacă de aceea nu te măriţi, pentru ca să te îndeletniceşti cu frica de Dumnezeu, cu primirea străinilor, cu îngrijirea sfinţilor, iar tu nu faci aceasta, nici un folos nu ai din văduvie. Tot aşa şi fecioara care se răstigneşte cu toată băgarea de seamă, dacă s-a depărtat de nuntă, considerând-o spurcată şi necurată, n-are nici un folos din fecioria sa. Ai văzut că, vorbind de primirea străinilor, el nu vorbeşte de o dragoste oarecare, ci de acea dragoste care purcede dintr-un cuget bun, din bunăvoinţă, de acea dragoste care înalţă faptul în aşa fel, că primeşte pe străin ca pe însuşi Hristos. Căci apostolul nu voieşte a porunci văduvelor să facă slujbă sfinţilor de silă, ci ca ea de la sine să facă aceasta.

„Dacă Eu, Domnul şi învăţătorul, v-am spălat vouă picioarele, zice, şi voi sunteţi datori ca să spălaţi picioarele unii altora.” (Ioan 13, 14) Chiar de o mie de ori de ar fi cineva bogată, chiar de ar fi în cea mai mare cinste, şi ar cugeta lucruri mari pentru nobleţea neamului din care se trage, totuşi nu poate fi o deosebire atât de mare între ea şi cei pe care-i slujeşte, pe câtă este între Dumnezeu şi ucenici. Dacă tu primeşti pe străin ca pe Hristos, de nimic nu te vei ruşina, ci încă mândreşte-te chiar pentru aceasta; iar dacă nu-l primeşti ca pe Hristos, nici nu-l primi, ***„Cel ce vă primeşte pe voi, zice, pe Mine Mă primeşte.”*** (Matei 10, 40) Dacă nu primeşti astfel, nici plată nu vei avea.

Avraam a primit pe nişte oameni călători, după cum credea el, şi nu îngăduia slugilor să facă totul, ci şi femeii sale a poruncit ca să frământe făina, deşi avea trei sute optsprezece slugi, printre care desigur că erau şi femei, dar el a voit ca răsplata să o aibă întreagă împreună cu femeia sa, nu numai în cheltuieli, ci şi în slujire. În

acest fel, trebuie să fie primitoare de străini, ca şi cum toate le-ar face chiar pentru ele, ca astfel să se sfinţească, şi mâinile lor să se binecuvânteze. Chiar dacă dai milostenie săracilor, să nu iei ca o înjosire dăruirea prin tine însăţi, căci nu dai săracului, ci lui Hristos. Dar atunci cine ar fi atât de ticălos încât să ia ca o înjosire întinderea mâinii (a da ajutor) lui Hristos? Aceasta este ospitalitate adevărată, de a face aşa ca pentru Dumnezeu. Dar dacă tu porunceşti cu trufie a i se da milostenie, ca şi cum a-i porunci să te bucuri de întâietate până şi aici, apoi aceasta nu este iubire şi îngrijire de străini. Străinul are nevoie de multă îngrijire, şi deci este de dorit ca, chiar şi după atâtea îngrijiri, tu să nu te ruşinezi.

Şi fiindcă faptul de a cere milostenie este de aşa natură, încât cel ce are nevoie de ajutorul altora se poate ruşina, apoi tu prin marea îngrijire şi mângâiere ce-i vei da trebuie a-i alunga ruşinea, şi a-i arăta cu cuvântul şi cu fapta, că cel ce face bine nu eşti tu, ci că tu însuţi eşti cel care şuieră, şi în cazul de faţă mai mult ţie ţi se face bine, decât aceluia. Astfel că, prin buna intenţie ce o ai către el, îi covârşeşti ruşinea ce o avea mai înainte.

„Dumnezeu iubeşte pe cel care dă cu voie bună” (II Corinteni 9, 7), zice. Tu mai cu seamă datorezi mulţumiri săracului, prin faptul că vei lua plată. Dacă n-ar fi săraci, cele mai multe din păcate nu le-am putea tăia; aşa că săracii sunt doctorii rănilor tale, iar doctoriile ce ţi le prezintă, sunt chiar mâinile lor. Nu aduce atâta vindecare doctorul când întinde mâna şi dă bolnavului doctoria, pe cât aduce săracul, căci el întinde mâna şi primeşte de la tine milostenia, este buretele care şterge păcatele tale. Ai dat argintul din punga ta, dar o dată cu el au ieşit şi păcatele ce le aveai. Astfel sunt şi preoţii, după cum şi zice: ***„Ei se hrănesc din fărădelegile poporului Meu, şi năzuinţa lor este numai către păcat”.*** (Osea 4, 8) Aşa că tu mai mult iei decât dai, mai mult bine ţi se face ţie, decât ai făcut tu. împrumuţi pe Dumnezeu, iar nu pe oameni; îţi sporeşti bogăţia, iar nu o împuţinezi, şi o vei împuţina atunci, când tu nu vei da.

„Dacă a primit străini, zice, dacă a spălat picioarele sfinţilor.” Ale căror sfinţi? Ale celor strâmtoraţi, iar nu oricăror sfinţi, fiindcă se poate să fie sfinţi, şi să se bucure de îngrijire şi slujire din partea tuturor. Nu umbla după cei ce sunt în îmbelşugare, ci după cei strâmtoraţi, după cei necunoscuţi, care sunt străini pentru cei mai mulţi. ***„Adevărat zic vouă, întrucât aţi făcut unuia dintr-aceşti foarte mici fraţi ai Mei, Mie Mi-aţi făcut.”*** (Matei 25, 40) Nu da preoţilor Bisericii ca să împartă milostenia ta la săraci, ci tu fă acea slujbă, ca astfel să iei plată nu numai pentru că ai cheltuit, ci şi pentru că ai slujit. Dă cu mâinile tale, deci, tu singur seamănă ogorul. Aici nu este nevoie de a înfige plugul în pământ, nici de a înjuga boul, nici de a aştepta timpul prielnic, nici de a desţeleni mai întâi pământul de cioturi, şi nici

de a te lupta cu frigul, de vreme ce această sământă, sau mai bine zis această semănare este scutită de orice lucrare de felul acela. Căci tu semeni în cer, unde nu este frig, nici iarnă, şi nici altceva de acest fel. Semeni în suflete, unde nimeni nu poate lua ceea ce ai semănat, ci se păstrează acolo cu toată puterea, cu toată îngrijirea şi băgarea de seamă.

Seamănă tu singur. De ce te lipseşti pe tine însuţi de plată? Mare plată este de a putea iconomisi şi cele ale altora. Plată nu este numai de a da, ci şi a iconomisi bine cele date. De ce să nu iei tot tu şi această plată? Că şi pentru aceasta este plată, ascultă: ***„Şi a plăcut cuvântul înaintea întregii mulţimi, şi au ales pe Ştefan… şi pe Filip, şi pe Prohor, şi pe Nicanor, şi pe Timon…"*** (Faptele Apostolilor 6, 5), pe care i-au însărcinat cu slujirea văduvelor. Deci, fă-te iconom al celor ce sunt ale tale, iar la aceasta te hirotoniseşte însăşi milostenia, însăşi iubirea de oameni, şi frica de Dumnezeu. Faptul acesta te izbăveşte şi de slavă deşartă, odihneşte şi sufletele, sfinţeşte şi mâinile, şi cugetul îl linişteşte, şi filosofic te învaţă, şi mai cu bunăvoinţă te face; faptul acesta face ca tu să iei binecuvântările tuturor, şi capul tău să primească binecuvântările văduvelor.

Laude aduse monahismului

Fă-te mai cu bunăvoinţă în rugăciuni; îngrijeşte-te şi de bărbaţii sfinţi, de cei cu adevărat sfinţi, de cei ce stau prin pustietăţi, de cei ce nu pot să ceară, de cei ce sunt pironiţi în slujirea lui Dumnezeu. Călătoreşte drum îndelungat, dă prin tine singur, căci de multe te vei folosi, dacă vei da singur.

Vezi vreun cort (colibă) sau vreo peşteră? Vezi pustietate? Vezi singurătate? De multe ori plecând spre a da bani, ai dat întregul suflet, ai rămas cucerit, şi ai devenit împreună rob al aceluia, şi împreună cu el ai devenit şi tu călător în lume. Mare lucru este de a vedea şi săraci. ***„Mai bine este să mergi în casă de plâns, decât să te duci în casa ospăţului, căci acolo se vede sfârşitul omului şi cine îl vede pune la inimă."*** (Ecclesiastul 7, 2) De aici sufletul se molipseşte, căci dacă ai ocazia de a râde cu alţii la fel, ai căpătat atunci îndemn spre petreceri, iar dacă nu ai acea ocazie, nu ai căpătat îndemn spre petrecere. În casa plângerii însă nu e nimic de acest fel, ci chiar dacă nu ai ocazie de a te dezmierda, dar nici nu te-ai întrista, iar de cumva ai acea ocazie, totuşi tu te vei modera.

Cu adevărat mănăstirile sunt case de plângere, unde se vede sac şi cenuşă, unde este singurătate, unde nu se vede nici un râs, nici o îngrămădeală de lucruri lumeşti, unde este post, unde se culcă pe pământul gol, unde toate sunt curate de fum şi fripturi de carne, de vuiete, de tulburări şi de multe supărări. Mănăstirile

sunt limanuri liniştite, iar monahii sunt ca nişte luminători, care luminând din înălţime chiar şi pe cei ce vin din depărtare, şezând în liman şi atrăgând spre liniştea lor pe toţi, nelăsând să se întâmple vreun naufragiu celor ce privesc spre ei, iar pe unii ca aceştia nu-i lasă să stăruie întru întuneric. Du-te la ei, ospătează-te, apropie-te, atinge picioarele sfinţilor, fiindcă e cu mult mai cinstit a te atinge de picioarele acelora, decât de capul altora, căci picioarele sfinţilor mari lucruri au făcut, ba încă şi pedepseau, când scuturau praful de pe picioarele lor. Când este vreun sfânt printre noi, de nimic nu ne ruşinăm.

Sfinţi, însă, sunt toţi cei care au credinţă dreaptă împreună cu viaţa. Chiar dacă nu fac semne şi minuni, chiar dacă nu scot demoni, totuşi sunt sfinţi. „Dacă, zice, au spălat picioarele sfinţilor." După cum se petrece cu scăparea unui om din cele pământeşti spre cele cereşti, astfel se petrece şi cu scăparea în mănăstire a unui bărbat sfânt. Acolo nu vezi cele ce ai vedea în vreo casă, şi locul acela este mai curat decât orice. Tăcere şi linişte multă; acolo nu e vorba de „al meu" sau de „al tău". Iar dacă vei rămâne acolo o zi sau două, atunci vei simţi plăcerea. Se face ziuă - sau mai bine zis, chiar şi mai înainte de ziuă, cocoşul a cântat - şi nu vei vedea petrecându-se ceea ce se petrece într-o casă, unde slugile dorm duse, uşile sunt încuiate, toţi stau culcaţi ca nişte morţi, iar îngrijitorul de catâri trage clopotele. Nimic din toate acestea nu vei vedea acolo, ci de îndată cu toţii alungând de la ei somnul, se scoală cu evlavie, proestosul deşteptându-i pe ei, şi stau apoi la locul cel sfânt, şi întinzându-şi cu toţii mâinile spre cer, cântă sfintele şi dumnezeieştile imnuri. Ei nu au nevoie de multe ceasuri spre a alunga de la ei somnul şi buimăceala, precum avem noi.

Noi, după ce ne-am trezit, stăm mult timp pe gânduri, apoi ieşim spre a ne îndeplini nevoile trupeşti, după aceea ne spălăm faţa şi mâinile; apoi luăm cizmele şi hainele, iar pentru toate acestea trece mult timp. Acolo (în mănăstire), însă, nimic din toate acestea. Nimeni nu cheamă pe slugă, căci fiecare se slujeşte singur; nu are nevoie de haine multe, nu are nevoie a se lupta mult până ce va alunga somnul, ci imediat ce a deschis ochii, el seamănă cu unul care a privegheat mult, datorită trezviei sale.

Căci inima nu se scufundă în mâncări multe, şi deci nu este îngreuiată, nu are nevoie de mult timp spre a se ridica în sus, ci de-ndată este trează. Mâinile apoi sunt curate. Somnul este liniştit, căci nimeni nu aude acolo horcăind, nici suflând din greu, şi nici zvârcolindu-se prin somn în toate părţile, nici cu trupul gol, ci cu toţii stau culcaţi mai cu bunăcuviinţă chiar decât cei ce priveghează. Dar toate acestea vin din buna orânduială ce se găseşte în sufletul lor. Cu adevărat că aceştia sunt sfinţi, şi printre oameni sunt îngeri. Cel ce are cu sine multă frică de

Dumnezeu, nu se lasă a fi adâncit în somnul cel mai profund, şi să-şi scufunde cugetul, ci în timp ce pare că doarme, el aproape că este treaz. Tot aşa sunt şi visurile lor, nu fantastice, nici ciudate, ci după cum am spus, îndată ce a cântat cocoşul, proestosul intrând, scutură puţin de picior pe cel ce doarme, şi aşa pe toţi îi trezeşte. Acolo nu este slobod de a fi dezbrăcat când doarme.

Apoi, sculându-se, de-ndată stau cu toţii drepţi şi cântă imnuri profetice cu multă simfonie, şi cu melodii armonioase. Nici chitara, nici naiul, nici alt organ muzical nu scot un glas atât de plăcut, ca acel ce se poate auzi pe când cântă acei sfinţi în liniştea aceea a pustietăţii. Dar chiar şi cântările lor sunt potrivite şi pline de dragoste către Dumnezeu. ***„Noaptea ridicaţi mâinile voastre spre cele sfinte şi binecuvântaţi pe Domnul”*** (Psalmi 133, 2), adică spre Dumnezeu. Şi iarăşi: ***„Sufletul meu Te-a dorit în vreme de noapte, duhul meu năzuieşte spre Tine”*** (Isaia 26, 9). Dar şi cântările lui David scot multe lacrimi din ochi, căci iată ce cântă, zicând: ***„Ostenit-am întru suspinul meu, spăla-voi în fiecare noapte patul meu, cu lacrimile mele aşternutul meu voi uda”*** (Psalmi 6, 7); şi iarăşi: ***„Că cenuşă am mâncat, în loc de pâine”*** (Psalmi 101, 10); şi iarăşi: ***„Doamne, ce este omul că Te-ai făcut cunoscut lui, sau fiul omului că-1 socoteşti pe el?”*** (Psalmi 143, 3); şi iarăşi: ***„Nu te teme când se îmbogăţeşte omul şi când se va înmulţi slava casei sale”***; şi iarăşi: ***„de şapte ori în zi Te voi lăuda, întru judecăţile dreptăţii tale”***, şi iarăşi: ***„În miezul nopţii m-am deşteptat ca să mă mărturisesc Ţie întru judecăţile dreptăţii Tale”***, şi iarăşi: ***„Dumnezeu va izbăvi sufletul meu din mâna iadului”***, şi iarăşi: ***„De voi merge în mijlocul umbrei morţii, nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti”***, şi iarăşi: ***„Nu mă voi teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua, de lucrul ce umblă întru întuneric, de reaua întâmplare şi de diavolul cel de miazăzi”***, şi iarăşi: ***„Socotitu-ne-am ca oile cele de jertfă.”*** Acestea le spun ei cântând împreună cu îngerii, fiindcă şi îngerii cântă atunci: „Lăudaţi pe Domnul din ceruri”, zice, în timp ce noi căscăm, sforăim, horcăim, sau stăm tolăniţi pe paturi si ne gândim la mii de viclenii. Si câţi nu sunt aceia care întreaga noapte şi-o petrec în acest fel!

Când apoi urmează a se face ziuă, se liniştesc şi ei; şi pe când noi începem cu lucrul, atunci şi ei au timp de repaus. Făcându-se ziuă, fiecare din noi cheamă pe altul, se ia de vorbă pentru cele cheltuite, trimite în târg, se prezintă stăpânitorului, tremură de frică, sau că se gândeşte la răspundere; un altul se urcă pe scenă, iar celălalt la afacerea sa. Aceia iarăşi, sfârşindu-şi rugăciunile dimineţii şi imnurile, se apucă de citit Sfintele Scripturi. Sunt unii apoi care au învăţat a scrie şi cărţi. Fiecare, apoi, luând câte o locuinţă anume rânduită, are acolo o linişte veşnică, nimeni nu flencăneşte nimeni nu spune nimic de prisos. Apoi, săvârşesc rugăciunile din ceasul al treilea, din ceasul al şaselea şi din ceasul al nouălea,

precum şi rugăciunile de seară. În fine, împărţind ziua în patru părţi, fiecare parte este plină de psalmodii (cântări ale psalmilor), şi cu imnuri laudă pe Dumnezeu. În timpul acesta, cei din lume ospătează, râd, joacă sau li se sparge pântecele din cauza îmbuibărilor, iar aceştia stăruie în cântări şi imnuri închinate lui Dumnezeu. Niciodată nu au timp de masă lungă, şi nici de bucate multe.

După masă iarăşi se îndeletnicesc de aceleaşi, fără a se da somnului. Cei din lume dorm şi ziua, pe când aceia şi noaptea priveghează. Cu adevărat că sunt fii ai luminii! Apoi, cei din lume, cheltuindu-şi mult timp dormind, se scoală cu capul greoi, pe când aceia priveghează stând nemâncaţi, şi dăinuiesc în imnuri şi cântări. Venind apoi seara, unii aleargă la băi, sau la desfătări, pe când aceia tocmai atunci sfârşind ostenelile zilei, se apropie spre masă, neavând droaia aceea de slugi, nici nu aleargă prin odăile cele multe ale casei, şi nici făcând vuiet. Nu vei vedea apoi întinzându-s şi pe masă bucate scumpe, şi nici încărcate de grăsimi, ci unii având dinainte numai pâine şi sare, iar alţii având şi untdelemn, în timp ce alţii care sunt poate mai slabi se îndulcesc şi din verdeţuri şi din fasole, bob sau linte. Apoi, stând puţin, sau mai bine zis totul încheind cu imnuri, se culcă pe frunze de copaci puse înadins pentru odihnă numai, iar nu pentru dezmierdare.

Acolo nu este frică de stăpânitori, nu este uşurătatea stăpânilor, nu este frica slugilor, nu este vuietul femeilor, nu este tulburarea copiilor, nu este mulţimea cuferelor sau a lăzilor, nici depozit de haine prisoselnice, nu este aur, nu este argint; nu sunt santinele şi strajă şi parasantinele, fiindcă nu este casierie de bani, sau altceva de acest fel, ci totul e plin aşa-zicând de rugăciuni, de imnuri; toate sunt pline de bune miresme duhovniceşti, şi nimic acolo nu este trupesc. Aceia nu se tem de vreun atac al tâlharilor, fiindcă nu au ce să piardă; bani nu sunt acolo, ci numai trupuri şi suflete, şi dacă le vor lua acestea, atunci nu i-au păgubit, ci încă i-au folosit - ***„Căci pentru mine viaţă este Hristos şi moartea un câştig”*** (Filipeni l, 21) - , încă i-au scăpat de legături. Cu adevărat că ***„glas de bucurie este în corturile drepţilor”*** (Psalmi 116, 15), precum zice psalmistul. Acolo nu se aude niciodată plângere şi suspin, căci acel locaş este curat de asemenea bocete, curat de asemenea strigăte.

Mor desigur şi cei de prin mănăstiri, căci nu sunt nemuritori cu trupul; însă ei nu cunosc moartea ca pe moarte. Cu imnuri petrec pe cei ce pleacă de aici, şi petrecerea aceasta ei o numesc pompă sau alai, iar nicidecum ducerea unui cadavru la groapă. De îndată ce se vesteşte că a murit cineva, mare le este bucuria, mare le este plăcerea, şi mai bine zis nici nu îndrăzneşte cineva să spună că acel cineva a murit, ci că şi-a sfârşit călătoria din viaţa aceasta. Apoi mulţumiri din toate părţile, slavă multă, bucurie, şi fiecare rugându-se de a avea un astfel de sfârşit, de a

termina în acest chip lupta aceasta, de a se odihni de osteneli şi de lupte, de a vedea pe Hristos. De cumva vreunul se îmbolnăveşte, nu vei vedea lacrimi, nici suspine, ci iarăşi rugăciuni. Nu vei vedea mâinile doctorilor, ci numai credinţa de multe ori a vindecat pe cel bolnav. Iar de cumva ar fi nevoie şi de doctor, apoi şi atunci vei vedea multă filosofie, multă răbdare în suferinţă. Nu stă de faţă atunci nici femeia cu părul despletit, nici copiii bocindu-se că au rămas orfani, şi nici pe slugi rugând pe cel ce se zbate cu moartea ca să-i asigure cu ceva, ci sufletul este slobod de toate acestea, şi la un singur lucru se gândeşte atunci: cum s-ar putea ca, ducându-se de aici, să fie iubit de Dumnezeu. De cum îi vine vreo boală, nu din pricina îmbuibării îi vine, sau din pricina beţiilor, ci chiar cauzele bolilor lor sunt încărcate de laude, iar nu de hule, ca bolile celor din lume, precum, de pildă, din cauza privegherilor, din cauza postului îndelungat, sau şi altele de acest fel, care le pricinuiesc boli, pentru care şi lesne se izbăvesc de aceste boli, şi de multe ori scapă de ele chiar fără să fi suferit mult.

„Spune-mi, zice, dacă a spălat picioarele sfinţilor?" Aceştia se pot găsi şi în biserici. Dacă am povestit viaţa celor din mănăstiri, prin aceasta nu am voit a dispreţui pe cei de prin biserici, fiindcă de multe ori se găsesc chiar în mijlocul bisericilor mulţi de felul acelora, şi poate că fără să se ştie. Nu deoarece colindă casele oamenilor, sau pentru că se duc prin piaţă, sau pentru că stau în fruntea altora, îi vom dispreţui, fiindcă şi aceasta a poruncit-o Dumnezeu: ***„Judecaţi săracului, şi faceţi dreptate văduvei"*** (Isaia l, 17), zice. Multe sunt căile virtuţii, după cum şi deosebirea dintre mărgăritare este mare, deşi toate se numesc mărgăritare, căci unul este strălucitor şi rotund din toate părţile, iar altul poate că nu are această frumuseţe, ci o alta. Şi care anume? Precum mărgăritarul prin meşteşug devine lunguieţ, iar colţurile ce le avea au dispărut, pe când un altul este mai încântător prin culoarea lui cea albicioasă; iar altul, verde, este mai încântător decât orice verdeaţă, altul este mai frumos prin culoarea sângelui decât orice altă culoare, un altul mai albastru decât marea, altul iarăşi are multe culori, şi ar putea găsi cineva în el culorile soarelui. Astfel sunt şi sfinţii, unii se împodobesc pe sine, iar alţii împodobesc şi bisericile.

„De a spălat, zice, picioarele sfinţilor, de a ajutat celor necăjiţi." Să ne punem deci pe lucru, ca să ne mândrim acolo, că am spălat picioarele sfinţilor. Dar dacă noi trebuie a spăla picioarele lor, apoi cu atât mai mult încă a le da cu mâna ajutoare.
„Să nu ştie, zice, stânga ta ce face dreapta." (Matei 6, 3) De ce iei mii de martori când dai milostenie? Nici sluga să nu ştie, dacă se poate, nici femeia. Scandaloase sunt asemenea prefăcătorii din partea ei, căci de multe ori sau poate niciodată împiedicându-se, atunci te împiedică, fie din slavă deşartă, fie din alte cauze. Fiindcă şi Avraam, deşi avea o femeie minunată, totuşi, urmând a aduce jertfă pe

fiul său, se ascundea, deşi nu ştia ce se va petrece, ci era încredinţat că îl va jertfi numaidecât. Ce ar fi putut spune, dacă el ar fi fost un om ca cei mai mulţi? Cine este cel care face asemenea lucruri? Oare nu 1-ar fi defăimat pentru barbarie şi cruzime? Dar iată că femeia lui nici măcar nu s-a învrednicit de a-şi vedea pe fiul său, nici de a-i mai auzi cel de pe urmă glas, nici de a-1 privi zbătându-se, ci luându-1 ca pe un prizonier, s-a dus cu el. Avraam însă, acel drept, nimic din acestea n-a cugetat, fiind beat de dorinţa de a-1 jertfi. El nimic altceva nu vedea înaintea ochilor săi, decât ceea ce i se poruncise. Nici copil nu era înaintea sa, nici femeie, sau mai bine zis nici el singur nu ştia ce va fi, şi astfel el se silea ca să aducă jertfa sfântă şi curată, iar nicidecum să o întineze cu lacrimi şi cu ceartă din partea ei. Ba încă copilul său, Isaac, a zis cu blândeţe către el***: „Iată, foc şi lemne avem; dar unde este oaia pentru jertfă?”*** (Facerea 22, 7-8), la care el a răspuns: ***„Dumnezeu Se va îngriji pentru oaia de jertfă, fiul meu.”*** Se zice că aceasta este şi o prorocie, că Dumnezeu Se va îngriji a da spre jertfă pe Fiul Său.

Dar de ce-i ascunzi, spune-mi, celui ce va fi jertfit? „Da! zice, mă tem ca nu cumva să se înspăimânte, ca nu cumva să se arate nevrednic de jertfă.” Ai văzut cu câtă exactitate el le făcea pe toate? Este întocmai după cum zice Scriptura: „să nu ştie dreapta ta ce face stânga”, adică, chiar de am avea pe cineva foarte apropiat, noi totuşi să nu ne grăbim a-i arăta, afară numai dacă n-ar fi vreo nevoie, căci din această cauză multe rele se întâmplă, şi de multe ori ajunge cineva la slavă deşartă, sau piedici i se pun în cale. Pentru aceea să ne ascundem până şi de noi, dacă ar fi cu putinţă, în asemenea cazuri, ca astfel să ne învrednicim bunurilor făgăduite întru Hristos Iisus, Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia XV - Despre deşertăciunea celor prezente, importanţa celor viitoare, şi cum putem imita pe Dumnezeu. Despre dragostea lui Hristos către noi, care, mai ales, se arată din Sfânta împărtăşire

Iar de văduvele tinere fereşte-te. Căci, atunci când poftele le îndepărtează de Hristos, vor să se mărite. Şi îşi agonisesc osândă, fiindcă şi-au călcat credinţa cea dintâi. Dar în acelaşi timp se învaţă să fie leneşe, cutreierând casele, şi nu numai leneşe, ci şi guralive şi iscoditoare, grăind cele ce nu se cuvin. Vreau deci ca văduvele tinere să se mărite, să aibă copii, să-şi vadă de case, şi să nu dea potrivnicului nici un prilej de ocară. Căci unele s-au şi abătut, ca să se ducă după Satana. (I Timotei 5, 11-15)

După ce Pavel mult a vorbit despre văduve, ba încă hotărându-le şi vârsta şi zicând ca ***„nu mai puţin de şaizeci de ani să aibă”***, şi pe lângă aceasta mai arătând şi calităţile lor: ***„dacă a crescut copii, dacă a fost primitoare de străini, dacă a spălat picioarele sfinţilor, dacă a venit în ajutorul celor strâmtoraţi”***, iată că aici iarăşi zice: „De văduvele tinere fereşte-te.” Despre fecioare însă, deşi lucrul este cu mult mai dificil, nimic din acestea nu lasă a se înţelege. Şi de ce oare? Fiindcă acelea s-au făgăduit pentru lucruri mai mari, şi de la măreţia acestei idei el a ajuns la acest fapt.

Căci cuvintele: „dacă a fost primitoare de străini, dacă a spălat picioarele sfinţilor”, şi toate cele de acest fel, le-a reprezentat, aşa-zicând, prin expresia: ***„femeia nemăritată şi fecioara poartă grijă de cele ale Domnului”.*** (I Corinteni 7, 34) Iar dacă cu acestea el n-a insistat asupra vârstei, tu să nu te minunezi, fiindcă chiar de aici se învederează şi aceea. De altfel, am spus că fecioarele şi-au ales fecioria în urma unei judecăţi mai înalte. Pe lângă aceasta, cu văduvele tinere e ca şi cum ar fi devenit nişte cadavre, şi prin urmare ele singure au dat motiv la o astfel de legiuire, în timp ce nu aşa se petrece cu fecioarele. Cum că unele dintre ele căzuseră deja, aceasta se învederează din expresia: „căci, atunci când poftele le îndepărtează de Hristos, vor să se mărite”, şi iarăşi: „căci unele s-au şi abătut, ca să se ducă după Satana”.

„De văduvele tinere fereşte-te.” De ce oare? „Căci atunci când poftele le înfierbântă, vor să se mărite”. Şi ce înseamnă „înfierbântă”? Adică se prefac ca şi cum n-ar voi un lucru, pe când îl voieşte, când se moleşeşte. Este întocmai ca şi cum, vorbind cineva despre un bărbat bun şi blând, ar spune: „apoi aceasta, lăsându-1 pe el, s-a dus după un altul”. Arată deci că şi văduvia lor au preferat-o în mod întâmplător. Prin urmare, şi văduva este logodită cu Hristos în văduvia ei, după cum zice: ***„Eu sunt Părintele orfanilor şi Judecătorul văduvelor”.*** (Psalmi

67, 5) Arată, prin urmare, că nici văduvia n-au purtat-o după cuviinţă, ci „se înfierbântă”, şi cu toate acestea el rabdă. Dar în alt loc, el spune: ***„că v-am logodit unui singur Bărbat, ca să vă înfăţişez lui Hristos fecioară neprihănită”.*** (II Corinteni 11, 2) „Când ele s-au făgăduit lui Hristos, zice, apoi iată că „vor să se mărite, agonisindu-şi osândă, fiindcă şi-au călcat credinţa cea dintâi”. Sub numele de „credinţă”, el indică aici învoiala făcută. „Au minţit, zice, şi-au bătut joc de adevăr, 1-au lepădat, au călcat acea învoială.”

„În acelaşi timp se învaţă să fie leneşe”, zice. Aşadar, apostolul nu numai bărbaţilor le porunceşte să lucreze, ci şi femeilor, căci nelucrarea sau trândăvia aduce tot răul. „Ele sunt răspunzătoare nu numai de această faptă, ci şi de alte păcate.” Căci dacă este nepotrivit unei femei a colinda casele oamenilor, apoi cu atât mai mult unei fecioare. „Nu numai leneşe, zice, ci şi guralive şi iscoditoare, grăind cele ce nu se cuvin. Vreau, deci, ca văduvele tinere să se mărite, să aibă copii, să-şi vadă de case.” Când şi grija de bărbat o va alunga de la ea, şi cea de Dumnezeu nu o are, ce se alege de ele? Cu drept cuvânt că atunci devin leneşe, guralive şi iscoditoare. Căci cel ce nu se îngrijeşte de cele ale sale, desigur că se va îngriji de ale altora, precum şi cel ce se îngrijeşte de ale sale, de cele străine nu va face nici o vorbă, nu va avea nici o grijă.

„Grăind cele ce nu se cuvin”, zice. Într-adevăr, nimic nu este atât de nepotrivit ca a cenzura mai cu seamă cele ale altora, şi aceasta este zisă nu numai pentru femei, ci şi pentru bărbaţi — fiind cea mai mare dovadă de neruşinare, şi cutezanţă fără margini. „Vreau deci” — fiindcă şi ele voiesc, atunci voiesc şi eu — „ca văduvele tinere să se mărite, să aibă copii, să-şi vadă de case”, adică să se îngrijească de casă, căci aceasta e cu mult mai bine decât a umbla din casă în casă, şi a grăi ce nu se cuvine. Trebuia poate să se îngrijească de cele ale lui Dumnezeu, trebuia să păzească credinţa; dar fiindcă pe acestea nu le fac, apoi mult mai bine este de a se mărita, decât a sta aşa, căci nici Dumnezeu nu este dispreţuit prin acest fapt, şi nici ele nu se vor învăţa a fi mai bune. De la o aşa văduvie nu poate ieşi nimic bun, pe când de la o căsătorie normală, multe bunuri izvorăsc, iar mai presus de orice, prin căsătorie va putea să alunge din cugetul său trândăvia, şi să nu mai fie guralivă şi iscoditoare.

Şi de ce oare n-a spus că, de vreme ce unele văduve au căzut, atunci ele trebuie să aibă o mare băgare de seamă, ca nu cumva să pătimească la fel ca acelea, ci le-a poruncit să se mărite? Pentru că nu împiedică faptul căsătoriei lor. „Ca să nu dea potrivnicului nici un prilej de ocară”, adică să nu aibă de ce se agăţa. „Căci unele s-au şi abătut, ca să se ducă după Satana.” Aşadar, pe astfel de văduve el le împiedică, nu doar pentru că nu voieşte să fie văduve tinere, ci pentru că nu voieşte

de a fi fără de treabă, grăind cele ce nu trebuie, şi iscoditoare; cu alte cuvinte, nu voieşte ca ele să aibă pe diavol de pricină. Dar dacă acestea nu s-ar petrece, nici el nu le-ar împiedica.

Dacă vreun credincios sau vreo credincioasă are în casă văduve, să aibă grija lor, ca Biserica să nu fie împovărată, ci să poată ajuta pe cele cu adevărat văduve. (5, 16) Iarăşi numeşte cu adevărat văduve pe cele singuratice, pe cele care n-au de nicăieri nici o mângâiere. Şi de ce oare îndeamnă la aceasta? Căci aşa este bine. Din acest fapt, două lucruri mari izvorăsc: şi acelea că aveau motiv de a face bine, şi că acestea se întreţineau bine, în acelaşi timp şi Biserica nu se îngreuia. Bine a făcut că a adăugat: „dacă vreun credincios”, căci nu trebuia a fi îngrijite şi hrănite de cei necredincioşi, ca să nu se creadă că au nevoie de ei. Priveşte apoi şi cât de încurajator le vorbeşte, căci nu le-a spus de vreo cheltuială mare, sau de vreun lux, ci „să aibă grija lor”, adică să le dea cele strict necesare — „ca Biserica să nu fie împovărată, ci să poată ajuta pe cele cu adevărat văduve”. Prin urmare, o astfel de credincioasă sau credincios are şi plata ajutorului ce a dat Bisericii, fiindcă, ajutând-o pe aceasta, ajută în acelaşi timp şi pe cele ce le îngrijeşte Biserica, lăsându-i putinţa de a le îngriji cu mai multă îmbelşugare.

„Vreau, zice, ca văduvele tinere”, ce să facă? Să se desfete? Sau să petreacă în ospeţe? Nimic din toate acestea, ci „să se mărite, să aibă copii, să-şi vadă de case”. Şi cum să chivernisească casa? Apoi, ca nu cumva să-ţi închipui că el le îndeamnă la desfătări, a adăugat imediat: „ca să nu dea nici un prilej potrivnicului spre ocară”. Trebuia ca ele să se ridice mai presus de cele pământeşti, dar fiindcă s-au coborât mai jos, cel puţin măcar în acestea să rămână.

Preoţii, care îşi ţin bine dregătoria, să se învrednicească de îndoită cinste, mai ales cei care se ostenesc cu cuvântul şi cu învăţătura. Pentru că Scriptura zice: ***„să nu legi gura boului care treieră”***, şi: ***„ Vrednic este lucrătorul de plata sa “.*** (5, 17-18)

Sub denumirea de „îndoită cinste”, de aici, el numeşte îngrijirea, sau mai bine zis acordarea celor necesare. Căci, când el adaugă: „Să nu legi gura boului care treieră”, şi: „vrednic este lucrătorul de plata sa”, aceasta învederează. Prin urmare, şi când zice mai sus: Pe văduve cinsteşte-le (5, 3), el vorbeşte despre îngrijirea de ele cu cele necesare. „Ca pe cele ce sunt cu adevărat văduve” să le cinstească, adică pe cele ce sunt în sărăcie, fiindcă, cu cât una este mai săracă, cu atât mai mult este văduvă. Pune aici şi cele ale Legii, şi cele ale lui Hristos, ca unele ce conglăsuiesc. Legea spune: „Să nu legi gura boului care treieră.” Vezi cum el voieşte ca dascălul să muncească? Şi nu este altă oboseală şi muncă, ca cele ale lui.

Dar cum de pune oare şi ceea ce Hristos a spus: „Vrednic, zice, este lucrătorul de plata sa”? Noi însă să nu ne uităm numai la plată, ci şi la aceea cum a poruncit.

„Vrednic este lucrătorul de plata sa”, adică vrednic este lucrătorul de hrana, de întreţinerea sa. Aşa că dacă cineva se dezmiardă sau stă în linişte, nu este vrednic. Dacă cineva nu este ca boul ce treieră, dacă nu duce jugul prin spini şi până la a fi strâns de gât cu el, şi dacă se opreşte mai înainte de a termina lucrul, nu este vrednic. Prin urmare, trebuie să se acorde ajutoare cu îmbelşugare dascălilor pentru întreţinerea lor, ca nu cumva să şuiere, sau să se moleşească; ca nu cumva, ocupându-se cu cele mici, din această cauză ucenicii să fie lipsiţi de cele mari; ca astfel, lucrând cele duhovniceşti, să nu se ocupe deloc cu cele pământeşti. Astfel erau leviţii; ei nu se interesau deloc de cele ale vieţii, precum nici mirenii nu se interesau de cele ce priveau pe leviţi, şi prin lege se poruncea şi cele privitoare la veniturile lor: zeciuielile (dijmele), cele venite din scule de aur, veniturile provenite din pârgă, rugăciuni şi celelalte de acest fel. Acelora desigur că le-a legiuit Moise în aşa fel, ca unii ce căutau numai cele prezente; eu însă nimic mai mult nu zic că ar trebui să aibă proestoşii, decât hrană şi îmbrăcăminte, ca nu cumva să-şi petreacă timpul cu acestea.

Dar oare ce vrea să zică prin „îndoită cinste”? îndoită cinste către cele văduve, sau către diaconi (slujbaşi Bisericii), sau, simplu, îndoită cinste înseamnă multă cinste. Dar noi să nu ne uităm numai la aceea că-i învredniceşte de multă cinste, ci şi la faptul că a adăugat: „cei ce îşi ţin bine dregătoria”. Şi ce anume înseamnă cei ce îşi ţin bine dregătoria, să ascultăm pe Hristos care zice: ***„Păstorul cel bun, sufletul său îşi pune pentru oi”.*** (loan 10, 11) Aşadar, aceasta înseamnă a ţine bine dregătoria, adică a nu cruţa nimic pentru îngrijirea părintească a păstoriţilor.

„Şi mai ales, zice, cei care se ostenesc cu cuvântul şi cu învăţătura.” Unde sunt acum cei ce spun că nu este nevoie nici de cuvânt şi nici de învăţătură, dacă apostolul chiar şi pe Timotei îl îndeamnă la aceasta, zicând: ***Cugetă la acestea, ţine-te de acestea, şi iarăşi: Ia aminte la tine însuţi şi la învăţătură; stăruie în aceasta, căci, făcând aceasta, şi pe tine te vei mântui şi pe cei care te ascultă?***(4, 15-16) Deci tocmai pe unii ca aceştia voieşte apostolul să-i cinstim mai mult decât pe toţi ceilalţi, pentru care şi motivul îl pune, zicând că mult suferă ei. Când un altul nici nu priveghează, nici nu se îngrijeşte, ci stă împreună cu ceilalţi în linişte şi nepăsare, iar acela se zbuciumă îngrijindu-se, meditând, şi mai cu seamă dacă este neîntrecut în cuvintele şi ştiinţele celor de afară, apoi cum nu ar trebui să se bucure de cinste din partea tuturor şi mai mult decât alţii, când el se lasă sub atâtea osteneli? Acesta este răspunzător înaintea a mii de limbi. Unul, de pildă, 1-a hulit, altul 1-a lăudat, un altul 1-a luat în râs, un altul i-a defăimat ţinerea de minte şi

compunerea cuvântului; pentru toate acestea îi trebuie multă putere spre a le răbda pe toate.

Mare este cu adevărat, şi mai cu seamă mult contribuie spre edificarea Bisericii, de a fi preoţii didactici, sau învăţători ai credincioşilor; iar dacă aceasta nu este, multe din cele ale Bisericii se pierd, sau se răstoarnă pe dos. De aceea, împreună cu cele spuse - de a fi primitor şi blând şi de a fi fără de ponos - numără şi aceasta, zicând că trebuie a fi „învăţător". Fiindcă, de ce se numeşte el dascăl? Pentru ca să înveţe pe alţii filosofia vieţii. De aceea Pavel a zis: „Şi mai ales cei ce se ostenesc în cuvânt şi întru învăţătură", fiindcă este nevoie şi de învăţătură prin cuvânt. Şi de care cuvânt vorbeşte apostolul? Nu vorbeşte de acel cuvânt pompos, şi nici de acela care are în sine iscusinţa sau eleganţa celor din afară, ci de cuvântul care are într-însul multă putere, de acela care este plin de înţelepciune. În asemenea caz, el nu are nevoie de construcţia frazelor, ci a cugetărilor, cum s-ar zice; nu a unei condiţii din afară, străine, ci a unei dispoziţii sufleteşti.

Pâră împotriva preotului să nu primeşti, fără numai de la doi sau trei martori. (5, 19) Aşadar, contra celui tânăr trebuie a primi pâra fără mărturii? Contra altora trebuie numaidecât? Oare nu trebuie întotdeauna a se face ascultările cu toată exactitatea? Deci ce vrea să spună el aici? ***„Nu vorbesc de alţii, zice, ci mai ales de cei bătrâni (presbiteri)."*** Sub denumirea de presbiter, de aici, el nu înţelege demnitatea, ci vârsta, fiindcă mai uşor păcătuiesc cei tineri decât cei bătrâni. Şi cum că aşa este, se învederează de acolo că lui Timotei i se încredinţase Biserica Efesului, şi chiar întreaga naţiune a Asiei; prin urmare, apostolul vorbeşte aici de cei bătrâni.

Pe cei ce păcătuiesc mustră-i de faţă cu toţi, ca şi ceilalţi să aibă teamă (5, 20), adică, „nu deodată să-i tai de la Biserică, ci toate le fă cu multă băgare de seamă. Când vei afla lămurit, atunci te aruncă asupră-i cu putere ca şi ceilalţi să se cuminţească." Căci după cum a înfrunta uşor pe cineva este vătămător, tot aşa şi în păcatele cele cunoscute de alţii dacă nu te vei ridica cu toată puterea, prin aceasta vei lăsa calea deschisă şi altora, spre a face şi a cuteza aceleaşi păcate. „Pe cei ce păcătuiesc mustră-i de faţă cu toţi, zice, ca şi ceilalţi să aibă teamă."

Dar oare cum de a zis Hristos: ***„Mergi şi mustră-1 pe el între tine şi el singur"?*** (Matei 18, 15) Dar şi pe unul ca acela Mântuitorul permite a-1 cerceta în Biserică. Căci ce? Oare nu înfricoşează mai ales faptul de a fi certat înaintea tuturor? Cum? Atunci când toţi cunosc păcatul, în timp ce osânda n-o cunosc, desigur că mai mult se înfricoşează. După cum se întâmplă cu cei ce rămân nepedepsiţi, că mulţi vor fi şi cei ce vor păcătui, tot aşa şi atunci când sunt pedepsiţi, mulţi vor fi cei ce se vor

îndrepta. Aşa a făcut şi Dumnezeu: pe Faraon l-a pedepsit, de asemenea şi pe Nabucodonosor, cum şi pe mulţi alţii îi vedem pedepsiţi, după om şi după ţara în care se află.

Prin urmare, apostolul voieşte ca toţi să se teamă de Episcop, şi pe dânsul îl pune priveghetor peste toţi. ***„Fiindcă de multe ori se judecă cu uşurinţă, trebuie, zice, ca cei ce mărturisesc şi cei ce învinovăţesc pe presbiter să fie după cum prevede legea veche: „Că în două sau trei mărturii va sta tot cuvântul”.*** (Deuteronom 19, 15)

„Pâră împotriva preotului să nu primeşti, fără numai de la doi sau trei martori.” N-a spus „să nu-l osândeşti”, ci nici măcar să primeşti pâră, nici să stai la judecată. Dar ce? Dacă şi cei doi vor minţi? Aceasta se întâmplă foarte rar, dar şi în asemenea caz se poate învedera minciuna, dacă se examinează cu amănunţime cazul. Este de dorit ca la învinovăţire de păcate să fie doi martori, de vreme ce s-au făcut pe ascuns, aşa că ascultarea a doi martori este semn de multă ispitire, de multă cercetare. Dar ce? Dacă faptele sunt de toţi ştiute, însă martori nu sunt, ci numai bănuială, ce e de făcut atunci? „Am spus mai sus, zice, că „se cade lui mărturie bună să aibă de la cei de-afară”.

Deci, cu frică să iubim pe Dumnezeu. Celui drept desigur că legea nu-i stă înainte. Dacă cei mai mulţi făcând binele siliţi, iar nu din buna lor voinţă, şi totuşi se folosesc în urma fricii ce au, şi de multe ori taie de la dânşii poftele lor, dar cei păcătoşi? De aceea auzim vorbindu-se de gheenă, ca astfel mult folos să tragem din ameninţarea şi din frica ei. Dacă ar fi urmat ca să-i arunce într-însa pe cei ce păcătuiesc, fără ca dinainte să vestească ameninţarea de ea, desigur că mulţi ar cădea într-însa.

Dacă şi acum, când ni se cutremură sufletul de frică, şi încă sunt unii care păcătuiesc cu uşurinţă, ca şi cum nici nu ar fi gheenă, dar dacă nici nu s-ar fi spus mai dinainte, şi nici nu ne-ar fi ameninţat, ce rele n-ar face? Astfel că — după cum am spus deseori — gheenă ne arată nouă îngrijirea părintească a lui Dumnezeu, nu mai puţin decât Împărăţia Cerurilor. Căci gheenă conlucrând împreună cu Împărăţia Cerurilor, pe mulţi oameni prin frică îi împinge în Împărăţia Cerurilor.

Aşadar, să nu luăm faptul acesta ca o asprime sau cruzime din parte-I, ci ca o milă şi filantropie mare, ca o îngrijire părintească şi dragoste către noi. Dacă n-ar fi ameninţat pe niniviteni pe timpul lui Iona, desigur că n-ar mai fi rămas cetatea lor. Dacă n-ar fi ameninţat cu gheena, cu toţii am fi căzut în gheenă. Dacă n-ar fi ameninţat cu foc, nimeni n-ar fi scăpat de foc. El voieşte a face cu totul contrare

celor ce grăieşte, ca tu să faci ceea ce voieşte. Nu voieşte moartea păcătosului, ca nu cumva să cazi în acea moarte. N-a spus numai prin cuvinte, ci a arătat şi faptul, ca astfel să fugim.

Despre deşertăciunea celor prezente, importanţa celor viitoare şi cum putem imita pe Dumnezeu şi despre dragostea lui Hristos către noi, care mai ales se arată din Sfânta Împărtăşire

Ca să nu creadă cineva că faptul gheenei este numai o ameninţare, ci că gheena există cu adevărat, aceasta, zice, este învederată din faptele întâmplate aici. Sau nu ţi se pare că potopul este simbol al gheenei, potopul, zic, care a nimicit totul prin apă? ***„Căci precum în zilele acelea dinainte de potop, oamenii mâncau şi beau, se însurau şi se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie"*** (Matei 24, 38), tot aşa era şi atunci.

A fost prezis şi atunci cu mulţi ani mai înainte, precum şi acum se prezice gheena de trei sute de ani sau şi mai mult, şi cu toate acestea nimeni nu este cu băgare de seamă, toţi consideră faptul acesta ca un mit, toţi îl cred ca ceva de râs, nici o frică nu are cineva, nimeni nu plânge, nimeni nu-şi bate pieptul.

Râul de foc curge în clocote, para îl aţâţă într-una, iar noi râdem, şi ne dezmierdăm, şi păcătuim fără sfială. Nimeni nu se gândeşte la ziua aceea, nimeni nu cugetă că cele prezente trec, că toate acestea sunt momentane, deşi, de altfel, lucrurile ne strigă în fiecare zi şi ne învederează acest adevăr. Morţile cele mai înainte de timp, schimbările lucrurilor ce se petrec chiar încă trăind noi, bolile şi alte multe de acest fel nu ne cuminţesc. Şi încă prefacerile acestea le-ar putea vedea cineva petrecându-se nu numai în trupurile noastre, ci chiar în înseşi stihiile lumii. Dar chiar şi în diferitele faze ale vârstei noastre, noi în fiecare zi vedem moartea, şi nestatornicia vieţii este caracterizată pretutindeni prin nestatornicia lucrurilor. Niciodată nu rămâne iarnă într-una, niciodată vară, nici primăvară, nici toamnă într-una, ci toate trec, zboară şi se scurg.

Şi ce să mai spun? Poate despre flori? Ce voieşti? Poate să spun despre demnităţi, despre împăraţi, care astăzi sunt şi mâine nu sunt? Despre cei bogaţi? Poate despre clădirile cele strălucite? Poate despre noapte şi zi? Ori despre soare sau despre lună? Dar nu se sfârşeşte şi ea? Şi chiar soarele nu este eclipsat de multe ori, oare nu se întunecă, oare nu este şi el acoperit de nori?

Nu cumva poate din cele ce vedem rămâne ceva pentru totdeauna? Nimic, ci numai sufletul din noi, dar iată că tocmai pe dânsul noi îl neglijăm! ***Avem o mare***

îngrijire pentru cele ce se prefac într-una, ca şi cum pare că ar rămâne, în timp ce pentru suflet, care rămâne pururea, noi nu facem nici o vorbă, ca şi cum s-ar preface şi el.

Cutare de pildă, poate face lucruri mari? Până mâine numai, iar după aceasta dispare, dovadă cei ce au făcut lucruri mari, iar acum nicăieri nu se mai văd. Viaţa aceasta este o scenă de teatru, şi vis, căci precum când se ridică cortina pe scena teatrului toate se risipesc, şi toate visurile zboară când se arată raza luminii, tot aşa şi acum când se întâmplă sfârşitul unuia, sau sfârşitul obştesc de s-ar întâmpla, toate se strică, toate se nimicesc şi dispar. Copacul pe care 1-ai plantat rămâne, precum şi casa ce ai clădit-o rămâne, în timp ce cel ce a clădit casa, ca şi cel ce a plantat copacul se duc şi se nimicesc. Şi astfel petrecându-se lucrurile, noi nici atunci nu ne sfiim, ci toate le facem ca şi cum am fi nemuritori, dezmierdându-ne şi petrecând întru desfătări.

Ascultă ce spune Solomon, el care a avut o mare experienţă a faptelor şi a lucrurilor prezente. ***„Am început lucrări mari: am zidit case, am sădit vii, am făcut grădini şi parcuri şi am sădit în ele tot felul de pomi roditori; mi-am făcut iazuri, ca să pot uda din ele o dumbravă unde creşteau copacii; am cumpărat robi şi roabe şi am avut feciori născuţi în casă, asemenea şi turme de oi fără de număr, mai mult decât toţi cei care au fost înaintea mea în Ierusalim. Am strâns aur şi argint şi număr mare de regi şi de satrapi; am adus cântăreţi şi cântăreţe şi desfătarea fiilor omului mi-am agonisit: o prinţesă şi alte prinţese.”*** (Ecclesiastul 2, 4-8) Nimeni, cu un cuvânt, n-a fost atât de dezmierdat, atât de slăvit; nimeni n-a fost atât de înţelept, şi nimănui nu i-au mers lucrurile aşa de bine, după cum le-a văzut mai înainte cu mintea sa. Ei, şi ce a fost cu aceasta? Cu nimic nu s-a folosit din toate acestea, ci iată ce spune: ***„Deşertăciunea deşertăciunilor, toate sunt deşertăciune”.*** (Ecclesiastul l, 2) Si priveşte că n-a spus simplu „deşertăciune”, ci a exagerat cuvântul prin exagerare.

Să-i credem deci lui, vă rog, ca unul ce a ajuns la această convingere în urma unei mari experienţe. Să-i credem, zic, şi să ne îndeletnicim cu acele lucruri, unde nu este deşertăciune, unde este adevăr, unde toate sunt sigure şi statornice, unde toate sunt zidite pe piatră, unde bătrâneţe nu este, unde nu este nimic trecător, unde totul înfloreşte, unde totul creşte şi sporeşte, unde nimic nu este învechit, nimic îmbătrânit, şi nici aproape de sfârşit.

Să dorim, vă rog, pe Dumnezeu cu adevărat, iar nu de teama gheenei, ci cu dorinţa de împărăţia Lui. Căci ce poate fi egal, spune-mi, cu a vedea pe Hristos? Nimic. Ce poate fi egal cu a ne bucura de acele bunuri? Nimic. ***„Cele ce ochiul n-a***

văzut, zice, şi urechea n-a auzit, şi la inima omului nu s-a suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El.” (I Corinteni 2, 9) Pe acelea să ne străduim a le câştiga, iar pe acestea să le dispreţuim. Oare nu de mii de ori ne învinovăţim pe noi înşine, şi ne spunem că viaţa omenească nu este nimic? Deci de ce te ocupi de nimic? De ce suferi necazuri pentru nimic? Poate că vezi clădiri strălucite şi privirea lor te înşală? Uită-te imediat la cer; întoarce-ţi privirea de la pietre şi coloane spre acea frumuseţe, şi atunci vei vedea că toate acestea de aici sunt lucruri de furnici şi ţânţari. Filosofează cu privirea; ridică-ţi cugetul spre cele din cer, şi de acolo dacă se poate priveşte spre clădirile cele strălucite de aici, şi vei vedea că nu sunt nimic, ci numai nişte jucării de copii mici.

Vezi cât de uşor, cât de curat şi cât de luminos este aerul, cu cât te ridici mai sus? Acolo, deci, îşi au casele, acolo îşi au sălaşurile cei ce fac milostenie. Toate cele de aici se nimicesc cu desăvârşire la înviere, sau mai bine zis chiar şi mai înainte de înviere în trecerea timpului s-au stricat, s-au descompus şi au dispărut. Ba chiar şi mai înainte de timp, adică în floare fiind, de multe ori un cutremur bunăoară le-a dărâmat la pământ, sau un foc le-a prefăcut în cenuşă. Căci nu numai în vârsta omului sunt morţi premature, ci şi în clădiri, şi de multe ori cele stricate şi hârbuite rămân neclintite la cutremurul pământului, pe când cele ce strălucesc, cele clădite din nou şi bine întărite, numai de un singur tunet s-au clătinat şi au căzut, şi aceasta după iconomia lui Dumnezeu, cred, ca nu cumva să cugetăm lucruri mari despre clădirile ce le ridicăm.

Vrei şi altfel să nu fii mâhnit? Vino atunci la clădirile obşteşti, la care şi tu te împărtăşeşti deopotrivă; că nici o casă nu este mai frumoasă decât clădirile obşteşti, stai acolo cât timp vei voi, fiindcă acelea sunt ale tale; ale tale sunt, împreună cu ale celorlalţi, sunt obşteşti, iar nu particulare. „Dar acestea, zici tu, nu încântă privirile.” Nu încântă, mai întâi din cauza deprinderii, iar după aceea din cauza lăcomiei. Aşadar, lăcomia încântă privirile, şi nu frumuseţea. Aşadar, încântarea privirilor este lăcomia, şi dorinţa de a-ţi însuşi cele ale altora.

Deci, până când ne vom alipi de acestea? Până când ne vom ţine strânşi de pământ, şi întocmai ca viermii ne vom tăvăli în mocirlă? Dumnezeu ne-a dat trupul făcut din pământ, ca să-l ridicăm la cer, iar nu ca printr-însul să tragem sufletul la pământ. Pământesc este trupul meu, dar dacă vreau, va deveni ceresc. Şi de aici priveşte de câtă cinste ne-a învrednicit pe noi, dacă ne-a acordat o astfel de favoare. ***„Eu am făcut, zice, pământ şi cer; îţi dau însă şi ţie dreptul de a crea: fă pământul cer, căci poţi.” „Cel ce face toate şi le întocmeşte”*** (Amos 5, 8) — cuvinte ce sunt spuse pentru Dumnezeu — însă această putere a dat-o şi oamenilor, precum de pildă un părinte iubitor de fiu fiind zugrav, ar zugrăvi nu numai el

singur, ci voieşte ca şi pe fiul său să-1 înveţe la fel. „Eu ţi-am făcut, zice, trup frumos; fă şi tu sufletul frumos."

„A zis Dumnezeu: ***„Să dea pământul din sine verdeaţă: iarbă şi pomi roditori"*** (Facere l, 11), zi şi tu: „să răsară pământul rod la fel, şi va răsări ceea ce vei vrea să prăseşti".

„Eu fac vara, zice, Eu fac negura, Eu împuternicesc tunetul, Eu mişc vântul, Eu am făcut marea şi pe dragonul ce se desfată în ea — adică pe diavolul. Dar nici pe tine nu te-am lipsit de această putere. Desfată-te şi tu dacă voieşti cu el, căci poţi să-1 legi ca pe o pasăre.

Fac să răsară soarele peste cei răi şi peste cei buni; deci imită-Mă şi tu. Dă din ale tale şi celor buni şi celor răi.

Fiind batjocorit, Eu sufăr şi fac bine celor ce Mă batjocoresc; imită-Mă şi tu, căci poţi. Fac bine, nu pentru răsplată; imită-Mă şi tu, şi să nu faci binele pentru răsplată.

Am aprins luminători pe cer; aprinde şi tu astfel de luminători, căci poţi.

Luminează pe cei rătăciţi, căci a Mă cunoaşte pe Mine este mai mare binefacere decât a vedea soarele de pe cer.

Om nu poţi face, dar drept şi plăcut lui Dumnezeu poţi face. Eu am lucrat esenţa sau fiinţa, iar tu împodobeşte buna intenţie. Vezi cât te iubesc, şi cum ţi-am dat putere chiar şi în cele mari."

Vedeţi, dar, iubiţilor, cât de mult am fost cinstiţi, deşi unii dintre cei nerezonabili şi nerecunoscători zic că de ce suntem stăpâni pe voinţa noastră? Acestea toate pe care le-am spus, şi în care noi putem imita pe Dumnezeu, dacă nu ar fi voie liberă, nu L-am putea imita.

„Eu stăpânesc, zice, prin îngeri, dar şi tu stăpâneşti prin pârgă. Stau pe tron împărătesc, dar şi tu stai împreună prin pârgă pe acel tron. „împreună cu El ne-a sculat şi împreună ne-a aşezat întru ceruri, în Hristos Iisus." (Efeseni 2, 6)

Heruvimii, precum şi serafimii, şi toată puterea îngerească, stăpâniile, puterile, scaunele, domniile şi începătoriile prin pârgă ţi se închină ţie. Deci, nu

învinovăţi cerul care se bucură de atâta cinste, de care se cutremură netrupeştile puteri.

„Dar ce să mai spun?” zice. Nu numai printr-acestea arăt eu dragostea Mea, ci şi prin cele ce am suferit. Pentru tine am fost scuipat, pentru tine am fost lovit, am fost lipsit de slavă, pe Părintele Meu L-am lăsat, şi am venit la tine, care Mă urai şi Mă dispreţuiai, ba încă nici nu voiai să auzi de numele Meu. Te-am urmărit şi am alergat după tine, ca să te am în stăpânirea Mea. Te-am unit şi M-am lipit de tine. Mănâncă trupul Meu, am zis, şi bea sângele Meu, ca să te am şi Sus, dar şi jos să Mă unesc în totul cu tine.

Nu-ţi este de-ajuns că pârga ta o am Sus? Oare nu te mângâie acest fapt? Şi jos iarăşi M-am pogorât, şi nu oricum Mă împreunez cu tine, ci Mă amestec, sunt mâncat, sunt fărâmat în părţi mici, ca astfel unirea să se facă întru totul, căci cele unite stau pentru totdeauna unite; astfel că Eu sunt întru totul legat cu tine.

Nu vreau câtuşi de puţin să fie între noi vreo rupere cât de mică, ci doresc să fim împreună unul şi acelaşi.”

Acestea ştiindu-le iubiţilor, şi cunoscând marea Lui iubire către noi, să facem tot ce ar putea să ne arate pe noi vrednici de darurile Sale cele mari. Cărora fie ca toţi să ne învrednicim întru Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XVI - Mustrare către cei ce nu slujesc lui Dumnezeu pe cât pretind ei a fi slujiţi de slugile lor

Te îndemn stăruitor înaintea lui Dumnezeu şi a lui Iisus Hristos şi a îngerilor aleşi, ca să păzeşti acestea, fără a lua o hotărâre dinainte, nefăcând nimic cu părtinire. Nu-ţi pune mâinile degrabă pe nimeni, nici nu te face părtaş la păcatele altora. Păstrează-te curat. De acum nu bea numai apă, ci foloseşte puţin vin, pentru stomacul tău şi pentru desele tale slăbiciuni, (I Timotei 5, 21-23)

Vorbind despre episcopi, despre diaconi, despre bărbaţi şi femei, despre văduve, despre preoţi (presbiteri), şi despre toţi ceilalţi, şi arătând cum episcopul este stăpân, când vorbea despre judecată, a adăugat: „Te îndemn stăruitor înaintea lui Dumnezeu şi a lui Iisus Hristos şi a îngerilor aleşi, ca să păzeşti acestea, fără a lua o hotărâre dinainte, nefăcând nimic cu părtinire".

Porunceşte cu multă frică, şi Timotei nu s-a sfiit să o facă, pentru că era fiul său cel iubit. Căci dacă el nu s-a ruşinat pentru sine, zicând: ***„îmi chinuiesc trupul meu, ca nu cumva altora propovăduind, eu însumi să mă fac netrebnic"*** (I Corinteni 9, 27), apoi cu atât mai mult nu s-ar fi ruşinat vorbind de Timotei.

Dacă ia ca martori pe Tatăl şi pe Fiul, bine face; dar pe îngerii cei aleşi de ce îi ia drept martori? Pentru marea lui bunătate şi blândeţe, pentru că şi Moise zice astfel: ***„Vă mărturisesc astăzi pe cer şi pe pământ"*** (Deuteronom 4, 26), arătând prin aceasta marea blândeţe a stăpânului, şi iarăşi: ***„Ascultaţi, voi munţilor, cercetarea Domnului şi voi, neclintite temelii ale pământului".*** (Miheia 6, 2) Cheamă ca martor la cele grăite pe Tatăl şi pe Fiul, arătându-le lor în ziua cea de pe urmă că dacă ele pretind mai mult decât trebuie, e ca şi cum s-ar dezbrăca de orice răspundere.

„Ca să păzeşti acestea, zice, fără a lua o hotărâre dinainte, nefăcând nimic cu părtinire", adică să fii popular şi deopotrivă cu cei condamnaţi, cu cei judecaţi de tine, ca nimeni să nu te aibă în stăpânirea sa, nimeni să nu te considere ca al său.

Dar oare cine sunt îngerii cei aleşi? Fiindcă şi Iacob ia ca martor pe Dumnezeu pe de o parte, iar pe de alta ia ca martor şi jertfelnicul. Tot aşa şi noi luăm de multe ori ca martori atât persoane care covârşesc, cât şi inferioare, şi astfel mărturia lor este mare. Aşadar, şi aici mărturia îngerilor celor aleşi este a unor fiinţe care nu sunt la fel cu Dumnezeu. Este ca şi cum ar zice: „chem ca martor pe Dumnezeu, pe Fiul Său, şi pe slugile Sale, că ţi-am poruncit cu poruncă dumnezeiască", înfricoşează deci pe Timotei.

Apoi, spunând acestea, a adăugat ceea ce era mai important decât toate, şi care mai cu seamă conţine sau reuneşte în sine Biserica: adică chestiunea hirotoniilor. „Nu-ţi pune mâinile degrabă pe nimeni, nici nu te face părtaş la păcatele altora.” Şi ce vrea să zică prin „degrabă (dinainte)”? Aceea că „nu din cea dintâi încercare, nici din a doua, nici din a treia, ci observând de multe ori, şi cercetând cu amănunţime, fiindcă nu fără primejdii este acest fapt, căci şi tu care dai această stăpânire vei fi deopotrivă de vinovat pentru cele păcătuite de acela, atât pentru păcatele trecute, cât şi de cele ce le va face. Cel ce iartă pe cele dintâi fără de timp, vinovat va fi şi de cele ce se vor face în viitor; precum şi tu fiind pricina celor trecute, vinovat vei fi pentru că nu ai lăsat aceluia timp pentru a le plânge, şi nici pentru a se umili. Precum, deci, tu te împărtăşeşti, sau iei parte la succesele lui, tot aşa şi la păcatele lui.”

„Păstrează-te curat”. Aici vorbeşte despre prudenţă. „De acum nu bea numai apă, ci foloseşte puţin vin, pentru stomacul tău şi pentru desele tale slăbiciuni.” Deci, dacă el porunceşte unui bărbat care a fost cu băgare de seamă la posturi până într-atâta, şi care a întrebuinţat spre băut atâta apă, încât s-a şi îmbolnăvit - şi încă des se îmbolnăvea - dacă, zic, porunceşte unui astfel de bărbat să fie prudent, iar acela nu respingea şi nici nu se îngreuia de acest sfat, apoi cu atât mai mult noi când auzim sfaturi ca acestea de la cineva, nu trebuie să ne îngreunăm.

Şi de ce oare nu i-a însănătoşit stomacul lui? Căci dacă hainele lui Pavel înviau morţii, desigur că şi aceasta ar fi putut să o facă el. Aşadar, de ce nu a făcut aşa şi cu Timotei? Pentru că şi astăzi dacă vedem bărbaţi mari şi virtuoşi îmbolnăvindu-se, să nu ne scandalizăm, fiindcă şi atunci s-au petrecut lucrurile după iconomia dumnezeiască. Căci dacă lui Pavel i s-a dat îngerul Satanei ca să nu se înalţe, apoi cu atât mai mult lui Timotei, fiindcă toate semnele ar fi fost de ajuns pentru a-1 face atunci ca să cadă în fapte uşurele. De aceea Pavel 1-a lăsat ca el să se slujească în puterea legii doctoriceşti, ca astfel şi el însuşi să se cumpăteze, precum şi alţii să nu se scandalizeze, ci să afle că fiind de aceeaşi natură cu noi, a reuşit totuşi în faptele de care îl admirăm. Mi se pare că Timotei era bolnăvicios şi în alt chip, iar aceasta o arată zicând: „pentru desele tale slăbiciuni”, de unde se vede că boala lui provenea şi din cauza stomacului, şi din cauza altor membre ale trupului său. Nu era potrivit cu demnitatea lui a se îmbuiba de vin fără sfială, şi de aceea apostolul îi recomandă puţin vin ca pentru sănătate, iar nu pentru îmbuibare.

Păcatele unor oameni sunt vădite, mergând înaintea lor la judecată, ale altora însă vin în urma lor. (5, 24) Fiindcă mai sus, vorbind de hirotonii, zicea: „să nu te faci părtaş în păcate străine”, ca nu cumva să zică: „Dar dacă eu nu ştiu?”, iată că el a dezlegat această nedumerire, adăugând: „Ale unor oameni păcatele sunt arătate

mergând mai înainte la judecată, iar ale unora şi în urmă vin”, adică, păcatele unora sunt arătate, fiindcă vin mai înainte în judecată, iar ale altora vin pe urmă, zice: ***Tot aşa şi faptele cele bune sunt vădite, şi cele ce sunt altfel nu se pot ascunde. (5, 25)***

Cei ce se găsesc sub jugul robiei, să socotească pe stăpânii lor vrednici de toată cinstea, ca să nu fie hulite numele şi învăţătura lui Dumnezeu. (6, l) „De toată cinstea, zice, vrednici să-i socotească. Să nu-ţi închipui că dacă eşti credincios, eşti liber, fiindcă aceasta este libertatea, să slujeşti şi mai mult. Căci cel necredincios dacă te va vedea purtându-te cu obrăznicie pentru credinţa ce o ai, va blestema de multe ori credinţa ta, ca ceea ce aţâţă spre împotrivire, pe când dacă te vede supus şi ascultător, mai mult se va convinge, şi va da crezământ şi ascultare celor spuse de tine. De altfel, şi credinţa Evangheliei şi numele lui Dumnezeu vor fi hulite.”

„Dar, zici tu, dacă stăpânii vor fi necredincioşi, cum trebuie să se poarte robii?” Chiar şi atunci ei trebuie să asculte, pentru numele lui Dumnezeu. Iar cei ce au stăpâni credincioşi să nu-i dispreţuiască, sub cuvânt că sunt fraţi; ci mai mult să-i slujească, fiindcă primitorii bunei lor slujiri sunt credincioşi şi iubiţi. Acestea învaţă-i şi porunceşte-le (6, 2), adică: „dacă v-aţi învrednicit, zice, de o astfel de cinste, încât aveţi stăpâni pe fraţii voştri, tocmai de aceea sunteţi datori încă mai mult să ascultaţi şi să fiţi supuşi”.

„Mergând înaintea lor la judecată” zice, anume, că unele dintre faptele cele rele se dosesc aici, iar altele nu, pe când acolo nici cele rele, şi nici cele bune nu vor putea să se ascundă. Deci, ce înseamnă „mergând înaintea lor la judecată?” Adică, când cineva greşeşte sau face asemenea fapte, care deja 1-au condamnat; când rămâne neîndreptat; când cineva nădăjduieşte să se îndrepte, dar nu face nimic pentru aceasta. Deci ce? Pentru ce oare sunt spuse acestea? Deoarece chiar dacă unii ar ascunde aici faptele lor, acolo însă nu le vor putea ascunde, ci toate vor fi pe faţă, şi aceasta desigur că este cea mai mare mângâiere pentru cei ce fac binele. Fiindcă mai sus s-a zis: „nimic făcând după rugăminte”, iar mai jos: „Câţi sunt robi, pe stăpânii lor să-i socotească vrednici de toată cinstea”, e natural să întrebăm: Ce are a face aceasta cu episcopul? Ba încă foarte mult are a face: să sfătuiască. De altfel îl vedem pe el peste tot poruncind mai ales slugilor, decât stăpânilor; slugilor cu multă blândeţe, şi vorbind mult despre aceasta, iar stăpânilor: „Lăsând la o parte, zice, ameninţarea” . (Efeseni 6, 9) De ce, oare? Când e vorba de cei necredincioşi, cu drept cuvânt, căci cu cei necredincioşi care nu dau atenţie, nu are ce să vorbească - dar cu cei credincioşi de ce porunceşte în felul acesta? Pentru că mai mare slujire se aduce de către stăpâni slugilor, decât de către slugi stăpânilor. Aceştia sunt cei care dau şi bani, care se îngrijesc pentru cele de trebuinţă, pentru

haine, şi în fine pentru toate. Aşa că stăpânii mai mare slujire aduc slugilor, ceea ce de altfel şi aici se înţelege, zicând: „Căci credincioşi sunt şi iubiţi, cei ce facerea de bine primesc”, adică „se ostenesc şi se muncesc pentru liniştea voastră; şi în asemenea caz oare nu au dreptul să se bucure de o mare cinste din partea voastră?”

Mustrare către cei ce nu slujesc lui Dumnezeu pe cât pretind ei a fi slujiţi de slugile lor

Deci, dacă apostolul porunceşte în felul acesta slugilor de a fi cu ascultare către stăpânii lor, înţelegeţi cum trebuie să fim noi faţă de Stăpânul a toate, care ne-a făcut pe noi din ceea ce nu eram, care ne hrăneşte şi ne îmbracă. Chiar de nu ar trebui mai mult, cel puţin să-i slujim Lui precum ne slujesc pe noi slugile noastre. Oare nu întreaga lor viaţă şi-o cheltuiesc în acest scop, acela de a-i mulţumi pe stăpânii lor? Aceasta este treaba lor, aceasta este viaţa lor, de a se îngriji de cele ale stăpânului. Nu oare toată ziua se îngrijesc de ale stăpânului, iar de ale lor de multe ori numai seara, pentru un timp scurt? Noi însă facem cu totul altfel; de cele ale noastre ne îngrijim veşnic, pe când de cele ale Stăpânului nici cea mai mică parte din timp, deşi El nu are nevoie de ale noastre, precum au stăpânii nevoie de slugi, ci chiar slujbele pe care I le facem sunt tot în folosul nostru. Acolo slujba slugii foloseşte pe stăpân, pe când aici slujba robului nu foloseşte cu nimic Stăpânului a toate, ci pe însăşi sluga o foloseşte. ***„Că bunătăţile mele, zice, nu-ţi trebuie.”*** (Psalmi 15, 2)

Căci, spune-mi, te rog, ce folos are Dumnezeu dacă eu sunt drept? Şi ce pagubă are El dacă eu sunt nedrept? Oare nu este întreagă şi nevătămată natura Lui? Oare nu este fără vreo vătămare? Oare nu este mai presus de orice patimă? Aici slugile nu au nimic al lor, ci totul este al stăpânului, chiar de s-ar îmbogăţi el cât de mult, în timp ce noi avem multe ale noastre. Nu în zadar ne bucurăm noi de atâta cinste din partea împăratului a toate. Care stăpân şi-a dat vreodată pe fiul său pentru slugă? Nimeni, ci cu toţii încă ar prefera să dea pe slugi pentru copii. Pe când cu Dumnezeu se petrec lucrurile cu totul altfel. Pe propriul Său Fiu nu L-a cruţat, ci L-a dat pentru noi toţi, pentru noi, duşmanii Lui care Îl urâm. Slugilor chiar dacă li se porunceşte ceva greoi, nu se îngreuiază, ci mai ales, sunt recunoscători, pe când noi de mii de ori ne arătăm nemulţumirea. Stăpânul de aici nimic din acestea nu făgăduieşte slugilor, precum ne făgăduieşte nouă Dumnezeu.

Şi ce anume făgăduieşte? Libertatea de aici poate, care de multe ori e mai grozavă şi mai rea decât sclavia. Căci de multe ori a venit câte o foamete mare, şi atunci libertatea aceasta a fost mai amară decât sclavia, şi iată cum darul acesta a devenit spre cea mai mare pagubă. Dar din partea lui Dumnezeu nimic nu e spre

stricăciune. Dar ce? ***„Nu vă mai zic vouă slugi, zice, căci voi prietenii Mei sunteţi.”*** (Ioan 15, 15)

Să ne ruşinăm, iubiţilor, şi să ne înfricoşăm. Cel puţin pe cât ne slujesc pe noi slugile noastre, să slujim şi noi pe Dumnezeu. Dar noi nu arătăm către El nici cea mai mică parte din slujba ce ne-o fac nouă slugile. Aceia pentru nevoia lor filosofează, având poate numai îmbrăcăminte şi hrană, pe când noi Îl necinstim cu îmbuibările noastre. Deci măcar de la slugi să luăm pildă despre regulile filosofiei. De altfel, Sfânta Scriptură obişnuieşte a trimite pe oameni nu numai la slugi, ci şi la cele necuvântătoare, ca de pildă când trimite pe leneş la albină şi când îi porunceşte să imite pe furnică , eu însă sfătuiesc a imita cel puţin pe slugi, şi ceea ce ele fac pentru frica pe care o au faţă de noi, măcar acelea să le facem şi noi pentru frica de Dumnezeu. Dar noi nu facem aşa. Slugile noastre de multe ori sunt supuse din cauza fricii pe care trebuie să o aibă faţă de noi, şi ele stau în tăcere mai mult decât orice filosof. Sunt supuse poate, cu dreptate sau fără dreptate, şi nu răspund, ci se roagă, deşi poate că de multe ori nu ne-au nedreptăţit cu nimic. Neprimind de la noi nimic mai mult decât ceea ce le trebuie, ba de multe ori chiar şi mai puţin, ele totuşi rabdă, şi culcându-se pe paie, şi mâncând poate numai pâine, şi în fine orice alt tain pe care-1 au, nu ne trag la răspundere, şi nu sunt supăraţi, pentru frica pe care o au de noi. Încredinţându-le bani, ele totul înapoiază şi să nu-mi spui de slugile cele rele, ci de cele ce nu sunt atât de rele, iar când le ameninţăm, ele îndată se cuminţesc.

Apoi, toate acestea nu sunt oare un motiv de filosofie pentru noi? Să nu spui că toate acestea sunt făcute de silă şi de frică, fiindcă sila şi teama de gheenă stau şi asupra capului tău, şi nici aşa nu te cuminţeşti, şi nici nu porţi atâta cinste lui Dumnezeu, pe câtă ai tu din partea slugilor tale. Fiecare dintre slugi îşi are locuinţa sa legiuită, şi nu se impune cu sila în locuinţa aproapelui său, nici nu este atins de pofta de mai mult. Toate acestea se petrec cu slugile care păzesc buna rânduială pentru frica pe care o au faţă de stăpânii lor şi foarte rar ar putea vedea cineva slugă luând ceva altei slugi, sau vătămând-o cu ceva. Dar cu oamenii liberi se întâmplă cu totul din contră, căci ne lovim unii pe alţii, ne mâncăm unii pe alţii, nu ne temem de Stăpânul a toate, răpim cele ale altora, furăm, lovim, deşi Stăpânul nostru vede.

Aceasta n-ar face-o niciodată sluga, ci dacă ar lovi, ar face-o fără ca stăpânul său să vadă, sau să audă, în timp ce noi toate le îndrăznim, deşi Dumnezeu toate le vede şi le aude. Înaintea ochilor acelora este veşnic frica de stăpânul lor, în timp ce noi niciodată nu avem înaintea noastră frica de Dumnezeu. De aceea s-a şi răsturnat totul pe dos, totul s-a amestecat şi s-a corupt. Nouă nici măcar prin minte nu ne

trece să ne gândim la ce am păcătuit, în timp ce păcatele slugilor le cercetăm cu toată amănunţimea, ba până şi pe cele mai mici.

Spun acestea nu doar că aş vrea să văd pe slugile noastre neascultătoare şi obraznice, ci cu scopul de a alunga de la noi neascultarea şi obrăznicia, de a zgudui trândăvia şi somnolenţa noastră, ca măcar aşa să slujim şi noi lui Dumnezeu, precum ne slujesc nouă slugile; aşa să slujim Celui ce ne-a făcut pe noi, precum ne slujesc nouă cei deopotrivă cu noi, care nu au de la noi nimic de acest fel. Liberi din natură şi slugile sunt, căci expresia „să stăpânească peştii mărilor” (Facere l, 26) este zisă şi pentru ele. Slujba aceasta a lor nu este de la natură - ci este venită din afară, sau atingătoare de vrednicia lor - dar cu toate acestea multă cinste ne aduce nouă. Noi, în vederea slujirii noastre, le băgăm frica în oase, în timp ce faţă de Dumnezeu nu avem cât de puţină frică, deşi folosul ce ar urma de aici, ar fi tot pentru noi. Cu cât vom sluji mai cu tragere de inimă lui Dumnezeu, cu atât mai mult vom câştiga.

Deci, să nu ne lipsim de un folos atât de mare, căci Dumnezeu este fără nici o lipsă, iar câştigul şi răsplata la noi se înapoiază. Să slujim lui Dumnezeu cu frică şi cu cutremur, şi să ne aflăm faţă de El la fel cum se află faţă de noi slugile noastre, ca să ne învrednicim de bunurile făgăduite, întru Hristos Iisus, Domnul nostru, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Omilia XVII - Împotriva iubirii de argint, şi că adevărata libertate înseamnă a se stăpâni cineva de patimi

Iar cei ce au stăpâni credincioşi să nu-i dispreţuiască sub cuvânt că sunt fraţi; ci mai mult să-i slujească, fiindcă primitorii bunei lor slujiri sunt credincioşi şi iubiţi. Acestea învaţă-i şi porunceşte-le. Iar de învaţă cineva altă învăţătură şi nu se ţine de cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos şi de învăţătura cea după dreapta credinţă, acela e un îngâmfat, care nu ştie nimic, suferind de boala discuţiilor şi a certurilor de cuvinte, din care pornesc: ceartă, pizmă, defăimări, bănuieli viclene, gâlcevile necurmate ale oamenilor stricaţi la minte şi lipsiţi de adevăr, care socotesc că evlavia este un mijloc de câştig. Depărtează-te de unii ca aceştia. Şi, în adevăr, evlavia este mare câştig, dar atunci când ea se îndestulează cu ce are. Pentru că noi n-am adus nimic în lume, tot aşa cum nici nu putem să scoatem ceva din ea afară. (I Timotei 6, 2-7)

Dascălul nu trebuie să se poarte numai cu autoritate, ci şi cu multă blândeţe, precum iarăşi nu numai cu blândeţe, ci şi cu autoritate. Şi toate acestea le învaţă fericitul Pavel, câteodată zicând: ***„Porunceşte acestea şi învaţă”***, iar altădată: ***„Acestea le învaţă şi sfătuieşte.”*** Dacă doctorii roagă pe cei bolnavi, nu doar ca ei să se însănătoşească, ci să scape de boală şi să se scoale din pat, cu atât mai mult noi trebuie să ne purtăm faţă de cei pe care îi învăţăm cele ale moralei, sfătuindu-i şi îndemnându-i. Fericitul Pavel nu se dă în lături chiar de a se face sluga lor, zicând: ***„Căci nu ne propovăduim pe noi înşine, ci pe Hristos Iisus, Domnul, iar noi înşine suntem slugile voastre, pentru Iisus”*** (II Corinteni 4, 5), şi iarăşi: ***„Toate sunt ale voastre, fie Pavel, fie Apollo”.*** (I Corinteni 3, 21-22) Şi iată că el slujeşte slujba aceasta cu bunăvoinţă, căci nici nu este doar o robie oarecare, ci mult mai bună decât robia. ***„Că acela este rob, zice, care săvârşeşte păcatul.”*** (loan 8, 34)

„Iar de învaţă cineva într-alt chip, şi nu se apropie de cuvintele cele sănătoase ale Domnului nostru Iisus Hristos, şi de învăţătura cea după buna-credinţă, acela s-a trufit, neştiind nimic.” Aşadar, nu din a şti poate ajunge cineva la prostie, ci tocmai din a nu şti. Căci cel ce ştie cele ale evlaviei (bunei cinstiri de Dumnezeu), acesta mai cu seamă ştie să fie şi modest. Cel ce ştie cuvintele cele sănătoase, niciodată nu se îmbolnăveşte. Că precum este inflamaţia pentru trup, tot aşa este şi uşurinţa sau prostia pentru suflet. Precum acolo ceea ce este umflat nu spunem că este sănătos, tot aşa şi aici nu putem spune că cei mândri sunt înţelepţi. Prin urmare se poate ca cineva să ştie ceva, şi totuşi să nu ştie nimic, căci cel ce nu ştie ceea ce trebuie a şti, nu ştie nimic. Şi cum că mândria vine din neştiinţă, se

învederează de acolo, că Hristos S-a deşertat pe Sine. Cel ce ştie aceasta, deci, nu va cugeta despre dânsul lucruri mari niciodată.

Căci omul nu are nimic care să nu fie de la Dumnezeu, şi deci să nu cugete lucruri mari despre dânsul. ***„Căci ce ai, zice, pe care să nu-1 fi primit?”*** (I Corinteni 4, 7) El a spălat picioarele ucenicilor; şi cel ce ştie aceasta, cum s-ar mândri? De aceea zice Hristos:, ***„Când veţi face toate cele ce s-au poruncit vouă, ziceţi, că slugi netrebnice suntem.”*** Vameşul numai prin umilinţă s-a mântuit, pe când fariseul prin mândrie s-a pierdut. Cel ce se trufeşte, nimic din acestea nu ştie. Apoi, iarăşi, tot Hristos zice: ***„De am vorbit rău, dovedeşte că este rău, iar de am vorbit bine, de ce mă baţi?”***, (Ioan 18, 23)

„Suferind de boala discuţiilor”, zice. ***Aşadar, a întreba din curiozitate, a ispiti într-una, înseamnă a fi bolnav.*** ***„ Şi a certurilor de cuvinte de prigonire”***, zice, şi cu drept cuvânt, căci ***atunci când sufletul se aprinde ca de friguri, din cauza raţionamentelor, când se tulbură, atunci întreabă cu curiozitate, iar când el este sănătos, nu întreabă, ci fără ispitire primeşte credinţa.*** Din ispitire sau din întrebări fără şir, şi din luptă de cuvânt sau din cuvinte de prigonire, nimic nu se poate aştepta. Cele ce credinţa făgăduieşte sunt adevărate, iar întrebarea când se pune la mijloc, nici nu poate arăta ceva de seamă, şi nici nu lasă a nădăjdui cele făgăduite de credinţă. Căci şi cel ce închide ochii nu va putea să găsească ceea ce ar vrea să caute, şi iarăşi dacă ar avea poate ochii deschişi, însă s-ar băga într-o groapă adâncă, unde n-ar pătrunde raza luminii, n-ar putea găsi ceea ce ar căuta. Astfel, deci, fără credinţă nimic nu se poate afla, ci din necesitate, că se vor naşte lupte de cuvinte, sau cuvinte de prigonire.
„Din care pornesc: ceartă, pizmă, defăimări, bănuieli viclene”, ***adică slavă şi credinţe viclene de la astfel de întrebări.*** Atunci ne închipuim despre Dumnezeu ceea ce nu trebuie, fiindcă cădem în tot felul de întrebări. ***„Cuvintele cele deşarte”***, adică pierderea de vreme, sau prin această expresie el spune: „precum oile cele râioase atinse de boală, umplu de râie şi pe cele sănătoase, întocmai aşa fac şi bărbaţii vicleni”. ***„Şi lipsiţi de adevăr, care socotesc a fi câştig buna-credinţă (evlavia).”*** ***Ai văzut câte rele se nasc din lupta de cuvinte, sau cuvintele de prigonire?*** ***Pizma, pricirea, ignoranţa, lipsa de minte, pe care desigur că o naşte ignoranţa.***

„De unii ca aceia, zice, depărtează-te.” N-a spus „apucă-te la ceartă cu ei”, ci „depărtează-te”. ***„De omul eretic, după una şi a doua sfătuire, fereşte-te”*** (Tit 3, 10), zice tot Pavel. Cu alte cuvinte arată că dânşii sunt aşa nu atât din neştiinţă, pe cât din trândăvie, având şi neştiinţa. ***Pe nişte oameni care se luptă din cauza banilor, când îi vei putea convinge?*** Nu-i poţi convinge în alt fel pe unii ca aceştia

decât dându-le iarăşi, şi nici aşa nu le poţi împlini pofta. ***„Ochiul lacomului nu se satură cu o parte.”*** (înţelepciunea lui Isus Sirah 14, 9) Deci trebuie să fugi de cei ce nu sunt îndreptaţi. Dar dacă el sfătuieşte să nu se certe cu unul care se luptă cu altul, care are mare lipsă, şi nici a se hărţui cu el, cu atât mai mult cu cei ce sunt ca ucenici ai noştri.

Zicând că unii ca aceia socotesc a fi câştig buna-credinţă (evlavia), a adăugat: ***Însă câştig mare este buna-credinţă cu îndestulare*** (6, 6), nu când ai bani, ci când nu ai. Ca să nu cadă cineva în mâhnire din cauza sărăciei, îl ridică şi îl îndreaptă. „Socotesc, zice, că este câştig.” Este desigur câştig, însă nu aşa, ci mult mai mare. După ce mai întâi a doborât acel câştig, la urmă înalţă pe acesta. Că acel câştig nu este nimic, se poate vedea din faptul că rămâne aici şi nu se strămută cu noi, nici nu ne întovărăşeşte. De unde se învederează aceasta? ***De acolo că noi, neavând nimic, am venit în această viaţă, prin urmare nici ducându-ne de aici nu vom lua ceva. Căci goi am venit aici, goi ne vom duce.*** Deci nu avem nevoie de cele prisoselnice. Dacă n-am adus nimic, ne vom duce iarăşi cu nimic, după cum şi zice: ***Că nimic n-am adus în lume, arătat este că nici a scoate ceva nu putem.*** (6, 7)

Ci având hrană şi îmbrăcăminte, cu acestea îndestulaţi vom fi. (6, 8) Noi trebuie să mâncăm atât cât ne este de-ajuns să trăim, şi să ne îmbrăcăm cu haine atât cât să ne acopere trupul, adică să acoperim goliciunea, şi nimic mai mult; iar o astfel de haină o poate avea oricine.

Apoi îndeamnă de la cele de aici, zicând: ***Iar cei ce vor să se îmbogăţească.*** (6, 9) N-a zis simplu „cei ce se îmbogăţesc”, ci „cei ce voiesc”, căci sunt şi dintre aceia care având bani îi economisesc bine, adică îi dispreţuiesc şi-i împart săracilor. Apostolul nu defaimă pe unii ca aceştia, ci pe cei ce doresc averi. ***„Iar cei ce vor să se îmbogăţească, zice, cad în ispite, şi în curse, şi în pofte multe fără de socoteală şi vătămătoare, care cufundă pe oameni în pieire şi în pierzare.”*** Bine zice el „care cufundă”, de vreme ce nici nu pot să se ţină drept. „Întru pieire, şi întru pierzare”, şi în viaţa de aici, şi în cea viitoare.

Că rădăcina tuturor răutăţilor este iubirea de argint, care unii poftind-o au rătăcit de la credinţă, şi s-au pătruns cu dureri multe. (6, 10) Dar toate acestea nu se pot şti la întâmplare, decât vieţuind cineva cu bogaţii, când vor putea vedea cât se zbuciumă, şi cât se întristează din cauza averii.

Iar tu, zice, omule al lui Dumnezeu. (6, 11) Mare vrednicie pune el înainte! ***Toţi oamenii desigur că sunt ai lui Dumnezeu, dar cu deosebire cei drepţi; nu numai***

în ceea ce priveşte creaţia lor, ci şi în ceea ce priveşte înfierea şi zidirea cea nouă. „Deci, dacă eşti omul lui Dumnezeu, zice, nu căuta cele de prisos care nu duc la Dumnezeu, ci „fugi de acestea, urmează dreptatea". Amândouă sunt spuse cu multă intensitate, căci n-a zis „depărtează-te", ci „fugi şi urmează" — „dreptatea", spre a nu te lăcomi, şi „evlavia" sau buna-credinţă cea din dogme, „credinţa" care este contrară întrebărilor celor curioase, „dragostea, răbdarea, blândeţile".

Luptă-te lupta cea bună a credinţei, apucă-te de viaţa cea veşnică", zice — iată şi plata — ***„la care ai fost chemat, şi ai mărturisit mărturisirea cea bună — în speranţa, zice, vieţii veşnice — înaintea multor martori*** (6, 12), adică „să nu necinsteşti acea încredere, acea încurajare. De ce, dar, te osteneşti în lucruri şi în pofte fără de socoteală?" ***Şi care ispită şi cursă zice că o vor suferi cei ce voiesc să se îmbogăţească?*** Adică îi îndepărtează de la credinţă, îi bagă în primejdii, îi face fricoşi. ***„Şi în pofte multe fără de socoteală"***, zice. Şi cum să nu fie pofta lor fără de socoteală, când au cu ei nebuni, când au pe lângă ei pitici, nu doar pentru iubirea de oameni, ci pentru plăcere? Cum să nu fie pofta lor fără de socoteală, când închid peşti în casele lor, când hrănesc fiare sălbatice, când se ocupă de câini, când împodobesc cai, şi când, în fine, se găsesc cu mult mai prejos faţă de copii? Toate acestea sunt fără socoteală şi prisoselnice, nimic din ele nu e nici trebuitor, nici folositor.

„Pofte multe fără de socoteală, şi vătămătoare." Care sunt cele vătămătoare? Când sunt stăpâniţi de amoruri absurde, când doresc cele ale aproapelui, când se tăvălesc în dezmierdări, când iubesc şi se zvârcolesc după beţii, când doresc pierderea şi chiar sacrificarea altora. Mulţi încă stăpâniţi de tirania acestei nebunii (amorul) s-au aruncat asupra antagoniştilor lor, şi s-au pierdut, pentru că se ocupă cu fapte fără de socoteală, sau mai bine zis şi vătămătoare.

Bine a zis el: „au rătăcit din credinţă" căci iubirea de argint astupându-le ochii câte puţin, îi împiedică a vedea calea cea dreaptă ce duce la credinţă. Precum cineva, păşind pe drumul cel drept, însă întorcându-şi mintea spre altceva, păşeşte, desigur, dar de multe ori trece pe lângă cetatea la care se ducea, ducându-1 picioarele fără nici un folos, tot aşa se petrece şi cu iubirea de argint.

„Şi s-au pătruns, zice, cu dureri multe." Ai văzut ce a lăsat să se înţeleagă prin expresia „s-au pătruns"? Căci toate cele înşirate de el sunt ca nişte spini, aşa că dacă sunt atinşi, sângerează mâinile şi le rănesc. Câte griji nu au dânşii şi câte dureri? De aceea şi zice apostolul: ***„fugi de acestea, şi urmează dreptatea, buna-credinţă, credinţa, dragostea, răbdarea, blândeţile"***, căci blândeţea vine de la

dragoste. Aici, apostolul laudă curajul şi bărbăţia lui Timotei, ***„căci, zice, ai mărturisit toate acestea cu bărbăţie şi cu curaj”***, adică aşa ai făcut.

Îi aminteşte apoi şi de catehizarea sa, zicând: ***„apucă-te de viaţa cea veşnică”***, aşa că nu este de-ajuns numai mărturisirea, ci mai este nevoie şi de răbdare, spre a rămâne mereu în mărturisire; este nevoie şi de luptă puternică şi de mii de sudori, spre a nu fi pătruns, sau străpuns de dureri multe, pentru că multe sunt scandalurile, multe sunt şi piedicile întâmpinate. De aceea strâmtă şi anevoioasă este calea, şi din toate părţile trebuie să fii cu băgare de seamă, în toate părţile să se întoarcă cineva.

Din toate părţile se văd plăceri care atrag ochii sufletului, plăceri de trupuri, de bani, de dezmierdări, de trândăvii, de slavă, de mânie, de stăpânire, de iubire de întâietate. Toate acestea, zic, se arată sub nişte feţe prea inimoase şi drăgăstoase, în stare de a atrage spre ele pe cei îndrăgostiţi, pe cei ce nu iubesc mult adevărul, căci adevărul este slab la faţă şi nu are nici un lipici. De ce oare? Pentru că el tăgăduieşte toată plăcerea şi mulţumirea în viitor, în timp ce acelea pun înainte onoruri, plăceri, repausuri, desigur că nu în fiinţă, nu adevărate, ci false, amăgitoare. Dacă cineva este prost, uşurel şi fricos, se va ţine strâns de acestea, moleşindu-se în faţa necazurilor. Tot aşa se întâmplă şi cu luptele de din afară, când cel ce nu se gândeşte mult la cununi, din primul moment se pironeşte în ospeţe şi beţii. Tot aşa fac şi luptătorii din stadion, care sunt fricoşi şi fără curaj, în timp ce acei care au în vedere cununile, preferă mii de răni, fiindcă ei se hrănesc cu speranţa viitorului, şi de aceea sunt cu curaj.

Împotriva iubirii de argint, şi că adevărata libertate înseamnă a nu ne lăsa stăpâniţi de patimi

Să fugim, dar, de rădăcina tuturor relelor, şi atunci vom fugi de toate relele. ***„Rădăcina tuturor răutăţilor, zice, este iubirea de argint.”*** Pavel a grăit aşa, sau mai bine zis Hristos. Dar să vedem cum însăşi experienţa din fapte ne mărturiseşte aceasta. ***Căci ce rău nu izvorăşte din bani, sau mai bine zis, nu din bani, ci din reaua intenţie a celor ce nu ştiu să facă uz precum trebuie de bani?*** Fiindcă este cu putinţă ca cei ce fac uz de bani precum trebuie, să moştenească printr-înşii şi Împărăţia Cerurilor. Acum însă ceea ce ni s-a dat spre ajutorarea săracilor, spre mângâierea celor ce ne greşesc nouă, şi spre lauda şi mulţumirea lui Dumnezeu, noi o întrebuinţăm împotriva nenorociţilor de săraci, sau mai drept vorbind contra sufletului nostru, şi contra lui Dumnezeu.

A răpit cineva averea unuia, şi l-a adus în sărăcie, dar şi pe sine s-a dat morţii. Pe acela l-a istovit cu sărăcia, dar şi pe sine s-a istovit cu osânda cea veşnică. Oare nu cumva este tot una? Ce rău oare nu ne vine din bani? Oare nu lăcomia? Oare nu răpiri? Oare nu jelanii? Nu duşmănii? Nu lupte? Nu certuri? Oare nu au întins unii ca aceştia mâinile până la cei morţi? Oare nu au ajuns cu răutatea până şi la părinţi şi fraţi? Oare nu au răsturnat dânşii şi legea naturii, şi poruncile lui Dumnezeu, şi în fine totul, fiind stăpâniţi de acea poftă nebună? Oare tribunalele nu sunt înfiinţate pentru aceştia? Doboară iubirea de argint, şi atunci a contenit războiul, a contenit lupta, a contenit duşmănia, au contenit cearta şi intriga. Ar trebui să fie alungaţi din lume unii ca aceştia, ca nişte lupi vătămători. Precum nişte vânturi contrare şi puternice, căzând deodată peste marea liniştită, ar răscoli-o până la fund, şi până şi nisipul de pe fund l-ar ridica în sus şi l-ar amesteca cu valurile, întocmai aşa şi iubitorii de bani toate le răscolesc şi le răstoarnă pe dos.

Iubitorul de bani nu are nici un prieten. Şi ce spun eu de prieten? Când el nu cunoaşte nici chiar pe Dumnezeu, fiind stăpânit de acea poftă. Nu vedeţi pe titani păşind cu sabia în mână? Deşi în acel mit este mai mult o reprezentare de nebunie; dar aceştia cu adevărat sunt nebuni, îndrăciţi şi ieşiţi din minţi. Dacă le-ai putea descoperi sufletul lor, 1-ai găsi astfel alcătuit, încât nu o sabie, nici două, ci mii de săbii sunt într-însul, pe nimeni cunoscând, ci împotriva tuturor turbat, împotriva tuturor aruncându-se şi împungând pe toţi, sfâşiind nu câini, ci suflete de oameni, şi aruncând blesteme grozave până şi asupra cerului. Toate sunt răsturnate şi nimicite de astfel de oameni, stăpâniţi de mania banilor.

Pe cine deci, să învinovăţesc mai mult? Eu nu ştiu; fiindcă molima aceasta pe toţi stăpâneşte; pe unii mai mult, pe alţii mai puţin, dar în fine pe toţi. Precum un foc, căzând pe nişte materii arzătoare, totul strică şi pustieşte, tot aşa şi nebunia aceasta a răsturnat pe dos lumea întreagă. Regi, stăpânitori, oameni de rând, săraci, femei, bărbaţi, până şi copii, toţi în fine la fel sunt stăpâniţi de acest rău. La fel ca atunci când se abate asupra pământului un întuneric grozav, nimeni nu se simte liniştit, aşa se petrece şi cu această boală pustiitoare.

Mii de acuzaţii se aduc contra lăcomiei, şi în public, şi în particular, şi cu toate acestea nici o îndreptare nu se vede. Deci ce ar trebui făcut? Cum să stingem focul? Ei bine, se poate face aceasta, chiar dacă para lui s-ar ridica până la cer, numai de vom vrea; atunci vom putea stinge acea văpaie. Căci după ce s-a ridicat prin voinţă, se va stinge tot prin voinţă. Oare nu voinţa noastră a aprins acest foc? Astfel, tot voinţa va putea să-1 stingă, numai dacă vom vrea. ***Şi cum se va putea deştepta în noi puterea de a vrea?***

- *Dacă vom cunoaşte deşertăciunea şi nimicnicia acestei pofte absurde: că ducându-ne de aici, averea nu ne va întovărăşi, şi chiar aici deseori ne părăseşte; că averea rămâne tot aici, iar rănile ce am căpătat dintr-însa, ne întovărăşesc şi dincolo.*
- *Dacă vom cunoaşte că acolo este multă bogăţie; şi dacă o vom compara cu acea bogăţie, o vom găsi pe aceasta mai prejos de tina cea din mlaştină;*
- *dacă vom cunoaşte miile de primejdii ce le are cu sine, şi că plăcerea izvorâtă dintr-însa este momentană, şi totdeauna amestecată cu mâhnire.*
- *Dacă ne vom gândi bine la acea bogăţie a vieţii de veci, desigur că vom putea cu uşurinţă să o dispreţuim pe aceasta.*
- *Dacă vom şti că bogăţia aceasta cu nimic nu ne foloseşte, nici spre câştigarea slavei, nici spre sănătate, şi nici spre altceva, ci din contră ne cufundă în prăpastie şi pierzare.Aici te îmbogăţeşti şi ai mulţi sub tine; acolo însă ducându-te, te vei vedea gol şi lipsit de orice.*

Dacă pe acestea le-am rumega necontenit în mintea noastră, şi le-am auzi şi de la alţii, poate că ar fi ceva nădejde de îndreptare, poate că ar fi vreo izbăvire de această osândă grozavă.

Mărgăritarul este frumos? Dar să ne aducem aminte că este apă de mare, şi că mai înainte era aruncat în sânurile ei.
Aurul şi argintul sunt frumoase? Dar să ne aducem aminte că au fost şi sunt pământ şi cenuşă.
Poate că sunt frumoase hainele de mătase? Dar ele sunt produsul viermilor; este la mijloc numai prejudiciul şi aprecierea omenească, şi nu că frumuseţea şi valoarea lor stau în natura lor. Cele ce au frumuseţea în natura lor, nu au nevoie să fie explicate de alţii.

Tu dacă vezi, de pildă, o monedă de aramă simplă, însă aurită, la început o admiri, şi apoi o crezi a fi de aur, dar după ce cei cunoscători te vor învăţa şi-ţi vor explica înşelăciunea, o dată cu admiraţia te va părăsi şi înşelăciunea.

Ai văzut că nu în natură stă frumuseţea? Dacă vezi cositor, tu îl admiri ca argint, dacă vezi aramă, o admiri ca pe aur, şi numai atunci îţi schimbi părerea, când alţii îţi vor explica. Astfel că nu sunt de-ajuns ochii ce-i avem, spre exacta cunoaştere a lucrurilor. Nu tot aşa însă se întâmplă şi cu florile, care sunt cu mult mai bune decât acelea. Când tu vezi un trandafir, nu ai trebuinţă de alţii ca să-ţi explice şi să te înveţe, ci singur îl poţi diviza în părţile lui, tot aşa şi cu micşunelele, şi cu crinii, şi în fine cu orice floare.

Deci, nimic altceva nu este decât prejudiciu, şi ca să crezi că este prejudiciu această patimă, spune-mi te rog: dacă împăratului i s-ar părea că argintul este mai de preţ decât aurul, şi ca urmare ar legifera în acest sens, oare tu nu vei schimba deîndată admiraţia şi dragostea de la unul la celălalt? Astfel că noi pretutindeni suntem stăpâniţi de lăcomie şi de presupuneri.

Şi că este aşa, că lucrurile se preţuiesc după raritatea lor, şi nu după valoare, iată că de pildă la noi sunt fructe care aproape n-au nici un preţ, pe când în ţara capadocienilor sunt de mare preţ, şi încă mai de valoare decât multe din lucrurile cele mai scumpe la noi. În Arabia, ţara aromatelor, şi în India, unde sunt pietrele cele de preţ, multe de acestea s-ar putea găsi. Aşa că toate sunt din prejudiciu şi presupunere omenească, şi că noi nimic nu facem cu judecată, ci simplu şi la întâmplare.

Deci, iubiţilor, să ne deşteptăm din această beţie. Să vedem adevărata frumuseţe, frumuseţea cea de la natură, adică evlavia şi dreptatea, ca astfel să ne învrednicim de bunurile făgăduite. Cărora fie ca noi cu toţii să ne învrednicim, prin harul şi iubirea de oameni şi întru Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh, se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Omilia XVIII - Credinţa este ca o piatră puternică, împotriva iubirii de argint

Îţi poruncesc înaintea lui Dumnezeu, cel ce aduce toate la viaţă, şi înaintea lui Iisus Hristos, cel ce în faţa lui Ponţiu Pilat a mărturisit mărturisirea cea bună: să păzeşti porunca fără pată, fără vină, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos, pe care, la timpul cuvenit, o va arăta fericitul şi singurul Stăpânitor, împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor. Cel ce singur are nemurire şi locuieşte întru lumină neapropiată; pe care nu L-a văzut nimeni dintre oameni, nici nu poate să-L vadă; Lui fie-i cinstea şi stăpânirea veşnică! Amin. (I Timotei 6, 13-16)

Iarăşi ia pe Dumnezeu de martor, făcând aceasta şi cu puţin mai înainte, în acelaşi timp şi frica sporind-o, iar pe ucenic punându-l mai în siguranţă, arătând că poruncile pe care le dă nu sunt omeneşti, ci luate de la însuşi Stăpânul, pentru ca astfel Timotei, având pururea în mintea sa pe martor — adică pe Dumnezeu de la care el a auzit — să i se ţină cugetul sus prin amintirea lui.

„Poruncescu-ţi, zice, înaintea lui Dumnezeu, Care înviază toate.” Prin aceste cuvinte se întrevede şi mângâiere în faţa primejdiilor, în acelaşi timp şi amintire despre înviere.

„Şi lui Iisus Hristos, zice, care a mărturisit înaintea lui Pilat din Pont.” Iarăşi îndemnarea o face de la dascăl, ca şi cum ar zice: „după cum El a mărturisit, ca astfel să mergem pe urmele Lui”. „Mărturisirea cea bună”, zice, după cum face şi în epistola către evrei, zicând: ***„Căutând la începătorul şi plinitorul credinţei, Iisus, care, în locul bucuriei ce era pusă înaintea Lui, a răbdat crucea, de ocară nebăgând seamă, de-a dreapta scaunului lui Dumnezeu a şezut. Gândiţi-vă la cel ce a răbdat de la păcătoşi asupra sa împotrivire ca aceea, ca să nu vă osteniţi slăbind cu sufletele voastre”*** (Evrei 12, 2-3), tot aşa face şi acum către Timotei, ca şi cum parcă ar zice: „nu te teme de moarte, fiindcă eşti rob lui Dumnezeu, care pe toate poate să le învieze”.

Care este mărturisirea cea bună despre care spune aici? Întrebându-l Pilat: „Au doar împărat eşti tu?”, El a răspuns: ***„Eu am venit, zice, ca să mărturisesc pentru adevăr; eu spre aceasta M-am născut”***, şi ***„iată aceştia ştiu cele ce am grăit Eu”*** (Ioan 18, 37, 21), şi multe altele a mărturisit atunci înaintea lui Pilat.

„Să păzeşti tu porunca nespurcată şi nevinovată, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos”, adică până la moartea ta; până la trecerea ta din această viaţă”. Însă n-a zis aşa, ci „până la arătarea lui Iisus Hristos”, ca astfel mai mult să-

1 aţâţe. Dar oare ce vrea să zică: „Să păzeşti porunca nespurcată?” ***Adică, nici în privinţa dogmelor, şi nici în viaţa ta, să nu-ţi pricinuieşti, să nu-ţi aduci vreo pată.***

„Pe care la vremea ei o va arăta fericitul şi unicul Stăpânitor, Împăratul împăraţilor, şi Domnul Domnilor, care singur are nemurire, şi locuieşte întru lumină neapropiată.” Pentru cine oare sunt zise acestea? Oare pentru Tatăl? Oare pentru Fiul? Negreşit că pentru Fiul sunt zise: „Pe care la vremea ei o va arăta fericitul şi unicul Stăpânitor,”, zice. ***Şi acestea sunt spuse tot pentru mângâiere, adică să nu ne speriem, nici să ne temem de împăraţii de aici.***

„La vremea ei adică în vremea potrivită, în vreme folositoare, încât că nici să ne întristăm că nu s-au petrecut faptele făgăduite nouă. Cum că va arăta, nu mai încape îndoială, căci El este puternic. „Cel fericit.” Aşadar, acolo se găseşte fericirea adevărată; nimic nu este trist acolo, nimic neplăcut. „Cel fericit, zice, şi unicul Stăpânitor”, spre deosebire de oameni, sau pentru că este fără început. „Cel ce singur are nemurire”, zice. Dar ce? Oare Fiul nu are nemurirea? Oare nu este El însuşi nemurirea? „Şi locuieşte întru lumină neapropiată”, zice. Aşadar, alta este lumina, şi altul care locuieşte? Prin urmare El este mărginit în spaţiu, adică în loc… ***Ai văzut că atunci când apostolul vrea să grăiască ceva mare, limba îi este neputincioasă?***

„Pe care nu L-a văzut nimeni dintre oameni, zice, nici nu poate a-L vedea”, precum nici pe Fiul nu L-a văzut nimeni, şi nici nu poate a-L vedea.
„Căruia cinstea şi stăpânirea veşnică. Amin.” Bine a teologhisit el aici, şi la timpul trebuitor. Fiindcă L-a pus pe Dumnezeu de martor, de aceea apostolul multe vorbeşte despre martor, ca astfel încă mai mult să deştepte pe ucenic. Adică „slavă lui Dumnezeu”, căci numai aceasta putem zice, numai aceasta putem face, şi nu se cade a cerceta cu amănunţime, sau a iscodi. Dacă stăpânirea Lui este veşnică, nu te teme; căci chiar dacă n-ar fi acum, totuşi va fi, căci stăpânirea şi slava este pururea cu Dânsul, dar şi cinstea.

Celor bogaţi în veacul de acum porunceşte-le să. nu se semeţească. (6, 17) Bine a spus el „în veacul de acum”, căci sunt şi alţi bogaţi în veacul viitor. Nimic nu zămisleşte atât de grabnic trufia, ca banii, în acelaşi timp şi lipsa de minte, şi fudulia. Apoi imediat i-a deşteptat pe ei, zicând: ***„nici să nădăjduiască spre avuţia cea nestatornică”.*** Din avuţie vine lipsa de minte, în timp ce acela care nădăjduieşte în Dumnezeu nu se mândreşte. ***De ce nădăjduieşti în ceea ce se scbimbă fără de veste? — căci aşa este avuţia — şi cum mai nădăjduieşti în ceea ce nu poţi avea nici o încredere? Dar cum oare vom putea să nu cugetăm lucruri***

mari având avere? Dacă vom cunoaşte că bogăţia este nestatornică şi nesigură, dacă vom cunoaşte că mai mare decât bogăţia este speranţa cea în Dumnezeu, dacă în fine vom cunoaşte că şi bogăţia este lucrul lui Dumnezeu.

„Ci întru Dumnezeul cel Viu, zice, care ne dă nouă toate de prisos spre desfătare." Bine a spus „toate de prisos", adică face aluzie la îndestularea noastră regulată din elementele naturii, ca aerul, lumina, apa şi toate celelalte. Nu vezi cu câtă prisosinţă ni le acordă, şi cu câtă abundenţă? ***Dacă cauţi bogăţie, caută bogăţia care rămâne, bogăţia sigură, aceea care vine din faptele cele bune. Şi care este aceasta? Să facă ce e bine, să se înavuţească în fapte bune, să fie darnici, să fie cu inima largă*** (6, 18), unele vin din dragoste, iar altele din averi. „Împărtăşitori", zice, adică sociabili, blajini.

Agonisindu-şi temelie bună în veacul viitor. (6, 19) Acolo nimic nu este nesigur, căci unde temelia este sigură, nimic nu este nesigur, ci toate sunt în regulă, toate nemişcate, toate sigure, toate puternice. ***„Ca să ia, zice, viaţa cea veşnică".*** Săvârşirea faptelor bune poate să ne procure acea mulţumire.

O, Timotei, păzeşte vistieria ce ţi s-a încredinţat (6, 20), adică „să n-o împuţinezi, căci nu sunt ale tale, ci ţi s-au încredinţat cele străine; deci nimic să nu împuţineze". ***Depărtându-te de glasurile deşarte cele spurcate"***, zice. Aşadar sunt şi glasuri care nu sunt deşarte şi spurcate. ***„Şi de vorbele cele potrivnice ale ştiinţei celei cu nume mincinos."*** Bine a spus el, căci atunci când nu este credinţă, nici cunoştinţă sau ştiinţă nu poate fi; când se naşte ceva din propria judecată, ştiinţă nu poate fi. Aşa de pildă se numeau pe sine unii gnostici în acele timpuri, ca şi cum parcă ştiau ceva mai mult decât alţii.

Pe care unii, mărturisind-o, au rătăcit de la credinţă. (6, 21) Ai văzut cum el iarăşi porunceşte să nu se apropie de unii ca aceştia? „Depărtându-te de vorbele cele potrivnice ale ştiinţei celei cu nume mincinos", zice. Aşadar, sunt şi vorbe potrivnice, către care nici nu trebuie să răspunzi. Şi de ce oare? Pentru că scot pe cineva din credinţă, nu-1 lasă să stea drept, sau să se împuternicească în credinţă.

Credinţa este ca o piatră puternică. Împotriva iubirii de argint

Deci, să fugim de o asemenea ştiinţă, iubiţilor, şi să ne alipim de credinţă, care este piatra cea puternică. Nici râurile şi nici vânturile abătându-se peste ea, cu nimic nu ne vor putea vătăma, căci noi stăm neurniţi pe aceasta ca pe o piatră. Tot aşa şi în viaţa aceasta, dacă avem acea puternică temelie, noi stăm în siguranţă, nesuferind iarăşi nici un rău. Cel ce preferă să aibă acea bogăţie, nu va întâmpina nici un rău;

acela va avea lauda, slava, cinstea, plăcerea. Toate acestea sunt sigure şi fără nici o schimbare, în timp ce toate cele de aici se prefac, şi stau într-o schimbare necontenită, toate se transformă.

Căci ce voieşti să-ţi spun? Despre slavă? ***„Când va muri el, zice, nu va lua toate, nici nu se va pogorî cu el slava lui”*** (Psalmi 48, 18), ba de multe ori, chiar trăind, nu va rămâne cu dânsul acea slavă. Nu aşa sunt însă cele ale virtuţii, ci toate rămân. Cel slăvit aici din cauza stăpânirii ce poate o are, de-ndată ce un altul i-a luat stăpânirea, el a devenit om obişnuit, şi unul dintre cei stăpâniţi. Bogatul de-ndată ce 1-au călcat hoţii, sau a căzut victimă clevetirilor şi intrigilor, fără de veste a devenit sărac. Nu însă tot aşa sunt şi cele ale noastre. Cel înţelept, dacă este cu băgare de seamă asupra sa, nimeni nu va putea să-i răpească înţelepciunea lui. Pe cel ce se stăpâneşte pe sine, nimeni şi nimic nu-1 va putea stăpâni.

Dacă stăpânirea aceasta este mai bună, vom afla examinând faptele. ***Ce folos poate fi, spune-mi, în a stăpâni cineva popoare întregi, şi a fi în acelaşi timp rob patimilor? Şi ce vătămare poate fi, de a nu stăpâni pe nimeni, dar, în acelaşi timp de a fi mai presus de tirania patimilor?*** Aceasta este libertate, aceasta este stăpânire, aceasta este adevărata împărăţie, pe când acelea sunt sclavie, chiar dacă ar avea unul ca acela mii de diademe pe cap. Căci, când stăpânirea lui cea dinăuntru îl face sclav la o mulţime de stăpâni — vorbesc de iubirea de argint, iubirea de plăceri, mânia, şi celelalte patimi —, ce folos are diadema? Mare este tirania patimilor, când nici cununa ce aşteaptă pe cei drepţi nu este în stare să scape pe cineva din acea supunere tiranică. Este întocmai ca şi cum cineva ar cădea în mâinile barbarilor şi le-ar sluji, iar aceia voind a-şi arăta o mai mare autoritate, nu numai că i-ar răpi diadema, ci mai mult, 1-ar pune să care apă, să slujească la bucătărie, şi în fine i-ar porunci să facă şi alte slujbe, ca astfel şi dânşii să-şi arate o mai mare autoritate, în acelaşi timp şi pe acela mai mult să-1 ruşineze; tot aşa se petrece şi cu patimile, care se poartă cu noi mai barbar decât orice barbar. Cel ce dispreţuieşte patimile, îşi bate joc de barbari, pe când cel ce cade sub puterea patimilor, va suferi rele mai mari decât de la barbari. Barbarul, când are putere, torturează trupul, dar patimile muncesc sufletul şi-1 rod din toate părţile. Barbarul, când are putere, predă trupul morţii temporale, în timp ce patimile îl predau morţii viitoare şi veşnice, încât liber este cel ce are libertatea desăvârşită asupra patimilor şi este rob cel ce cade sub stăpânirea patimilor dobitoceşti.

Nici un stăpân — chiar de ar fi cel mai tiran — nu porunceşte astfel de porunci crude şi barbare, ca cele ce urmează: „necinsteşte-ţi, zice, sufletul fără vreun folos; bateţi joc de Dumnezeu, dispreţuieşte însăşi natura, şi chiar tată de ţi-ar fi, sau mamă, tu nu avea nici o sfială, ridică-te asupra lor”. Acestea sunt poruncile

arghirafiliei, sau ale iubirii de argint. „Jertfeşte-mi, zice, nu viţei, ci oameni." ***„Jertfiţi oameni, zice, căci viţeii s-au sfârşit"*** (Osea 13, 2), dar aceasta nu zice aşa, ci fiind încă viţei „jertfeşte-mi, zice, oameni, jertfeşte-mi pe cei ce nu m-au nedreptăţit cu nimic. Chiar încă dacă au făcut binele, tu ucide-i. Tuturor fii războinic, fii duşman comun al tuturor, ba chiar şi naturii, şi lui Dumnezeu. Strânge-ţi aur, nu ca să te îndulceşti din el, ci ca să-1 păstrezi, ca munca să o faci mai mare." Căci nu este cu putinţă ca iubitorul de argint să fie şi iubitor de plăceri, fiindcă se teme nu cumva să-şi împuţineze aurul, nu cumva vistieriile lui să scadă.

„Fii treaz, zice, pe toţi să-i bănuieşti, şi pe slugi, şi pe prieteni. Fii păzitor al celor străine. De vezi cumva vreun sărac mort de foame să nu-i dai, ci, dacă este cu putinţă, jupuieşte-i şi pielea de pe el. Jură-te, minte, jură strâmb, învinovăţeşte, cleveteşte, şi chiar de ar fi nevoie, să fii pus pe foc; nu te da în lături chiar dacă vei suferi mii de morţi, sau dacă vei răbda de foame, sau de te-ai zbate cu boala." Sau oare nu despre acestea legiuieşte iubirea de argint? „Fii obraznic şi fără ruşine, zice, fii îndrăzneţ fără margini, spurcat şi de nesuferit, fără milă, omorâtor de tată şi de mamă, mai mult fiară sălbatică decât om. Să întreci orice şarpe cu veninul ce iese din tine, pe orice lup cu răpirea, şi chiar de ar fi nevoie ca să ajungi la răutatea diavolului, nu te da în lături. Ignoră total pe binefăcătorul tău." Oare nu acestea le spune, şi nu de acestea se aud?

Dar Dumnezeu spune cu totul contrar. „Fii prieten cu toţi, zice, fii blând, de toţi iubit, pe nimeni să nu respingi fără cauză, cinsteşte pe tată-tău, pe maică-ta, bucură-te de slavă curată, fii nu om, ci înger în trup. Sa nu grăieşti nimic necinstit, nimic mincinos, şi nici chiar să gândeşti aşa ceva. Vino în ajutorul celor săraci, nu-i obliga să fure, ca să aibă, nu fi batjocoritor şi cutezător."

Şi cu toate acestea nimeni nu ascultă! Oare nu cu dreptate este gheena? Nu cu dreptate focul şi viermele cel neadormit? Până când oare ne vom precipita spre prăpastie? Până când oare vom păşi pe spini? Până când oare vom călca pe cuie şi vom fi atât de nerecunoscători? Suntem sub stăpânirea unor tirani cruzi, pe bunul Dumnezeu L-am părăsit, pe Cel ce nu spune nimic greoi, nimic barbar, nimic de nesuferit, ci din contră ne procură toate cele de trebuinţă şi mult folositoare nouă.

Să ne deşteptăm odată, să ne reculegem, să iubim precum trebuie pe Dumnezeu, ca astfel să ne învrednicim de bunurile cele făgăduite celor ce-L iubesc pe El. Prin harul si iubirea de oameni a Domnului nostru, Iisus Hristos, căruia împreună cu Tatăl şi cu Sfântul Duh se cuvine mărirea, puterea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor.

Amin.

Sfântul apostol Timotei